

Ігор Пістунов,

автор і співавтор поетичні збірників :
«3 останнього», «Берег поезії»,
«Берег поезії 2», «Берег поезії 3»,
«Філософський зошит», «написано за
15 хвилин», автор тритомника прози
під загальною назвою «На перетині
епох», з якими можна ознайомитися

за адресою

<http://pistunovi.inf.ua/mair>

Героєм роману є представник слідчих органів міліції, якому доручено неофіційно розслідувати деякі прикрі випадки з особами певної майнової категорії. Розслідування приводить героя у дивний світ уявлень, прагнень і помилок. Таємничість ситуації збільшується, коли дехто намагається перешкодити цьому розслідуванню, але несподіваний фінал перекреслює поняття честі й справедливості.

Під час Майдану Гідності, герой переходить на позиції справжнього патріота України, зрозумівши, що можновладці є такими ж загарбниками, як і промосковські зайди. Події із захопленням Криму та Донбасу Росією, в яких герой роману приймає активну участь, роблять із нього мужнього бійця.

Роман читається легко, одним духом. Події розгортаються в сучасній Україні на вулицях міст і сіл. Всі імена та прізвища персонажів є повністю вигадані, Будь які співпадіння є випадковими.

Ігор Пістунов

Плекання ненависті

Ігор Пістунов

ПЛЕКАННЯ НЕНАВИСТІ

Дніпро
Літограф
2017

УДК 82-31(477)
ББК 84(4Укр.)-44
ПЗ4

Пістунов І.М.

ПЗ4 Плекання ненависті: Роман / І.М.Пістунов – Дніпро: Видавництво, 2017. – 256 с.

Героєм роману є представник слідчих органів міліції, якому доручено неофіційно розслідувати деякі прикрі випадки з особами певної майнової категорії. Розслідування приводить героя у дивний світ уявлень, прагнень і помилок. Таємничість ситуації збільшується, коли дехто намагається перешкодити цьому розслідуванню, але несподіваний фінал перекреслює поняття честі й справедливості.

Під час Майдану Гідності, герой переходить на позиції справжнього патріота України, а події із захопленням Криму та Донбасу Росією, роблять із нього мужнього бійця.

Роман читається легко, на одному подиху. Події розгортаються в сучасній Україні на вулицях міст і сіл. Всі імена та прізвища персонажів є повністю вигадані, Будь які співпадіння є випадковими. Місця подій теж є результатом фантазії автора.

Ваші відгуки та пропозиції направляйте на адресу

pistunovi@gmail.com

ISBN 978-617-7379-92-7

© І.М. Пістунов, 2017

© О.О. Поліщук, обкладинка, 2017

Частина перша. КАПІТАН ПЕТРЕНКО

I

– Петренко? – перепитав постовий міліціонер, що охороняв місце пригоди. – Сержант Петренко? – зі сміхом повторив він. – «Нарушаєм, нарушаєм» – прогугнявив, копіюючи телевізійного коміка, який часто виступав під такою маскою.

– Капітан Петренко, – промовив Ігор Михайлович Петренко, не зважаючи на кпини, до яких він уже звик, і показуючи посвідчення особи, бо, як завжди цього літа 2013 року, був одягнений не в міліцейський однострой, а у звичайні джинси й футболку з написом «Народжений бути вільним в Україні», – слідчий Петровського районного відділу.

– Так у нас же тут звичайна аварія? – знову встряв постовий зі своїм розумом. – А ти слідчий по кримінальних справах? Чи це через те велике цабе, що було у машині? Зрозуміло, якби там сидів я, ти б не приїхав?

Ігор, не відповідаючи, обійшов навколо понівеченого спортивного Мазератті яскраво червоного кольору, який уп'явся в дерево на узбіччі так міцно, немов би це була любов усього його життя. Зазирнув у середину, перебрав мотлох, який висипався з «бардачка», і вкотре подивувався влучності народної назви цієї невеличкої комірки.

Він одразу відклав замшеві рукавички без пальців, губну помаду, бейсболку з написом: «I love New York», недоїдений шматок піци, але поклав до кишені усі папірці, що там були. Потім відхилив обидва внутрішні дзеркала і побачив тільки запрошення у нічний клуб «Мардіграс». Зате під сидінням водія він намацав щось важке, замотане в ганчірку.

– Знайди свідків, – звелів він постовому, – будемо під протокол виймати те, що там лежить.

– Ой, ну для чого воно тобі потрібно? – заканючив постовий. – Даїшники вже все огляділи, обміряли, склали карту пригоди, відправили того хлопця до лікарні...

– Іще одне слово, – попередив Петренко, – і ти позбавишся свого теплого місця.

– Знайшов тепле... – пробурмотів постовий, але пішов шукати людей.

– Ось оці згодилися, – підвів він хлопця й дівчину, які зацікавлено витріщилися на розбиту розкіш. – У них і паспорти з собою, бо приїжджі.

– Гаразд, – вимовив слідчий і почав пояснювати. – Вам треба тільки слідкувати за моїми діями і розписатися у протоколі, що саме так і було.

ч.1. Капітан Петренко.

Ті двоє тільки кивнули, бо на таку розвагу у місті вони й не сподівалися.

– Ось я лізу під сидіння і дістаю згорток. Розгортаю і визначаю, що це револьвер ME-38 «Магнум».

– Ух ти! – не стримався хлопець, – от би з такого постріляти!

– Ти ж студент? – запитав Ігор і сам же відповів, – студент. Тобі треба п'ять років не отримувати стипендію, щоби такий придбати.

– Я на контракті і стипендію не отримую, – стушувався свідок і більше не заважав.

– Більше в салоні автомобіля нічого немає, – продовжив слідчий. – Дивимося у багажнику, – він смикнув важіль, який його відчиняє і почав порпатися всередині, виймаючи речі і розкладаючи їх на асфальті. – Так, жіноча сукня, вся порвана, червоно-жовтого кольору.

– Це зараз мода така, вона дуже дорога, – озвалася дівчина-свідок, – колись я хотіла, аби ти мені таке подарував, – штовхнула вона ліктем свого супутника у бік. – Так від тебе не дочекаєшся.

– А ось і те, що я шукав, – продовжив слідчий, не зважаючи на зауваження, але запам'ятавши слова про ціну плаття, – коробка з набоями у кількості двадцять чотири штуки. Розпишіться, – подав він ручку після складення протоколу, – і дякую за сприяння правоохоронним органам. Можете йти.

Молоді люди пішли, але Петренко вловив голос хлопця, який зробив висновок з побаченого:

– Плаття купив, а потім убив! Ти теж такого хочеш?

– В землю закопав, напис написав, – відповіла дівчина зі сміхом і пригорнулася до нього, щось іще промовивши. Вони завернули за ріг і зникли з очей Петренка, який із заздрістю спостерігав за ними.

«Щасливі, – подумав слідчий, – гуляють. І я отак колись...»

Думки на хвилину відірвалися від дійсності і полетіли назад у ті часи, коли він, випускник Антонівської сільської школи прибув вступати до університету в обласному центрі. Тоді виявилось, що відмінник у своїй школі, на вступних іспитах Ігор набрав зовсім мало балів з математики, бо хотів поступати на економічний факультет. Він уже було хотів забирати документи, коли узнав, що на спеціальність «Географія» конкурсу немає, а держзамовлення є.

Так, легко здавши іспити з історії та географії, він став студентом. Вчитися йому було легко, хоча й не дуже цікаво. Але можливість поступити на військову кафедру і стати лейтенантом, гріла його думки перші два курси. Отримавши погони лейтенанта запасу, він спочатку не думав про службу. «Аби тільки у солдати не забрали, – гадав він, складаючи присягу перед випуском по закінченні військового вишколу, – а там якось викручуся від призову...».

Повертатися у село йому не хотілося, бо за п'ять років він повністю став міським жителем, зі звичкою завжди мати воду в крані, газ – на кухні, а їжу – в гастрономі. Навчився легко знаходити собі роботу, бо стипендії, якою б вона не була, не вистачало. Розваги вимагали грошей, а з дівчатами – іще більше. Та й одягтися хотілося пристойно.

Чим тільки йому не приходилося займатися! І вагони розвантажував, і дегустації проводив, і косметикою торгував, і розписував стіни з балончика з фарбою рекламними оголошеннями, і на Майдані під час помаранчевих подій стояв, примудряючись отримувати гроші і від синьо-білих і від помаранчевих.

– Приїхав евакуатор, – відірвав його від спогадів постовий, – машину можна забирати?

– Забирайте, – сказав Ігор, іще раз уважно подивившись на вміст багажника і забираючи плаття.

«Потім впишу у протокол – місце ще залишилося» – вирішив він і подався до кримінологічної лабораторії.

Там він акуратно вписав у бланк вимоги на трасологічну експертизу пістолету та набоїв, яку у нього прийняли одразу. Але його вимога зробити генетичний аналіз залишків життєдіяльності на платті викликала протести у експертів.

– Ти що надумав? – обурювався Мишко Загоруйко, одягнений у старий халат із плямами від хімікалій. – Це нам роботи на місяць! А ти іще тут пишеш про аналізи крові та сперми, якщо вона є! У нас же окрім тебе й інші замовники чекають на негайну відповідь!

– Звернися до мого начальства. Полковника Дерев'янка знаєш? Він тобі усе роз'яснить щодо спішності моїх вимог.

– А-а-а, – протягнув Мишко, – полковник «Панімаєш». Знаю, знаю. Так він тільки начальник районного відділку. А у мене своє начальство є! На рівні міста і навіть області!

– Тоді спитай одразу у генерала Хорунжого, – незворушно відповів Ігор і показав на стелю. – Там вирішено мої вимоги виконувати у першу чергу.

Він уже йшов вулицею, коли задзеленчав його мобільний телефон.

– Я спитав і все зрозумів, – пояснив експерт. – буде тобі в першу чергу. Тільки врахуй, що обладнання ми отримали недавно і досі як слід не вміємо на ньому працювати. А до речі, – переминив він тему, – ми йдемо у суботу на футбол? Наші грають з «Шахтарем».

– У мене чергування, – відмовився Ігор, хоча ніякого чергування у нього не було.

Він давно дружив із Загоруйком. Разом пили пиво, переглядаючи спортивні передачі по телевізору, разом ходили на футбол. Та й жили вони разом у квартирі, що належала Ігорю, який

ч.1. Капітан Петренко.

отримав її у спадщину після смерті своєї двоюрідної бабусі, що була з батькової рідні.

«Усе життя нічим нам не допомогла, а як померла – одразу поміч, – так сказала його матір – Мар'яна Сидорівна – узнавши про те, що її єдиний син не буде тинятися по гуртожитках, а матиме власну оселю.

Причиною таких небачених у Петровському районному відділенні міліції привілеїв була розмова, яку розпочав полковник Дерев'янка, викликавши до себе слідчого Ігоря Петренка напередодні зранку.

– Панімаєш, є тобі доручення, – незвично лагідно розпочав він, не забувши свою звичну приказку, через яку його поза очі й називали «полковник Панімаєш», – дуже важливе доручення з міністерства! Від самого... – тут він не договорив, але виразно звів очі догори.

– Так у мене ж поточні справи, – почав відбиватися Ігор, – коли я їх зроблю?

– Віддаси новачкам, нам задля твого звільнення від поточних справ дають одразу двох лейтенантів з повними ставками. І обіцяють не забирати, коли ти повернешся до основної роботи.

– Та що у них там, у Києві, нікого більше немає? – обурився Ігор і піднявся з місця, намагаючись піти, – чому це мені доручають таке важливе? А як я не справлюся, то буду винуватий?

– Ти не розумієш, – продовжував лагідно вмовляти Дерев'янка, помітно нервуючи, бо звук гримати на підлеглих, а не просити. – Там уже все перевірили, але не змогли дійти до певного висновку – кримінал чи не кримінал?

– Тобто я маю тільки відповісти на це запитання? – здивувався Ігор. – Гарзд, відповідаю. Не кримінал! Я вже можу йти?

– Панімаєш! – закричав полковник, гупнувши кулаком по столу не в силі стримуватися, – це завдання з Міністерства?! Що ми не можемо провести розслідування абияк?!

– Та чого ж ви так нервуете? – почав його заспокоювати Ігор. – Чи вони щось пообіцяли в разі успіху? Для відділку? – він уважно глянув в почервоніле обличчя полковника Дерев'янка і продовжив. – Для вас? А, зрозумів, вам пообіцяли звання генерал-майора перед виходом на пенсію.

– Ти знову вгадав, – сів у своє крісло начальник, з якого підскочив, піднесений своїм темпераментом, – і як це тобі вдається? Але не тільки для мене, але й для відділку буде краще. Хіба дві додаткові посади нам зайві?

– А в чому там справа? – нарешті поцікавився Ігор, зрозумівши, що відмовитися не вдасться. – І чого саме я? У мене ж начальник відділу розслідувань є. Нехай би він...

– Помовчи, – зупинив його Дерев'янка, дістаючи пігулки та запиваючи їх водою, – ти й сам знаєш, що тобі вдається знайти те, чого інші не знайдуть. А твій начальник нехай і далі займається поточними справами.

– Раз я такий важливий, то підніміть мені ставку або дайте чергове звання, – запропонував Ігор.

– Якби ж не твій язик та поведінка, ти б його давно уже отримав, – промимрив полковник, потираючи потилицю лівою рукою. Його правиця у цей час рилася на столі у паперах. – Ось дивись, мій рапорт про твоє підвищення. Бачиш дату – це ще літо минулого року. А тепер глянь на резолюцію?

Ігор глянув на папір і через силу розібрав написане навкосо у лівому верхньому кутку: «Коли перестане ганьбити облік українського міліціонера (так і було написано «облік» замість «образ», що викликало в думках у Ігоря цілий рій жартівливих висловів типу: «Бухгалтерський ...облік міліціонера»), тоді й побалакаємо». Букви нижче надпису «ген Хор» очевидно означали «генерал Хорунжий».

– Через що це він на мене так?

– А то ти не знаєш? Згадай, як ти доповідав про розкриття убивства бізнесмена Сергеева?

– Чітко й стисло.

– А у якому вигляді? Замість форми – якась футболка!

– Не якась, – виправив його Ігор, – а патріотична. Хіба напис «Народжений бути вільним в Україні» може образити державного службовця?

– Не викручуйся, ти й так усе розумієш, – витер чоло Дерев'янка. – давай до справи. Отже, хтось там «угорі» помітив, що побільшало нещасних випадків із дітьми багатіїв, а то й із самими багатими.

– Де? Вдома? Замахи якісь?

– Та ні, все видається як проста пригода через неухважність.

– Це зрозуміло, – відповів Ігор, – коли права на управління автомобілем купляють разом із самим авто...

– Траплялися й інші випадки, коли люди гинули або травмувалися вдома, у своїх маєтках.

– Знову нічого дивного. Я помітив, що деякі багатії думають, що їм не тільки державні закони не указ, але й закони Ньютона!

– Облиш свої жарти. Так, от, тримай всю статистику, зібрану у Києві. – Полковник витяг із шухляди грубезну папку і передав її підлеглому, від якого тепер залежало його Дерев'янка майбутнє. – Маєш повне звільнення від чергувань, можеш їхати будь-куди – відрядження буде оплачено. Окрім цього, тримай пластикову карту, на яку будуть щомісяця перераховувати тобі по десять тисяч. По ним звітувати не треба.

ч.1. Капітан Петренко.

– Тобто, ініціатива виходить не від Міністерства, а від якихось олігархів. Цікаво.

– Це й так зрозуміло, – кивнув полковник і махнув рукою, – іди вже, бо щось мені погано.

II

Уже прочитавши перші дані про нещасні випадки, більшість яких закінчувалася смертю потерпілих, Ігор почав їх розкладати на дві купи, які для себе назвав «Синки» та «Самі». У першу він відкладав пригоди з дітьми можновладців, суддів, олігархів, розуміючи, що самі постраждали нічим не займаються, а жирують на батьківські гроші. У другій були вже самі «татусі».

Дорожні пригоди виявилися одноманітними – то на прямій ділянці дороги машина раптово врізалася у стовп чи у дерево, то у зустрічний транспорт, то перекидалася на повороті.

Домашні негаразди були більш розмаїтими. Траплялися і самогубства, коли потерпілий вистрибував з високого поверху або труївся; були враження електричним струмом, отруєння газом. Ігоря чомусь розсмішила смерть одного скоробагачка, що провалився у стару вигрібну яму, оглядаючи захоплений цим новим багатієм колишній піонерський табір.

«Серйозніше! – звелів він сам собі. – А не то прийдеться віддавати ті десять тисяч, які я вже зняв з карточки».

Перебирання паперових листочків нервувало його. Звичка все заносити до комп'ютера прищепилася йому іще зі студентських часів.

«Могли б усе це дати у вигляді електронних файлів, – почав злоститися Ігор через декілька годин. – Можливо тоді б пошук спільних рис у цих пригодах пішов би швидше?».

Під вечір він зовсім заплутався в іменах, датах, місцях, подіях і вирішив відпочити. Зателефонував Загоруйкові і запросив його у пивний ресторан «Карлсбад».

– У тебе іще одна тітонька померла? – одразу поцікавився Мишко. – Тільки у спадщину залишила купу грошей?

– Якщо не хочеш, не йди, – запропонував Ігор, – я іще когось знайду, охочого до німецького пива.

– Та ні, це я так, – почав виправдовуватися Мишко, – я готовий навіть з роботи раніше втекти.

– Тоді тікай, бо у мене.. та що там казати, приходь і узнаєш.

Перший кухоль вони випили мовчки, похвалили якість напою, поозиралися довкола, аби пересвідчитися, що знайомих поряд немає і ніхто їм не дорікне за їхнє байдикування в робочий час.

– Ну, каже, вже, – почав розмову Мишко, – звідкіля у тебе зайві гроші?

Ігор обережно, без зайвих подробиць, переповів про своє завдання.

– Ну ти й так був знаменитий на всю область, а тепер про тебе й у Києві дізналися, – зробив висновок його друг, вливаючи в себе третій кухоль.

Справді, Ігор Петренко швидко став відомим слідчим. Все почалося з одного випадку на самому початку його служби.

Не в змозі витримати мізерної зарплати у школі, куди його прийняли як учителя історії та географії, він подав документи у міліцію, куди брали тих, хто мав військову підготовку і обіцяли пристойну ставку. До того ж, в ньому іще жили, незважаючи на міські звички, переконання сільського хлопця, що чоловік в однострої виглядає мужньо.

Справді, спочатку, після закінчення міліцейських курсів, він ходив у повній формі, але частіше його залучали на охороні місця злочину чи на пошуках свідків. До слідчої роботи не допускали.

Його долю вирішив випадок з пограбуванням квартири. Сім'я повернувшись із відпочинку у Криму побачила, що двері відімкнуті, а в середині вітальні лежить труп вже немолодого чоловіка.

Слідчий, який приїхав на виклик, одразу вирішив, що це господар дому його задушив, зуздрівши невідомого у своїй оселі.

– Для чого це ти зробив? – почав він ганити власника. – Міг би просто його відлупцювати і вигнати. Тепер я тебе арештую.

Чоловік пробував заперечити, але його негайно вивели з квартири і посадовили у міліцейського «козла». Жінка почала кричати, дитина заридала, зчинився шарварок.

– Він нічого не робив! Ми тільки-но відімкнули двері! – репетувала жінка!

– Не брешить, – пробував її заспокоїти слідчий, – я знаю отого померлого – це відомий квартирний злодій. Сидів три рази. А оце мабуть вийшов і вирішив поправити своє матеріальне становище черговою крадіжкою. А ваш чоловік не стримався і гепнув його чимось. А той уже немолодий, то й помер. Не хвилюйтеся, чоловік обійдеться тільки умовним покаранням.

– Яке умовне?! – знову заридала господиня. – У нього такі хазяї на фірмі, що негайно виженуть з роботи!!

– Він не винуватий, – втрутився Ігор, спостерігаючи за подіями.

– Ти іще мене вчити будеш? – здивувався слідчий. – тут же все очевидно! Якби я когось застав у себе вдома, неодмінно тріснув би по макітрі!

– І зателефонував би до міліції? – скептично запитав Ігор.

– Ну, може й ні.. – засумнівався слідчий. – А що ти побачив таке, чого я не помітив? Яка твоя версія?

– Цей квартирний злодій помер із переляку. І сталося це майже за добу. Хазяїн тут ні до чого.

ч.1. Капітан Петренко.

– Що? Доведи!

– Я торкався тіла – воно вже задерев'яніло. Отже смерть настала більше як за 12 годин.

– Вони могли нам збрехати про час прибуття!

– Я подивився на залізничні квитки – раніше вони приїхати не могли.

– А чому помер від страху? Цей один нічого не боявся. Колись я із ним розбалакався, це було, коли він попався вдруге, – ударився у спогади слідчий, – так цей чолов'яга хвалився, що не боїться собак, яких залишають у квартирах. Казав, що кімнатним собачкам треба дати чогось смачного – і вони замовкнуть, ласуючи; на догів досить накричати і вони від переляку можуть і здохнути; а щодо собак бійцівських порід, то досить узяти шапку з вішалки та дати псу у зуби. Він як учепиться – не відірвеш. Тоді він чіпляв цю шапку разом із собакою на вішалку і спокійно обчищав квартиру.

– Я подивився на його обличчя – воно червонястого кольору, незважаючи на півдоби, поки він тут лежав. Отже, сталося щось, що викликало різкий приплив крові до голови. Думаю, у нього розрив серця.

– А хто це такий грамотний? – почулося від дверей. Це прийшов медексперт Сергеев. – Розрив серця! Це ж треба таке сказанути!

– А ти поглянь на його серце, як робитимеш розтин. Напевне пробачиш розбухлим лівий шлуночок.

– Так чого ж він налякався? – не витримав слідчий.

– Ось поглянь, – Ігор підняв дитячу іграшку, що лежала поруч із тілом. – Їх тут лежить багато.

– Це дитина розкидала і що з того?

– А тепер заплющ очі, уяви, що ти в темряві тихенько йдеш квартирою і раптом, – тут Ігор кинув її на підлогу і та заверещала, заблїмала вогнями і почала крутитися й підскакувати. – Ось тобі й причина переляку. Злодій не чекав ні на яку небезпеку і раптом – музика, шум, щось рухається на підлозі.

– А чого ж він не чекав ніякого підступу? – вів своє слідчий.

– Бо мав ключі від цієї квартири. Я оглянув замок – ніяких подряпин. Хазяйко, – звернувся Ігор до господині, яка вже давно мовчки слїдкувала за його поясненнями, – я бачу у вас багато квітів. І всі мають хороший вигляд. Хто їх поливав у вашу відсутність?

– Так сусідка, – промовила жінка, – я їй завжди ключі залишаю, коли ми кудись їдемо.

– Залишилося узнати, чи знайома сусідки з оцим, – Ігор кивнув у бік мерця, – і ось вся картина склалася!

Перевірка показала, що він повністю правий. А сусідка виявилася давньою знайомою злодія, який під час гостин у неї, викрав ключі, очевидно сподіваючись повернути їх непомітно.

Слідчий, а це був майор Коломієць, начальник слідчого відділу, одразу зрозумів, що з оцим хлопцем йому працюватиметься легко, показники розкриття зростуть, тому вже другого дня Ігор Петренко був зарахований до складу слідчого відділу Петровського відділення міліції.

Ігор швидко проявив себе тямущим та проникливим слідчим. За розкриття наркопритону він отримав підвищення до старшого лейтенанта. Причому він це зробив, тільки помітивши дівчину, що вийшла з під'їзду будинку у білому костюмі та яскравих зелених кросівках. «Ну не підходять вони до цього костюму, – пояснював він пізніше колегам, – тому я вирішив, що вона «під кайфом». Спинив її і спитав, з якої квартири вона вийшла. Та сказала і пішла далі».

А коли він за обгорткою жуйки довів, що саме у тому будинку ховався відомий бандит, якого розшукували вже півроку, то отримав звання капітана. «Я знав, що той любить жувати тільки жуйки Білоцерківського заводу, – розповів наш герой на нараді. – Йому, бачте, вони нагадують молодість. Ніяких інших він не визнає, тому, коли я помітив цю обгортку, далі була справа проста».

Просто розкриваючи складні випадки, Ігор мав непросту вдачу. Його просування по службі затрималося.

– А чого ж ти хочеш? – пояснював йому майор Коломієць. – Коли після запитання полковника, що прибув з перевіркою з області: «І що буде, коли ми так ставитимемося до нашої служби?», ти встряв зі своїм: «Будуть дикі танці!». І додав: «Гей-я, Гей!»

– А чого ж пісня хороша, – спробував відбутися жартом Ігор, – та й танці потім почалися, коли він нам влаштував перевірку готовності відбивати напад на відділок.

– Ти дожартуєшся, – похмуро сказав Коломієць, – цей полковник потім годину горлав в кабінеті у нашого Панімаєш. Так і будеш довіку капітаном.

– Ти диви, прямо як у Висоцького, – знову не втерпів Ігор, – «Нікогда, капітан, ти не будеш майором».

Всі ці спогади на хвилину опанували Ігорем у пивбарі, та він відкинув їх. Справді, ставши відомим серед слідчих інших районів, він інколи приймав участь у їхніх розслідуваннях.

– Нехай він тільки подивиться і скаже свою думку, – так умовляли прохачі полковника Дерев'янка. – А ми вам пального дамо на патрульні машини.

Отак його слава докотилася і до обласного управління міліції. Ігоря почали включати до слідчих бригад, що виїздили на особливо тяжкі і складні випадки по всій області. Але на постійну роботу в

ч.1. Капітан Петренко.

обласне управління не брали. Подейкували, що причиною цього була непереборна пристрасть капітана Петренка до цивільного вбрання з обов'язковою футболкою, що мала якийсь дивовижний, але обов'язково патріотичний, напис. Влітку носив ці футболки та легкі брюки з сандаліями на босу ногу, а в холодні пори року, він одягав її поверх сорочки під піджак.

Так сталося, що одного разу Ігор був на зустрічі з генералом з міністерства. Той хотів познайомитися зі слідчою бригадою, яка успішно розкрила справу з убивствами бізнесменів. Виявилось, що це все були колишні бандити, які таким чином переділяли прибутки. Генерал намагався виглядати своїм хлопцем, казав, що не треба його боятися, що він хоче у дружній обстановці почути подробиці розслідування. Він ішов уздовж шеренги працівників, одягнених в однострої, потискаючи їм руки.

Та коли дійшов до капітана Петренка, про якого йому з-за спини генерал Хорунжий сказав, що це талановитий слідчий і що саме він піймав ту ниточку, що дозволила розмотати увесь клубок злочинів, то, потискаючи йому руки, помітив, як поли не застебнутого піджака розійшлися. З живота його підлеглого на генерала дивився суворий козарлюга, під яким червонів напис: «Не бійся чорта, не плач, як баба!».

Тут уся приязність з генерала злетіла і далі нарада йшла в офіційному тоні. На капітана Петренка він намагався не дивитися.

– Ти такий знаменитий, – знову відірвав Ігоря від спогадів голос Мишка Загоруйка. – Ну давай, вип'ємо за твоє майбутнє майорство. Коли розкриєш таку справу, неодмінно дадуть!

– А як не розкрию? – усміхнувся Ігор.

– Теж дадуть, тільки боляче, – відгукнувся Мишко. Він, як і його друг, був охочий до жартів. Але йому не часто приходилося дратувати ними начальство, бо до його лабораторії заходили тільки оперативники. – Ти все-таки хоч колись розкажеш мені, як тобі вдається так легко бачити те, на що інші не звертають уваги?

– Ти не перший про це питаєш, – посміхнувся наш герой, – мене навіть заставляли читати лекції молодим слідчим у школі міліції. Але правди я їм так і не сказав. Тобі скажу.

Мишко полишив свій кухоль і витріщився на Ігоря:

– А про що ж ти їм розповідав.

– Наводив конкретні приклади зі своєї практики. Як помітив те, або інше. Які зробив висновки з цього. Вони слухали, записували, цікавилися подробицями, але жоден не задав вірного питання.

– Якого? – у трохи сп'янілого Загоруйка очі заблищали, як сніг під ліхтарями. – Чого вони не спитали, коли ти їм про все й сам розповідав?

– Вони так і не здогадалися спитати, а як мені вдається помічати саме ті прикмети злочину, які ведуть до його розкриття?

ч.1. Капітан Петренко.

– І як?

– Вся справа у «серендіпіті», – недбало промовив Ігор, скося позираючи на друга і намагаючись визначити, яке враження на нього справило це слово.

– Серен... Що? – не зрозумів Мишко.

– Серендіпіті, – ще раз повільно проказав Ігор і почав пояснювати.

III

Незрозуміле для інших слово «серендіпіті» часто вживала мама Ігоря Петренка – Мар'яна Сидорівна. Вивчившись на вчителя англійської мови, вона повернулася у рідне село, де на неї вже чекав Михайло Петренко, який відслуживши в армії, працював водієм. Вони побралися, з'явилася дитина – Ігор – але швидко розійшлися. Мар'яні не подобалися часті від'їзди чоловіка, наче б то у відрядження, хоча в правлінні казали, що його нікуди не відправляли.

Потім він почав повертатися додому п'яним. Мар'яна все терпіла аж доки він не спробував підняти на неї руку. Тоді вигнала з дому і наказала більше до неї не потикатися.

В Антонівській сільській школі вона викладала не тільки англійську. Коли старенька вчителька російської та української мов пішла на пенсію, взялася викладати й їх.

Та все ж улюбленою у неї залишилася англійська. У вільний час вона любила посидіти з книжкою на цій мові, розбираючи незвичні звороти та відшукуючи переклад невідомих діалектизмів.

Її весела вдача ніяк не в'язалася з її розлученням – всі, та й чоловік, думали, що уміння жартувати означає легкість характеру, але це було не так. У випадках, які вона вважала важливими, ні до яких жартів справа не йшла.

Сина вона ростила без чоловіка за допомогою своєї матері, яка на той час вже зосталася одна – дідусь малюка помер. Хлопчик швидко ухопив материну звичку все брати на кпини, але на відміну від неї, у нього не було заборонених для жартів тем.

Але Мар'яна Сидорівна, саме так її називали не тільки школярі, але й навіть старші за неї односельці, відрізнялася дивовижним умінням узнавати місцеві новини, тільки визирнувши у вікно.

– Ти глянь, – бувало, казала вона, відхиляючи фіранку, – Сидорчуки свою Светку таки видають за Вітька з сусіднього села.

– З чого ти взяла? – негайно запитувала Ігорева бабуса, не відриваючись від латання драних штанів свого онука.

– Так її батько притяг мішок цукру.

– І що з того? Мабуть на варення.

– Варення у листопаді? Ні, то для самогону. До весілля готуються...

Іншим разом вона тихенько казала сусідській дівчині:

– Не варто у цю пору лягати на траву, можна застудитися, хоча, я думаю, ти холоду не відчувала?

– З чого це ви, Мар'яно Сидорівно взяли?

– А ось, – Мар'яна зняла з коси дівчини шматочок зелені.

– Це листя, я через садок ішла, зачепилася за гілку.

– На деревах трава не росте...

Малим Ігор не звертав на це уваги, а як підріс, почав розпитувати:

– Мамо, ну розкажи, звідкіля ти все знаєш? Як угадуєш?

Ось тут матуся і вимовила те саме слово, яке так здивувало Мишка Загоруйка – серендіпіті.

– Розумієш, синочку, – казала вона, погладжуючи його кучерявого чуба, – це уміння мимохіть помічати важливі речі, не прикладаючи ніяких зусиль.

– А чому це так називається?

– Я це слово вичитала в одній англійській книжці. Там розповідається про двох принців із індійського міста Серендіпа. От вони володіли таким умінням.

– А як же ти навчилася цьому? – не відставав малий.

– Для цього потрібно, щоби у тебе в голові постійно працював маленький, але пильний сторож. Ти собі займаєшся чим завгодно, а він пильнує усе навкруги і коли бачить щось цікаве, одразу з'являється думка про це.

– А де ти того сторожа взяла? А мені такого можна завести? А це не страшно, коли в голові хтось живе? – засипав запитаннями син.

– Не страшно, – усміхнулася мама, – це тільки так говориться, що там є сторож, насправді, це твій мозок якоюсь своєю часточкою пильнує за оточуючим.

– А я так зможу?

– Зможеш, коли захочеш! Але для чого це тобі?

– Я буду все помічати і коли ти не помітиш небезпеки, я побачу і тебе врятую!

– Мій ти захисник, – пригорнула Мар'яна сина до себе. На очах у неї заблищали сльози від думки: «Чоловік не турбувався про мене, а синок, мав би успадкувати зневагу до жінки, але бач, як воно вийшло».

З того дня Мар'яна, ідучи з сином, постійно звертала його увагу на невидимі іншим прикмети, за якими вона робила несподівані висновки.

– Озирнися, – шептала вона одного разу, – отой чоловік іде на побачення, хоча зараз робочий час.

– Чому? – дивувався Ігор.

– Бо від нього пахне одеколоном. Чого б він на роботу пішов напаханий?

– А ота жінка, – непомітно показувала Мар'яна синові, – скоро народить дитинку.

– Так у вагітних же живіт?! – знову дивувався син. – А у цієї немає.

– Вона завжди ходить у взутті на підборах, а сьогодні на роботу пішла на низькому каблучці.

Потім уже й малий почав дещо помічати і робити висновки:

– Мамо, – забіг він одного разу додому, – я розгадав загадку, що її загадала вчителька з природознавства!

– Ну, розповідай, – відклала Мар'яна Сидорівна учнівські зошити, які взяла додому для перевірки.

– Вона показала плакат з птахами з сімейства вранових і спитала, до скількох вони уміють лічити?

– І до скількох?

– До семи! Я один дав правильну відповідь!

– Ти знав? Десь прочитав?

– Та ні! Я помітив, що вона глянула у вікно, де гралася її донька.

– Я зрозуміла! Їй сім років, отже ти...

– Я так і сказав!

– Хороший початок, – розкуйовдила синові кучері Мар'яна і, повернувшись до зошитів, запропонувала, – якщо маєш час, пройди до майстерні, де лагодять трактори, може щось цікаве помітиш?

– Там же батько працює? А чому він із нами не живе?

– Я тобі вже багато разів казала, що ми не зійшлися характерами. От і живемо окремо – я у батьківській хаті, він – теж у своїх батьків.

– А чому він зі мною не хоче дружити? І його мама, моя бабуся, теж? Ніколи до себе у гості не запросять. Так, тільки на вулиці, коли вітаюся із ними, кивають, та й годі. А інші хлопці з батьками і на риболовлю їздять, і по гриби, і велосипед лагодять, а Петра з третього класу батько вже учить машиною правувати, а він на рік за мене молодший!

– Все ж таки, ти піди... Та спитай про це у батька...

Оскільки це були канікули, робити було нічого, бо весна вдалася дощовою, кругом було грязюка така, що й чоботи у ній залишалися і гуляти можна було тільки по центральній вулиці села, що вкрита асфальтом, Ігор знехотя пішов по ній до батькової роботи – гаража. Там же стояли трактори й комбайни, яких лагодили перед початком сезону.

– А-а-а, байстрюк прийшов, – почув він батьків голос з середини, ще не бачачи його.

– Чого це ти так на хлопця? – озвався незнайомий Ігорю чоловік.

– А ти думаєш, це він від мене? – знову батьків голос, тепер уже з відверто п'яними нотками. – Доки я нікуди не їздив, вона все не могла завагітніти, а як почав пропадати по відрядженнях, так одразу й пузо...

– Так він на тебе схожий, – з воріт гаража вийшов огрядний чоловік, підійшов упритул до хлопця й уважно його роздивився. – І очі твої, і ніс, і волосся...

– Очі, ніс, волосся є у всіх, – заварнякав батько теж виходячи слідом за огрядним. – Байстрик і є! Чого приперся? – гарикнув він на хлопця, який зіщулився він несподіваного нападу злості, неначе очікуючи, що той його вдарить.

– Я-я-я, – затинаючись і крізь сльози почав Ігор, – хотів спитати, чому ти зі мною не хочеш дружити? Он інших хлопців...

– У інших хлопці від своїх батьків, а ти невідомо від кого! – відрубав батько, похитуючись. – Іди геть, приبلудо!

Від цих слів Ігорю стало так прикро, що він заридав у голос, піднявши голову догори, немов виливаючи своє горе і образу небесам.

– Зараз же припини! – почувся голос огрядного чоловіка.

Хлопець опустил голову і поглянув на чоловіків. Огрядний тримав батька за грудки і трусив, примовляючи: «Не смій ображати дитину!».

Батько вирвався, відскочив на крок назад і кинувся на огрядного. У Ігоря вмить висохли сльози, так цікаво йому стало що ж буде далі? А далі, напевне слідувала бійка. Бійки в кіно Ігоря дуже захоплювали. Особливо він полюбив кінобійки у виконанні Джеккі Чана, кінофільм з участю якого одного разу бачив у місті. Його повела матуся, що приїхала до міста у районне управління освіти у своїх вчительських справах. Справи вирішилися швидко, до відходу автобуса було іще вдосталь часу, тому вона спокусилася пропозицією подивитися кіно з відеоманітофона. У темній кімнаті стояв телевізор з великим екраном, закріплений попід стелею. Зображення було поганим, кольори – неприродними, але сюжет на диво цікавий.

Чогось подібного Ігор чекав і зараз, але все сталося швидко і несподівано. Чоловіки водночас розмахнулися правими руками і синхронно зацідили один одному кулаками у ліве око. Відскочили і вхопилися лівими руками за нього.

У хлопця висохли сльози і він тихенько захихотів. Чоловіки обернулися на його сміх і тоді він просто зареготів – в обох під лівим оком набухали однакові синці.

– Припини! – верескнув батько, кидаючись до нього, та огрядний так його штовхнув, що той перекинувся і потрапив у велику калюжу, яка була посеред двору.

– Ходімо, я тебе додому проведу, – потяг за рукав хлопця огрядний чоловік, відриваючи Ігоря від іще однієї кумедної картини – борсання батька в калюжі.

– Мене звати дядьком Іваном, – казав чоловік дорогою, – коли хтось тебе образить, скажи мені – я розберуся з кривдником.

– А батько... – почав було Ігор.

– До батька більше не ходи, він тільки лаятися вміє та битися.

– Е-е-е, ні, – заперечив хлопець, – битися він не вміє, та і ви – теж!

– А хто ж тоді уміє? – здивувався дядько Іван.

– Джекі Чан!

– Не знаю такого.

– Він майстер кунг-фу! Я по відеомагнітофону бачив.

– Я про таке тільки чув, але іще не бачив.

– Це у місті. От би іще подивитися...

Так, за розмовою вони дійшли до дому і тут, на здивування Ігоря, його матуся вийшла назустріч у своєму найкращому платті, обгорнувши плечі бабусиною квітчастою хусткою.

– Доброго здоров'я, Іване Микитовичу, – привіталася вона, – дякую, що привели мого шибеника, бо я вже не знала, де його й шукати?

– То це ви вчителька? – спитав дядько Іван і густо почервонів.

Мар'яна стояла усміхаючись. Її тішило враження, яке вона справила на того чоловіка.

«І губи помадою намазюкала, – помітив Ігор, – і брови чорним підвела».

– Так, я вчителька вашої дочки, Валентини, – нарешті озвалася матуся, поправляючи хустку на плечах. – Іще раз дякую вам за сина, може зайдете, якраз обідня пора, а у мене й борщ зварений.

– Та якось незручно, – знітився Іван Микитович.

– Зручно, – твердо вимовила, немов наказала, Мар'яна і той мовчки пішов до хати, вимив руки і сів за стіл.

Обідали без балачок. Потім Іван Микитович подякував за страви, що їх подавала Мар'яна, хитаючи головою.

– А дядько Іван обіцяв мене узяти в неділю до райцентру, іще подивитися кіно про Джекі Чана! – не витримав мовчанки і дзвінко вимовив Ігор.

– Он як? – примружила очі його матуся. – А спитай, чи мене він візьме?

– Візьму, аякже ж, – одразу озвався той, знову червоніючи. – У мене ж машина є. Москвич. Дочку заберу та й поїдемо...

До самого вечора Мар'яна не зронила ані слова, мовчки перевіряючи учнівські зошити. Ігор теж мовчав, тихенько читаючи книжку в своєму кутку, де було його ліжко та столик, збитий матір'ю з дощок. Бабуся теж мовчала, позираючи раз по раз на свою дочку і хитаючи головою.

– Мамо, а я знаю, для чого ти мене посилала до батька, – сказав Ігор, укладаючись спати. – Ти хотіла, аби дядько Іван до нас завітав, правда?

– Я бачу, що вправи з серендіпіті для тебе не минулися дарма, – посміхнулася Мар'яна на цю здогадку сина. – Та цього разу все вийшло без моєї участі.

– Ага? – не повірив Ігор. – А чого тоді ти була гарно вдягнена? Невже, щоби зошити перевіряти?

Мати відвернулася, ховаючи посмішку.

Невдовзі, вони побралися з Іваном. Той був одинаком. Його дружина загинула в полі, коли копали буряки – попала під трактор, що вигортав їх із землі. Не в змозі терпіти докори тещі за смерть дочки, він перебрався в іншу область, забравши з собою дитину.

Іван став добрим чоловіком та справжнім батьком, якого у хлопця до цього не було.

IV

– Ну чого ти знову замовк? – посмикав Мишко друга за рукав. – Он хоч пиво допий, а то весь смак вийде.

– Та задумався про свого вітчима, добра він людина. Став мені за батька.

– Ти про своє «піті-піті» розповідай.

– Я вже все розказав, – мляво відбивався Ігор від наполягань свого друга.

– Як розказав? – здивувався Мишко. – Я нічого не зрозумів! А чи зможе хтось іще оволодіти твоїми здібностями? Наприклад, я?

– Ось тепер, коли я тобі все розповів, то й сам усвідомив, що такі здібності або є, або немає. Їх можна вдосконалити, але скільки не перемножуй нуль на мільйон – все одно вийде нуль.

– То я, виходить нуль, – напириндився Мишко. Замовк, трохи посидів, а потім піднявся та й пішов, відсунувши не допитого кухля.

«Дарма він так це сприйняв, – подумав Ігор Петренко, – я ж не хотів його образити».

Він допив пиво, подумавши, допив і Мишкове, вийшов на вулицю, трохи постояв і рішуче подався на роботу – читати справи, передані з інших областей, про загибель чи травмування тих, кого тепер називали «крутеликами», «скоробагатьками», «олігархами».

«Де ж ти моє серендіпіті? – подумав він, коли, згаявши чотири години за читанням справ, не дійшов жодної думки. – Чому я нічого не відчуваю? Що ж, піду шляхом пошуку спільних рис у цих пригодах. Стій! – зупинив він сам себе. – А чи не піти мені за моїм фахом? Чи не розглянути події в географічному аспекті?».

Ігор поліз до шафи, в якій зберігалися папери, що не становили службової таємниці, і знайшов мапу України. Витяг зі столу пачку кольорових кнопок, приладнав мапу на стіні і почав розмічати географію пригод. Червоні у нього були «самі», а сині – «синки». За цими вправами незчувся, як прийшов ранок.

– Гей, прокидайся! – поторсав його за плече майор Коломієць.
– Службу проспий! Чого вдома не ночував?

– Міліціант спить, а служба йде, – спросоння відбувся Ігор невдалим жартом і подався вмиватися. – Дерев'янку вже прийшов?
– запитав він повернувшись до кабінету.

– Здається, так.

– Тоді я до нього, – пригладив кучері Ігор, розправив свою футболку, яка цього разу провіщала «Я українець», і постукав у двері начальства.

– Що вже розкрив? – так, замість привітання, відповів полковник Дерев'янку. – Доповідай!

– Я розкрив тільки причину, чому розслідування передали в нашу область.

– Думаєш, що про тебе в Києві вже знають?

– Навпаки, про мене там не знають нічого, я відомий тільки в межах області.

– Не крути! – гримнув начальник. – У мене й без твоїх фокусів голова гуде вже зранку!

– Причина у тому, – не образився Ігор, – що в нашій області не зафіксовано жодного такого випадку.

– Ну то й що? Не зафіксовано, бо у нас область бідна.

– Не скажіть. Є й багаті. А деякі олігархи із сусідніх областей купляють у нас землю, щоби спокійно відпочивати. Але ж, жодного випадку! Розумієте?

– Я розумію, що ти мені морочиш голову!

– Поясню. Вочевидь, у Києві теж зрозуміли це, а отже..? Ну?

– Що отже? Кажіть вже!

– Пригадайте книжку про подорож Нільса з гусьми.

– Не читав, хоча ні, стій, я мультик бачив.

– А що сказала головна гуска Акка Кнебнекайсе, коли привела свою стаю літувати прямо під гніздо кібця?

– І що ж вона сказала? – раптом заспокоївся полковник Панімаєш, зрозумівши, що інакше відповіді не отримаєш.

– Що кібець біля гнізда ніколи не полює!

Хвилину полковник морщив лоба, звівши очі догори, але потім глянув на підлеглого й обличчя в нього проясніло.

– Ти вважаєш, що центр злочинності десь в нашій області?! Що ті невідомі виїздять подалі від дому?

– Це не я так вважаю, а у Києві аналітики з міністерства, – удавано скромно відповів Ігор. – Ось тому справу й скинули до нас в обласне управління, а там уже хтось із тих, хто мене знає...

– Не хтось, а генерал Хорунжий, – не сказав, а простогнав полковник, ухопившись за голову, – це він тобі за твої написи мститися! За твоє вільне поводження! Як не справимося, тоді й мені гаплик! А я, дурень, розмріявся про відставку генералом...

– Що значить не справимося? – засміявся Ігор. – Адже незалежно від нашого висновку: злочин чи випадок, – ми чисті.

– Ти вже тоді постарайся, щоб у документах був ажур, а я тебе підтримаю. Панімаєш? Ну йди, а то у мене від тебе, як завжди, заболіла голова. І поклич Коломійця.

«Припустимо, що не від мене, а від втрати надії, – подумав Ігор, виходячи з кабінету, – та нехай собі страждає, а я поміркую далі, бо справа таки цікава».

Декілька днів пройшли у марних роздумах. Та ось його викликав черговий і передав телефонограму з обласного управління, що він має виїхати на дорожню пригоду.

«Одначе, в облуправлінні теж хтось дбає про моє розслідування, – подумав Ігор наближаючись до спортивного Мезератті, що врізався у дерево. – Інакше ніхто б і не звернув увагу на звичайне недбальство за кермом. Та й постраждалих немає».

Здавши всі речові докази на експертизу своєму другу, який іще й досі ображався на міркування щодо нуля та мільйона, Ігор вирішив відвідати водія автомобіля.

– У нас його вже немає, – відповіли у лікарні швидкої допомоги. – Як тільки він оговтався, почав дзвонити і невдовзі приїхала машина із приватної клініки і його забрала.

– А не чули, з ким він балакав?

– З батьком. Кричав: «Папа, мене тут угробят!».

– А хоч кров на аналізи встигли взяти?

– Встигли, але він так опирався.

– Зрозуміло. Дякую. Зробіть аналіз і на алкоголь і на наркотик. Коли отримаєте результати, сповістіть мене, – сухо попрощався Ігор, міркуючи: «Отже, маємо справу із «синком». Треба вияснити, хто ж батько того Сергія Нагнибіди».

– Светочко, привіт! – зателефонував він знайомій секретарці заступника начальника облуправління міліції, з якою у нього були дружні стосунки. В певний період, аж занадто дружні, але він зумів

перевести їх у просто дружні. – Ти знаєш усіх в області. Є такий собі Нагнибіда?

– Ова! – відгукнулася вона. – Як тобі щось треба, так телефонуєш, а як ні – то тебе по року не чути!

– Не ображайся, роботи багато.

– Знаю я твою роботу. І про останнє секретне доручення знаю. Мені Петя, – прохопилася вона, та миттю виправилася, – ой, генерал Хорунжий казав. Щомісяця десять тисяч гривень без оподаткування.

– Думаю Петя тебе теж не ображає. Тай суми там чи не вдесятеро більші, – усміхнувся Ігор. – Так є чи немає?

– Ну гаразд, – стушувалася Света, – є такий. Заступник прокурора області. Тільки він зараз у відрядженні.

– Либонь в Монако?

– Ну, не в Монако, але за кордоном. У Франції, переймає досвід роботи прокуратури в Марселі.

– Я майже вгадав. До Монако звіттіля дві години машиною. Адресу його знаєш, домашню?

– Пиши, – в слухавці почулося шарудіння довідника, – ось, вулиця Дзержинського, 44.

– А квартира?

– Весь будинок його. Там колись дитсадок був. А до революції жив купець якийсь чи хтось там іще.

– А тепер там новий купець, – пробурмотів Ігор.

– Що?

– Нічого. Дякую – і до зустрічі.

Колишній дитсадок було переобладнано за всіма вигодами 21 сторіччя: кондиціонери звисали з усіх стін, вікна мали тоноване покриття з золотавим відтінком, дах блищав новим червоним гонтом, під'їзні доріжки вистелені плиточкою. Навкруги будинку зеленіли пірамідальні туї, але в глибині двору виднілися ще не до кінця знесені залізні облуплені дитячі атракціони.

– Вам, кого? – спитала у Ігоря молода дівчина, вдягнена у білий фартушок і чеpecь.

– Якщо ти хазяйка, то тебе, – коротко відповів наш герой. – Капітан Петренко з приводу аварії прокурорського сина.

– Я не хазяйка, – вимовила дівчина, пильно оглядаючи нашого героя, – покажи посвідчення.

– Дивися, – витяг Ігор посвідчення із задньої кишені джинсів.

– Я зараз доповім, – незворушно мовила дівчина, повернувши документ, і вже хотіла зачинити двері перед його носом, коли Ігор спитав.

– Якщо ти не хазяйка, тоді служниця?

– Я покоївка, – вимовила дівчина з гримасою невдоволення і, грюкнувши дверима, зачинила їх. З середини почувся скрегіт замка, що замикався.

– Заходьте, – прочинила вона двері за десять хвилин, коли Ігор вже збирався піти геть.

Покоївка провела його через довгий коридор, потім застала зняти сандалії, запропонувавши капці.

– Нічого, я босим походжу, – відмовився Ігор і почимчикував по розкішних килимах, якими, схоже, була вкрита вся підлога в будинку, до кімнати для зустрічі з хазяйкою цієї розкоші та раптом спинився.

– Зачекай, покоївко, – повільно промовив він, – до кого ти мене ведеш?

– До дружини прокурора.

– Я очікував зустріти вже немолоду жінку, а тут така не живе, – відповів Ігор і вже не був здивований, коли з дивану піднялася гарна дівчина в червоному халаті, зав'язаному на талії рожевим поясом.

– Ви дружина заступника прокурора Нагнибіди? – з невеликою недовірою спитав Ігор. – Либонь, що так, бо у гардеробі, де мене пропонували капці, я побачив тільки чоботи на високих підборах, а жінка старшого віку їх носити не буде, так?

– Так, – відповіла дівчина, знову сідаючи на диван. – Сідай і ти, – вона поляпала долонею поруч із собою. – Чого ти хочеш?

«Як глянеш на таку красуню, – подумалося Ігорю, – то відповідь тільки одна – тебе».

Але він стримався, хоча в кімнаті вони були тільки удвох: покоївка одразу пішла, щільно причинивши двері.

Тому він розважливо сів, озирнувся довкола, одразу помітивши на низькому столику біля дивану два келихи і пляшку шампанського у відрі з льодом.

«А відро, либонь, срібне, – одразу вирішив він, – як і належить купцям».

– Ваш син, – почав було Ігор, але дівчина його перебила.

– Він не мій, а першої дружини. І не «викай» мені. Давай одразу на ти? Мене звати Марина, а тебе?

– Ігор, – швидко підладився наш герой під запропоновану поведінку.

– То що той негідник натворив?

– Врізався у дерево на машині.

– Ой, – скрикнула вона, – хоч нікого не задавив?

– Чого це ти питаєш?

– Так я читала, що десь синок прокурора наїхав на людей, що справляли весілля на вулиці.

– Ні, тут все гаразд, всі, наче б то, цілі. Хоча, – тут Ігор помовчав, збираючись з думками, бо солодкий запах парфумів гарної жінки, що сиділа поруч, бентежив його, – ти не знаєш дівчину, з якою він зустрічається?

– Не знаю, він з матір'ю живе. Чоловік, коли розвівся з першою, залишив їй свою квартиру і придбав оцей будинок. Спочатку ми тинялися по готелях, доки йшов ремонт, але вже півроку живемо тут.

«Тинялися, – подумки покепкував Ігор, – либонь зайняв цілий поверх, а потім іще й не заплатив, коли виїхав звідтіля».

– Чого ти замовк? – поторсала Марина його за руку, присуваючись ближче, – розкажи щось про себе.

– Тут я задаю запитання, – відбувся Ігор жартом, копіюючи фразу з американських детективних серіалів. – Признавайся, ти бабусю вбила?!

– Я, я! – одразу прийняла гру Марина, – признаюся і вимагаю найсуворішого покарання.

Тут вона підсіла впритул і поклала йому руку на коліно.

– Якого ти хочеш покарання?

– Солодкого, – зітхнула Марина, кладучи йому голову на плечі.

– Зачекай, а твоя покоївка? – трохи перелякався Ігор.

Не те, щоби він був дуже строгих правил – проживання в гуртожитку вилікувало його від цноти ще на першому курсу. Тоді друзі-старшокурсники силоміць заштовхнули його до кімнати, де одна проживала кругла відмінниця Анжела, що не відмовляла нікому. Та одразу навчила Ігоря нехитрій премудрості злягання.

Але, попри свою не зашореність, у ньому ожило відчуття якоїсь небезпеки, пов'язаної зі статусом Марини. Жінка заступника прокурора могла наробити йому чималої шкоди через чоловіка.

– Ти про Валю? – обіймаючи, вимовила Марина. – Та не переймайся. Вона нічого нікому не розкаже.

– Чому?

– Бо останнім часом чоловік більше звертає увагу на неї, ніж на мене. І чим вона його збуджує, не знаю?

V

– А ти хіба не вмієш таке робити?

– Умію, – промуркотіла Марина, – тільки ти такий скутий. Розслабся, – почала вона водити своїм довгим наманікюреним пальцем по зіпперу на джинсах.

«Це щось нове, – подумав Ігор, який раніше задовольнявся короткими романами з жінками-міліціантами». Тим, як й Ігорю

завжди було ніколи, тому зустрічі мали майже діловий характер: збіглися – розійшлися.

– Невже ти такий кам'яний? – продовжувала Марина свої рухи, – аж ні! – скрикнула вона згодом, – твій прутень знає свою справу. Розстібни вже штани, не муч його!

Але вона все робила сама. Одним рухом розв'язала свій пояс, від чого халат розійшовся. Під ним було тільки її оголене, розкішне, випещене, без жодної волосинки, тіло.

– Ну поцілуй мене спочатку, пане полімене, – промурмотіла вона, розстібаючи йому брюки і цілуючи Ігоря в губи. – А потім солодко покарай...

Далі вона м'яко повалила його на диван і всілася верхи.

Від її підстрибувань поли халату зовсім розійшлися і стало видно, як пружно грають в такт рухам соковиті перса.

«Тільки б не образити прокуроршу, – примарилося Ігорю крізь хвили задоволення, що прокочувалися через нього, – і не закінчити першим».

Та ось вона здригнулася і лягла зверху.

– Чекай, – поволі промовила Марина, витираючи спітніле чоло, – але ж ти іще не закінчив? Вибач, дорогенький. Я зараз.

І вона, зіскочивши з нього, припала губами до прутня і смоктала доки, поки й Ігор не застогнав, відкинувши голову назад.

– От і добре, – поцілувала його в губи хазяйка, – зараз я тебе витру і можеш застібатися.

– Таке у мене вперше, – спроквола промовив Ігор, поволі приводячи одяг у порядок. – Ти мене спокусила, а раніше я це робив.

– Ти знаєш, сидіти одній тут так нудно, що нові хлопці – це... – вона не показала, а прицмокнула губами.

– У тебе відчувається досвід. Чоловік тебе часом не з сауни узяв? – запитав Ігор, натякаючи, що більшість саун в їхньому місті були замаскованими будинками розпусти.

– Зрозуміло, про що ти ведеш, – не образилася Марина. – Ні. Я з Валею вчилися в училищі культури по класу народного танцю. А Нагнибіда був на якомусь із наших концертів і одразу після нього запропонував у сауну. Та я вже була вчена, ти ж не думаєш, що тертися увесь день об гарячих хлопців можна незворушно? Тому одразу йому сказала, або шлюб, або ніякої сауни.

– І він одразу погодився?

– А чого ж, погодився. Потім я узнала, що він уже давно з дружиною не живе, а все вчащає в різні сауни та масажні кабінети.

– Метка! – зробив висновок Ігор. – Чого ти іще за себе виторгувала?

– Щоби Валя теж жила в нашому домі.

– Це покоївка?

– Ну треба ж було моєму прокурорчику якимось пояснити присутність одразу двох молодих жінок у домі.

– Ти казала, що він більше спить з Валею, а не з тобою. Це тебе не ображає?

– Ой, ні. Все одно я йому потрібна «для виходу в люди», бо гарніша, вища і стрункіша, а Валя...

– А якби ти оце зараз завагітніла?

– Сказала б, що від нього, – недбало вимовила жінка, крутячи в руках свого пояса, якого так і не зав'язала. Запала тиша, бо все вже було сказано.

Та раптом у Марини показалися сльози в очах, вона знову притислася до Ігоря, обняла його і попросила переривистим голосом, стримуючи ридання:

– Ти ж іще прийдеш? Миленький капітанчику? Розважимося іще? Бо тут просто жах. Я відчуваю, що він скоро заставить мене лягати під своїх начальників, а вони такі огидні – череваті...

Узнавши місце проживання першої жінки Нагнибіди, Ігор неохоче попрощався з Мариною і вирушив за вказаною адресою.

«Виходить, жіноча дружба таки існує, – міркував він сидячи в маршрутці, – Марина поступилася Валентині чоловіком, а та, натомість, оцінює чергового гостя і дає можливість підготуватися. Недарма ж я стільки часу стовбичив під дверима – це Марина вирішувала, як і чим мене звабити».

– Вам кого? – почувся голос з-за металевих дверей, коли Ігор натиснув кнопку домофону.

– Мені потрібно побалакати з Нигнибідою Світлоною Максимівною, – офіційно промовив Ігор. – Я капітан Петренко розслідую аварію вашого сина.

– Покажіть посвідчення у відеокамеру, – відповів жіночий голос.

– Та ось воно, перед вами, – показав Ігор свого документа у вічко над дверима.

– Гаразд, заходьте, – клацнув замок, давши змогу нашому герою увійти у під'їзд. – Піднімайтеся на другий поверх і ліворуч.

На порозі розкішних дверей, оббитих дорогою шкірою, стояла жінка у гарному халаті, але замість капців, на ногах у неї були туфлі.

– Іще раз покажіть посвідчення, – веліла вона. – Заходьте, – промовила згодом, віддаючи документ, – і йдіть прямо, сідайте на диван.

Передпокій квартири був розміром чи не з вітальню квартири, у якій мешкав Ігор.

Жінка присіла поруч і мовчки подивилася на нього.

– Виходить Марина вас попередила про мій прихід? – зробив висновок Ігор замість того, щоб розпитувати про сина хазяйки.

ч.1. Капітан Петренко.

- Звідкіля це ви?...
- Туфлі не встигли скинути, а під халатом офісне вбрання, тобто, ви тільки-но з'явилися вдома. У вас із нею приятні стосунки?
- Це вас не обходить! Питайте що треба та йдіть!
- Мені потрібно знати, чи є у вашого сина вороги? – почав Ігор.
- Як знайти його дівчину і де він зараз, бо його розпитати теж потрібно?
- Що ви знайшли у його машині? – замість відповіді, запитала жінка, поправляючи пасмо сивіючого волосся на скроні.
- Тут я задаю запитання, – спробував Ігор спосіб, який недавно приніс такі несподівані результати.
- Доки не розкажете, я не відповідатиму.
- Ну-у-у, – протяг час Петренко, – понівечена машина, всередині все розкидано, якийсь мотлох, я дуже не розбирався, бо що там може бути цікавого?
- А якийсь..., якісь ліки ви не знаходили? – обережно поцікавилася жінка.
- Ліки? – щиро здивувався Ігор. – Ні, не було. А які ліки приймає ваш син?
- «Це вона про наркотики, – спало йому на думку. – Але ж я нічого не знайшов. Чому вона тоді так переймається? І про пістолет не запитала».
- Це вас не стосується.
- І справді. Так з якою дівчиною він зустрічається? – перевів Ігор розмову на інше
- Не знаю, у нього багато знайомих. А чому це вас цікавить?
- У машині були якісь жіночі речі, то я й подумав, що, можливо, дівчина знає, хто йому міг би загрожувати?
- Не можу сказати, як звати його останню, знаю тільки, що вона танцівниця з якогось клубу.
- Тоді дозвольте мені самому із ним поговорити. Куди його поклали?
- А ви точно не знайшли ліків?
- Звісно. Чому б це я вам брехав? – впевнено сказав Ігор. – Так де?
- Чоловіки всі брехуни, – упівголоса, розмірковуючи, проказала вона.
- Ще трохи провагавшись жінка дала йому адресу приватної клініки.
- Да, я Сергей Нагнєбеда, – відповів Ігорю молодик у дорогому спортивному костюмі, запалюючи коричневу сигарету. – Чего тебе?
- Та, ось, доручили розібратися з твоєю аварією, – одразу прийняв дружній тон слідчий. – Та тільки не збагну, чого це ти у дерево в'їхав?

– Давай, насмєши єщє мене своєю “мовой”, клоун. Ти щтє, нє можєш гаварить на нармальнам єзіке?

– Я й говорю нормальною, літературною, українською. А ось ти, нєвідомо якою, – нє стєрпів Ігор, бо завжди пишався своєю вимовою, – здаєтьсє, цє називаєтьсє «суржиком»?

– Щтє ти мене учить будєш? – кинув сигарєту мимо урни молодик, – Припьорлось сєло і гавкаєт тут на своєї собачєй мовє!

– Я, як державний службєвєць, розмовляю державною мовою, – лєдвє стримуючись почав Ігор. – Твій батько якою мовою читає свої вироки?

– На нармальнам єзіке – на русском!! – вигукнув молодий Нагнибїда. – А патєм єго сєкрєтар переводит на хахляцкую.

– Алє ж він зобов'язаний розмовляти українською навить вдома, згідно постанови Конституційного суду.

– Плєвать нам на твой суд, у нас все суди вот гдє, – поляпав Сєргій по кишєні. – Щтє захотим, то і наше будєт.

– А твоя мама добрє розмовляє українською, – знову почав Ігор, намагаючись залагодити сурєчку.

– Старая дура! Єй надє било бїльшє слупить с отца за развод, а она согласилась тїльки на квартиру. А могла би отсудить у нєго єщє і дом в Ніццє.

– Алє ж ти мєнє розумїєш, тому відповїдай, хто з тобою іщє був у машині в момент зїткнєннєя.

– Нє твоего дєло, вахлак! Нє лєзь ко мнє!

– Думаю, там була іщє дївчина...

– Ну била, но когда я стукнулся, єйє ужє нє било.

– Як звати, прїзвищє?

– Пошол вон! – скипїв молодик. – Я отцу скажу, вот он тебе здєлаєт...

– Я пїду, – спокїйно вимовив Ігор, уважно слїдкуючи за реакцією Сєргія, – алє нє «вон», як ти крикнув, а в клуб «Мардїграс».

– Щтє-о-о? Как ти узнал? Хто сказал?

– Тайна слїдства, – зарєготав Ігор, бо пригадав запрошєннєя у клуб, щє валялося у розбитому авто. Вжє їдучи з територїї лїкарні, обєрнувсє і гукнув, – суржмикомовним цє нє доступно!

– Какїм?! – заверещав достєйний нащадок свого батька, – свїноголовим!!?

З весєлим настроєм, викликаним останнім вигуком «блєстїтєля єзіка», Ігор дїставсє цєнтру мїста, дє в старїй водокачцї було розмїщєно найвідомїший у мїстї нїчний клуб «Мардїграс».

Про цєй заклад нїчної культури часто йшли розмови, про тє, щє там бувають синки багатїїв, злодїї, щє розбагатїли на рєкетї, та рїзнї, як казалє люди, «мутні особи».

– Ми ще зачинені, – сказав Ігорю охоронець на вході. – Приходь о дванадцятій ночі.

– Я по службі, – показав наш герой посвідчення, – мені потрібна дівчина, з якою зустрічається синок прокурора Нагнибіди. Він же тут буває?

– Не знаю, – одразу наїжачився кремезний хлопець. Таких габаритних чоловіків в народі називали «амбалами», хоча Ігорю було відомо, що це азербайджанське слово означає «вантажник».

– Я по службі за дорученням генерала Хорунжого.

– Тоді подожди, – і амбал почав набирати номер на своїй мобілі. Ігор повернувся спиною до нього, але стояв достатньо близько, щоби почути фрази: «Наша криша», «удостовереніє в порядку», «в смешной футболке».

– Тільки як я згадав про твою футболку «Я українець», – повернувся охоронець до Ігоря, – тільки тоді мені й повірили, що це ти і є той самий Петренко із завданням від самого «папи».

«Отже наш генерал «кришує» цей генделик, – негайно зрозумів Ігор».

– Тоді передай своїм, щоб відповідали на всі мої запитання.

– Передам, – охоронець заговорив у переносну рацію, що висіла на поясі, вживаючи ті самі вирази що й раніше: «Папа приказал», «помогать во всем».

– Ну заходь, тобі все розкажуть.

– Почну спочатку. Син прокурора Нагнибіди тут буває?

– Буває, – з цікавістю поглянув охоронець на Ігоря, – а тобі це для чого?

– Той попав в аварію, а в машині знайдено жіночі речі. Думаю, що та жінка з цього клубу.

– Ти спитай у бармена, – порадив охоронець. – Я бачу ти хлопець свій, хочеш до нас, в охорону? Платять багато, і випити на роботі можна, не те, що в міліції.

– Я подумаю, – ввічливо вимовив Ігор, проходячи всередину.

– Так, синок прокурорський тут часто буває, – підтвердив попереджений по рації бармен, розставляючи пляшки з напоями по полицях.

– А з ким він останнього разу пішов?

– З кимось із танцівниць, спитай у них. Он туди пройди за естраду.

– Куди? – спинив його за лаштунками іще один охоронець.

– Мені потрібно побалакати з танцівницями, – показав Ігор посвідчення.

– А, Петренко, тобі можна, йди, тільки май на увазі, що вони не шльондри, приставати до них – зась.

– Галá, – так, з натиском на останньому складі, представилася Ігорю гарна дівчина, закутана в халат.

- Це тобто, Галина? – уточнив Ігор.
- Так, Галина Джендзерук, а Галá, то мій сценічний псевдонім.
- А що, танці голяка, це теж мистецтво? – з насмішкою здивувався Ігор, всідаючись на зручну канапу і запрошуючи дівчину зробити те саме.
- Мистецтво, та ще й яке! От послухай, – довірливо, як доброму знайомому почала розповідати дівчина.
- «Щось мені сьогодні щастить на дівчат» – тільки й подумав наш герой поринаючи у розповідь про мистецтво стриптизу.

VI

- Коли я танцюю, я доношу до глядачів красоту, – почала Галина своє кредо щодо стриптизу, але Ігор її перебив.
- Так вони на твою красоту дивлячись дрочать під столами, – яка ж тут естетика? Ти викликаєш тільки хіть!
- Таких дуже мало, та я й не дивлюся в зал. Танцюючи, я дивлюся всередину самої себе, свого жіночого єства, я розкриваю в собі нові риси, нові грані відчуття, нові...
- І в цей момент чоловіки мріють тільки завалити тебе прямо на сцені.
- Знову ж таки, не всі. Більшість переймається духовною стороною мого виступу, у мене є свої шанувальники, ми з ними переписуємося через Інтернет у Фейсбуці.
- А інші ловлять на вулиці і намагаються зґвалтувати?
- Ніхто не ловить, бо бояться, – засміялася Галина, – я всім кажу, що мій коханець – Тайсон.
- Чекай, так Тайсон же зовсім хворий і постійно знаходиться вдома? – миттю зреагував Ігор, добре знаючи всіх визначних місцевих авторитетів
- Звісно, але про це мало хто знає. Тому й мене не чіпають, – відповіла дівчина й додала, – у нього з нашою “кришею” спільний бізнес. Генерал забирає з митниці товар, не виплачуючи податки, а продають його через магазини Тайсона.
- Ти й це знаєш? – здивувався Ігор – Метка!
- Виголосивши своє схвалення, він упіймав себе не думці, що сьогодні вже казав таке зовсім іншій жінці.
- А ти часом не вчилася в училищі культури? – запитав він упівголоса, нахилиючись до Галини.
- Так, по класу народного танцю, – відсторонилася, а потім і встала зі свого місця дівчина. – Тебе ж попередили — ніяких залицянь!

– Так, – раптом зняковів Ігор, хоча нічого серйозного він на думці й не мав, – мені тільки хотілося перевірити одну думку щодо дівчат з твого курсу, які терлися об гарячих хлопців...

– Ти говориш прямо, як Марина!

– Так ти її знаєш?

– Ще б пак! Такої, як вона, в училищі більше не було. Вона з усіма переспала. Хіба тільки наш сторож залишився поза її увагою.

– А ти ні?

– Це не твоя справа! – спалахнула дівчина і вигукнула, – йди геть! Ти такий же, як усі, а я, дурна, чомусь перейнялася довірою до тебе!

– Зачекай, я ж іще не задав тобі запитання по роботі. Ти зустрічалася з прокурорським сином?

– А що, він вже міліцію надсилає, щоб мене силувати?

– Не зрозумів, хоча ні, все ясно, він до тебе приставав, порвав плаття, а ти...

– Не так. Він подарував гарне плаття і я його взяла, бо мої шанувальники мені часто щось дарують. Але цей слинько в машині одразу поліз цілуватися, а потім під плаття, то й отримав облизня.

– І що далі?

– Коли відштовхнула, каже, що ти для всіх роздягаєшся, роздягнись і для мене.

– А ти?

– Я йому і про Тайсона, і про те, що не виконую приватних танців.

– А він?

– Каже, "я тебе подарил платье за две штуки баксов. Да мне за это любая даст".

– І ти тоді?

– Розірвала плаття, кинула йому в пику і пішла додому.

– Гола?

– Ні, в трусах і ліфчику. Добре, що було темно, бо закінчую роботу о третій ночі, і до гуртожитку близько.

– То ти не місцева?

– Я з Пилипівки.

– Знаю! – чомусь зрадив Ігор, – а я з Антонівки.

– Я туди в школу ходила, бо у нас тільки чотири класи було в школі.

– Так знаєш мою маму, Мар'яну Сидорівну?

– То твоя мама? – знову спалахнула Галина. – А чому ж ти ганьбиш її ім'я такою поведінкою?!!

– Нічим я не ганьблю.

– А чому приставав?

– Зовсім ні. Тільки нахилися до тебе. Але не торкнися! Може це тобі так схотілося? А як же твої батьки та односельці. Вони знають, чим ти заробляєш?

– Ні, – тихо сказала Галя, – я їм кажу, що працюю секретаркою.

– А як узнають?

– Ганьби не оберешся, – ще тихше промовила вона, – і ти, прошу тебе, нікому з наших не кажи про мене.

– Не скажу. Тільки мені не зрозуміло, чому мені, сторонньому ти розповідаєш про естетику стриптизу, а як узнала, що свій – одразу заблагала зберігати тайну?

– Йди вже, – відвернулася Галина, – мені до виступу готуватися треба, а у мене сьогодні нова композиція.

“Чому вона мені так довірилася? – міркував Ігор йдучи додому. – Не тільки ж через наказ генерала? І чому розсердилася тільки через натяк можливої близькості?”

Вранці наступного дня Ігор пішов до криміналістичної лабораторії, забрав там балістичну експертизу і відмовився від генетичної.

– Оце добре, – зрадів Мишко. – Бо ми ще й не починали. А чого це ти вчора як прийшов, то одразу спати ліг? Я коли повернувся з гульок, ти вже хропів. А з ранку теж не встав?

– День був важкий.

Другим місцем відвідин була лікарня, де він одержав аналіз крові прокурорського сина. Вже по дорозі у відділок його застав дзвінок безпосереднього начальника, майора Коломійця.

– Ти де? – крикнув той у трубку і, не чекаючи відповіді, швидко заговорив, – притьмом сюди! Тут таке коїться! Панімаєш кричить, з області дзвонять, і все про тебе питають!

– Що ти сказав синові Нагнибіди? – загремав полковник Панімаєш, грюкаючи кулаком по столу. – Які свиноголові?!!!

– Ви про що? – спокійно перепитав Ігор, зайшовши до кабінету керівника і сідаючи без дозволу на стілець.

– А то ти не знаєш?!! – знову зарепетував Панімаєш. – Я тебе звільню! Ні, я тебе уб'ю!! Своїми руками задушу!!!

– Тараса Бульби з вас не вийде, – незворушно вимовив капітан Петренко. – Заспокойтеся, я все поясню.

– Що ти поясниш? – загарчав Панімаєш, не дивлячись, намацав під столом пляшку, не дивлячись, налив і негайно випив.

– Дарма ви не глянули, то ж була не мінералка, а коньяк, – спокійно промовив Ігор, стримуючи сміх і дивлячись в почервонілі очі начальства, – випльоньте. Ось вам вода.

Він подав склянку з водою, наливши її з графіну, що стояв у кабінеті тільки для відвідувачів і вже трохи позеленів з середини.

– Розкажуй як було, – відкашлявся і трохи заспокоївся полковник. – Бо у мене серце скоро лусне від твоїх витівок. Господи, – раптом звів він очі до стелі, – і чому я спокусився тоді на його талант? Жив би собі спокійно...

– Тепер житимете іще спокійніше, – пообіцяв підлеглий. – У мене величезний компромат на прокурора та його сина. Тепер він ваш найкращий друг.

– Що-о-о!!! – знову заверещав Панімаєш, – компромат?!!!

– Так, компромат. І достатньо вагомий, ось, дивіться, – Ігор подав полковнику чотири папірці.

– Розкажи на словах, бо у мене в очах темніє, – промовив полковник, витираючи з лоба та потилиці рясний піт.

– По-перше, беззаперечно доведено, що син прокурора керував автомобілем у стані наркотичного сп'яніння. По-друге, так само авторитетно показано, що кулі, випущені зі знайденого в автомашині пістолета, пробili знаки на автомагістралі Одеса-Київ. По-третє, цією зброєю синок володіє незаконно.

– Ну, це все хлопець, а сам прокурор? – уже по-діловому спитав Панімаєш, побачивши, що капітан Петренко цілком впевнений у своїх словах.

– А оце найцікавіше. В паперах, що теж були в машині, я знайшов оригінали договорів на придбання у Франції маєтку. Ось подивіться, місто Ніцца. Для довідки, це курортне місто у Франції.

– Кожен має право купляти що і де схоче, – заперечив полковник, уважно дивлячись на підлеглого, мовляв, доведи, що це за кримінал.

– За 522 тисячі євро? Цікаво, де він їх заробив. Бо за його навіть підвищену зарплату треба працювати більше 250 років, щоб таке придбати.

– Зрозуміло, – кивнув головою Панімаєш. – Ти кажеш, оригінали, а мені тицяєш копії. Де оригінали?

– У мене, в потаємному місці, – негайно збрехав Ігор, бо насправді папери лежали там же, де й були копії, у його картонній теці, – якщо зі мною щось станеться, навіть пониження на посаді, вони негайно підуть в генеральну прокуратуру.

– Так це з тобою, а зі мною? – сполошився полковник.

– Звичайно, я мав на увазі вас, товаришу полковник, Це я озвучив ваші слова, які ви скажете прокурору, – відповів Ігор і вже хотів йти, коли Дерев'яно його спинив.

– Так що там про свиноголових? Ти казав таке, чи не казав?

– Не казав. Я крикнув йому, що мої слова не можуть зрозуміти тільки суржикомовні. Тобто такі, що розмовляють суржиком.

– Зрозумів. Іди, е ні стій, по-твоєму я теж суржикомовний?

– Зовсім ні. Якби не оте ваше «панімаєш», то й взагалі були б взірцем красномовства.

– Нічого не поробиш, причепилося ще з радянської армії. А там, панімаєш, ти ж мабуть чув, тільки російська мова була у вжитку. Ну, йди собі, – зовсім спокійним голосом вимовив начальник відділу, перебираючи і перечитуючи копії паперів. Та коли Ігор вже виходив, знову спинив запитанням. – Так це зумисне зроблено, чи ні?

– Мабуть, що ні, хоча експерти ще не дали остаточно висновку про стан автомобіля. Думаю, що хлопець був трохи «під кайфом», а тут іще й дівчина йому відмовила. Рознервувався й не справився з керуванням.

З кабінету начальства Ігор, не заходячи до свого кабінету, подався в адресну службу і знайшов адресу Галина Джендзерук. Це був гуртожиток цегельного заводу, кімнати в якому здавали всім, хто може заплатити.

Піднявся сходами на останній п'ятий поверх і постукав у досить пристойні залізні двері. За ними зашаруділо, потім стихло.

– Галино, відчиняй вже, ти ж мене упізнала, – тихо покликав Ігор, – приставати не буду, мені потрібна твоя допомога.

Замок клацнув, на порозі стояла Галя, невпізнана без макіяжу, у простенькому халатику, з окулярами в тонкій золотавій оправі на носі.

– Заходь швидше, – звеліла вона, озираючись довкола, хоча в коридорі нікого не було.

Ігор оглядівся, намагаючись за помешканням упізнати характер хазяйки. В кімнаті було чисто, ліжко акуратно заслане, у кутку тихо муркотів холодильник, але їжею в приміщенні не пахло. На столі, застеленому новенькою клейонкою, лежали книжки і зошити. «Економіка довколишнього середовища» була написано на палітурці однієї з них. Поруч стояв розкритий ноутбук, на екрані якого виднівся тексти з формулами.

– То ти вчишся на економіста?

– Вчуся, – підтвердила дівчина. – заочно.

– А хіба грошей від танців не вистачає?

– Ті гроші я зберігаю, аби придбати квартиру в місті. Хочу двокімнатну, але не знаю, чи вженуся за цінами, бо вони постійно ростуть.

– А для чого ж економічна освіта?

– Вік танцівниці недовгий. В радянські часи, танцівники виходили на пенсію у 35 років. Зараз теж довго не потанцюєш – знайдуть молодших і готових на все, аби гроші.

– Вибач, що розпитую, – раптом знітився Ігор, зрозумівши, що ця дівчина не сподівається ні на яку допомогу, а самостійно йде по життю, долаючи невпевненість у завтрашньому дні.

– Та нічого, питай. Я зрозуміла, що ти не такий, як інші міліціонери.

– Тобто?

– Ті, і за поведінкою, і за світоглядом, і за інтересами від бандитів відрізняються тільки наявністю погонів та офіційно виданої зброєю.

– Невже всі?

– Ті, яких я побачила в «Мардіграсі» – всі, до одного. Та годі про мене, чого ти хотів?

– Ось, – Ігор подав Галині теку з оригіналами документів. – Тримай це у себе. Коли зі мною щось станеться, відправ до Генеральної прокуратури. Але не оригінали, а тільки копії.

– Що це? І чому я?

– Ти вчора довірилася мені, сьогодні – я тобі.

– А як я узнаю про тебе?

– Обмінємося телефонами. Якщо протягом місяця я тобі не зателефоную, відправляй.

– Так що ж тут?

– Компромат на прокурорського синка та його батька. До речі, це й тобі добрий захист. Бо коли він захоче тобі помститися за відмову, надішли анонімно копії його аналізів йому ж таки додому. Впевнений, що відстане.

На прощання Галина подала Ігорю руку і той довго тримав її у своїй, пильно дивлячись в очі. Потім рвучко повернувся і пішов, майже побіг, відчуваючи, що йти йому зовсім не хотілося.

Наступний день він сидів у кабінеті, чекаючи на виклик керівництва, але ніщо не віщувало якусь бурю: полковник Дерев'янка розмовляв спокійно, з обласного управління теж ніяких вістей не надходило.

– Що ти йому розповів, що він такий спокійний? – допитувався майор Коломієць.

– Менше знаєш, краще спиш, – відбувся Ігор стандартним жартом. – Спи спокійно дорогий товаришу.

– Ти що, мене хорониш?! – скипів начальник.

– Ой, вибач, це я так, машинально сказав.

Це й була уся буря цього дня.

А за два дні з облуправління надійшла телефонограма: «Відрядити капітана Петренка до сусідньої області в допомогу слідству по вибуху газу в приміщенні громадянина Гейка В.Я.».

VII

– *Не пойму, для чого тебе прислали?* – такими словами зустрів капітана Петренка підполковник Музичко, коли наш герой представився йому, як начальнику слідчого відділу, що розслідує вибух газу.

ч.1. Капітан Петренко.

– Це я не знаю. З Києва звеліли, от я й приїхав.

– *А ты чисто говоришь по-украински. У вас там все так говорят?*

– Не всі, але багато хто. Ви чому розмовляєте російською? Ви ж українець?

– *Не хочу портить своим суржилом красивый язык. Ну ладно, давай по делу. Что тебя интересует?*

– Подивитися місце пригоди, прочитати звіт пожежників, потім побалакати з тим, хто його складав.

– *А с самим Гейком поговорить не хочешь?*

– Так він живий?! – зрадів Ігор. – Звісно хочу.

Будинок, де стався вибух, мав високу огорожу, складену з червоної декоративної цегли. Таким же були й будинки та будиночки, розташовані на досить великій території. Центральна оселя мала три поверхи з розкішним балконом, що виходив на внутрішній двір.

– А де ж місце вибуху? – запитав Ігор у лейтенанта, що його супроводжував.

– Так ось воно, за огорожею, – показав той рукою. – Там де заходила газова труба, рвонуло. Якраз після щитка, де стоять лічильники газу.

– Виходить, що сам будинок, точніше палац з будинками для прислуги, не постраждав?

– Ні.

– Чого ж тоді здійняли таку бучу?

– Бо хазяїн дуже "крутий". Півміста йому належить.

– З людьми? – пожартував Ігор.

– Можна сказати, що й з людьми. Бо як він скаже, можуть усіх з роботи вигнати та інших набрати і люди нічого не зроблять, бо й суди та прокуратура у нього бере з рук.

– Як дресирована скотина?

– Щось таке, – відповів лейтенант. – Ти як закінчиш, приходь в наш гуртожиток, я тобі більше розповім. Тебе ж туди направили ночувати?

Розмова з пожежним інспектором спочатку склалася нервово.

– Чого я буду щось пояснювати?! – мало не кричав інспектор Кудря, одягнений в захисний брезентовий одяг. – Я все у звіті написав. Це випадок, спричинений тріщиною в трубі, що подає газ. Це нещасний випадок!!!

– Я вірю, вірю, – спробував його заспокоїти Ігор, – мене цікавлять деякі подробиці...

– Подробиці тебе цікавлять?! – знову загорлав Кудря. – Якби не цей багатій, нічого б тебе не цікавило! Он у Дніпропетровську, перед тим, як рвонув газ і знищив півбудинка, нікого не цікавили подробиці. Навіть газове начальство. Навіть те, що напір газу зривав каструлі з конфорок!!!

ч.1. Капітан Петренко.

– Мене цікавить інше, – знову примирливим тоном заговорив Ігор. – Хочу знати, чи можна так зробити навмисно, щоб подумали, що це просто випадок? І повір, я того Гейка навіть не знаю. Мені з Києва вказівку дали розібратися з цією пригодою.

– Думаєш, що це зроблено? – підозріло примружився інспектор.

– Ні, не думаю взагалі. Це мені потрібно зовсім для іншої справи, а ця для мене неначе як навчальна. Тобто, оце нещасний випадок, а оце — навмисне зроблено.

– Зрозумів, – попустився Кудря. – Що ж, думаю, якби якимось утворити ту тріщину...

– А як її можна зробити? Це ж залізо?

– Залізо теж має свої вади. Наприклад кислота роз'їдає чорний метал, а якраз із нього зроблені труби. Або, – тут він замовк, наморщив лоба, звівши очі догори, – або якась вібрація...

– А якщо просто нагріти паяльною лампою? – припустив Ігор.

– Тоді ми б знайшли ще й труп того, хто це зробив.

З самим потерпілим Гейком поговорити не вдалося. Замість нього вийшла гарна дівчина, що представилася референтом пана Гейка.

– *Всеволод Януариевич очень занят, его время расписано буквально по минутам. Но я могу,* – продовжила вона, натискаючи на тверду вимову букви «г». – *я могу все вам рассказать, ведь я тоже была здесь, когда взорвалось.*

– Але ж вибух стався о третій ночі?

– *Всеволод Януариевич любит работать по ночам.*

– Тоді скажіть, чи не помітили ви чогось підозрілого?

– *Всё было тихо. Да и охрана ничего не заметила.*

– А можна з кимось із них поговорити?

Дівчина повела Ігоря до будиночка, що стояв при воротах. Там зі стільця піднявся здоровань, який підтвердив, що все було тихо. Ніхто не підходив до воріт.

– А може галас якийсь був? – поцікавився Ігор.

– Ні, не було. Хоча на протилежній стороні вулиці якісь студенти щось святкували, кричали, грала музика, але як ми їх шуганули, то вони й пішли собі.

– Скільки часу минуло після цього і до вибуху?

– Більше чотирьох годин.

Ігор подякував референту, але коли та пішла, спитав в охоронця:

– Шеф з нею спить?

– Що ти таке кажеш? Невже ти міг подумати, що наш керівник спатиме з такою гарною дівчиною, яку знайшов в поліграфічному училищі, де вона навчалася на спеціальності секретар-референт, і з тією, що затримується на всю ніч? – відповів охоронець і підморгнув лівим оком. – Звісно ні!

Увечері Ігор знайшов у гуртожитку знайомого лейтенанта і той запропонував випити для знайомства.

– Я знаю де продають дешево і якісну горілку, – повідомив його новий знайомий.

– Тоді ось тобі гроші і принось, – вирішив Ігор, – тільки ж і на закуску чогось візьми.

– За це не хвилюйся, все буде. А послухай, – раптом прохопився він, – може підемо в кафе? Я знаю там хазяїна, тому все буде пристойно.

– Ні. Мені тут звичніше, адже я й сам живу в гуртожитку. Як то кажуть, рідні стіни...

– І запахи, – зареготав лейтенант уже виходячи.

Справді, в рідних стінах лейтенант відчував себе вільно, тому, коли приніс все для вечірки, він роздягся до трусів і почав різати ковбасу на газеті, простеленій на табуретці.

– А ти ріж батон та сир, – скерував в оптимальному напрямку підготовку до "бенкету" лейтенант Василь.

– Ось що я тобі скажу, – почав він після того, як вони вже прикінчили перші півлітра, а Ігор після розмов про жінок та футбол, спрямував розмову в потрібному напрямку. – В нашій області жити можна. І багатих вдосталь і заробити можна.

– На багатих? Заробити? – щиро засумнівався Ігор. – Вони ж за копійку вдавляться, тому й багаті.

– А от послухай, – загорівся лейтенант, – прибігає до нас жіночка і каже, що її синок украв п'ять тисяч доларів і кудись зник. І просить, що і його і гроші знайшли. Я їй кажу, що задарма такі справи не роблять і вона мені обіцяє п'ятсот, якщо знайду.

– Ну і ти...?

– Я знайшов того бовдура за півгодини – він найняв у готелі номер, затарився наркотою і сидів там і кутив. Заходжу, перераховую гроші, а там уже залишилося три з половиною замість п'яти тисяч. Я кладу в одну кишеню вісімсот, в іншу – решту, і тягну хлопця до матері. Віддаю їй решту, вона мовчки повертає мені п'ятсот, як і обіцяла. От я тисячу триста за дві години й заробив!

– А ти не подумав, що ті гроші були в неї останніми накопиченнями?

– Яким? Останніми? – засміявся Василь. – бачив би ти ту квартиру! Як музей!

"Отже, грабуй награвоване, – зробив підсумки Ігор. – Знайомий термін. На уроках історії про це розповідали, як про одне із причин Жовтневого перевороту у 1917-му". А вголос запитав:

– Ти мені хотів розповісти про можливість заробітку у вашому місті.

– Ага, сподобалося, – посміхнувся вже підпитий Василь, – либонь і самому закортіло? Тільки, знаєш, наша міліцейська справа не така прибуткова. От якби стати суддею...

– Щоб було? – підначив його Ігор, добре знаючи, що жодна справа не розглядається у суді без хабара.

Щоправда, був у нього один знайомий, який свої справи заставляв розглядати задарма, але його в районному суді добре знали і перештовхували справи, які приносив цей чоловік, одне одному. Один суддя навіть перевівся в інший район, аби не мати справу з цим сутягою. Цей дивний чоловік, що не мав юридичної освіти і вивчив закони самостійно, неодноразово примудрявся ловити суддів на недотриманні процедури ведення суду, чим і вигравав справи.

– Та я б тоді за рік собі "Ягуара" купив би! – вигукнув Василь, лягаючи на ліжку. – Он суддя нашого, Центрального району, мій одноліток, вже купив!

– Це ж двісті тисяч "зелених"!

– А ти думаєш, які там суми йдуть на хабарі? Мінімум три тисячі!

– Гривень?

– Ти що здурів? Доларів! А кримінальні справи ще дорожчі!

– А як піймають?

– Кого, суддю? Так у них там кругова порука. Та й у цього хлопця батько прокурор там якийсь.

– Він хіба захистить від такого звинувачення?

– Ти неначе з Місяця впав, – посміхнувся Василь, починаючи дрімати, – у Дніпропетровську син прокурора убив машиною трьох жінок, які стояли на розділовій смузі, так його судили в сусідньому Запоріжжі. І він там же й відбуває покарання. Як ти думаєш, він відсидить увесь свій термін у п'ять років загального режиму?

– Думаю, що вийде через два з половиною роки, – відповів Ігор і поторсав Василя за плече, – не засинай, розкажи про нашого потерпілого.

– А що про нього казати? – мляво вимовив Василь, – він сам кого хочеш потерпілим зробить. Он задавив чоловіка прямо на пішохідному переході і нічого йому не було. Від родичів та суду відкупився і гуляє собі. Недарма ж його поза очі кличуть "папою".

"І тут свій папа, – подумав Ігор, і продовжив розпитувати Василя:

– Зачекай, не спи. Як це задавив і нічого не було?

– Ти що Інтернет не читаєш? Така буча здійнялася... – тут Василь накинув собі ковдру на голову, відвернувся до стіни і одразу засопів.

“Інтернет, – запрацювало Ігореве “серендіпіті”, – треба вивчити появу повідомлень про подібні злочини скоробагатків і співставити з пригодами, що їх спіткали” .

З цією думкою він заснув.

Але наступного дня, їдучі в міжміському автобусі додому, його постійно гнітила думка про розміри хабарів у цьому процвітаючому місті: “Це ж скільки не додається в зарплаті працівникам, аби такі суми перекидати одне одному за чорні послуги?!”.

VIII

Другого дня капітан Петренко швидко доповів полковнику Дерев'янку про своє відрядження.

– Звичайна аварія. В трубі була тріщина. Ніякого криміналу.

– І що тепер робитимеш?

– Хочу перевірити одну гіпотезу, тому декілька днів мене не буде.

– Ти не пропадай, будь на зв'язку.

З цим напучуванням Ігор подався до комп'ютерного клубу, бо вдома Інтернету, та й самого комп'ютера не мав. Всі його потреби послуг всесвітньої павутини обмежувалися прогнозом погоди, який він отримував на свій мобільник.

У клубі він оплатив за десять годин і почав пошук, звіряючись зі списком потерпілих.

«Що у мене знову мій серендіпіті буксує, – вирішив він після декількох годин пошуку. – Дехто з потерпілих засвітилися в новинах, дехто – ні. Що правда, всі, про кого писали, робили щось погане, але не були покарані належним чином. Ось, наприклад: стрілянина в клубі, яку зчинив син такого-то; знищення виробництва, що конкурувало з їхнім; п'яні молодики загрожували міліціонеру пістолетами; побиття охоронцями олігарха жителів села, які захистили дитину, але найбільше було повідомлень про наїзд на людей своїм авто. Тих, хоч греблю гати. Здається, що нашим нуворішам просто не вистачить напитися та гасати вулицями, не остерігаючись нікого! І головне, що таких просто відпускають. Я розумію, що совісті у них давно немає, бо інакше, як би вони розбагатіли? Але у тих, хто оформляв цю пригоду, у міліціонерів, у працівників ДАІ, невже теж совість десь поділася. Невже все вирішують гроші? Невже їм людей загиблих не жаль? Адже ті крутелики знову почнуть давити простий народ!».

Раптом йому стало соромно так, що аж почервонів: «Кого ти критикуєш? – спинив він сам себе. – Я ж такий самий. Виконуєш накази якогось олігарха так само, як його виконують твої начальники! Радо вхопив грошики... А хіба не я припинив

ч.1. Капітан Петренко.

розслідування крадіжки майна, що закінчилося смертю? Там один бідак заліз у хату до багатого, а той його застрелив, хоча причин для стрілянини не було. Бо й нападу не було! Та й пістолета не було зареєстровано... Отже, я такий самий... Продався за гроші!».

Ігор вийшов на ганок клубу, щоби, як він любив казати, «провітрити мізки». Його колеги вживали цей вислів для перекуру, але для нашого героя відпочинок полягав у бездумному розгляданні перехожих.

– Ты как сумел меня убить? – почув Ігор з-за спини хлопчачі голоси. – Я же сохранился и сразу после того, как твой троль грохнул моего, возобновил операцию прямо с башни Хадструпа?

– Зачекайте, хлопці, – раптом йому спало на думку, що оці пацанята петрають в Інтернеті краще за нього. – Підкажіть, як мені визначити важливість новин в Інтернеті?

– По количеству прочитавших, – небало кинув йому через плече один із них, продовжуючи сперечатися зі своїм другом. Таким самим худим очкариком, як і він сам.

Тепер пошук пішов цілеспрямовано. Ігор заносив в електронну таблицю навпроти прізвища потерпілого кількість тих, хто прочитав новину. Потім відсортював цей масив даних за убунанням кількості тих, хто прочитали.

«Виходить цікаво, – розмірковував він розглядаючи отриманий результат. – Ті, хто загинули внаслідок якоїсь пригоди, знаходяться у верхній частині таблиці, де кількість читачів найбільша! Невже хтось читає про неподобства, що їх чинять багаті, і карає за те?»

Такого дива у його практиці ще не було. Адже всі інші злочини завжди мали причину, що пов'язувала з ними певних осіб. А тут ніякого зв'язку!?

«Ось чому міністерські слідчі далі не пішли, – спало йому на думку. – Відсутність зв'язку. Звісно, були вбивства конкурентів найманими вбивцями. Але зв'язок із замовником все одно вдавалося прослідити. А тут нічого. Фактично, якщо це і справді злочини, а не нещасні випадки, то хтось узяв на себе роль прокуратури, судді та ката? Або... Бога?».

– Отже, – промовив він упівголоса, – я шукаю Бога.

– Тоді ви не туди зайшли, – почувся голос сусіда, – ідіть у церкву.

– Та ні, я шукаю такого собі чоловіка, що вирішив виконувати присуди замість пенітенціарної системи, – повернувся Ігор до нього, – от і назвав його Богом.

Замість відповіді сусід зняв окуляри, протер хусткою лисину і теж повернувся, уважно дивлячись на нашого героя.

– Не знаю, чи можна вам казати? – почав він повагом після довгої мовчанки. – Ви хто будете?

– Кап... – почав було Ігор та затнувся. – Капельмейстер оркестру з обласної філармонії.

– А що це за робота така? Ви музикант?

– Та ні. Я більше організовую виступи, слідкую за інструментами під час гастролей тощо...

– Завгосп, – зробив висновок сусід. – А для чого шукаєте такого чоловіка?

– Так у мене багатий сусіда по дачі відібрав частину землі, побудував там баню і розкошує собі зі своїми друзями-багачами. А як нап'ються, то стрілянину влаштовують. Гатять у повітря з пістолетів...

– Ви кудись зверталися?

– Звертався, та все дарма. Ніхто не хоче вирішувати. Подав заяву до суду, так її там місяць тримали, потім загубили, потім сказали, що й заяви такої не було...

– Вони це можуть.

– То що порадите? – благально вимовив Ігор, сподіваючись, що він нарешті знайде когось, хто б чинив оті розправи, якщо звичайно вони були?

– Ви знаєте село Пилипівка? – знову повагом повів своєї чоловік, короткозоро вдивляючись в Ігореве обличчя.

– Знаю. Це як їхати через Семенівку, а потім звернути на Антонівку – я сам звідтіля, – а далі вже буде й Пилипівка.

– Так ви свій? Тоді можна й розказати. Так ось там оселився недавно чоловік, колишній чи то військовий чи то міліціонер. Так він усе вирішує сам

– Тобто? – не зрозумів Ігор. – Що він вирішує? Яку сорочку вдягти?

– Дарма кепкуєте, шановний. Він у тому селі став, як отой шериф з американських фільмів. Коли щось станеться, люди йдуть до нього, а не до дільничного міліціонера. Щоправда там дільничний один на п'ять сіл...

– І що, він як шериф одразу стріляє з револьвера?

– Вирішує все по справедливості.

– І люди погоджуються з його присудом?

– З таким спробуй не погодитися, – всміхнувся сусід. Одяг окуляри, відвернувся до дисплею і почав клацати клавішами. – Та ви самі поїдьте до нього та пересвідчіться.

Другого дня Ігор вже знову стукав у двері до Галини в гуртожитку.

– Щось знову трапилось? – відчинила вона двері майже одразу.

– Потрібно щось переховати?

– Тепер я за консультацією, – посміхнувся Ігор. – Можна увійти?

– Заходь, тільки не надовго, – відповіла Галя, одягнена в буденно. – Мені скоро збиратися, я до батьків їду.

– А як же вступи? – поцікавився Ігор, майже забувши про мету свого візиту.

– Наш «папик» щось не поділив з «папіком» з області. Тому «Мардіграс» тимчасово зачиняється. Нам сказали, що краще взагалі зникнути з міста. От я й зібралася...

– Так ти все вивезеш? Усі свої речі? Допомога потрібна?

– Особливих речей у мене немає. Зимове вбрання у батьків. Я з собою візьму тільки книжки та ноутбук. Ну і плаття, звичайно.

– То я тоді допоможу.

– До трамваю донесеш? Чи вже аж до автобуса? – примружила одне око Галина, всміхаючись.

– Аж до батьківської хати донесу! – гаряче відповів Ігор.

– З чого така люб'язність? – раптом насторожилася дівчина.

«У мене якраз справи у твоєму селі» – хотів було сказати Ігор, та, поборовши в собі капітана міліції, промовив:

– Я теж якраз збирався батьків провідати, а наші ж села поруч, ти пам'ятаєш?

– Я пам'ятаю все! – серйозно сказала Галя і продовжуючи збиратися, поцікавилася. – А яка консультація тобі була потрібна?

– Та я хотів... – чомусь метикуватуму капітану забракло слів, так йому не хотілося розкривати суть своїх розслідувань, та й дівчина була напрочуд гарною і ставилася до нього по-дружньому, як до свого. Нехай не зовсім, але односельця.

– Я хотів спитати, чи не загрожував тобі хто-небудь? І якщо загрожував, то хто, де і як?

– Думаю, ти не те хотів спитати. Та нехай вже, бреші далі. Може це службова таємниця? – спокійно заявила Галина. – Ні, не загрожували.

– А прокуророве дитинча не з'являлося?

– Ні. Смішно ти його: «дитинча». Так той хлоп'яга, либонь, і тебе здолає!

– Не здолає, у мене пістолет!

– У нього теж!

– Вже немає. Я вилучив.

– Йому віддали. Я чула, як про це охоронці між собою балакали. Ще й документи на право володіння оформили. Заднім числом. Так що він, ого-го який крутий!

За такими теревеннями Галина зібралася, Ігор вивантажив собі на плече чималу сумку, крекчучи:

– Оце називається трохи речей.

– Донесеш. Я ж ношу.

– Оце такі плаття важкі?

– Ти смішний. То пусті банки з-під консервації. Мама передає. Каже щоби я не голодувала.

– А хіба тебе у твоєму генделику не годують.

– Звісно годують.

– То ти консерви викидаєш?

– Ні. Віддаю коменданту гуртожитку. І ще трохи грошей, ось так і живу, неначе я робітниця заводу.

В дорозі, їдучи на рейсовому автобусі до райцентру, дівчина анітрохи не збентежилася, коли з сусіднього місця почувся жіночий голос:

– Глянь, Миколо, як потрібно з жінкою поводитися.

– А то я не знаю, – відповів чоловічий. – Та й вони ж не подружжя. Тому й упадає за нею. А як оженяться...

– Ти й тоді поводишся, як свиня. Пам'ятаєш, коли ми зайшли до клубу, ще не одружені, що тоді ти зробив?...

– Це якраз те, про що я хотіла з тобою побалакати, – звернулася Галина до Ігоря, який трохи зніяковів від слів подружжя.

– Про те, чи не буду я тебе бити, коли поберемося? – інтонаційно виділяючи свої слова, щоб було зрозуміло, що це тільки жарт, спитав Ігор.

– Про це іще рано думати, – серйозно відповіла вона. – Та коли ти з'явишся на порозі у батьків, вони неодмінно почнуть думати, що ти мій хлопець.

– А ти цього не хочеш?

– Я хочу, чи не хочу, зараз це не важливо. Головне, аби ти поводиш себе, як мій хлопець. Я скажу, чий ти син. Думаю, що вони зрадіють. Але як спитають, коли весілля, скажеш, що іще не заробив на квартиру і тому не готовий до подружнього життя.

– А як не скажу? – спробував Ігор відбутися жартом і ховаючи своє зніяковіння, бо так його ця дівчина зачепила за живе, що він ледве стримувався, аби не почати її цілувати.

– Тоді в наше село й не потикайся! – з несподіваною злістю сказала, як відрубала, Галина. – Мені зайвих клопотів з батьками не треба. Зійдеш у своїй Антонівці – і йди до матусі!!

– Не сердься, – лагідно, наскільки міг, промовив Ігор. – Я зроблю все, як ти кажеш.

Автобус, що йшов до Пилипівки, проїхав якраз повз материну хату. Ігор визирнув, побачив світло у вікні: «Це вона знову зошити перевіряє».

– Чому до свого дому не зайшов? – в тон думкам запитала Галя.

– Тебе проведу – і до мами завітаю, – буркнув наш герой, бо у цю мить йому раптом захотілося все кинути, вернутися у село назавжди, позабути міські звички, знову стати простим Гавриком,

ч.1. Капітан Петренко.

як звали його друзі, ходити до ставка купатися, лазити до сусідів по яблука...

– Ось мій дім, – показала Галина у вікно, – виходь, приїхали.

На стукіт, двері відчинив сивий чоловік, за рисами якого, Ігор здогадався, що це батько дівчина.

– Ось нарешті ти із хлопцем приїхала, – весело сказав він і гукнув у середину домівки, – жінко, ану бігом сюди: наша Галя з женихом приїхала!

Далі все відбулося за сценарієм, який провіщала Галина. Були й обіцянки оженитися, радість від того, що він син вчительки з сусіднього села, було й: «Не відпущу до матері, поки ми з тобою не вип'ємо».

Галина при цьому майже мовчала, тільки поглядала на Ігоря, як він витримує цю навалу любові?

Витримка йому не зрадила, хоча він помітно ніяковів. Але легкий рум'янець, що з'являвся на його обличчі, схоже, тишив дівчину. Вона запосміхалася іще дужче, а коли проводжала до матері, вийшла на ганок разом із ним і легенько цмокнула у щоку:

– Молодець, все зробив, як слід.

– То я до тебе завтра зайду?

– Завтра буде завтра, йди вже, – розвернула його за плечі і легенько підштовхнула. – Жених!

На вихід з села йому дорогу заступили троє чоловіків. Середній пішов прямо на Ігоря, а двоє стали обабіч.

ІХ

– Представтеся, – не просто сказав, а звелів Ігореві сухорлявий стрункий чоловік, на вигляд – років сорока восьми – п'ятдесяти.

– Капітан Петренко, Ігор Михайлович, – негайно відповів наш герой, зрозумівши, що жартами цього чоловіка не позбудешся. – Слідчий відділу вбивств, Петровського відділку міліції. Ось моє посвідчення.

– Шантарський, Владлен Генріхович, – представився і новий знайomeць, повертаючи посвідчення після його ретельного перегляду, – полковник міліції у відставці. Посвідчення показати?

– Ні. Я й так бачу, що ви людина не проста.

– Чому ви тут? – сухо поцікавився новий знайomeць.

– Проводжав дівчину додому.

– Тобто, Джендзеруки вас знають?

– Так.

– Збігай перевір, – звелів Шантарський одному зі своїх помічників і той справді побіг.

ч.1. Капітан Петренко.

– Невже вас не переконало моє посвідчення? – спитав Ігор у місцевого «шерифа», бо це мав бути саме він.

– Міліціонери бувають всякі, – знову сухо відповів той. Запала мовчанка, яка була перервана посланцем, який хекаючи викрикнув іще здаля:

– Вони підтверджують! Кажуть, що жених їхньої Гальки. Іще й син Мар'яни Сидорівни!

– Можете йти, – відступив чоловік з дороги, – хоча, ні зачекайте. Виходить, що ви свій. Зараз я транспорт організую до дому.

– Та не треба. Тут всього сім кілометрів, а я піду навпростець, через поле та яр, то за годину й дійду.

– Не дійдеш, – вже зовсім іншим, дружнім тоном заперечив «шериф» Шантарський, – недавно дощ пройшов, у яру глинище слизьким стало.

Він кивнув іншому помічнику і той теж кудись побіг.

– Я бачу у вас тут дисципліна військова, – зауважив Ігор, дивлячись у слід бігуну.

– Інакше не можна. Дільничний зовсім не працює, у людей зайди свиней крадуть та корів, на полях крадуть збіжжя, з пасіки – мед. Я дивився на це тиждень, як оселився отут, а потім вирішив узяти порядок у власні руки. Тепер у нас тихо, люди спокійно працюють.

– А можна до вас зайти завтра за консультацією? – наважився Ігор. – Бачу, ви добре розумієтеся у справах порядку, а у мене якраз така справа.

Почувся гуркіт мотоциклу.

– Сідай, – звелів Шантарський, – будеш вдома за десять хвилин. А ти, – вернувся він до водія, – по приїзді назад, доповіси мені. Я буду вдома.

– Дякую, що довів – зліз з мотоцикла Ігор і простяг хлопцю-водію двадцять гривень. – Це тобі на бензин.

– Ні. Командир сказав: «Відвези», а гроші брати не сказав.

– А якби він тобі звелів би їхати не по дорозі, а через яр, ти б поїхав? Чи зістрибнути з десятого поверху?

– Командир знає краще, що треба робити, тому у нас і порядок, не так як в інших селах. Як скаже, то й стрибну!

Мотоцикл загуркотів і рушив у зворотну путь, а Ігор постукав у двері рідної хати.

– Ось і мій синочок вирішив нарешті й додому завітати, – з такими словами Мар'яна Сидорівна відчинила двері й обняла Ігоря. – Заходь, рідненький. Думаю, пригощати тебе вже не треба, бо ти якраз із гостин.

– Ні не треба. Знаєш мамо, я втомився, мені б поспати.

– Не так швидко, товаришу капітан. Признавайся, звідкіля приїхав?

– З роботи, звісно.

– Не з роботи. Мотоцикл під'їхав з боку Пилипівки, отже, ти там був. А для чого?

– По роботі.

– І там тебе напували горілкою? Не вірю. Наш дільничний п'яний вже третій день з дому не виходить, отже...?

– Їздив до їхнього шерифа.

– А, до Шантарського. Хороша людина. Без нього Пилипівка б зовсім занепала, а він і серед людей лад навів, і хазяїв колишнього колгоспу до порядку призвав. Так у них і дитсадок знову відкрили, і бібліотека працює, а школа, мабуть, стане й десятирічкою, а наша закриється.

– Ну от, ти все й сама знаєш.

– Та тільки Шантарський не п'є!

– І що?

– А те, що ти прибув із запахом горілки десь через півтори години після того, як проїхав рейсовий автобус. Отже, когось проводжав. Дівчину!

– Матусю, мені зараз не до серендіпіті!

– А яка дівчина з Пилипівки може приїхати до батьків у гості? – продовжила мама, незважаючи на синове благання. – Тільки Галя Джендзерук! Сину, то ти закохався нарешті?! Невже одружишся?

Ігор зітхнув, присів біля матусі на диван і все розповів: і про розслідування, і про Галю, і чим вона займається.

– Розумієш, мамо, не знаю звідкіля воно йде, але я без неї вже й життя не уявляю! Як подумаю, то аж сльози на очі набігають, так я її полюбив!

– Полюбив – і добре! А те, що вона голяка танцює, то не біда. Скрута людей заставляє все робити. Якби мені отак прийшлося, як їй після училища культури шукати роботу, то й я пішла б задом вертїти. Женись, синку, я вже онуків хочу! Бо важко отак нам із батьком жити одним, без дитячих голосів. А Галя, дівчина хороша. Хоч і весь час танцювала, і на конкурсах завжди виступала, а вчилася на відмінно! І привітна, завжди поздоровкається, як побачить.

– А Валя? Чому від неї онуків не просиш?

– Вона така ж, як і ти, – за кар'єрою й життя не бачить.

– А школа? Там цих голосів...

– Лягай спати, годі теревенити!

– А батько де? – спитав Ігор, вже вклавшись у ліжку.

– Іван поїхав до Валі на гостини.

Другого дня Ігор прокинувся дуже рано, коли ще мама не вставала. Вийшов на двір, потягнувся, умився з діжки, куди

ч.1. Капітан Петренко.

збиралася дощова вода. Навшпиньки рушив на кухню, але одразу почув мамин голос:

– Ти щось рано підскочив. Вже до Галі кортить?

– Ні, до Пилипівського «шерифа». Галя встає пізно, бо всі виступи у неї до третьої ночі.

До Пилипівки Ігор дістався пішки. Його перестріли двоє хлопців, один з яких, не питаючи, повів нашого героя до хати, як вони казали, Командира.

Дорогою нашому герою була можливість пересвідчитися у тому, що в селі панує ідеальний порядок. Ніхто по вулицям не вештається, тротуар на центральній, заасфальтованій вулиці, підметений, дерева побілені, невеличкі газони біля правління та пам'ятнику загиблим односельцям гарно оформлені.

– Заходь, – почувся з відчинених дверей невеликої глинобитної мазанки.

Нагинаючись Ігор зайшов у двері, але всередині все аж ніяк не виглядало як сільське обійстя, скоріше, яке військовий штаб: на стінах висіли карти України, області, району, та самої Пилипівки. Попід вікнами стояли зелені довгасті ящики, в яких, як Ігор знав з військової підготовки в університеті, зберігаються автомати та патрони до них.

За столом сидів сам Командир, уважно вдивляючись в екран комп'ютера.

– Сідай, де зручно, – промовив він, не відриваючись від екрану. – зараз я дочитаю новини й побалакаємо.

За десять хвилин Шантарський піднявся, пробурмотівши: «Все, як я й думав», і запропонував Ігорю пройтися.

– На ходу краще думається, – сказав він і рушив до школи. – Ось, дивись, тут ми зробили не просто спортивний майданчик, але й смугу перешкод, окоп, тренажери для накачування м'язів.

– А пожежна триповерхова вежа для чого? – перебив його Ігор. – Невже ви не тільки вчите школярів військовій справі, але й пожежній?

– Учю. І не тільки школярів, але й старших хлопців, що вже працюють тут, в агрофірмі.

– І що, досягаєте якихось результатів?

– А подивися.

Командир Шантарський зняв футболку, підійшов до перекладини, легко на неї застрибнув, розгойдався й зробив «сонечко» на ній. Далі спинився, відпустив одну руку, підняв ноги «кутом» і двічі підтягнувся.

– Оце так! – Ігор не міг стримати вигуків захоплення. – А ваші хлопці так уміють?

– Іще шестеро підтягуються вісім разів на кожній руці. А «сонечко» крутять усі.

ч.1. Капітан Петренко.

- Ви що, готуєте хлопців до служби в армії? Навіщо? Кажуть, що ось-ось вона вже буде професійною, контрактною.
- Ні. Я готую їх до війни, яка скоро почнеться.
- Що-о-о? – протягнув Ігор. – Хто на нас нападе?
- Вже напали і давно. Присядьмо ось тут, у затінку, поговоримо серйозно. Якщо куриш, то це можна тільки тут.
- Ні.
- Наша Україна дуже багата, – почав «шериф». – Мені про це навіть колись один турок казав. Мовляв, у вас і землі багаті, і гір немає, як у нас. Отже маєте жити не гірше, аніж в Еміратах.
- Ну, земля, це ще не все, – Ігор згадав економічну географію.
- Потрібний іще певний набір корисних копалин, аби вважати себе самодостатніми.
- В Україні є саме такий набір. Це не тільки залізна руда, вугілля, нафта й газ. Маємо силу інших: молібден, марганець...
- Газу й нафти у нас замало. Не вистачає для промисловості.
- Помиляєшся. Якщо розробляти сланцевий газ та виділення газу із шахт, то його буде ще й занадто! А тепер подумай, чому ж ми живемо не так розкішно, як пророкував мій знайомий турок?
- Не розвинена промисловість, – почав Ігор цитувати підручник, – не запроваджуються інновації.
- А чому це так? Не знаєш? Скажу. Це тому, що наші багатії, захопивши державні заводи, витискають із них всі можливості, а прибуток і надприбуток розкладають по офшорних банках по всьому світі. Замість того, щоб вкладати його в розвиток сучасних технологій.
- Я про це вже чув, – відмахнувся Ігор, – і що ми можемо зробити? І про який надприбуток ви говорите?
- Так виробляється все в Україні за гривні, а продається за долари. Причому, через підставні закордонні фірми. А заводи-виробники на папері – майже банкрути!
- Тільки у цьому наша біда?
- Ні, це тільки перший напрямок бойових дій, що ведеться проти України. Другий напрямок, або другий фронт – це чиновництво! Вони, отримуючи частку надприбутку у вигляді хабарів, роблять усе на догоду багатіям. Приймаються несправедливі вироки в суді, закриваються кримінальні справи, Верховна Рада складається на третину з колишніх бандитів.
- Тоді виходить, що війна вже йде, а до чого ж ви готуєте хлопців?
- Я їх готую до війни, яку почнемо ми, прості люди, яким набридло жити в одній з найбагатших країн світу як жебракам!
- І коли ж ви почнете?
- Ось, як тільки Президент іще промурижить підписання угоди з Євросоюзом, так і почнемо.

– Начебто, обіцяв підписати.

– Росія проти, отже – не підпише! Він тільки декларує свою готовність, а як йому з Москви скажуть стоп – він і спиниться!

– Для чого ж ви мені про все оце розповідаєте?

– Бо ти свій. І можеш стати у пригоді, коли ми почнемо.

– Що, повстання? Спроба перевороту – антиконституційне діяння!

– Не перевороту, а звороту до повного виконання Конституції та законів, які мають бути однаковими для всіх! Це будуть мирні демонстрації. Та коли на нас кинуть армію зі щитами, тоді й знадобляться навички, що їх прищеплюю моїм хлопцям.

– Голими руками на кийки, гумові кулі та сльозогінний газ?

– Є дуже прості прийоми, як голими руками перемогти значно дужчого супротивника.

– Наприклад? – зацікавився Ігор, який до того тільки із ввічливості підтримував розмову. Дуже вже та критика була шаблонною, часто повторювалася в новинах, в Інтернеті, в розмовах людей поміж собою.

– Головна сила має бути в кистях рук, а не в біцепсах. Тренуй їх постійно. Але як знайдеш десь можливість, підтягнися, відіжмися, побігай, щоб тримати м'язи в тонусі. Я це роблю постійно, а мені вже п'ятдесят вісім.

– Ну це добре, а як перемогти голіруч значно важчого за себе?

– Носи в кишені мішечок суміші солі з піском. Мене вона одного разу так виручила. Це було іще в часи СРСР. Тоді я зі своїм другом, Петром, були іще молодими лейтенантами. І нам дали завдання спіймати одного грабіжника, що любив заходити в сільмаг і брати все, що заманеться.

– Чому його не спиняли?

– А як йому заперечиш, коли він мав вагу майже сто п'ятдесят кіло і при цьому підтягувався двадцять разів! Так от, повідомили нас, що бачили грабіжника в одному селі. Ми туди виїжджаємо і справді, бачимо, як він побіг у недобудований будинок. Я за ним, а Петро рушив до пошти, щоб повідомити начальство, мобільників же тоді не було.

– Чого ж один погнався? – перервав спогади Ігор.

– Молодий був, дурний. Зараз би я так не вчинив, – відповів Командир, задумався й додав. – А може й знову б погнався. Ну слухай далі. Загнав я його на сходи, а пістолет він у мене вибив. Так я йому тієї суміші в очі сипонув, і поки він не оговтався, вдарив черешком лопати у скроню. Він упав, а тут і Петро прибіг.

– А я знаю того Петра? Де він зараз?

– Знаєш, аякже. Це генерал Хорунжий. Ми із ним за однією дівчиною упадали, а потім, як тільки мене відіслали у відрядження, Петро наплів їй, що я від неї відмовився, і та вийшла за нього.

ч.1. Капітан Петренко.

– А ви так і залишилися одинаком?

– Залишався, бо дуже її любив, та все не хотів заважати її щастю.

– А у генерала зараз нова коханка, – бовкнув Ігор, а потім зрозумів, що він тільки додає болю цій мужній людині.

– А чого ж ви у відставці і не генерал?

– Так Петро ж і посприяв. Бо занадто блідо виглядав він поруч зі мною. У мене і розкриття було більше, і медалі. Зате у нього були зв'язки в Міністерстві. Мене оголосили безперспективним і відправили на пенсію за вислугою років у сорок п'ять. З того часу я тут. Гаразд, годі про мене. Чого ти хотів спитати?

Вислухавши стислу доповідь, Шантарський не забарився з відповіддю:

– Я можу повірити, що хтось уже взяв на себе чинити з ними так, як вони чинять з нами. Але це не ми, можу тебе запевнити. Твоя розповідь додатково підтверджує мої слова: скоро почнеться війна і дехто її вже почав. Ненависть людей, яку за двадцять років викохали наші правителі, вже почала давати свої плоди.

– І як мені їх шукати? Тих месників?

– Не знаю. Та от я, якби їх і знайшов, то тільки б допоміг іще когось уколошкати.

Х

Повний вражень від зустрічі з Пилипівським «шерифом», Ігор завітав до Галини.

– Де ти сховала папери, у своїй кімнаті? – поцікавився він, після того, як уже був запрошений до столу, перехилив чарку з батьком дівчини і збирався йти.

– Ні. Якщо тобі будуть потрібні оригінали, то в гуртожитку спускайся у підвал. Там побачиш ліворуч великий трансформатор, до якого причеплено бак з рідким мастилом. Відкрутиш горловину і візьмешся за мідний дріт. Потягнеш і витягнеш герметичну скриньку з документами.

– Дякую. Буду знати. Я вже збираюся від'їжджати. Ти зі мною?

– Ні. Я ще побуду.

– То поцілуй мене на прощання, тільки не в щоку, бо батьки твої подумують, що ми посварилися.

– Хитрун, – засміялася Галина, цмокнула його в губи і пішла до хати.

Ігор іще їхав в автобусі, коли задзвонив його телефон:

– Полковник Древ'яно, – почувлося в трубці. – Ти зараз де? Треба зустрітись.

– В автобусі. Буду через півтори години у вашому кабінеті.

ч.1. Капітан Петренко.

– Не треба в кабінеті. Давай зустрінемося деінде. Краще не в нашому районі. І так, щоб нас ніхто не бачив разом.

– Тоді давайте в парку імені Грушевського.

– Це де?

– Ну, колишній Комсомольський. Зайдете з головного входу, повертаєте ліворуч і по вузькій стежці між деревами і кущами знаходите повалене дерево. Через дві години я там на вас чекаю.

Полковник прийшов пригинаючись та оглядаючись.

– Панімаєш, – почав він притишеним голосом. – Тут прийшли люди і кажуть віддай договір на хату. І я...

– І ви, шановний пане, вказали на мене? – майже ствердно перебив його Ігор.

– А що вдієш?

– Підняти міліцію по тривозі і арештувати того, хто загрожує!

– Не вийде. Той хлопець мав на руках інші папери, ну ти розумієш?

– Які компрометують вас!

– Так, – знітився полковник, неначе хлопчик, якого впіймали, коли він крав цукерки з буфету. – Панімаєш, він іще сказав, що коли ти не «Коннор Маклауд» – і що за ім'я таке? Я ледве вивчив. Так от, якщо ти не він, то віддаси документи та іще й вибачишся.

– Зрозуміло. До вас завітав синок Нагнибіди, бо батько навряд чи знає такі слова. І ви одразу вказали на мене. Що він іще сказав?

– Сказав, що і твою дівку теж порішать. А яка у тебе дівка, ти ж наче б то ходиш один?

– Тепер це вже не ваша справа, пане полковнику. Ідіть собі, відмивайте авторитет. Дякую, хоч попередили!

Ігорю не потрібно було навіть напружувати власне серендіпіті, аби зрозуміти, що татко-прокурор почав діяти, бажаючи повернути документи на маєток у Франції. Але діє хитро, через сина.

– Владлене Генриховичу, – набрав Ігор номер телефону «шерифа» з Пилипівки. – Маю до вас два прохання.

– Звертайся до мене простіше – «ВГ». І які прохання? – голос його не змінився, але став сухішим, діловим.

– Я тут перебіг дорогу заступнику прокурора області, то він явно хоче мені зробити якусь капость. Не виключаю і фізичну розправу. У нього мабуть бандити на підхваті.

– Зрозумів, Галю я з села не випущу. А сюди вони якщо й поткнуться, то «вернуться стрижені», як у приказці. Наступне прохання?

– Якщо на мене полізе не один здоровило, а скажімо, одразу три. Як діяти?

– Напад на співробітника міліції – це злочин.

– То мені одразу витягати посвідчення?

– Ні, стріляти! Де твоя зброя?

– У зброярні лежить, я свого пістолета давно не бачив.

– Зрозуміло. У відділок не ходи. Але як буде можливість, тобто, коли трохи затихне, пістолета забори і носи з собою. Тільки не на виду. Одягни якусь жилетку, чи що? Бо під твоєю майкою пупа видно!

– То як зараз, без зброї?

– Перше, не дай себе оточити. Ми тебе могли б убити, коли ти дозволив, аби мої помічники стати по боках. Друге, вибери найдужчого, або керівника. І саме йому сипни солі.

– А двоє інших мене понівечать?

– Потім кидайся на найслабшого і намагайся його повалити. Потім – тікай.

– Як же я його повалю? А як у них будуть ножі?

– Тоді приймай удар на ліву руку, навіть якщо її проштрикнуть, але краще намотай що-небудь на неї. Будь-яке ганчір'я, дошку зі штахетника. З цим ти зможеш підійти ближче. Тоді бий у вразливі точки: око, кадик, пах. Не жалій сили, навіть якщо ти зробиш одного з них кривим, скаржитися на свавілля міліції вони не будуть. І одразу забігай за ріг, бо у них можуть бути пістолети. Додому не ходи. Знайди щось потаємне. Або приїзди сюди.

– Так я не зможу так просто руками видавити око...

– Або ти, або тебе. У вуличних бійках тільки так! Ти хоч самбо бойове вчив?

– Здав на відмінно!

– А колись застосовував? Мовчиш? Ото ж бо й воно! Пригадай все із самбо, але на нього не покладайся, дій так, як я сказав! Так, іще одне. Коли дістанеш зброю, спочатку стріляй на враження, а потім у повітря. А у рапорті напишеш навпаки. Не забудь над трупом гукнути: «Стій, стрілятиму».

– Наче б то, все, – задумливо вимовив Ігор, та раптом стрепенувся, – і про мою маму не забудьте.

– Це й без тебе зрозуміло. А твій батько де?

– До сестри поїхав у гості.

– Зателефонуй йому, щоб додому не потикався.

– Мамо, – набрав Ігор мамин номер, – негайно збирайся і біжи у Пилипівку, краще через яр, а не по дорозі!

– З Галинкою щось? – одразу стривожилася Мар'яна Сидорівна.

– Ні, з тобою. На мене тут бандити «наїхали», погрожують і моїм рідним. І батькові зателефонуй, аби побув поки що у Валі.

Віддавши всі потрібно розпорядження, наш герой пішов, не криючись, до гуртожитку де жила Галина.

Він уже зайшов до підвалу та наблизився до трансформатора, коли міцні руки вхопили його за лікті, завели руки назад так, що йому прийшлося нахилитися майже до цементної підлоги.

– *Попался, крысёныш!* – почувся голос одного з нападників. – *Отдавай бумага, а не то твою девку и мамку порешим!*

– Я віддам, віддам, – заблажив він, озируючись на всі боки. Судячи з кількості ніг, нападників було таки троє. – Тільки їх не чіпайте!

– *А мамка твоя уже у нас! Жаль, что старая, а то я бы её оприходовал. Ну ничего, поймаем твою девку – уже мы оторвёмся по-полной!*

– Хлопці, та ви чого! – знову плаксивим голосом заверещав Ігор. – Я віддам, тільки їх не чіпайте! І відпустіть, я нікуди не тікатиму.

Його відпустили. Ігор поволі випростався і озирнувся. Перед ними стояло троє хлопців з короткими стрижками. Один з нападників заступив вихід, а двоє були поруч.

– *Ну, отдавай, а то «папа» уже сердится,* – сказав той, що був біля входу

– Поки не пересвідчусь, що мою маму відпустили, – не віддам.

– *«Пересвидчуся»,* – передражнив його командир. – *Отдавай безо всяких условий!*

– *Да мы и не таких обламывали,* – раптом озвався другий. – *Давай с ним поиграем в «велосипед» или в «человека невидимку»?*

– *Отставитъ, такой команды не было,* – тихо сказав старший групи і почав надзвонювати мобілою за різними номерами. Нарешті хтось відповів і він, відвернувшись до дверей почав тихо говорити в трубку.

– *Хорошо, отдашь документы, услышишь свою мамашу.*

– Ні. Спочатку я її почую, потім, дістану документи, потім, ви її відпустите, а вже потім я віддам папери.

Знову почалися тихі перемовини, після чого старший тицьнув Ігорю трубку.

– Синочку, ти як? – сказав мамин голос.

– Я добре, а тобі раджу, мамо прогулятися до яру, щоби нерви заспокоїти.

– Хватит! – вирвав трубку старший групи. – Показывай, где документы?

Ігор навмисно довго бабрався у баку з мастилом, розлив його на підлогу, а вже потім дістав циліндр.

– Ось документи, скажи, щоби маму відпустили.

– *Э-э_э, нет, так не пойдёт. Сначала покажи, что у тебя там.*

– Спочатку маму...

– *Показывай,* – витяг пістолета старший.

«Модифікований «Макаров» – збагнув Ігор, але вголос продовжував жалісно просити. – Я покажу.

Він присунувся ближче і помітив, що нападники відійшли, бажаючи не вбратися у мастило. Ігор повільно розкрутив кришку, витер замащені руки об штани і витяг з циліндра сувій з паперами.

– Дивіться, ось оригінали. І печатки, і підписи, і все, як належить. Відпускайте маму!

– *Отпускайте*, – промовив у трубку старший, – *тепер, когда он у нас, старуха не нужна. Всё, твоя карга свободна*, – звернувся він до Ігоря, – *давай сюда бумаги! Только не запачкай!*

Ігор обережно простяг папери і відступив до трансформатора. Помітивши, що нападники зайняті паперами, він опустив циліндр у мастило і набрав його повен. Далі розкрутив циліндр на дроті і зацідив старшому в голову. Потім кинувся до дверей розливши позаду мастило. Зойки, лайка та звуки падіння, що він їх почув з-за спини, упевнили його в правильності обраної тактики.

Пробігши, петляючи, декілька кварталів, він присів за кущами на траву у палісаді п'ятиповерхової хрущовки.

«Добре, що люди хочуть мати хоч якусь зелень перед очима, – спало йому на думку. – тут і вулицю видно, а мене – ні».

Після міркувань про вигоду свого положення, він почав обдумувати своє становище.

«Коли таке було, щоби бандити ганяли як зайця капітана міліції? Хіба в дев'яності? Невже все повертається?».

Тут він згадав про свого друга і набрав його номер.

– Михайле, ти не знаєш, у кого на озброєнні модифікований «Макаров»?

– Знаю. У «Беркута», – відповів Мишко, плямкаючи. Очевидно дзвінок застав його за обідом у лабораторії, який бував у різний час, а тепер, як видно, припав на вечір.

– А кого туди набирають, бо я зустрів тут трьох з «Беркуту», так вони розмовляють чистою російською.

– А так це інструктори з Росії. Зі Пскову прибули. Для передачі досвіду по вгамуванню натовпу.

– Зроби мені послугу, коли спитають, чи ти мене бачив або розмовляв в останній час, кажи, що давно не бачив, бо «він», тобто, я, зайнятий секретною справою і з тобою не ділився подробицями.

– Зрозуміло товаришу капітан, щось іще? – відповів Мишко, але раптом Ігор почув, що трубку покладено на стіл, в кімнаті чуються голоси, серед яких виділявся бас генерала Хорунжого.

– Де твій дружок? – горлав він. – Я знаю, ви разом живете в одній квартирі!

Мишко відповідав, як домовлялись. Після роздумів генерал сказав:

– Оголошуйте план перехвату, дайте його прикмети, скажіть, що може мати при собі фальшиве посвідчення капітана міліції.

ч.1. Капітан Петренко.

– Ти все чув? – спитав Мишко в трубку, коли в кімнаті затихло.
– Тепер ти небезпечний злочинець.

– Дякую, – тільки й відповів Ігор і натиснув на відбій.

«Кого ж із Києва «підключив» прокурор, аби наказувати генералу? – розмірковував Ігор, виходячи на трасу, що вела до райцентру. – Це не менше, як заступник прокурора України!».

Добираючись попутками, він дістався Антонівки вже на ранок другого дня, бо мало хто бажав брати в дорогу чоловіка у брудній футболці та штанях. Приходилося відбріхуватися, що побився з незнайомцями за дівчину, яку вони ображали.

ХІ

В рідній Антонівці він вийшов з машини на в'їзді. До свого дому пішов через левади, прислухаючись до звуків, які могли б бути незвичними для цієї пори у селі. Та нічого незвичайного не вчув, тому обережно зайшов на мамин город, озирнувся і подався до хати.

– Добре, що зайшов тихенько, – почувся шепіт з куща малини,
– йди до хати, Командир там.

Ігор здригнувся від несподіванки, але оговтався, тільки спитав, так само пошепки:

– Де моя мама?

– Там же.

Хоч і пригинаючись, але стрімко, Ігор перебіг городом і увійшов у задні двері. Там він покликав:

– Мамо...

– Я тут, синочку, – вибігла Мар'яна Сидорівна в старому халатику, обняла його міцно-міцно, а потім тихенько заплакала:

– Коли ти мені сказав прогулятися до яру, ті троє й не думали мене відпускати. – проказала вона схлипуючи та поступово заспокоюючись. – Кричали, що уб'ють мене, якщо ти не зробиш чогось там для них. Аж чую, хтось із вулиці кричить: «Тітко Мар'яно! Ваші свині потолочили наш город, то батько звелів мені їх порізати усіх!».

– Звідкіля у тебе свині? – здивувався Ігор.

– Ти, видно, дуже стомився, що й серендіпіті не працює? – посміхнулася мама. – Немає. Але я як закричу: «Якщо він свиней поріже, то я його комору підпалю!». Ці троє заметушилися, як видно, не хотіли розкривати себе. Один підійшов, визирнув надвір, потім мені каже: «Скажи, чтобы уходил, а не то я и его порешу, вместе с его «татком».

– А ти що? – тільки й встиг спитати Ігор, як з іншої кімнати почувся баритон «ВГ»:

ч.1. Капітан Петренко.

– Нам вистачило паузи, щоб проникнути в дім з задніх дверей і захопити цих бандитів.

– Без зброї? У них же у всіх «Макарови» на 18 патронів!

– Солі з піском у нас тепер запасено для всіх. Та й мішки з попелом на голову добре діють. Доповідай, що трапилося?

– Ой, та він же зовсім брудний! – забідкалася мама. – Дайте йому хоч помитися.

– Розповість під час миття. У літньому душі є вода? Тоді йдемо туди.

Плескаючись під душем і змиваючи із себе трансформаторне мастило перемішане з пилюкою, Ігор докладно розповів про нову пригоду і про оголошення себе у розшук.

– Кого ж це ти зачепив? – розмірковував уголос «шериф» доки наш герой витирався та одягався у чисте. – Це київський рівень. Не став би Петро ризикувати авторитетом без вказівки звідтіля. Що ж, коли тебе не знайдуть у місті, приїдуть сюди. Треба все організувати...

– Синку, сідай поїж, – покликала мама з кухні. – Бо прочахне.

– Так може я Шантарському потрібен буду.

– Будеш – він покличе.

Справді, невдовзі зайшов «ВГ», присів поруч і деякий час мовчки дивився, як той їсть.

– Їх не може бути багато, – одразу відповів Ігор на очевидне для нього запитання, – тих, хто приїде мене шукати.

– Мар'яно Сидорівно розповіла мені про серендіпіті, тому обіцяю не дивуватися, що ти вгадуєш думки. Та нехай би їх було й сотня. Іще цікавіше.

– Для кого?

– Для курсантів мого літнього табору. У мене їх зараз назбиралося до сотні. Всі живуть в куренях на стерні.

– А хто їх годує?

– Табори платні. Ціна – повне власне забезпечення продуктами. Але якщо потрібно допомогти у полях, то агрофірма їм щось виділяє з харчів. Миття, купання, прання – все у річці.

– А дозвіл на це є? Потрібен же якийсь папірець?

– Звичайно. Це називається спортивним табором «Козацькі забави». Маю дозвіл на їх проведення вже протягом десяти років. Невдовзі ти побачиш усе.

– Отже ті хлопці?...

– Так, не з Пилипівки, а з усієї України. Бачиш, я теж умію читати думки. Тепер до справи. Чому їх буде небагато? Твої переслідників?

– Бо це не бандити. Ви бачили їхні пістолети?

– «Макаров». Я їх бачив багато.

– Це модифіковані на 18 патронів. Російська новація. Такі тільки в нашого «Беркута». А ви з ними говорили?

– Мовчать. Либонь, сподіваються на підмогу.

– А мої були балакучі. Так от, вони розмовляють чистою російською без суржику, бо з Росії. Зі Пскову. Наче б то, інструктори. Отже їх у місті небагато. І раз уперше приїхали тільки інструктори, значить вони діють за вказівкою власного начальства з Росії.

– Або й вище... То чекаємо іще на трьох? А як же план перехвату, оголошений Хорунжим?

– Думаю, його вже скасовано. А може він і не оголошувався, а генерал крикнув задля Мишкової уваги. Може він мені передасть, а я злякаюся і здамся.

– Жаль, що папери ти віддав.

– Не жалкуйте. То тільки кольорові копії були. У мене їх іще три в різних місцях заховано.

– А оригінали?

– Теж, в потаємному місці. Тепер ось що. Мою маму треба відправити у безпечне місце, а я, навпаки буду на виду, як приманка.

– Яка «приманка»! – скрикнула мама, яка до того уважно прислухалася до розмови. – Не пущу! Тебе вб'ють!

– Мамо, це тебе могли вбити! Заспокойся. А мені нічого не буде. З орлами Шантар... – тут Ігор позирнув на «шерифа» і виправився, – ой, ні, з козаками «ВГ» нічого не страшно.

Маму відправили до Пилипівки, до Дженджеруків, А Ігор залишився чекати. Він, то походжав перед хатою, то сидів біля вікна, то сховався до спільного колодязя на сусідській вулиці, хоча в домі був проведений водовід. Та весь день пройшов марно.

– Ляж поспи, – скомандував ВГ, – вночі тобі робити нічого, а ми постережемо, бо вони вже тут.

– І давно? – стривожився Ігор.

– Давненько. З обіду. Прибули однією машиною. Знову троє. Але спинилися за посадкою, не в'їжджаючи до села. Вичікують, аби взяти тебе сонним. То ти лягай на горищі, а ми когось замість тебе покладемо на ліжку.

– Міг би я й сам.

– Не міг. Той, хто лежатиме, має таку силу в руках, що підкови рве! Отже того, хто будитиме, захоплять одразу. Двоє інших стоятимуть попереду й позаду хати, аби ти не втік, як напередодні. Тих теж візьмемо тихо.

– А чому вони не потурбуються про трьох інших?

– Не потурбуються. Я упізнав цю тактику бойових трійок. Це спецназ ГРУ. Нам про них розповідали на курсах іще за Союзу. Кожна трійка діє автономно і звітує тільки куратору.

ч.1. Капітан Петренко.

– А чому троє, а не двоє, чи п'ятеро? – запитав Ігор, бо спати йому зовсім не хотілося. Тривога не покидала його вже другу добу. Натомість Шантарський здавався таким же спокійним і виваженим, як і при першій зустрічі.

– Один – лідер, другий – спеціаліст, третій – м'ясо.

– Яке м'ясо?

– Якщо буде непереливки, його і справді з'їдять, а в інших випадках саме «м'ясо» має потрапити в руки переслідувачів.

– І він про це знає? І погодився на таке?

– Мабуть, не знає. Його готують, як фахівця з допитів, з ухилом на протистояння тому, хто їх допитує. Про інше знають перші двоє.

– А в моєму випадку, спеціаліст, він по якій справі?

– Не впевнений, у них у всіх базові уміння – диверсії та викрадення. Більшого я не знаю.

Ігор довго крутисся на горіщі, де стояло старе, іще дідове ліжко і нарешті забувся важким сном, повним якого дивного марення. Спочатку йому снилося, що за ним женеться генерал Хорунжий, а він, маленький хлопчик, ховається у клуні, сидить там і мерзне. Потім він раптом опиняється на нічній дорозі і на нього мчить машина, засліплюючи фарами. Він здригнувся й прокинувся.

– Прибери ліхтар, – хрипко попросив Ігор, вмить зрозумівши, що сном було тільки відчуття холоду, бо заснув не вкрившись. – Що там з прибульцями?

– З якими? – весело запитав молодий голос. – З НЛО?

– Краще б звідтіля. Свої гірші. Так що?

– Йди, Командир кличе. – уникнув відповіді хлопець і вимкнув ліхтар.

Надворі вже сіріло, тому в хаті світло не запалювали. За столом на кухні сидів Шантарський і дивився перед собою.

– Двох узяли, третій утік, поранивши одного з моїх, – промовив він не повертаючи голови. – Куди він піде, твоя думка?

– Не до машини, – одразу зметував Ігор. – Бо коли потрапив у засідку, логічно припустити, що знали про твій приїзд наперед.

– Згоден. Тоді куди?

– До Дженджеруків! – аж скрикнув Ігор від своєї здогадки. – Якщо у мами засідка, то у них може не бути, отже Галя, новий варіант для шантажу! Треба туди бігти, врятувати! Там же й мама!

– Охолонь, – знову не обертаючись промовив «ВГ». – Там теж засідка. А також на основних виїздах із сіл. А іще патрулі по всіх полях. Не має проскочити.

– Ти ба, напали на світанку, – заспокоївся Ігор, – як фашисти у війну. А що з пораненим? Тяжко?

– Тяжко. Мій козак, позивний «Шмаль», блокував руку з пістолетом, але той, от хитрий, пістолета випустив. Шмаль пістолета вхопив, та у спецназівця в рукаві був механізм з

ч.1. Капітан Петренко.

викидним ножом. Ним він хлопця й різонув по лівій руці. Шмаль все ж таки, хоч і досвіду мало, але діяв вірно – підставив ліву руку під удар. Як наслідок – перерізані вени, велика втрата крові. Він уже в лікарні. Одужає, розумнішим буде.

– То нам чекати?

– Ні. Допитаємо тих, кого узяли першими. Час підходящий. Допит вестимеш ти, бо я дуже заморився. Ходімо.

І хоча ані голос, ані хода не видавали заяви про втому, Ігор відчув, що «шериф» рухається з останніх сил.

– Про що їх питати? – гукнув він у спину ВГ.

– Ти міліціонер, на тебе напали зі зброєю, коли ти був при виконанні службових обов'язків. Не знаєш, про що питати? А напад на сім'ю? Май на увазі, у мене свідків набереться близько десятка.

– А що ці незнайомі свідки випадково робили у мами вдома?

– Легенди вже вивчені, твоя мама проінструкована.

Шантарський повів Ігоря через поля, вздовж посадок по ґрунтовкам, доки не довів до дубняку, що виріс у невеличкій балочці, через яку протікав струмок, який влітку пересихав. Жодного разу їх не спинили, хоча інколи Ігор помічав ворущіння у траві та за деревами.

На сухому річищі кружком сиділи троє чоловіків, спинами один до одного. Очі у них були зав'язані, а руки зв'язані за спиною. Віддалік лежало з десяток чоловіків у спальних мішках, покладених на каріматі.

– А де вартові? – здивувався Ігор. – Хто цих охороняє?

– Не твоя справа. – похмуро відповів ВГ, махнув рукою і з трави піднялася постать в маскхалаті. – Слухати його, я – спати!

Після цього Шантарський підійшов до сплячих і ліг прямо на траву.

– Його б покласти на щось сухе, – звернувся Ігор до постаті. – Як тебе звати?

– Позивний Вепр. Зараз покладемо. – постать відійшла, підняла з трави іще декількох таких замаскованих людей і ті почали вкладати Шантарського в спальний мішок. Той мляво махав руками, заперечуючи, але скорився.

– Які іще накази, – Вепр повернувся вже без маскхалату, але був одягнений у камуфляжну форму.

– Якась зброя у вас є?

– У нас спортивний табір. Ніякої зброї не маємо. – чітко, як по писаному відповів хлопець.

– А де пістолети оцих? – Ігор кивнув головою на полонених.

– Так, е-е-е, – затяг Вепр, – залишилися в селі.

– Брешеш. А тобі наказали виконувати мої розпорядження! Неси негайно сюди. І якийсь листок та авторучку чи олівець знайди.

Пістолети були такі самі, як і у інших – модифіковані «Макарови» на 18 патронів. Ігор переписав номери, визначив, що в кожному з них у стволі теж був патрон, отже дивом не виникла стрілянина.

– Забери, – віддав він зброю Вепру, потім згадав, що ВГ виховує в цих хлопцях жорстку дисципліну, тому рішучим тоном додав, – як прокинеться Командир, доповіси, що я виніс тобі усну догану за невчасне виконання наказу. Цього разу без покарання.

– Дякую, – посміхнувся Вепр, згрібаючи пістолети з радістю, немов дитина новорічні іграшки, – тобто, слухаюся Заступнику Командира.

– Мій позивний...– підіграв йому Ігор, – ммм... Петрос. Камінь, грецькою.

– Слухаюсь, Петросе.

– Тепер дай який-небудь їхній телефон.

– Ось, тримай. Що далі, Петросе? Допитаємо полонених?

Ігор не відповів, мотнувши головою вбік, а відійшовши подалі, задумався, потім повільно набрав номер.

XII

– Ти що, здурів??!!! – загорлав Мишко Загоруйко,, тільки-но взявши трубку. – Ти знаєш котра година??!! Я ж недавно ліг, а мені на роботу.

– Підіймайся, – безжально сказав Ігор Петренко. – Бо як не зробиш, що я скажу, сон у моїй квартирі тобі прийдеться припинити. Знову підеш до гуртожитку. Або іще гірше, я тебе оженю і віддам у прийми.

– Та чого, одразу, вижену, – негайно прокинувся Мишко. – Кажі, слухаюсь і повинюся, о великий і незрівнянний повелитель ефіру, кефіру й Мойдодиру.

– Як із перехватом мене?

– Ніяк. Він крикнув, але телефонограм чи мейлів нікуди не пішло.

– Тепер ось тобі номери пістолетів, перевір, чи зареєстровані вони у нас?

– Так, записав, але зроблю після 8-ї ранку. Куди передзвонити, щось номер незнайомий.

– Перевір і цей номер теж. Чий він. А ось інші номери трубок, – Ігор помахав рукою Вепру і звелів переписати номери інших нападників. – А щодо восьмої ранку, то це буде дуже пізно, о восьмій ранку може таке статися, що у тебе й роботи більше не буде. Тому, хоч і голий, але біжи негайно. Я тебе наберу через півгодини.

ч.1. Капітан Петренко.

Він вимкнув апарат на середині Мишкових протестів і повернувся до Вепра:

– Чому вони сидять кружком?

– Це Командир придумав. Каже, що так робили у Древньому Єгипті. Полонених зв'язували не за кисті рук, а за лікті за спиною. А ми доповнили ідею та прив'язали їх лікті одне до одного. Так вони самі й устати не зможуть, не те, що втекти.

– А рота їм для чого зав'язали?

– Щоб не домовилися, про що нам брехати.

– Перевіримо доцільність ваших ідей. Добре, хоч, що очі їм зав'язали.

– Командир наказав. А я б і не зав'язував.

– Небезпечно. Коли їх відпустять, вони можуть когось із вас упізнати.

– Як відпустять? А я думав, ми їх...теє... судитимемо, по-нашому, по-козацькому?

– Це громадяни Росії. Скоріше за все, їх прийдеться відпустити, – побачивши, як видовжилося обличчя Вепра, він додав. – Але не одразу, а коли нам це буде вигідно.

Він тихо підійшов до полонених і оглянув їх: голови у всіх були похилені, чулося ритмічне дихання. Та він не повірив, що сплять, тому узяв дві сухих палички і дзвінко відстукав єдину, знайому йому з пригодницьких романів, фразу азбукою Морзе: три тире – три крапки – три тире. S.O.S.

Побачивши, як у всіх трьох смикнулися голови, зрозумів, що простим допит не буде.

– Перемудрили ви, хлопці. – тихо проказав він Вепру, відійшовши подалі. – Вони знають азбуку Морзе і вже домовилися між собою. Рота могли б і не зав'язувати.

– Як? – вирячив очі Вепр.

– Доторками пальців. Погано ти вчив історію древніх віків. На картинках же добре було показано, що полонених прив'язували вервечкою, один за одним, але не вірьовками, а через палиці, щоб вони не могли торкатися одне одного. І не могли б утворити суцільну лінію атаки. Маєш іще одну догану і покарання: вивчиш на пам'ять підручник з історії для шостого класу.

– Слухаюся, – розгублено вимовив Вепр, розуміючи свою провину.

– І не один, а з усією твоєю..., як називається твій підрозділ?

– Чота гетьмана Сагайдачного.

– От з усією чотою і вивчиш. – заграло в Ігорі його вчителювання. – А я перевірю.

– Слухаюся, можу йти?

– Ні. Тепер починається головне. Що у них знайшли при обшуку?

- Трохи грошей, ключі від машини і все.
- А зброя? Тільки пістолети?
- Так.
- А як ви обшукували?
- Та як. По кишенях.

– І все! – вже не стримуючись загорлав Ігор. – Господи, чому ти бережеш придурків? – звів він очі до неба в удавані мольбі. – Чому одразу не відправляєш у Вирій? Бо таким чистим душам місце тільки там.

Намагаючись заспокоїтися, він походив, позираючи на полонених. Вепр з тривогою слідкував за ним. Лежачі теж попіднімали голови.

– Командуй підйом, – нарешті придумав лінію поведінки наш герой. – Полонених відокремити, на кожного по три бійця! Покласти долілиць! Розв'язати і роздягти до гола! («І труси, – спантеличено спитав Вепр»). Я сказав догола! Причому не розстібати, а як лежать, так і зрізати! Весь одяг перемацати до нитки. Розпороти шви! Порізати ремені!

– А очі?

– Не розв'язувати. Працюєте так: двоє стережуть – один патрає! Якщо хто із них ворухнеться – бийте по яйцях!

Козаки почали виконувати наказ: розділили бранців, покладали обличчям донизу і зібралися різати пута на ліктях.

– Стійте! – крикнув Ігор. – Спочатку зріжте з них штани!

Та в одній групі вже звільнили бранця. Ігор побачив, як там почалася метушня, потім стихло. Далі пішло, як він наказав.

– Що у вас тут?

– Ми його звільнили і він відразу десь ножа взяв і ось Степана, тобто, Білого порізав. Так я, – похвалився козак, одягнений так само в однострой, як і інші, – вдарив його ногою в голову, як по м'ячу. Він і затих.

– У інших були інциденти?

– Ні, – почулося від з боків, – ми їм дали такого ж наркозу.

– Потрібно Білого вилікувати. Вепре, у вас є санітарна служба?

– Є. Я вже викликав, вони їдуть.

– Скажи, нехай візьмуть проносного, ми оцим героям шлунки почистимо, може там теж щось заховане?

– Це ти пусте придумав, – почув Ігор голос позаду. Там стояв Шантарський, усміхався і мотав заперечно головою.

– То не виконувати? – обережно спитав Вепр.

– Ще й як виконувати! Я ж не скасував його наказу, а тільки висловив сумнів про його доцільність. Загалом Ігоре, попрацював ти добре. Будеш гарним командиром. А як ти додумався спочатку штани зняти?

– Читав «У серпні 44-го».

Привезли іще двох і з ними вдіяли те саме.

– Шостого так ніде й немає, – підійшов Шантарський до Ігоря.

– Думаю, він і не з'явиться. Раз не поліз до Галі, а може й поліз та побачив засідку, то вирішив за краще просто не виконати завдання.

– Тоді приступай до допиту.

– Мені потрібне окреме приміщення. І так, щоби голосів не було чути.

– Є таке. Кого вибереш першим?

– Зараз, трохи зачекайте. – Ігор підійшов до полонених, які тепер сиділи зв'язані повністю по-єгипетськи в один ряд і повністю голі. Походив вздовж них і раптом крикнув: «М'ясо!».

– Я вибираю оцього, – вказав він на одного з полонених.

Козаки підігнали трофейні Жигулі, поклали в багажник обраного бранця і повезли нашого героя разом із їхнім Командиром за декілька кілометрів.

– Ось тут буде зручно, – вказав шериф на довгі одноповерхові будівлі, в яких давно було вибито вікна й украдено двері. – Колишні корівники сусіднього колгоспу. Тут давно нікого не буває.

– Розв'яжіть його, – звелів Ігор, коли бранця втягли у середину. – Кляп теж. А ти стій спокійно і пов'язку з очей не знімай.

– *Я тебя и по голосу узнаю,* – тихо сказав той.

– А мою маму ти упізнаєш? – почав допит Ігор. – Ти її загрожував убити. Як думаєш, я тобі це пробачу?

– *Мне плевать, что ты думаешь?*

– Мишку, як там щодо пістолетів? – знову зв'язався Ігор із Загоруйком.

– Не зареєстровані.

– Тоді перевір іще оці два автомобілі, – назвав Ігор номери «трофейних» Жигулі».

– Не клади слухавку, це я швидко. Ага, так, обидва в угоні з позавчора.

– Тоді, слухай мене уважно, – звернувся Ігор до бранця, – на тобі угон двох авто, володіння зброєю без дозволу, загроза вбивства, викрадення людини. За сукупністю, тягне на довічне ув'язнення.

– *И там люди живут...*

– Ти не виживеш, бо коли в'язні узнають, що ти засланий москаль, ще й з ГРУ, довго не протягнеш. – бранець промовчав. – Гарзд, тоді дай мені адресу своєї мами зі Пскова. Я їй напишу, як ти хотів убити мою. Як насправді виглядає українсько-російська дружба.

– *Триста лет вместе,* – пробурмотів полонений.

– Триста років смерті, поневолення, голодоморів. – не витримав Шантарський.

– *Триста лет защиты от внешнего врага.*

– Так, досить! – крикнув Ігор. – розвели тут політінформацію! Як тебе звати? Скажи не бійся, або збреши. Мовчиш, тоді ми будемо звати тебе «М'ясо». А ти знаєш чому? Бо тебе призначено у вашій трійці на з'їдання. Не віриш? – бранець заперечно хитнув головою. – Тоді ми замкнемо вас утрьох на дві тижні без їжі. Як ти думаєш, хто звідтіля вийде живим?

– *Чем докажешь?* – тихо спитав полонений.

– А як по-твоєму, я обрав для допиту тебе? Бо крикнув «м'ясо». Зреагували троє. Які знали, що це означає. А двоє залишилися незворушними. Ти один із них.

Потім Ігор розповів усе, що почув від Шантарського.

– *Меня звать Сергей Возницын,* – почав хлопець і далі виклав усе, що знав: і дислокацію частини, ім'я командира, і що завдання на приїзд в Україну – підготовка до диверсійних дій у слов'янській країні.

– Хто вам видає накази отут? – перебив його Ігор.

– *Сказали, слушать приказы командира «Беркута». Его телефон...*

– Я знаю, – відмахнувся Ігор. – І телефон, і як звати, і де живе.

– То провідаємо? – поцікавився Шантарський.

– Я зачекав би. Все одно про засідку він уже знає. Нехай похвилюється. А потім почне діяти через моє начальство. Як уже й діяв. Хм, а чому це наш генерал його слухається? Виконує його накази.

– Мені все зрозуміло. – спинив його роздуми ВГ. – Поїхали, зараз час на навчання.

На полі вишикувалися всі козаки його клубу. ВГ стисло подякував за службу протягом останніх тридцяти годин, розповів по нові види холодної та вогнепальної зброї, показав прийоми захисту від них.

– Хочу представити вам нашого нового побратима, позивний, як? – нахилився він до Ігоря.

– Петрос.

– Так, Петрос. В подальшому він може очолити наш клуб замість мене.

«Для чого він це каже? – подумки скипів, але промовчав, Ігор. – Не буду я нічого очолювати».

Він ліг у затінку і проспав увесь день. Прокинувся від лоскоту. Спросоння йому здалося, що по носі лазить муха і він декілька разів намагався її зігнати, не розплющуючи очей. Та почувши легеньке хихотіння піднявся й побачив Галю, що лоскотала його травинкою.

– Закінчив воювати? – спитала Галя. – А то твоя мама сама не своя. Хоч би її заспокоїв.

– Сили не було, – пробурмотів Ігор. – Про що вона з твоїми батьками балакала?

– А то ти не здогадався? Звісно, про весілля. Готуйся, женишок, восени ми вже будемо парою.

– Ах парою, – до Ігоря повернувся хороший настрій. – Тоді паруймося прямо зараз!

Він підскочив і вже збирався бігти за Галею, яка відбігла з веселим сміхом, але помітив, що на нього дивиться з іронічним блиском в очах не менше, ніж чота козаків.

Тоді він розправив свою вицвілу футболку, на якій іще можна було прочитати «Перший хлопець на селі», і повагом рушив за дівчиною.

ХІІІ

Наодинці Галя вже не була такою веселою.

– Якщо ти вважаєш, що жарт зайшов занадто далеко, – сказала вона гордо дивлячись йому прямо у вічі, – то я можу сказати батькам про це.

Тут в її очах блиснула сльоза і вона відвела погляд.

– Галю, – тільки й міг вимовити Ігор, розриваючись поміж любов'ю до неї та тривогою через складну ситуацію, яка могла б призвести до жахливих наслідків. – Галю, не жени коней. Галю, ти мені дуже подобаєшся.

– Так кажуть, коли хочуть розстатися, – глухо вимовила дівчина і відвернулася.

– Я не хочу, не хочу! – аж скрикнув Ігор. – Галю, не рви мені серце. Галю, я, я... Галю, я без тебе жити не можу. Мабуть це любов, – сказав він, опустивши голову. – Галю, я готовий з тобою на край світу. Хочеш одружитися, я теж готовий.

– Гаврику мій! – скрикнула Галя. – Та я ж тебе все життя люблю! Ти був уже у випускному класі, коли я тебе помітила і закохалася! А я тоді була у четвертому...

Вони обнялися.

– Ти плачеш? – здивувалася дівчина, провівши рукою по обличчю бравого капітана. – Що таке?

– Прощаюся з вільним життям, – через силу пожартував Ігор, трохи ніяковіючи від власного розчулення. – Та насправді, все прийдеться відкласти на невизначений час. Слухай, як я втравив тебе у цю небезпеку.

– Ти все зробив вірно, – відгукнулася Галина, мовчки його вислухавши. – А тих прокурорів якось переможемо.

ч.1. Капітан Петренко.

– А як ні?

– Поїдемо за кордон.

Дзвінок мобільного, що пролунав в кишені халату Галини, перервав розмову.

З веселою посмішкою вона увімкнула його, та по мірі того, як слухала, дедалі ставала похмурою, а потім і зблідла.

Ігор вирвав у неї з рук слухавку і почув останні слова: «...и тебе, с-с-сука, не прийдеться больше жить нигде! И твой сучёнок, капитан здохнет в дерьме!».

Зв'язок перервався, але Ігор одразу упізнав прокурорського синка, його характерний, верескливий голос.

– Не хвилюйся, – пригорнув Ігор Галю, – я все владнаю. У селі є Інтернет?

– Не знаю?

– Тоді спитаймо у шерифа!

Шантарський повіз їх до свого дому-штабу. По дорозі Ігор іще раз набрав Мишка:

– Два питання. – почав він замість привітання на що почув Мишкове бурмотіння: «Аякже, два». – Перше, як мені надіслати повідомлення через Інтернет, але так, щоб ніхто взнав, звідкіля?

– Кажи одразу своє друге, – відповів старий друг млявим голосом, – а то я скоро засну. Ти ж мені виспатися не дав, гад такий!

– Друге, чому у вкрадених авто є ключі?

– Записуй, – позіхаючи мовив Мишко, – скачаєш браузер «Тор». Пиши по буквах латиниці: т-аш-о-ер. І з нього пиши, що хочеш, тебе не знайдуть. Одразу, звичайно. Щодо другого питання: у машин марки Жигулі замок дуже простий, не здивуюся, коли для нього вже давно винайшли універсальні ключі. Тепер усе, я сплю.

Повний злості, Ігор увімкнув комп'ютер і через «Тор» написав повідомлення у місцеві та всеукраїнські новини:

«Такого в нашій області іще не було! Раніше, ми тільки читали про свавілля чиновників та їх синків в інших областях. Ми читали про те, що вони повністю підкупили міліцію та прокуратуру і роблять, що хочуть. Тепер ця біда торкнулася й нас».

Далі він описав діяння Сергія Нагнибіди, підбавивши чорних кольорів: «...постраждала безневинна дівчина... пострілами з його незареєстрованого пістолета... в наркотичному сп'янінні» тощо.

– Чого ти не пишеш про батька? – спитав Шантарський, зазираючи йому через плече.

– Він має залишитися в тіні, щоб виручати сина. Якщо я зачеплю іще і його, він, з безвиході, може зробити щось зовсім погане. А так, має шлях відступу.

Ігор дочекався, коли його повідомлення будуть вміщені на сайтах і знову набрав Мишка Загоруйка.

– О Боже, чого тобі ще? – зверещав той, – я ж тільки заснув.
– Як «накрутити» число читачів моєї статті?
– Є спеціальна програма, хоча ні, ти не зрозумієш, скажи де стаття, я сам зроблю.

– Роби, тільки якщо заснеш, сам знаєш, що буде.
– Не засну.

Далі Ігор просто сидів і дивився, як число тих, хто прочитав його статтю почало збільшуватися, та коли їх кількість перевищила десять тисяч, звелів Мишку зупинитися.

– Що тепер? – озвався Шантарський.

– Ви продовжуєте тримати оборону, а я повертаюся до міста. Завтра. І маю прохання, якщо хтось із ваших козаків відпроситься на декілька днів, повідомте мене.

– Ти думаєш, хтось із них?...

– Я припускаю все, що завгодно.

Вже в сутінках молоді поверталися до хати.

– Могли б і раніше зайти, – гримнув батько, – ми тут тривожимося, а ви гуляєте.

– Не сердьтеся, свате, – озвалася Ігорева мама, – діло молоде, хай погуляють.

«Уже сватом називає, – майнуло в голові нашого героя. – Тепер не виприсянеш, якби й хотів. Але ж я не хочу! От дивина, суну голову в ярмо і радію, як дурень» .

– Щось не так? – повернулася до нього Галина. – Ти раптом змінився в обличчі.

– Ні все гаразд, – згадав Ігор сільські обряди, – шановні батьки Галини, прошу вас, віддайте за мене Галю. – З цими словами він незграбно уклонився.

Матері переглянулися й лагідно усміхнулися.

– Та чого там, теревені розводити, давайте приллємо цю добру звістку! – негайно подобрішав голова сімейства, за що отримав стусана ліктем у бік і виразний погляд його дружини, яка вказувала очима на маму Ігоря. Мовляв: «Тут культурні люди, а ти за своє – «вип'ємо».

– А чого ж, можна й випити по чарочці, – пристала до пропозиції Мар'яна Сидорівна, явно захищаючи авторитет батька.

Трохи перекусивши, Ігор піднявся зі столу.

– Ми погуляємо з Галею.

– Понад ставом не гуляйте, – жартома гукнула мама Галини, – а не то русалки залоскочуть!

«Я сам кого хочеш залоскочу, – хотів було відбутися жартом Ігор та прикусив язика: таким щастям світилося обличчя дівчини, що жарти були недоречні».

Галина повела його в поле.

– Дивись, які тут зорі, – показала вона. – Десь там є і наша.

ч.1. Капітан Петренко.

– Ти про Касіопею? – здивувався Ігор.

– Помовчи, дурнику, – затулила вона йому рота своєю вузькою долонею. – Не псуй настрої. Сядьмо ось тут, на копицю.

Вони сіли, а потім і відкинулися на спину. Зорі майже сліпили очі.

– Поцілуй мене, Гаврику, – попросила Галина, та нашого героя просити не було потрібно.

Він уп'явся в її уста і не відпускав, доти, поки не почало паморочитися в голові.

– Я хочу бути з тобою, зараз, негайно, – ледве вимовила дівчина, глибоко дихаючи.

Світ перекинувся, зорі світили з усіх боків, хвилі щастя налітали й відлітали, залишаючи по собі присмак солодкого болю. Солома здавалася м'якшою за пух, сонце сходило знов і знов, щоби померкнути за хвилину. Півні співали чи то третю годину ночі, чи п'яту ранку. Соловей в гаю над ставком шаленів у своїх витьохкуваннях.

– Галиночко, моя люба, Галиночко, – спантеличено спитав Ігор. – Ти й досі цнотлива?

– Я берегла себе для тебе, мій Гаврику, бо любила і люблю тебе так, що коли узнаю, що ти мене розлюбив, я умру. Втоплюся, повішуся, аби не знати нічого про твою зраду!

– Галинко, – мало не закричав він, – не лякай мене, прошу. Мене не можна так любити!

– Можна, – просто відповіла вона і ще дужче пригорнулася до нього. «Можна, – повірив і він. – Таки можна».

«Так ніхто не кохав. Через тисячі літ лиш приходить подібне кохання. – згадав Ігор вірш Сосюри, завчений зі школи.» Тоді він не вірив у таку силу почуттів, хоча сам вірш йому подобався. Тепер – вірив, як новонавернений адепт у непорушність і непорочність свого божества.

І знову розцвітали квіти щастя та надії. Земля мінялася з небом, а то й лягала збоку, неначе хотіла пересвідчитися у вірності законів Вічності. Пахкотіння чебрецю та полину нагадувало вибух, а темрява сліпила міцно заплющені очі своїм блиском.

Ранок почався з яскравого сонця, що світило прямо в очі. Ігор потягнувся, розплющив очі й побачив Галину, свою Гаю. Вона вже була одягнена, причесана.

– А я мабуть, як опудало? – спитав він у неї замість привітання.

– Піднімайся, чоловіче, – посміхнулася Галя, граючи сільську господиню, – вже на роботу час. А мені треба поратися в хаті.

– А насправді, я нікуди б не йшов, а залишився отут з тобою назавжди.

– То залишайся, Гаврику, – тихенько промовила Галя. – залишайся назавжди.

– Та от зроблю всі справи і швиденько повернуся, – обняв він свою кохану, – почекай іще у батьків.

– То ти й до них не зайдеш?

– Знаєш, мені якось соромно йти до них, після того, як ми всю ніч разом...

– Нічого не соромно!

Прийшлося йти до хати, червоніти під батькові кпини та прозорі натяки матерів, снідати та збиратися в дорогу. Галина при цьому тільки переможно посміхалася.

– Мамо, – спитав Ігор у Мар'яни Сидорівни, – де батьків робочий одяг? Я візьму його на пару днів.

– А тобі для чого? А, здогадалася, будеш, як кажуть у кінофільмах «під прикриттям»? Так я сама тобі знайду, ходімо додому.

– Е-е-е, ні. Ти залишаєшся тут, під охороною хлопців Шантарського. Я сам знайду ті речі.

– Пістолета візьмеш? – запитав «шериф», перестрівши Ігоря на виході з села.

– Ні. А от пару мобільних телефонів я заберу. І одну з викрадених машин.

– Я не раджу. Перестріне десь ДАІ – і ти довго будеш пояснювати, чому на ній катаєшся? Ми тебе до райцентру на мотоциклі підвеземо, а там сядеш на рейсовий автобус.

Отже, після декількох годин Ігор знову з'явився в місті, яке тепер стало для нього ворожим.

– Мишку, привіт! – набрав він телефон свого друга-криміналіста з однієї з вилучених мобіл. – Узнай, на якій машині зараз катається Сергій Нагнибіда.

– Мерседес, старенький уже, – швидко відповів той, поклацавши клавіатурою. – А як у тебе справи?

– Гуляю, відпочиваю, дихаю свіжим повітрям і ні про що не думаю. Чого й тобі раджу. Ти ж мене давно не бачив і не чув, чи не так?

Далі Ігор подався до квартири матері Сергія. Умостився навпроти під'їзду на лавочці, що була поставлена через дорогу якимись любителями живого спілкування. Зараз на ній було пусто і тільки лушпиння від соняхів показувало, якими бурхливими були дебати минулого вечора.

З обраної точки Ігорю добре видно і старенький Мерседес, недбало припаркований прямо на газоні, і вхідні двері під'їзду, і навіть вікно кухні квартири, де мешкала мадам екс-Нагнибіда.

Час тягнувся довго. Люди проходили повз нашого героя, неначе намагаючись не помічати – діяло маскування під «бомжа». Тільки жінка-двірник, підмітаючи лушпиння запитала:

– Блювати не будеш?

– Я тверезий, мамашо, – шепелявим голосом озвався Ігор, ховаючи обличчя під низько опущеним кашкетом, – відпочину та й піду собі. Ніякої шкоди не заподію.

– А ночувати в тебе є де?

– Так. У мене в місті друг, але зараз він на роботі. От увечері я до нього й завітаю.

– Не думаю, що він зрадіє такому, – пробурмотіла жінка й відійшла. – Ноги підніми! – прикрикнула вона, замітаючи під лавкою. – Розсівся тут!

VIX

«Вже час, – вирішив Ігор і набрав номер телефону командира «Беркуту»:

– *Антон Маркович, – заголосив він російською у трубку, затиснувши носа, щоб виходило гугняво, і намагаючись з усіх сил «акати». – Нас раскрыли! Мы сейчас не знаем, что делать. Выручайте!*

– *Где вы сейчас?* – після мовчання озвався підполковник Горобець.

– *В какой-то деревне! Нас старший завез и бросил. Мы тут вдвоём.*

– *Я знаю, где это, ждите в подлеске на выезде. Высылаю опергруппу.*

– І пістолета захопи, щоб застрелитися прямо там! – своїм голосом сказав Ігор. – Бо тобі за пособництво бандитам, які з пістолетами напали на співробітника міліції не менше 10 років належить!

– *Хто это?* – проказав Горобець.

– Той, кого ти наказав убити! За нікчемний папірець! Ти, підстилка прокурорська! У нього дві є, а ти третя!

– *Я же сказал, тебя не трогать!* – заволав підполковник.

– Ти на мене ГРУ натравив! Спецзагін! Так от, май на увазі, все запроTOCOLьовано, Вони дали показання, що ти їх направив! Отже, твоє солодке місце скоро тебе покине. А ти – в тюрму!

– *Хорошо, сколько ты хочешь?* – почулося в трубці. – *Я компенсирую.*

– А скільки коштує життя твоєї матері? Ось приблизно стільки та ще й твоє життя. Яка у нього ціна?

– *Ну перестань, Игорь! Не лезь в бутылку. Скажи, сколько и я заплачу. Давай сойдёмся на пятидесяти тысячах. Зелёных, конечно.*

– А скільки тобі Нагнибіда платить?

– Да ты пойми, всё очень просто. Ты взял его документы, а он хочет их вернуть.

– А чому ти його слухаєшся? У тебе ж начальник – генерал Хорунжий? І чому тебе слухаються російські спецназівці?

– Это уже не твоё дело! – закричав у трубку беркутівець. – Не хочешь, как хочешь! Но я тебя предупредил!

«Так, перша хвиля паніки пішла, – визначив Ігор. – зачекаємо на другу».

Друга хвиля надійшла у вигляді білявої дівчини, яка озирала старий Мерседес, що належав синові прокурора. Покрутилася вона біля авто недовго й пішла собі, демонстративно вихиляючи стегнами.

Невдовзі до машини підійшов гурт молодиків, які увімкнули магнітофон і почали танцювати прямо на тротуарі.

«Так ось як вони очі відводять! – зрадів Ігор. – Ніхто й подумати не може, що це якраз «народні месники».

Тут він помітив, як на кухні відчинилася фіранка, з-за якої визирнула перша дружина Нагнибіди.

«Ох, який правий був Шантарський, коли казав, що сам би допоміг тим невідомим, які карають можновладців. Прийдеться й мені сприяти злочину, – подумав капітан міліції».

– Хлопці, йдіть звідсіля, – підійшов він до гурту, – скоро сюди під'їде наряд міліції.

– А ви, вибачте, звідкіля знаєте? – звернувся до нього опецькуватий хлопчина із чубом, що нагадував запорізький «оселедець».

– Бо давно на вас чекаю. Швидше, аби я міг вас захистити. Ось вам телефон, – подав хлопцеві один із вилучених, – я вам зателефоную пізніше.

Тут з-під машини виліз щуплий замурзаний хлопець, кивнув головою і всі розійшлися в різні боки.

«Цікава тактика, – розмірковував Ігор, стоячи біля машини. – Якщо когось і зловлять, то не всіх».

Патрульна машина не забарилася.

«Аякже, виклик з прокурорської квартири, – кепкував наш герой, дивлячись, як із синього з червоною смугою «газика» вискакують двоє з автоматами».

– Відійти від машини! – крикнув один із них. – Документи.

– Капітан Петренко, Петровський РОВД! Виконую особливе завдання генерала Хорунжого! – простяг Ігор своє посвідчення. – Тепер представтеся ви!

– Сержанти патрульної служби, Панов і Сергієнко.

– Чого ви тут?

– Нас викликали, наче б то крадуть машину.

– Так це не ваша робота. Чи ви ще й у приватній фірмі підробляєте? І використовуєте службову техніку? І зброю? Прийдеться доповісти генералові.

– Послухайте, товаришу капітан, – заблагали патрульні міліціонери, – зарплата ж маленька, а тут майже ні за що гроші йдуть. От і жити можна. Не кажіть нікому, бо як нас виженуть, то й матерям в селі допомагати нічим буде.

– Ну добре, перший і останній раз пробачаю, – Ігор знову збився на вчительську лексику, – але щоб більше ніколи!

– Гарзд, добре, – зраділи патрулі. – То ми поїдемо?

– Ідьте і скажіть, що це був помилковий виклик, бо та «мадама», що вас викликала, всього боїться.

«Уазик» поїхав, а Ігор, подивившись у вікно, звідкіля визирала Світлана Максимівна, помахав їй рукою і пішов собі геть.

– Мамо, у мене все гарзд, – зателефонував він, вже їдучі до сусідньої області. – Передай шерифу, що беркутівець вже наляканий, а іще дехто налякається трохи згодом.

Він уже хотів було натиснути «відбій», коли мама остерегла його:

– Владлен просив передати, щоб ти не геройствував. Ти ж не геройствуєш, синку?

– Ні, мамо. Я тихенько ходжу, роздивляюся. А, забув, я пообідав і повечеряв.

– Зарікалася коза, капусти не їсти, – промовила матуся на прощання. – Так і ти, кажеш одне, а робиш...

Автобус прибув вже надвечір, тому прийшлося переночувати в кімнатах відпочинку на автовокзалі. Зате зранку, Ігор вже був на головпоштамті. Звідтіля він відправив дві бандеролі з кольоровими копіями всіх документів, зібраних на сім'ю Нагнибіди: протокол вилучення пістолета, результати аналізу крові Сергія, експертний висновок щодо пострілів у дорожні знаки і родзинку своєї колекції – договір на ім'я старшого Нагнибіди про придбання маєтку у Франції.

У першому посланні до генеральної прокуратури він поклав коротку записку, що оригінали у нього теж є, але він, боячись помсти з боку прокурора, поки що тримає їх у себе. Друге послання пішло на домашню адресу самого прокурора з короткою запискою: «У мене таких копій іще багато».

Вертаючись у своє місто він проспав всю дорогу в автобусі, але на автовокзалі набрав номер телефону, який він віддав «народним месникам».

– Алло, – почувся несміливий голос. – Хто це?

– Патрульна машина прибула одразу після вашого зникнення, – без привітання почав Ігор. – Я зробив так, щоб на вас і не подумали.

– А хто ви?

– Небайдужий громадянин. Поки що, так. Нам потрібно зустрітися. Зразу скажу, що у цій пропозиції немає ніякого підступу. Тому, призначай місце і час. Я прийду один.

– Я не знаю...

– Можеш не спішити з відповіддю. Як надумаєш, зателефонуй на оцей номер.

Наступний дзвінок він зробив своєму начальнику відділу, майору Коломійцю:

– Доповідає капітан Петренко, – почав він офіційно. – Продовжую розслідування дорученої справи. Мене не шукали?

– Кинь свої жарти, – відгукнувся Коломієць, – без тебе тут нам гаплик. Стільки справ навалилося, що й вгору глянути ніколи.

– А ті двоє лейтенантів, яких прислали замість мене?

– Вони годяться тільки для охорони місця злочину. Ти коли закінчуєш?

– Іще не знаю. Справа виявилася дуже складною. Важко за щось зачепитися, хоча фактів маса! І роботи зробив багато. Тільки сам звіт писатиму, либонь, тиждень. Панімаєш мене не шукав?

– Ні. Він взагалі став якийсь тихенький. Навіть оперативки перестав проводити, доручає мені, або іншому начальнику відділу, а сам сидить збоку і мовчить, тільки головою киває.

Додому Ігор не заходив, тому пообідав в невеличкому кафе, що розташувалося біля механічного заводу. Там, у робочому одязі вітчима він виглядав своїм.

– Алло, це ви? – голос у мобільному телефоні був уже знайомим. – Ви сказали набрати вас, щоб зустрітися.

– Клич мене Петросом. Кажіть, куди йти?

«Мабуть моє серендіпіті вже зашкалює, – крутилося у Ігоря в голові, коли він не поспішаючи йшов на місце зустрічі, бо призначене воно було якраз за заводським парканом».

Він спинився на галявині, поміж акацій. Навкруги виднілися сліди «культурного відпочинку»: кострища, обривки паперу, обгортки чіпсів, пачки з-під цигарок, пластикові пляшки.

– Ви швидко, – озвався голос із кущів. – Зайдіть сюди.

«Бач, заманюють, щоб оточити і щоб не було видно, – обачно, але спокійно Ігор пішов на зустріч».

Там було іще одне кострище, за яким стояв той же хлопець. Він явно був не один, бо нашому герою чулося потріскування гілочок іще з двох боків.

«Чатують, – подумав він. – Нехай собі граються. Хоча, стій, ні. Якби вони не були такими обережними, їх би вже давно спіймали!».

– Про що ви хотіли поговорити?

– Як до тебе звертатися? Ну, не мовчи, я ж себе назвав.

– То не справжнє ім'я.

– Вірно, це мій позивний. Назви свій.

ч.1. Капітан Петренко.

– Не знаю. Нехай буде... е-е-е... Смик.

– Гаразд. Тоді слухай, але інші нехай теж підйдуть, бо це стосується й їх.

Його оточило кільцем не менше, як восьмеро хлопців.

– А де ж та дівчина, що проводила розвідку? – запитав Ігор озируючись.

– Її мамка не пустила, – озвався хтось.

– Тоді ви їй розкажете. Слухайте. Вам усім краще на деякий час зникнути з міста, бо якщо прокурорша вас добре роздивилася, можете мати неприємності.

– А якщо нам нікуди діватися?

– Є куди. Ось телефон керівника клубу «Козацькі забави». До нього потрібно звертатися «Командир» або «ВГ». Зараз якраз цей клуб діє в Пилипівці. Він вам розповість про умови перебування у нього.

– Не бачу потреби, – неприязно сказав перший хлопець.

– Дарма. У Гейка з сусідньої області ви діяли увечері, та й спостерігачі, яких ви відволікали своїм галасом, сиділи на протилежній стороні вулиці. У ж цьому випадку за вами слідкувала жінка з другого поверху з відстані не більше десяти метрів. І було це вдень.

Хлопці презирнулися між собою.

– А звідкіля ви?... – не втерпів той самий щуплий хлопчик, що вилізав з-під машини.

– Та замовчи! – grimнув на нього той, що назвався Смиком.

– Вірно, – підтримав його Ігор. – Зайвого нікому і ніколи не кажіть. Я й сам уже все про вас знаю. Ви відстежуєте повідомлення в Інтернеті і дієте проти тих, хто найбільше обурив громадськість своїм безкарним злочином.

– Так звідкіля?... – тепер уже зацікавився і Смик.

– Не скажу, все одно не зрозумієте, – перервав його запитання Ігор. – Слухайте краще далі. Раніше ви діяли проти багатіїв у інших областях, а цього разу – у своїй. Небезпека, що вас розшукають, збільшується. Тому – приставайте на мою пропозицію та їдьте в Пилипівку.

– Не знайдуть! – знову викрикнув щуплий.

– А чому ж, як на вашу думку, я вас знайшов? Бо ви залишаєте все ж таки сліди. І щоб перевірити свою гіпотезу, я спровокував вас на акцію у своєму місті. Адже кількість читачів новини було штучно збільшена.

– То новина не справжня?!

– Справжня, не хвилюйтеся. Той прокурорський вилупок має отримати своє. Він загрожував мені та моїй нареченій смертю!

– А тепер сам ледве дихає, – чмихнув хтось.

– Як уже? – здивувався Ігор.

– Так. Минулої ночі він гнав по шосе за містом, злетів з траси у кювет і добряче побився, бо був не пристебнутий. А подушки безпеки спрацювали із запізненням.

– Ви й подушки вмієте псувати?

– Ні, то вже від старості. Я тільки гальма та рульову підрегулював, – похвалився щуплий.

– Виходить, ви нас підтримуєте? – знову Смик.

– Інакше ви сиділи б уже в камері попереднього ув'язнення.

– От добре, що і старики нас підтримують! – гукнув хтось із гурту. – Тепер ми іще більше справ зробимо!

– Охолоньте, – спробував вгамувати емоції Ігор, проковтнувши «старика», хоча і справді, він був старше на п'ятнадцять років будь-кого із цих п'ятнадцяти-сімнадцятирічних «терористів». – На деякий час припиняйте всі свої акції!

– Чому це. Ви що, новин не читаєте? – скипів Смик. – Та страшно ж комп'ютер вмикати! «Двох жителів Піщанки побили за те, що ті захищали дитину від собаки багатія», «У Дніпропетровську лихач на іномарці ледь не «зніс» з дороги з десяток пішоходів», «Від наїзду іномарки на зупинці в Сумах загинуло двоє людей», «Міліціонер побив дівчину, яка попросила його говорити українською», «Одеські мажори, які збили двох людей, були п'яні», «Прокурор погрожував діджею пістолетом, бо той не увімкнув "День перемоги"», «П'яний на легковику влетів у трамвайну зупинку. Один загинув, другий - в лікарні», «П'яний СБУшник прострілив око жителю Азербайджану», «П'яний син луганського судді на BMW збив жінку», «Суддя наїхав на священика-велосипедиста»...

– Ну годі вже, – спинив його Ігор. – Я все це і значно більше читав. Тому я й з вами!

XV

Умовивши нарешті «народних месників» поїхати з міста до Шантарського, Ігор зателефонував до Мишка Загоруйка:

– Узнай, де лежить травмований син прокурора Нагнибіди.

– У швидкій, – одразу відповів той. – Батько хотів кудись перевести, але зараз він не транспортабельний.

– Дякую, – хотів було Ігор покласти трубку, але Мишко його спинив.

– Зачекай. Ти іще довго будеш десь там кататися?

– Службова таємниця. Яке тобі діло?

– Ну гаразд, скажу простіше, ти цієї ночі вдома будеш?

– Дівчину хочеш привести? Приводь. Не буду, – спокійно відповів Ігор, подумавши: «Чи сказати, що буду та перевірити, чи це не засідка?».

Натомість, він подався до лікарні швидкої допомоги. Швидко з'ясував, де лежить потерпілий в аварії Сергій Нагнибіда.

Перед палатою сиділа його мати. Вже не така гарно вбрана, як при першій зустрічі.

– Співчуваю вашому горю, – ввічливо промовив Ігор. – Як ваш син зараз, при пам'яті?

– А, це ви, здається капітан?...

– Так, Петренко. Як Сергій себе почуває? Чи може пояснити, що з ним сталося? Памороки йому не забило?

– Ні, усе пам'ятає. Каже, що гнав до якогось села, а потім машина злетіла з дороги.

– Я можу з ним побалакати?

– Для чого? Залиште його у спокої.

– Він уже вдруге вскочив у халепу, потрібно розслідування. Мені доручив генерал Хорунжий.

– Ну добре, тільки зачекайте, – жінка відкинула пасмо волосся, що налізло їй на очі, – йому зараз якісь процедури роблять, а вже потім...

До палати вони зайшли удвох: матір попереду.

– Ну як ти? – спитала вона у перев'язаного бинтами, з ногами на витяжці, сина. – Де болить?

– *Отстань, старая, – почулося з-під перев'язок. – И так тошно. Когда уже меня заберут из этого могильника?*

– *Скоро, сыночка, скоро, – перейшла мати на російську. – Тут к тебе следователь по твоему делу, поговори с ним.*

– *Не о чём мне говорить, пусть катится к чёрту!*

– Шановний Сергію Вікторовичу, дозвольте я задам вам кілька коротких запитань – і все, – озвався Ігор і глянув на матір, – якщо можна, наодинці. Самі розумієте, службова таємниця.

Мати коливалася деякий час, але хлопець замовк, тому вийшла.

Ігор щільно причинив двері і, підійшовши впритул, пошепки запитав:

– Ну, хто тепер помирає? Я чи ти?

– *Сволочь!* – пробурмотів Сергій. – *Это ты всё сотворил?!*

– Ні, ти сам. Це доведе будь-яка експертиза. Бо дурний, – легко відповів Ігор і додав, хоча це вже була явна брехня. – До речі, твої погрози записано на магнітофон. І є свідки, які все чули, отже протокол я вже склав.

– *От...бись, с-с-сука,* – мляво відповів хлопець.

– Скоро піду. Тільки ти мені зараз підпишеш папірця, що аварія сталася внаслідок твоєї недбалості в управлінні авто.

ч.1. Капітан Петренко.

– *А если нет?*

– Тоді щось станеться іще. Наприклад вночі погасне світло і на тебе упаде металевий шкаф.

– *Здесь нет шкафов.*

– Будуть. І не один. Тому, підписуй, – підсунув він під праву руку, що діяла, ручку та наперед віддрукований текст. – Не хвилюйся, це тільки формальність. Просто, щоб ти зрозумів, що ані твій тато, ані «Беркут», ані генерал тобі не допоможуть!

Той підписав, матюкаючись. Ігор вийшов у коридор.

– Дякую, що дозволили поговорити з ним. Він і папір підписав для протоколу. Будь ласка, напишіть отут, що ви засвідчуєте підпис сина. Дякую іще раз, хай він одужує, ваш хлопчик.

Заховавши папір за пазуху в картонну теку, Ігор подався до виходу.

– *Почему его оставили без охраны!?* – почув він в коридорі гучний бас свого генерала і тупіт декількох ніг, взутих явно не в літні сандалії.

Прийшлося йому ховатися в іншій палаті, чекати доки пройде кавалькада охоронців, і притьмом вискакувати з лікарні.

«Як тільки він узнає, що я був тут, негайно пошле мене шукати, – зметиковав наш герой, – тому прийдеться йти пішки. А куди? На автовокзал не можна, в кімнати для відпочинку – теж. Що ж, вибираюся з міста, а там на попутках під крило до Шантарського і в обійми Галинки!».

Він обходив головні вулиці міста, пробираючись, почасти, промисловою зоною, де вночі майже нікого не було. Тільки одного разу його спиною двох.

– *Закурить есть?* – спитав один із них.

– Так, ось, – простяг Ігор руку, а іншою з силою вдарив вищого у кадик. Той захурчав і впав, вхопившись за горло.

– *Да чего ты,* – сахнувся від нього менший.

Далі, до самого виходу з міста він ішов без пригод. Та перед виходом на трасу до райцентру Ігор побачив скупчення машин. Окрім ДАІ там були й інші авто і один автобус.

«Беркут» тут теж, – зрозумів він. – А як щодо дальшої дороги?».

Прийшлося підповзти до кювету і зачаїтися за кущем, підслухуючи розмови. Та чути було небагато. Машини спинялися, перевірявся багажник і їх відпускали. Гомін голосів долинав до нього тільки окремим словами.

Та ось із автобуса двоє вийшло двоє одягнених у камуфляж та бронезилети і підійшли до куща, за яким засів наш герой.

– Нам іще нічого, бо чергуємо біля міста, – сказав один, явно продовжуючи розмову, почату в автобусі, і розстібаючи штани.

– Ага, – підтвердив другий, випускаючи потужний гарячий струмінь сечі, що дістала аж до Ігоря. Йому залишалося тільки нахилити голову з кашкетом, аби захистити очі низько опущеним козирком. – Ага, а ось хлопці з другого взводу аж на краю району стоять. Їм додому далеченько їхати.

Кашкета прийшлося викинути і планувати приїзд до Пилипівки іншим шляхом.

Ігор повернувся до міста, помив голову під краном, що стирчав із цоколя п'ятиповерхівки і призначався для поливу. Потім вирушив на трасу, протилежну потрібному напрямку. Там на попутках та рейсових автобусах дістався до сусідньої області, але ночувати прийшлося просто в полі, бо остання вантажна машина, що його підвезла, звертала з траси.

Прокинувся він від того, що його вухо хтось обнюхує. Це був невеличкий руденький песик. Обшарпаний і худий, він явно шукав нового хазяїна і виглядав як хатня тварина, яку хазяї викинули на вулицю.

– Вибач, Рудіку, – потягнувся Ігор, – але пригостити мені тебе нічим.

Він полазив по кишенях, але окрім посвідчення і купки грошей, знайшов тільки недоїдений шматок «Снікерсу».

– На ось, будеш? – простяг його собаці, той ухопив і з'їв несподіваний подарунок. – Тепер тобі буде хотітися пити. Ходімо, пошукаємо води.

Песик подався слідом, вимахуючи хвостом і явно признаючи в Ігорі нового хазяїна.

Вже надвечір Ігорю вдалося дістатися Пилипівки з боку полів, коли він, зробивши велике коло по сусідній області, дістався рідних міст. Пес тримався поруч, через що дехто не хотів брати такого попутника. Мовляв, забрудниш салон своїм псяюрою. Але так уже припала до душі ця безпритульна тваринка, можливо через те, що в цю мить Ігор і себе відчував отаким покинутим песиком, так вони добре почали розуміти одне одного, що Рудик, як мимоволі було названо собачку, дістався Пилипівки разом із нашим героєм.

Песик впевнено біг попереду через поле, та коли вони зайшли у посадку, спинився й тихенько загарчав. Ігор спинився й собі, ліг у суху траву і прислухався. Десь далеченько чулася хоча й тиха, але запекла суперечка. Спочатку Ігор розбирав тільки деякі слова, але потім підповз ближче і упізнав знайомі голоси:

– Не треба було погоджуватися на цю дурість! – люто шепотів один хлопчачий голос. – Я без Інтернету, як голий серед площі!

– Ти не правий, Стасику, – шепотів інший. – Тут спокійно і нас ніхто не знайде!

– Облиште лаятися, – харчав третій. – Ми в засідці!

– Кому ми тут потрібні? – це перший голос. – Кругом одні поля. Навіть доріг путніх немає, тільки стежки.

– Помиляєшся, Стасику, – голосно сказав Ігор, піднявшись із трави. – Чи як там тебе, Смик? Ось ви й попалися і вороги вам перерізали горлянку! Поки що, умовно.

За кущами принишки, але один радісно заволав:

– Та це ж Петрос!

І знову, як декілька днів тому, Ігор опинився в кільці юнаків.

– Хлопці, я не дарма відрядив вас сюди, – почав Ігор повчальну промову. – На дорогах з міста стояли патрулі «Беркуту». Я пробирався манівцями і якби не мій попутник, – він кивнув на Рудика що, стояв позаду, несміливо придивляючись до нових знайомих, – то, либонь і вас би не помітив.

– Так це собака... – почав було Стасик-Смик, але Ігор йому рішуче заперечив.

– У них теж найдуться і собаки, і вертольоти, і люди з автоматами і в бронезилетах! Іще одне, навіть наодинці називайте одне одного за позивними. Ніяких справжніх імен!

– Ми своїх не видаємо!

– І видавати не треба. Варто узнати про одного із вас, як рідні та знайомі легко розкажуть, з ким ти дружиш. Ото й буде гаплик вашій конспірації. ВГ інструктаж провів? – всі ствердно махнули головами. – Чому ж ви не дотримуєтеся його настанов? Думаєте, це іграшки? А знаєте, що було затримано п'ятьох агентів головного розвідувального управління Генштабу Росії, один з яких тяжко поранив козака? І все через недбалість! Як називається ваша чота?

– Гоп зі Смиком, – озвався ватажок.

– Клоуни! Не могли придумати бойової назви! Бандитську використали. Доповісте ВГ, що отримали зауваження!

Всі похнюпилися.

– Не чую відповіді!

– Слухаємося, – не влад загуділи нові козаки.

Біля крайньої хати у місячному сяйві бовваніла сухорлява постать «шерифа», який спокійно очікував на нашого героя.

– То ви слідкували?

– Аякже. Ми новачків без підстраховки не залишаємо. Там окрім них було ще два пікети, яких навіть твій пес не помітив, – з помітною гордістю заявив Шантарський. – Розповідай, що було?

– Треба б моїх повідомити.

– А то без тебе не знаю? Вже повідомили, поки ти там класні збори проводив.

Вони присіли на горбок. ВГ слухав уважно, не перебивав, тільки кивав головою в найбільш, на його думку, вдалий діях Ігоря.

– Не думав я, що війна почнеться отак зненацька, – зробив він підсумок почутому, – але воювати будемо. А от як ти хлопців

ч.1. Капітан Петренко.

знайшов, так це просто вищий пілотаж розслідування. Я у свій час, до такого і не додумався б! Відпочивай, завтра поміркуємо, як бути далі.

Вдома були радісні вигуки: «Вип'ємо за повернення», сльози мами, поцілунки Галинки, міцний сон до самого ранку в обіймах коханої. Її батьки явно не заперечували, аби вони лягли в кімнаті дівчини.

– Рудика нагодували? – спитав Ігор вранці у Галиної мами.

– Отого кудлатого? – перепитала вона, місячи тісто. – З'їв усе, що дали. Навіть до свиней у кормушку зазірав. Але розумний. Скажеш, що не можна відійде. Де ти його знайшов?

– Це він мене знайшов, – посміхнувся Ігор, ухопив кусень хліба і вийшов з хати під вигуки: «Ти куди? Хоч поснідай!».

– Давай розкладемо все по полицках, – почав Шантарський, коли удвох з Ігорем вони сіли в його хаті-штабі за стіл. Рудика, який було поткнувся слідом, хазяїн вигнав надвір. – Що ж ми маємо?

– Розсерджений прокурор, – почав Ігор, – нейтралізований синок, стривожений командир «Беркуту» і, поки-що, рішучий генерал. І лист до Генпрокуратури.

– Невідомо, як він спрацює? – засумнівався «шериф». – Якщо попаде до тих, хто його просуває, лист нічого не дасть. Хоча, ні, зачекай.

Шантарський довго перегортав сторінки свого старого записника, знайшов потрібне і набрав номер.

– Здоров був, Миколайовичу! – почав він весело. – Не впізнав? Багатим буду! Це Влад Шантарський... Що? Ні, ніяких розмов про війну. Навпаки, я хочу миру і спокою. Знаєш, вже почав відчувати свій вік. І ходити важко і кашляти почав. А як ти, тримаєшся, козарлюго? Так? Ну й добре. Чого телефоную? Згадав, що ти мріяв трохи підкріпити свій авторитет, як невтомного борця з... Згадав? Ти це казав позаминулого року, як був у мене в Пилипівці. Так от, я знайшов деякі цікаві речі і відправив тобі на роботу. Ні, не на ім'я, я ж усе розумію. Але випадково той лист може попасти до тебе? От і добре. Дій. А як потрібна буде іще допомога, ти тільки свисни...

XVI

Ігор запитливо подивився на Шантарського:

– Знайомий з Генеральної? Натравили на Нангнибиду?

– Вірно. Вони там, нагорі взагалі про людей не думають, тільки про власну вигоду. Якщо він розкриє корупціонера, йому підуть дивіденди, як невтомному борцю і кришталево чесній людині.

ч.1. Капітан Петренко.

– А чого ж ви з ним дружите?

– Ти знаєш, на відпочинку він з падлюки перетворюється в хорошу людину. І вип'є, і пісню заспіває, і не чиниться, а поводить себе як свій.

– Гарзд, тоді нам залишається чекати?

– Не розслабляйся. Я боюся, як би генерал не посунув сюди бійців «Беркуту». Треба його трохи наполохати.

Він знову, перегорнувши сторінки записника, почав телефонну розмову:

– Привіт, Петре, – почав Шантарський розмову значно суворішим голосом, аніж попередню. – Це Влад. Пізнав, ну й добре. Не клади трубку, бо у мене для тебе є повідомлення. Ні про те, як ти мене викинув, як собаку, зі служби, я говорити не буду. Це все в минулому. Я про сучасну ситуацію. Знаю, що у тебе нагальні справи. Але після моїх слів ти свої справи відставиш... та послухай вже і не перебивай! Я щойно говорив зі своїм знайомим, пам'ятаєш, позаминулого літа він у мене гостював? Ага, згадав? Так от, на Нагнибиду готується справа щодо перевищення повноважень, чи то щодо зайвих доходів. Тобі варто триматися осторонь його справ, зрозумів? Чого я в це влізаю? Тепер ти вже не спішиш, правда?

Шантарський відклав слухавку, трохи посміявся і знову почав говорити.

– У тебе є такий підлеглий, капітан Петренко. Знаєш його? Так от, цей капітан приїхав до родичів. Виявилось, що я знайомий з його ріднею... Не перебивай, бо інакше ти не зрозумієш! Як не дивно, тут у мене більше турботи про тебе. Бо як ти вилетиш з роботи, а може й сядеш у тюрму, страждатиме твоя дружина. Ти ж знаєш, як я до неї ставлюся? Так от, у мене якраз почався табір «Козацькі забави», пам'ятаєш, на дозволі твій підпис стоїть?

Петренко дивувався витримці свого старшого товариша. Скільки потрібно волі, аби не кинути тому негіднику слова зневаги. Та ні, Шантарський продовжував спокійно, але наполегливо.

– От мої спортсмени-козаки випадково спіймали чотирьох чоловіків, які виявилися агентами ГРУ. (Ігор запитливо глянув на «шерифа», мовляв, як чотирьох, коли п'ятьох? Але нічого не сказав). Так, все вірно, про це дізнався саме Петренко. Одразу почав допитувати і складати протоколи. Так, всі зізналися і підписали, що вони виконували накази твого Горобця. А всі ж знають, що без твого слова Горобець не те, що не полетить, а й не всереться.

Запала мовчанка, як видно генерал Хорунжий думав, як зараз діяти. Шантарський терпляче чекав.

– Так, я ще слухаю. Так, всі протоколи підписані свідками і завірені печаткою сільради. Ти забув спитати іще про одне, чому це я тобі спочатку про Нагнибиду, а вже потім про Горобця? Відповідаю

ч.1. Капітан Петренко.

сам. Петренко дізнався, що ті агенти вимагали від когось там документи, які наче б то належать Нагнибіді. І вимагали, погрожуючи ножами та пістолетами. От і міркуй, Петю.

Він вимкнув мобілу і пильно подивився у вічі Ігорю.

– Тепер ти розумієш, що роботи у тебе багато. Потрібно допитати всіх інших, заставити Возніцина підписати протокол, а якщо вдасться, то й інших теж. І головне, в протоколах повинно бути видно чіткий зв'язок Нагнибіді і оцих агентів.

– Мені потрібні помічники.

– Забув, що я тебе офіційно призначив своїм заступником? Керуй! Командуй! Все для тебе!

– Вепра до мене! – звелів Ігор козаку, що стояв на порозі хати і бавився з Рудиком. – Бігом!

Вепр з'явився і одразу доповів, що його чота іще не готова здавати іспит з древньої історії.

– Це зачекає. Приведи Возніцина до мене. Але спочатку одягни його.

– Ми ж усе порізали, коли обшукували?

– Зшийте! Але щоб він виглядав майже таким, яким увійшов до села! Стій! І його пістолет, мобілу та його ніж теж принесеш!

– Ти склав план допиту? – запитав Шантарський.

– Звичайно. За вашою підказкою я зрозумів, що призом за признання буде воля і легенда, що його ніхто не захоплював. Я уважно слухав ваші репліки по телефону.

Возніцин виглядав досить пристойно, хоча нитки стирчали мало не з усіх швів.

– Розв'яжіть його і зніміть пов'язки з рота та очей, – розпорядився Ігор. – Давай знайомити очно, Сергію. Мене звати Ігор.

– *Очень приятно,* – скептично вимовив хлопець. – *Что дальше?*

– Ти своїм розказав про нашу бесіду?

– *Нет. Я не идиот.*

– Тоді залишилося іще трохи і я тебе відпускаю.

Агент запитально глянув йому у вічі.

– Напиши, все, що мені розказав – і ти вільний.

Той не вагаючись взяв папір та ручку і написав.

– Тепер підпишися і постав дату. Далі напиши: *«Написано собственноручно в селе Пилыпивка»*. Все, ну майже все. Розкажи, що знаєш про своїх колег?

Мовчання тягнулося довго.

– Не мовчи. Після того, як ти розповів про своє завдання, дороги назад не буде. Ти мовчатимеш і ми мовчатимемо.

– *Для чего тогда я всё это писал?*

– Це для нашої страховки. Ну розповідай.

ч.1. Капітан Петренко.

Сергій знав про своїх товаришів по службі небагато. Але повідомив імена та звання. Вказав, хто з них командир, хто спеціаліст. Назвав і напрямок підготовки спеціаліста.

– *Создание народных волнений?* Створення заворушень?! – вигукнув Ігор здивовано. – Я думав, ви тільки стріляти вмієте!

– Досить, – втрутився Шантарський. – Ми обіцяли відпустити, то можеш іти. Тебе підвезуть до райцентру, посадовлять на автобус і перед посадкою віддадуть пістолет, розряджений звичайно, та ніж. Горобцю скажеш, що коли вас захопили, ти втік і нікому нічого не розповідав. Мовчав, як і всі.

– *А разве поверят?*

– Прикриття для твоїх ми влаштуємо.

Вознічина вирядили на мотоциклі з двома козаками, а Ігор почав обдумувати плани допиту інших.

– Якщо я назву їх по імені, вони зрозуміють, що їх здав свій.

– Не називай, – кинув убік Шантарський, інструктуючи козаків, як створити галас, що один наче б то втік. – Придумай щось без імені...

– Без імені не вийде... А, знаю! – він миттю набрав телефон приймальної генерала Хорунжого. – Светочко, привіт! Так, це знову я. І знову по роботі. Ну не сердься, скоро буду у тебе – і одразу запрошу. Куди? А здогадайся з одного разу...

– Генерал такий сердитий ходить, – повідомила Світлана, – либонь ти знову щось утворив?

– От дива! Сам доручив розслідування, за яке в Києві не взялися, а ще я й винуватий?

– Ну добре, кажи, що хотів? Я ж розумію, що не мене?

– Тебе теж, – бадьоро гаркнув Ігор і опасливо поглянув на «шерифа», але той тільки головою кивнув. – А іще, ти не знаєш, як звати тих консультантів з Росії, що біля Горобця труться і нові пістолети їм показують?

– Ой, знаю, ні не точно, вони у мене оформляли свої посвідчення на відрядження. Як же їх... Один, здається, Воскобойніков, другий Жерех, третій Возняк, чи як там його, четвертий, забула. А от двоє з них брати і прізвища у них такі якісь знайомі. Неначе як Перетяцько.

– Так це українське прізвище.

– Ну тоді Перевозчиков. Точно, саме так!

– Молодець! – похвалив Шантарський, після закінчення розмови. – Тепер буде на кого скинути відповідальність за розголошення імен.

Вони розділилися і почали допити в різних приміщеннях. Пов'язки з очей бранців не знімали. Зате дозволили Вепру зацідити кожному стусанів під приводом того, що агенти ГРУ сприяли втечі свого товариша.

Двоє погодилися написати зізнання. Це були брати Перевозчикови. Їх відпустили, але без зброї. Тільки грошей трохи дали.

– Тепер їх виженуть зі спецназу, – визначив Вепр. – Але я їх би не відпускав.

– У нас залишилися двоє найважливіших, – відповів Шантарський. – Саме вони і будуть у нас заставою і заporукою спокою. Петросе, складай на них повний пакет документів: протоколи допиту, показання свідків, свідчення твоєї матері, вилучені пістолети та ножі. І головне, зв'язок з генералом.

– Може не варто його дражнити? – засумнівався Ігор. – Я ж прокурора не чіпав у тому повідомленні в Інтернеті? Може знову позбиткуємося на особах нижчого рівня? Над Горобцем?

– Ти не знаєш Петра. Він, як учепиться, вже не відпустить. На нього потрібна така сильна удавка, щоб він і дихнути не міг. Тоді, хоч і скрегочучи зубами, буде тебе терпіти.

– Так я тоді і звіт по дорученій справі буду робити, – вирішив Ігор і засів за писанину.

Йому прийшлося також диктувати показання козакам, щодо нападу на маму.

– Мишку, – зателефонував він другу, – мене ніхто не шукав?

– А, здоров був, – зрадів старий друг. – шукав тебе наш генерал. Уявляєш, особисто до мене звертався і просив, якщо ти об'явишся, щоб набрав його. Просив, а не наказував! Оце так повага!

– Гаразд, коли так, тоді випиши мені довідку щодо номерів пістолетів, яких немає в реєстрі офіційного дозволу. І довідку щодо викрадених машин. Так, іще одне, тобі привезуть відбитки пальців, які ти зняв з руля цих машин, і з рук людей, які відмовляються себе назвати. Негайно проведеш експертизу і всі папери передаси моєму посильному.

– А чи не забагато ти хочеш... – почав Мишко, але Ігор уже поклав трубку. – Вепра до мене! – крикнув у двері, а коли той з'явився, скомандував. – Знайди мені тальк або пудру і скотч.

– Віскі? – здивувався Вепр. – Ми на тренуваннях не вживаємо.

– Липку прозору стрічку, – терпляче пояснив наш герой. – Якщо тальку не буде, тоді пудру. Стій, це ще не все. Знайдеш чорнило і чистий папір. Та стій же! Не спіши, все одно здавати історію твоїй хоті прийдеться неодмінно. Я тут затримаюся на декілька днів. – Ігор глянув на козака, бо зрозумів, що удаваний поспіх було викликано саме цим. – Далі, потрібний м'який пензлик і якась гладенька поверхня. Пластмаса або метал.

– І що нам з усім оцим робити? – підозріло спитав Вепр. – Щось знову затіваєте для моєї чоти, як історію Древнього Світу?

– Це для справи. Слухай уважно далі, тільки не переплутай послідовність дій.

– Може мені записати?

– Ні. Те що я тобі скажу, нікому не переказуй, бо це... як би це сформулювати?

– Підробка улик, – зі свого місця підказав Шантарський. – Карається ув'язненням на термін,... зараз згадаю.

– Не треба!

– Десь не менше як на п'ять років? – продовжив «шериф».

– Досить, – нарешті вставив Ігор, – слухай Вепре, візьмеш чорнило, чистий папір та предмет із гладкою поверхнею та підеш до наших бранців. Все інше принесеш сюди. Потім притиснеш їхні пальці чи долоні до гладкої поверхні і принесеш цей предмет мені, тримаючи за краї.

– Це щоб відбитки не пошкодити, – кивнув головою козак.

– Потім, тільки потім, зрозумів? – перепитав Ігор Вепра, – намажеш їхні пальці чорнилом і зробиш відбитки на папері. Їх теж принесеш сюди. Виконуй.

Мовчання, в очікуванні результатів стало вже нестерпним, тому Ігор запитав:

– Владлене Генріховичу, у вас ім'я та прізвище не українське, але ви добре розмовляєте по-нашому. Звідкіля ви родом?

– З цього села. Мій дід мав прізвище Пилипенко. Ну, це зрозуміло, раз із Пилипівки, то Пилипенко. Був людиною культурною. На цьому й погорів. У тридцятих роках заперечував, щоб у людей забирали останнє збіжжя для колгоспних потреб, пророкуючи голод.

– Голод і стався.

– Але дід уже на той час як два роки був на засланні.

– Як же ваша бабця вижила під час голодовки?

– Скрутно було. Батько мало не помер. Ходив з роздутим пухом. Колись, розповідав, наївся кісточок з абрикос, так тільки дивом вижив.

– А при німцях вони так і жили в селі?

– При німцях теж було важко, але голоду не було. Спасало те, що наше село стоїть начеб то скраю, від головних доріг. Сюди окупанти рідко заходили.

– А дід де був?

– На Алтаї є річка Шантарá. Там і був його табір суворого режиму. Тому по виході, вже у п'ятдесятих роках, дід вернувся в село, маючи документи на Шантарського. Бо не хотів, як видно, щоб згадували репресованого Пилипенка. А ще до ув'язнення він назвав сина Генріхом, бо дуже вже полюбляв твори Генріха Ібсена. Казав, що тільки в цих небагатьох дозволених книжках він відчуває

вільний дух. А вже його син, тобто мій батько, мабуть з політичних міркувань нарік мене Владленом, що означає – Володимир Ленін.

XVII

Веpr зробив по два екземпляри відбитків.

– Розумно, – похвалив його Ігор. – Бо як один комплект пропаде, матимемо іще один. Сам допетрав?

– Ні. Командир підказав.

Ігор наніс пензликом пудру на гладеньку нікельовану поверхню руля велосипеда (іншого варіанту, як видно, у Веpra не знайшлося), наліпив зверху липку стрічку, на яку перезнялися відбитки з руля.

– Тепер мені потрібно описати прикмети затриманих. Бо вони ж і досі мовчать? Веди їх сюди, Веprе.

– Вони ж голі, як я їх по селу поведу?

– І досі? Ну так зшийте їхні костюми, як уже робили з іншими, й одягніть. – з цими словами Ігор засів за написання купи паперів.

Там було і направлення на експертизу відбитків та номерів автомобілів, були й інші папери, які він вручив Веprу, пояснюючи:

– Оці разом з відбитками віддаси Михайлу Загоруйку. Це у місті, експертний відділ облуправління МВС. Оце направлення в Бюро технічної інформації. Поки Мишко робитиме висновки, ти підеш туди і візьмеш довідку про власників будинку, де знаходиться клуб «Мардіграс». Потім з оцією моєю постановою зайдеш до міськвиконкому у відділ реєстрації, та візьмеш довідку про власників цього ж клубу.

– Ще не все, – продовжив Шантарський. – Поїдеш не один, а утрьох, а краще в чотирьох. По одному не ходити. Переодягтися у цивільне.

– То я піду? – озвався козак, вже готовий до подорожі.

– Іди, – озвався «шериф», але Ігор його перебив.

– Ні стій, – Ігор звернувся до свого старшого товариша. – Чи немає у вас когось, хто б знав ситуацію з наркотиками у «Мардіграсі»?

– Знаю, – посміхнувся співбесідник. – Галина Дженджерук. А з чого ти взяв, що там ними торгують?

– Коли Горобець запропонував мені одразу п'ятдесят тисяч відступного, спрацювало моє серендіпіті. Такі великі гроші на охороні не заробиш. Отже, або наркотики, або торгівля людьми. Останнє я відкинув, бо в нашій області людей пропадало мало, в основному це люди несповна розуму, божевільні.

– А при чому тут Горобець до «Мардіграсу»?

– Логічний ланцюжок. Кабаре володіє генерал. Горобець виконує його вказівки, бо коли прокурору було потрібно, він смикнув Петю, а той – командира «Беркуту».

– Виходить у прокурора є потужний гачок на обох?

– Виходить. То я – до Галі.

– Так, знаю, – підтвердила дівчина. – Коли працюєш коло пілону (Ігор відмітив для себе оце «працюєш», та мабуть танок протягом декількох годин це таки робота), так звідтіля добре видно, що клієнти за «кокс» платять бармену, а потім замовлене їм приносить офіціант Володя, разом із випивкою. Пакетики підкладено під склянки з напоями. Такий лисуватий, чорнявий, завжди погано виголений.

– Мені потрібно декілька груп для захоплення свідків, – повідомив Ігор Шантарського, повернувшись до хати-штабу.

– Чи не занадто ти глибоко збираєшся копати? – відгукнувся «шериф». – Коли я казав про міцну прив'язь для генерала Петі, то й не думав, що ти зайдеш аж так далеко.

– І обидві машини, – продовжив Ігор, ігноруючи застереження. – Потрібно десь шестеро-десятеро. І це окрім групи Вепра, що буде збирати інформацію у паперовому вигляді.

– І ти, звичайно, поїдеш з ними?

– А хто ж буде допитувати свідків? Хто складе протокол допиту?

– Тоді вам треба заїхати у місто з іншого боку. Не виключаю, що Горобець зі своїми людьми продовжує чатувати на тебе.

– І номери на машинах перемінити.

– Поїдете завтра?

– Сьогодні. Щоби бути десь о третій ночі біля кабаре. Ми ж не знаємо, де хто живе? Проведемо додому, а там і побалакаємо.

– Мені з вами?

– Ні. Я не знаю, що думає генерал, але Горобець здатний почати штурм Пилипівки. Він запальний.

Чота гетьмана Сагайдачного майже у повному складі завантажилася у два легковики і вони поїхали. В машини сіло ще двоє, яким «шериф» наказав слідкувати за машинами у райцентрі.

– Якщо сюди поїде «Беркут», повороту на Антонівку вони не минуть, – поставив він задачу відібраним козакам. – Ви маєте тільки повідомити про їхній приїзд телефоном.

– І чекати, доки вас тут розірвуть на шматки? – вигукнув козак з позивним Грім. – Та я їх краще підірву!

– У тебе є чим? – поцікавився Шантарський. – Мабуть ні. Для чого тоді гучні заяви? Все потрібно робити з холодною головою, бо гнів застить розум.

Сім'ю Галини разом з новою родичкою, мамою Ігоря, він вивіз до старих корівників, де допитували першого агента – Сергія Возніцина.

Мати Галини довго опиралася переїзду.

– А хто курей та свиней нагодує? – кричала вона. – Твої босяки?! Та у них же все з рук падає!

– І нагодують, і доглянуть. Все буде гаразд, – умовляв її Шантарський. – Не хвилюйся.

– Не заспокоюсь! Ваші ігри – одні збитки!

– Обирай. Або збитки, або безчестя твоєї дочки та зять у тюрмі. А може й мертвий! – не витримав «шериф». – Бігом зібрала манатки й вийшла з хати!

На новому місці, Шантарський залишив для охорони трьох козаків і повернувся в село.

– Все одно робити нічого, – сказав батько Галини, дістаючи з-за пазухи пляшку самогону, – то може вип'ємо?

– Вип'ємо, – погодилася його дружина. – Інакше на тверезу голову я всього цього не знесу! Оце Бог нам зять напороочив...

Галина, обіймаючи Рудика, та Мар'яна Сидорівна сіли в кутку на сіно, на якому дбайливі козаки простелили каріматі і затихли. Дуже вже непевною стала ситуація. Дуже складно було їм зрозуміти сутність свого стану, особливо, коли їх любий Ігор приймає у цьому безпосередню участь.

Дзвінок від спостерігачів із райцентру надійшов о десятій ранку другого дня.

– Я хотів було щось зробити, – бідкався Грім, – але вони, як спинилися, обабіч своїх автобусів виставили охорону – не підлізеш!

– Скільки їх? – запитав Шантарський.

– Два автобуси. У кожному десь по двадцяттеро «беркутівців».

– Яке озброєння, амуніція?

– Бронежилети на всіх, хто виходив із автобуса. В охорони – автомати з поворотним прикладом.

«Вони виставили кругову охорону ще у райцентрі. Отже, Горобець усвідомив, що мої козаки непогано навчені й готові до диверсій. Недарма ж ми трьох відпустили і один сам утік. Можна було скласти загальне уявлення про наші можливі дії. Що ж, будемо діяти нестандартно».

– Вепре, візьмеш свою чоту, та оці гвинтівки, – відкрив «шериф» ящики, що стояли по всій хаті. – заляжете одразу за Антонівкою, тем де дорога спускається в ярк. Прострелите колеса в автобусів – і одразу назад!

– То може й усіх там же покласти? – усміхнувся козак.

– Ти це кинь! – скипів Шантарський. – Там такі ж українці, як і ми! Тільки задурені, а може й під наркотиками! Виконуй наказ!!

Настраханий несподіваною поведінкою свого, завжди витриманого Командира, хлопці з чоти імені Богуна кулею вилетіли з хати-штабу, стискаючи в руках гвинтівки, завантажилися на декілька мотоциклів з коляскою і виїхали на перейми загону «Беркуту».

– Берка до мене! – викликав він командира чоти імені Богуна. – Берку, бери своїх підрильників та готуйтеся підірвати шлях до Пилипівки. Коли востаннє перевірялися заряди?

– Два дні тому. За яким сигналом підривати?

– Як почуєш стрілянину. Після цього відходите на охорону цієї хати.

– А де ви будете?

– Узнаєш! Виконуй! Ігорю, як у тебе? – набрав він номер нашого героя. – Бо у нас стає жарко – прибув «Беркут» на двох автобусах.

– А як мої?

– Вивезені з села, за них не хвилюйся. Як справи?

– Протримайтеся іще трохи, хоча б пару годин, – коротко повідомив капітан Петренко. – далі все затихне.

«Доки сонце зійде, роса очі виїсть, – подумалося «шерифу» – Може й не варто було затівати аж такий передчасний виступ? До осені ще багато часу, а сили буду розпорошені по тюрмах, якщо ми програємо».

З такими невеселими думками він віддав розпорядження іншим козакам та повільно пішов до дороги на краю села, присів на встановлену там лавку і поглянув убік Антонівки.

Сонце стало майже в zenіті, коли він почув вибух. Піднявся і пішов у тому напрямку. Канава у поперек дороги вийшла глибиною до півметра, зате шириною метрів з чотири. Шантраський перейшов через неї і став посередині дороги.

«Якщо все владнається, цю яму ґрунтовці ми засиплемо за день, – хазяйновито вирішив він, вже оцінюючи масштаб робіт та потрібні ресурси. – Краще каменем знизу, а зверху глиною».

Та почувши тупіт багатьох ніг, він обірвав думки, виструнчився, виправив свою вицвілу куртку і приготувався.

– Я не озброєний! – крикнув він, коли помітив перших беркутівців, що йшли обабіч догори з націленими в посадку автоматами.

Автомати повернулися у його бік.

– Покличте Горобця! – гукнув Шантарський. – Інакше матимете судовий позов! Або щось іще гірше!

– Пошол на х...й! – крикнули йому у відповідь.

– Попереджаю, що буде й гірше! Зробіть перекличку, скільки відгукнеться!

Лава спинилася, почалися перемовини, деякі голови, у шоломах та балаклавах почали обертатися в різні боки. Частина з них рушила назад. Почулися вигуки: «Горить», «обидва».

– Іще раз кажу, покличте Горобця, бо буде гірше! Якщо він зараз не вийде на зв'язок – погано буде всім!

До нього підійшло троє. Двоє тримали його на мушці своїх автоматів, а третій подав слухавку і одразу відійшов, націливши її свою зброю на Шантарського.

– *Гандон старый!* – почулося зі слухавки. – *Немедленно прекрати всё это! Иначе...*

– Коли вигавкаєшся, тоді й побалакаємо, – спокійно відповів Шантарський. – А зараз, краще порахуй своїх бійців. Скільки вас було? – звернувся він до «беркутівців». Та кажіть, не бійтеся, я без зброї. І я полковник міліції! Посвідчення показати?

– *А нам по х...уй!* – висказався один у камуфляжі. – *Мы и генералов принимали.*

– А тепер приймуть вас, якщо не спинитесь. Ви виконуєте злочинний наказ майора Горобця. Над яким висить звинувачення у перевищенні повноважень та розповсюдженні наркотиків. Моліть Бога, щоб ніхто з вас не був у цьому замішаний!

Крики у трубці змовкли і тому ВГ підніс її до вуха.

– То побалакаємо спокійно? Ти зараз де? А, в райцентрі. Гарзд. То що показала перекличка? Скількох ви вже втратили?

– *Десять не отозвались,* – вже спокійно сказав беркутівець. – *Это твои?*

– Не знаю, про що ти? У мене немає ніякої зброї. А колгоспники зараз усі на полях, бо жнива вже почалися. А там і кукурудза скоро досягне...

– *Ты мне зубы не заговаривай. Я знаю про твой «табир», якобы, спортивный!*

– Майоре! Розмова не про мене, а про тебе. Кулю в лоба ти пустиш одразу, чи зачекаєш результатів повного розслідування з доказовою базою, свідченнями чисельних свідків, експертизою? І у мене ж двоє агентів ГРУ, яких ти прикриваєш, які виконували твої злочинні накази. І свідчення тих двох, яких ми відпустили. А це вже зрада держави. Поміркуй, у що це тобі стане?

В трубці запала тиша.

XVIII

Натомість задзвонив власний телефон Шантарського.

– Хлопці, – звернувся він до «беркутівців» – я зараз повільно дістану з кишені свій телефон. Кажу ще раз, я не озброєний.

Коли йому махнули дулом автомату, він так і зробив.

ч.1. Капітан Петренко.

- Як справи? – почувся голос Ігоря.
- Кажі краще, як у тебе? Бо я стою під дулами трьох автоматів.
- Ми з твоїми хлопцями розкрили канал постачання наркотиків.

Горобець їх кришував, а один з його бійців із четвертого взводу регулярно доставляв їх з Луганської області. Зараз генерал Петя не може додзвонитися до Горобця, у нього весь час зайнято.

– Це він зі мною спілкується, зачекай, – Шантарський вимкнув подану йому трубку і простягнув «беркутівцям», – хлопці, відпочиньте, зараз вас відкличуть до міста.

– *Мы без инструкторов не уйдём!*

– Іще й як підете, бігом побіжите, аж до самого міста. Чекайте на розпорядження вашого, незабаром, колишнього начальника.

Дзвінок від Горобця не забарився. «Беркутівець» вислухав розпорядження і крикнув: «Отбой». Повернувся й пішов у зворотному напрямку. За ним потяглися інші. Задзеленчав і телефон у Шантарського.

– Це Петро, – почулося в трубці, – Горобець каже, що твої стріляли по колесах, а коли автобуси спинилися, їх підпалили. Прийдеться відповідати.

– Нехай Горобець і відповідає. У нас зброї немає. Навіть мисливством у селі ніхто не займається. Можеш надіслати перевірку. А щодо підпалу автобусів, то вони загорілися внаслідок недбалого поводження бійців «Беркуту». Мої спортсмени чули, як вони, виходячи з автобуса, казали: «Пусть себе тлеет, всё равно, не загорится». Якщо потрібно, отримаєш офіційно оформлені свідчення. У якій кількості тобі треба?

У слухавці почулися часті гудки.

– Берко, до мене!

– Слухаю, – наче з-під землі виріс козак.

– Скільки «беркутівців» ви захопили?

– Вісьмох.

– Важко було? Поранені?

– Ні. Легше, аніж агентів. Ті підготовлені краще. Що з цими хлопами робити?

– Притримаємо їх до приїзду Петроса. Але шкоди не завдавати! Прийдеться повторно допитати агентів. Приведи мені Жереха. І почни роботи з засипання оцієї канами.

– Заряди знову закладати?

– Невже не зрозуміло?! Так!

Допит проводили прямо в лісопосадці, подалі від села. Очі не розв'язували.

– Жерех, чи часом не українець, за походженням? – почав Шантарський.

– *Хочешь меня перевербовать на службу «нэньке Украине»? – посміхнувся агент, не втрачаючи духу. – Так у нас зарплати такие, что вам, хохлам и не снились.*

– Якщо ти загинеш, тобі буде байдуже, яку зарплату тобі пообіцяли.

– *Не пугай, мы пуганые.*

– І не збираюся. Мене цікавить, скільки подібних інструкторів приїхало в інші області?

– *В «инших» и спрашивай!*

– Дарма ти опираєшся. Справа в тому, що в підрозділі «Беркута» знайдено наркотики. Ця знахідка співпала з вашим прибуттям. Слідство вважає, що це ви їх розповсюджуєте. Отже, окрім незаконних дій на території іншої держави зі зброєю, яку погрожували застосувати проти мирних жителів, додається ще й звинувачення у розповсюдженні наркотиків. Судитимуть вас по двом статтям. А це не менше 12 років ув'язнення в українській тюрмі. І не кажи, що й там живуть, я таке вже чув. «Зеки» як узнають, що ти агент, розірвуть на шматки.

– *Консульство нас выручит.*

– Може й так. Бо за розбій у чужій державі вас тільки похвалять. Така вже російська традиція – спочатку полізти кудись зі зброєю, а потім горлати на весь світ, що їх ображають. Добрі виученики Геббельса.

– *Ну, ты не очень то. Мы весь мир спасли от коричневой чумы!*

– Не будемо про це. Я хочу тобі роз'яснити, що маючи доведене свідченнями звинувачення у розповсюдженні наркотиків тобі боком вийде, коли ти повернешся додому. Це означатиме, що ти замість виконання завдання, займався власним збагаченням, а з командирами не ділився. Розумієш?

– *Это я понял. И что ты предлагаешь?*

– Напиши про своє завдання. Напиши, що ти ніяким чином не приймав участі в розповсюдженні наркотиків. Напиши, що Горобець вас надував, відправивши нападати на мирних людей.

– *И мне поверят?*

– А чому б і ні? Коли вас виряджали сюди, за офіційною версією ви мали б навчати «Беркутівців» користуванню новою зброєю, чи не так? За неофіційною, тренування щодо створення заколотів у суспільстві. Отже, світитися з наркотиками ти не повинен був. А засвітився. Тому виправдальний лист від тебе буде розглянутий на суді, як доказ.

– *Разъясни.*

– За нашими законами це буде зроблено через суд, після звернення консула з проханням судити вас на своїй території. І тільки суддя може винести вирок щодо правомірності таких дій. А до того вашу справу розглядатимуть разом з наркодилерами. Твоя

ч.1. Капітан Петренко.

заява та заява твого колеги, як там його, Звягінцев? От заяви від вас обох дозволять розглядати вашу справу окремо.

– Нам нужно посоветоваться.

– Будь ласка, порадьтеся. Зніміть з другого кляп.

Теревенили вони довженько, але погодилися написати пояснювальні записки.

– *Больше всего посылали наших в Крым и Донбасс*, – сказав Жерех, коли його виводили.

Шантарський задумався.

Надвечір прибули дві машини козаків на чолі з Ігорем. Веселі, гамірні, розкуті.

– Шикуйсь! – угамував їх Шантарський. – Старшому доповісти про операцію!

– Пане Командире, доповідає Петрос, – почав Ігор, розуміючи, що тільки дисципліна зможе заспокоїти козаків, що надміру розійшлися. – Завдання виконано. За допомогою відділу боротьби з наркотиками розкрито канал постачання кокаїну у місто. Винні заарештовані. Втрат немає.

– Дякую за службу! Молодці! Справжні козаки!

– Слава! – крикнули не тільки учасники поїздки, але й інші, хто прийшов послухати про новини.

– Вільно! Розійтися по призначеним для оборони секретам! Ніякого святкування! Наша перемога іще не повна!

– Як мої? – почав було Ігор, та ВГ його перервав.

– Доповідай в подробицях. А про своїх не хвилюйся.

– Ну, сіли ми в засаду. Коли вийшли ті двоє – бармен та офіціант – кожна група поїхала за ними. Обидва жили самотньо, тому ніякого галасу при захопленні не було. Ми просто зайшли слідом.

– А дорогою вас не спиняли? Машини ж крадені.

– Ніхто, ніколи. Так от, слухайте далі. Я був у групі, що брала бармена, бо він мене знає. І знає, що я дію за дорученням генерала.

– Швидко здався?

– Одразу. Сказав, що виконував наказ начальника охорони кабаре. Там є такий собі, Михайленко. Заставили його все написати. Залишили двох для його охорони і подалися до офіціанта. Цей виявився міцним горішком. Крутився, як вуж на сковорідці, але правди не казав. Тільки кричав, що його уб'ють, коли він усіх викаже.

– Сусідів не напалохали?

– Він кричав через подушку, – усміхнувся Ігор. – Чули тільки ми. Прийшлося йому пояснити, що та смерть гіпотетична, а від нас – реальна. Тицьнув йому пістолета під ніс, він відчув запах пороху і скис. Здав усіх. Виявилось, що той Михайленко раніше служив у

ч.1. Капітан Петренко.

«Беркуті». Тоді я оформив протокол допиту та письмове зізнання, залишив з офіціантом ще двох і ми поїхали до начальника охорони.

– Там, напевне, прийшлося тяжко? – припустив Шантарський.

– Ні. Тільки у нього було повно гостей. Тому ми довго сиділи, очікуючи, доки всі не розійдуться. А сталося це вже за світло. Ось тоді й узяли цього красеня. Він був п'яний, та холодне купання його протверезило. Спробував було прикритися іменем генерала, та я на це не повівся.

– Значить це все таки генерал Петя за цим стоїть, – зробив висновок Шантарський. – Мабуть саме цим їх із Горобцем і шантажував прокурор.

– Мабуть. Отже, отримавши третє зізнання і координати «беркутівця», який возив наркоти, я зв'язався з начальником відділу боротьби з наркотиками – Голобородьком. Колись я йому допомагав в одній справі. Запропонував вигідне розкриття і пообіцяв, що вся слава дістанеться йому.

– Він не збирався просто перемкнути весь потік порошку на себе?

– Може б і захотів, але я обставив нашу зустріч у присутності мало не всього його відділу. Прийшлося йому діяти по закону.

– Хитрий. Ну, давай далі.

– Вони поїхали брати дилера, а я підігнав трьох із «Мардіграсу».

– Заперечень щодо моїх хлопців не було?

– Сказав, що це знайомі спортсмени, і що вони зараз підуть і про все забудуть. Голобородько тільки головою покрутив і все.

– Запаси якісь були?

– Було й багато. Цей дилер, як виявилось, був у них «каптьорщиком», тобто завідував усім спорядженням. І тримав «товар» прямо на своєму робочому місці. Знову протокол, признання. Він вказав на Горобця. Тут Голобородько спасував. Каже, що його самого «Беркут» застрелить. Прийшлося набирати вашого знайомого з генеральної прокуратури – Петра Семеновича.

– Як ти представився?

– По формі. Пояснив ситуацію. Висказав версію, що це пов'язано з самими верхами силових структур. Надіслав йому факсом копії всіх протоколів.

– А перші документи він отримав?

– Так. Коли він мене вислухав, одразу спитав, скільки людей про це знає. Я сказав, що повністю в темі тільки я та ви. Він пообіцяв посприяти.

– Довго чекав?

– Довго, та ми з хлопцями пішли в кафе, пообідали. Відпочили. Я вже куняти почав, коли Петро Семенович набрав мене. Каже, не

турбуйся, все гаразд, працюй далі. А я скоро приїду, заодно, відпочину у Владлена.

– Що ж, роботу ти зробив на «відмінно»! Відпочивай тепер.

– Не можу. Мені іще звіт писати по розслідуванню.

Через тиждень капітан Петренко, одягнений у форму зайшов до кабінету полковника Дерев'янка.

– Дозвольте доповісти про закінчення дорученої справи, – сказав він і подав товсту теку, повну документів.

– Ну що, скажи спочатку на словах? – запитав полковник Панімаєш, приймаючи документи до рук.

– Всі випадки не мають під собою жодних ознак злого умислу, – чітко відповів Ігор. – Я навіть кореляційний аналіз застосував, ось тут, гляньте. Ніякого зв'язку не знайдено!

– Отже, це тільки випадки, а не чиясь зла воля? – вкотре перепитав полковник Дерев'янку.

– Так! – твердо відповів Ігор і, отримавши дозвіл від начальника, пішов пройтися вулицею, поступово скидаючи з душі тягар останніх місяців.

Далі він раптом зупинився та набрав Загоруйка.

– Мишку, – почав він нерішуче, замовк, повагався, а потім таки сказав. – Тут ось яка справа. Я одружуюся, тому шукай собі інше житло!

Спливало літо 2013 року.

Кінець першої частини

1/3

Частина друга. МАЙОР ПЕТРЕНКО

I

У відділі Ігоря зустрічали з незадоволенням, бо звикли, що через швидкі розкриття, які їм забезпечувала його прозорливість, вони жили спокійно і мали добрі показники. А тут на декілька місяців він зник і все завалилося. Показники різко пішли донизу, нові лейтенанти ні на що не годилися. Премій не було.

– Загулявся ти, – бурчав майор Коломієць. – А нам за тебе вигрібати прийшлося.

– То може тепер увесь відділ погуляє, а я сам усе розкрию? – з притиском запитав Ігор. – Я бачу, що звикли на мені виїжджати!

– Он як ти заговорив? – обурився Коломієць. – Чи не став чийось любимчиком? Якого-небудь генерала?

«Побув би ти у моїй шкірі, – подумав наш герой, – узнав би, що означає посилена увага Хорунжого».

– Якщо хочеш, я перейду в інший відділок, щоб тебе не дражнити своєю присутністю, – сказав він уголос. – Я готовий. Думаю, мене і в міське управління візьмуть.

– Зачекай, не гарячкуй, – сполошився Коломієць. – Це я просто заморений дуже, от і не стримався. У нас же ж роботи не початий край!

– Попрацюєш іще без мене, бо у мене якраз чергова відпустка на порі. Не забув?

– Яка іще відпустка? Гуляв, гуляв, і знову гулятимеш?!

– Я чотири роки чекав, щоб моя відпустка припала на літо! В черзі стояв чотири роки! Я чотири роки чекав цього літа 2013-го, щоб нарешті скупатися не під душем, а в річці чи у морі! Та й літо ж майже скінчилося! Тому, ось мій рапорт, підписуй!

– Не підпишу!

– Тоді я піду до начальника!

Полковник Дерев'янку, якого всі знали під прізвиськом «полковник Панімаєш», сидів якийсь принішклий, кволий. Він мляво привітався з підлеглим, узяв папір і мовчки підписав. У Ігоря аж співчуття з'явилося до цієї немолодої людини, що хоча й була мало компетентним підлабузником, але ж все таки ставилася до нього добре.

– Щось сталося? – співчутливо запитав він.

– А що може статися, коли генерала, швидше за все кудись переведуть, а новий начальник вже мені ходу не дасть, – мляво відповів начальник. – Тобто, нічого не сталося, панімаєш?

– Може ще обійдеться?

– Тепер уже нічого не зміниться, точніше, зміниться в гіршу для мене, тобто, для всіх нас, сторону.

ч.2. Майор Петренко.

– Чому це?

– Новий начальник міліції області приведе своїх, а старі кадри викине геть. Хоч би дав до пенсії досидіти... І казав же я Петру Васильовичу, що не треба тебе ставити на те розслідування, так ні, вирішив перед Києвом показати, які у нього кадри працюють!

– Так і показав же!

– А самого, либонь, знімуть після твоїх фокусів. Та ти, я думаю, знаєш більше за мене? Іди вже, бо мені знову недобре, – полковник поліз до шухляди в столі, дістав пігулки, висипав собі на долоню декілька і ковтнув, не запиваючи.

«І справді, він розстроєний, – вирішив Ігор. – Навіть своє «панімаєш», яке раніше вставляв через слово, майже забув. Ось як втрата сподівань діє на людину – забувається все наносне, натомість, пригадується все рідне».

Не заходячи до відділу, Ігор оформив відпустку в бухгалтерії і повернувся додому, до своєї Галинки. По приїзді із села, вона перебралася в його квартиру і одразу приміщення змінилося. Тепер Ігор щомиті хотів повернутися додому. Його манила не тільки майбутня дружина, але й невимовно привітний затишок, який вона створила.

– Ти не жалкуєш, що прийдеться покинути свої танці голяка? – не раз запитував Ігор у неї.

– Не голяка, а біля пілону, – поправляла вона його. – Не жалкую анітрішечки. Я вже тобі говорила й скажу іще раз – ти мрія мого життя.

– Таке наче б то личить чоловікові казати...

– У нас рівноправ'я! Хто перший сказав, того й слово!

У таких лагідних суперечках вони проводили весь час, готуючись до весілля.

На нього Ігор зі своєї служби запросив тільки старого друга Мишка Загоруйка. Всі інші гості були ріднею з обох боків.

У Пилипівці для весілля виділили приміщення клубу.

– Може краще було б у Антонівці, – заперечила мама Ігоря, але цій думці було протиставлене рішуче «ні» з боку батьків Галини.

– У нас спокійніше, – казала її мама.

– І самогону можна нагнати скільки хочеш, – не озираючись на дільничного, додавав батько.

Але останнє слово було за Шантарським:

– Мої хлопці будуть насторожі, тому ніякі дії з боку бандитів нам не страшні.

Він свідомо вводив в оману не тільки рідних Ігоря та Галі. Все село, включно з керівництвом правління агрофірми, знало, тільки те, що козаки Шантарського відбили бандитський напад на Ігоря, який розкрив їхні злочинні наміри.

– Які тільки страхи на світі бувають, – говорили між собою Пилипівські бабусі, сидячі на призьбі хати, що стояла біля клубу, правління та старого колодязя. – Добре, що отой онучок Івана Пилипенка у нас порядкує, а то й невідомо, що б з нами сталося?

– Це ти про якого Пилипенка? – запитала найстарша. – Отого, що до війни жив на хуторі за ставком?

– Ні, не про того. Той був не Іван, а Гнат. Я про того, що потім став Шантарський.

– Так би й казала, що Шантарський. Бо у нас Пилипенків півсела!

– А на весілля до Дженджеруків ідете?

– Аякже. Хочу глянути на того дурня, що їхню Гальку бере за себе!

– А чого «дурня»?

– Ви б знали, чим вона заробляла?!

– А чим?

– Голяка танцювала! А може що й гірше!

– Не може бути. Дівчина вона хороша, поштива. Завжди поздоровкається. А колись для мене ліки з міста привозила...

Погомонівши так, вони йшли до клубу, де поралася Галинина мати і питали:

– Одарко, допомога потрібна?

– А ви знову почнете якусь гидоту про мою Галинку казати?

– Ні, що ти? – відхрещувалися всі від своїх, недавно сказаних слів, і ставили до роботи. Носили столи, стелили скатертини, приносячи й зі свого дому, хтось робив «довгограючі» салати, які б витримали три дні свят, хтось варив холодець, «бо, як же без нього».

Тільки найстарша було наївно заїкнулася:

– А вона покаже, як ото голяка?...

Та їй негайно заткнули рота і посадовили лупати варені яйця для салатів.

Та Галині зовсім не гикалося від перемивань її кісточок. Вона вибрала просте, але гарне біле плаття. Сама зробила фату з дешевих мережив. Білі туфлі в неї були з виступів.

– Гаврику, а ти в чому будеш? – запитала вона у нареченого.

– А в чому треба?

– Чорний костюм, краватка, біла сорочка...

– Так я ж спечуся в тому за півгодини! Тобі добре: плаття з декольте і знизу піддуває, а я буду запакований, як в домовині! А я більше звик у футболках ходити.

Та компроміс було знайдено і вся Пилипівка спостерігала кортеж, що складався з одного легкового автомобіля та трьох мотоциклів, на яких сиділи козаки Шантарського. З авто вийшли

молодята і Одарка аж зойкнула, вгледівши на зяті футболку, на якій було намальовано піджак та краватку.

– Тихше, дурна, – заспокоїв її чоловік, – у місті всі зараз всяке придумують на весілля. Як тільки не вдягаються. Ігор ще нівроку придумав, а міг би передягтися вовкулаком, що б ти тоді казала?

Зате всі інші сприйняли цю витівку добре, одна дівчина навіть прошептала своєму хлопцеві: «Як будемо одружуватися, я теж щось вигадую».

Зате Галина виглядала королевою не тільки вбранням, але й гордою поставою, з відкинутою назад головою, блиском очей з-під вій, вишуканою зачіскою та білими мережевими рукавичками, натягнутими аж до ліктів.

Далі все пішло по заведеному порядку: паляниця («Хто більше відщипне, той у домі й головою буде»), розбиті тарілки («щоб у домі злагода була»), викрадення нареченої з викупом («Щоб як у всіх було»), одягання очіпку на молоду, що супроводжувалося плачем більшості жінок («Оце доню, ти вже жінкою стала»).

Потім почали дарувати молодим. Хто конверти, хто обіцянки допомоги, хто речі, потрібні в хазяйстві.

Мишко Загоруйко, якого Ігор попросив бути дружкою встав і виголосив промову, в якій назвав нареченого найкращим другом на світі, а Галину – найгарнішою, побажав їм багато дітей і подарував гарну коробочку, перевиту розкішними стрічками, що аж мінилися муаровими відблисками.

Та ось ближче до молодят проштовхався Шантарський, ведучи за собою огрядного лисуватого чоловіка в світлому костюмі з краваткою.

– На вашому весіллі не вистачало весільного генерала, – гучно промовив «шериф» і гомін стих. – Ось тепер він є. Познайомтеся, це мій друг з Генеральної прокуратури, Петро Семенович.

– Дорогі молодята та їх батьки, – одразу узяв слово новоприбулий. – Поздоровляю вас із цим святом, бажаю многія літа разом, дітей, достатку в домі. І я теж хочу щось подарувати. Так, от мій відділ розслідувань отримав дозвіл на іще одну ставку молодшого радника юстиції, яку я й пропоную нареченому. З переїздом до Києва, звичайно.

– Молодший радник, – заварнякав батько Галини, вже будучи добре напідпитку. – тут він капітан, а там буде молодшим?

– Ви не розумієте, шановний, – нахилився до нього Петро Семенович. – Це звання у прокуратурі відповідає званню майора в міліції! Так що ваш зять одразу стрибне на одну сходинку вгору!

– Але ж у мене освіта не юридична? – поцікавився Ігор.

– То пусте. Аби ти вмів вести розслідування, а ти вмієш. Я з Владленом переговорив щодо тебе.

– Мені треба подумати.

ч.2. Майор Петренко.

– Думай, але недовго. Моя відпустка всього на тиждень, а потім я маю представити кандидатуру.

Невдовзі всі розійшлися. Молодятам спати не хотілося, тому вони стали розбирати подарунки. Розгорнувши розкішну упаковку Мишкового подарунку, Ігор зазирнув у середину і нестримно зареготав – там лежав продірявлений презерватив.

– Це він мені за те що я його з квартири попросив.

– А тепер, якщо поїдемо до Києва, знову пустиш?

– Не знаю, чи погоджуся. Та й жити там же десь треба. У гуртожитку я не хочу. А якщо продати мою у місті, то в Києві, либонь тільки на однокімнатну на окраїні вистачить?

– Там скрізь метро. Легко доїдеш звідусіль. Погоджуйся, Гаврику.

– Чому ти так хочеш виїхати звідси?

– Після обшуків у «Мардіграссі», допитів, арештів, мені у місті небезпечно. На роботу не візьмуть нікуди, у генерала ж усе місто в кишені.

– А я? Моя робота тут.

– Пригадай, як тебе зустрічали? Навіть якщо генерала звільнять, невже до тебе ставитимуться краще? Я не певна.

Другого дня відгуляли вже у менш урочистому одязі. Навіть Ігор змінив футболку на іншу. На ній через увесь живіт було написано: «Я українець».

На третій день його покликали до хати-штабу Шантарського. Окрім хазяїна там сидів і представник Генеральної прокуратури – Петро Семенович.

– А тепер поговоримо серйозно, – заявив він. – Сідай, доповідай про те, як тобі вдалося все розкрутити.

– Я займався зовсім іншою справою, – обережно почав Ігор, зиркаючи на Шантарського.

– Про завдання з Києва я знаю і твій звіт читав, – зауважив Петро Семенович. – Це із самого початку було зрозуміло, що все те розслідування пуста справа. Розповідай про наркотики.

Після такого дозволу Ігор, зрозумівши, що справа «народних месників» гостя не цікавить, розповів практично все.

– Твої спортсмени просто молодці, – звернувся Петро Семенович до Шантарського. – щастя, що нікого не вбили агенти ГРУ. На майбутнє ти, Владе, їх застерігай від необачних вчинків.

– Так вони ж не знали, що то агенти. Думали, звичайні бандити. Що з ними робити?

– А «беркутівці» іще у тебе?

– Ні. Відпустили давно.

– Тоді добре. Ігоре, оформляй на цих двох доказові документи про напад і викрадення двох автомобілів. Завтра прибудуть мої хлопці з Києва і все і всіх заберуть. Далі – наша справа.

ч.2. Майор Петренко.

II

За три дні, забравши всі документи і захоплених агентів, бригада з Генеральної прокуратури покинула Пилипівку.

– Забув спитати, а в якому підрозділі Генеральної прокуратури служить наш благодійник? – запитав Ігор у Шантарського, дивлячись услід службовим автомобілям, за якими тягнувся хвіст куряви по не заасфальтованому шляху з Пилипівки.

– Він заступник начальника відділу розслідувань Головного управління процесуального керівництва та нагляду за додержанням законів спецпідрозділами та іншими органами, які ведуть боротьбу з організованою злочинністю і корупцією, у сфері транспорту та у кримінальних провадженнях слідчих органів прокуратури, – озвався Шантарський. – Хух! Ледве вимовив. Зате, як бачиш, це саме твій профіль – ловити своїх.

– А хіба у Києві немає людей з достатньої кваліфікацією?

– Є. І багато. А ти для нього кращий, бо не маєш зв'язків. Отже, будеш прихильний йому, а не комусь іншому. Думаю, він починає там велику гру і ти будеш козирем в його колоді.

– А може я іще відмовлюся! – роздратовано вимовив Ігор. Надто йому не подобалося, коли його долю вирішують інші. – А чого він взагалі такий добренький і приязний до людей, що стоять на десять щаблів нижче за нього в соціальній структурі? Я таких раніше не бачив, бо всі інші були такі бундючні, що їм, як ото колись Шевченко, хотілося дати півпальця здачі.

– Мені все ясно й прозоро: він не має жодних спільників на верхніх щаблях влади, тому вербує маси на нижніх. Я йому потрібен, бо маю своїх хлопців-козаків, а це сила. Ти ж потрібен для якихось його планів щодо Генеральної прокуратури. Можливо, хоче використати твої здібності для розкриття якихось підступів проти нього самого?

Після розмови Ігор подався до Галини і ще два дні вони жили як раю: спали, їли та кохалися.

У п'ятницю задзеленчав його телефон.

– *Капитан Петренко?* – промовив незнайомий жіночий голос. – *Это приёмная начальника облуправления милиции. Вам надлежит прийти в понедельник для дачи объяснений по поводу прогулов в течение двух месяцев.*

– А ви хто будете? – ошелешений Ігор навіть не міг зрозуміти, що сталося.

– *Секретарь генерала Шмелёва,* – відповіла жінка і поклатла трубку.

– Мишку, що там у місті коїться? – набрав Ігор старого друга. – До речі, дякую за подарунок. Дуже смішно. Ми з Галиною ледве з ліжка не впали.

ч.2. Майор Петренко.

– Зараз ти іще раз це зробиш, – тихо вимовив Мишко, – зачекай, я з лабораторії вийду на вулицю, бо...

Деякий час в трубці чулися голоси та тупіт ніг його друга.

– Тепер слухай, і, якщо стоїш, то сядь.

– Вважай, що вже сиджу.

– Тоді в телеграфному стилі. Генерала Петю перевели в Крим. Туди ж, поїхав твій друг – прокурор.

– А Горобець? Куди полетів?

– Туди ж, у теплі краї.

– Тобто, ніякого суду не буде?

– Ти що, з дуба впав? Хто ж їх судитиме з такими грошима? Явно, що поділилися.

– А наркота?

– Тут все гаразд. Двох і судитимуть. Одного «беркутівця» і одного офіціанта. Інші – ні при чому.

– А «Мардіграс»?

– Кажуть, що скоро відкриється. Думаю, що генерал Петя передав усе генералу Сені.

– Ти знаєш, мене викликають щодо прогулів...

– Зачекай, я збігаю до нової секретарки генерала і спробую все розвідати.

Ігор почав хвилюватися, бо щось незрозуміле коїлося у нього за спиною, а він нічого не міг вдіяти.

– Слухай, тобі гаплик, – знову почувся голос друга. – Тебе запрошують, щоби звільнити з посади і вигнати.

– Це точно?

– А ти думаєш, Валечка мені б збрехала? Тепер я й не знаю, чим тобі допомогти? Бувай здоров.

– Я чекав на щось подібне, – висловився Шантарський, почувши сумні новини. – Тепер у тебе два шляхи: або йти заробляти чим попало, або погодитися на пропозицію Петра Семеновича.

– Чому це ви чекали?

– Не могло тобі так довго сходити з рук втручання в бізнес можновладців. Добре, ще хоч не вбили. А могли, якби не мої хлопці.

Ігор набрав номер нового знайомця.

– Петре Семеновичу, – промовив він сумним голосом, – я згоден. Куди і коли мені з'являтися для проходження служби? І як оформити звільнення з міліції?

– За останнім не турбуйся. Я вже оформив твій перевід до себе у відділ. Особова справа вже теж у мене. Ти ж наче б то, у відпустці? Гаразд. Погуляй іще тиждень і прибудь до мене.

– Так, а посвідчення? А зброя?

– Все буде оформлене без тебе. Ти краще на службі і не з'являйся.

– А як же?... – почав Ігор та новий начальник його урвав.

– Як приїдеш, узнаєш усе.

– Чому ти й досі не скористався своїм серендіпіті? – спитав Шантарський, вислухавши доповідь про перемовини.

– Як?

– Тебе не дивує одночасні бажання звільнити тут і взяти на роботу там?

– Думаєте, все те підстроїв...

– А ти ні? Будеш у нього козирем, як я й казав!

– Поступиш на юридичний факультет заочно і будеш повністю відповідати вимогам працівника прокуратури. Я домовився, щоб тебе узяли одразу на третій курс. – з таких слів почалася розмова Ігоря з Петром Семеновичем у Києві.

– Це у Юридичній Академії?

– Ні. Там дуже дорого. Ось тобі телефон деканату юридичного факультету в Геолого-агрономічному університеті. Звати Віолета Сидорівна. Скажеш, що від мене.

– А як із житлом? – спробував було Ігор в'яснити головне питання, та його новий начальник вже був до цього готовий.

– Раджу тобі продати бабусину квартиру і купити в Києві.

– Так я ж отримаю тільки однокімнатну...

– Не хвилюйся, та, яку я тобі підібрав – двокімнатна і ціна прийнятна. І метро поруч. А поки що, поживи в нашому гуртожитку. Як владнаєш усе з квартирою, потім і дружину сюди перевезеш. А тепер – бігом до деканату!

«Ой, щось він аж занадто м'яко стеле, – міркував Ігор по дорозі до університету. – Чи не продав я душу дияволу?».

– Так, Петро Семенович казав мені про вас, – відповіла на привітання вже немолода жінка з пишним волоссям, пофарбованим у фіолетовий колір. – Ось тут розпишіться, оце заповніть. Копії документів при собі?

– Ні. Тільки паспорт.

– Нічого, потім донесете. Але не пізніше, аніж через тиждень. Тепер, з вас чотири тисячі за те, щоб перевести на третій курс і шість, за навчання на ньому.

– Я зараз не можу, – збентежився наш герой, у якого в кишені лежало тільки двісті гривень.

– Нічого, за тиждень принесете разом з копіями документів.

Другого дня, після відпочинку у гуртожитку, який здався Ігорю не менш, аніж тризірковим готелем, він уже підіймався сходами до кабінету Петра Семеновича.

– Як справи з навчанням? – зустрів його новий начальник.

ч.2. Майор Петренко.

– Добре, але ж потрібно одразу десять тисяч, а у мене до полочки всього нічого...

– А ти зазирни до банкомату, та перевір свою картку.

– Яку. Мені зарплатну ж іще не видали.

– Ні, – лукаво підморгнув начальник, – оту, що ти отримав для проведення приватного розслідування. Але спочатку ходімо до відділу, я тебе з колегами познайомлю та знайду робоче місце.

У просторій кімнаті за чотирма столами сиділо троє чоловіків, одягнутих у прокурорські однострої.

«По три зірочки на погонах, – зметикував Ігор, – це виходить полковники, чи як воно там, старший радник юстиції, чи що?»

– Оцей стіл буде твоїм, – розпорядився Петро Семенович, – канцтовари тобі занесуть, у бухгалтерії отримаєш зарплатну картку.

Начальник пішов, а в кімнаті запала напружена тиша. Колеги дивилися один на одного, уникаючи прямих поглядів на нашого героя.

– Я до бухгалтерії, – промовив Ігор, гучно ляснув дверима і спинився, прислухаючись до звуків з кімнати.

– *Это тот самый?* – озвався перший голос.

– *Да. Он. Я видел его дело,* – відповів другий.

– *Как вы думаете, Петро скоро начнёт?* – вступив у розмову третій.

– *С этим кренделем – скоро. Вон как на «мове» шпарит...*

Привітавши себе з «увімкненням» серендіпіті, яке до цього часу мовчало, Ігор рушив оформлятися на роботу.

Все пройшло дуже швидко і практично без його участі. Він розписувався, де показували, отримував форму, зброю, картку. Розсовував канцелярські товари, що вже чекали на нього, по шухлядам свого нового столу, знайомився зі співробітниками, які неохоче, через зуби здоровкалися.

Так само легко пройшов продаж його квартири і придбання нової у Києві. Зателефонував незнайомий чоловік, повідомив, що він від Петра Семеновича – і вже через два тижні Ігор з Галинкою в'їхали до двокімнатної квартири на Оболоні.

– Метро поруч! Базар та магазини – поруч! – раділа його молода дружина. – Тепер мені залишилося тільки перевестися з мого університету у який-небудь київський.

Тут Ігор згадав, що так і не заплатив гроші за навчання. Перевірив картку, видану йому іще полковником Дерев'янком, перед початком розслідування можливості змови проти багатіїв, і був приємно здивований – на неї знову було покладено десять тисяч.

– Коли на новосілля запросиш? – спитав Петро Семенович нашого героя, перехопивши того в коридорі прокуратури.

ч.2. Майор Петренко.

– У будь-який день, – не подумавши, відповів Ігор, але потім завагався, – знаєте, з цим переїздом, грошей зовсім немає, і пригостити вас як слід не зможемо, не кажучи вже про те, аби запросити своїх колег.

– От цього якраз і не треба! – несподівано жорстко відреагував начальник. – Знаєш що? Я зайду до тебе сьогодні увечері, поп'ємо чайку, побалакаємо, згода?

«Ось тепер я й узнаю, для чого він мене сюди висмикнув і поламав усю кар'єру у моєму рідному місті, – вирішив Ігор, погодившись на пропозицію».

Прийшов Петро Семенович з корзиною фруктів, шампанським та квітами. Походив по квартирі, похвалив Галю, яка за короткий час спромоглася створити затишок в оселі, де давно ніхто не жив.

– Ходімо на балкон, побалакаємо, – запросив він Ігоря після шампанського та привітань. – Ти ж помітив, – почав він, уважно спостерігаючи за співбесідником з-під примружених вії. – що від мене багато чого залежить? – і сам же відповів. – Помітив. І зрозумів, що від мене залежить і твоя з Галиною доля. Зрозумів, бачу, ти киваєш.

– Не треба довгих розмов, – спокійно проказав Ігор, який вже був готовий до цього, – кажіть, що я маю робити?

– Ага! Думки хапаєш на льоту! Вірно про тебе Владлен казав. Ну слухай. Ти будеш їздити з прокурорським наглядом за справами проти міліціонерів по різних містах України.

– Я готовий.

– Не перебивай. Знаю, що готовий, бо куди ж ти, як то кажуть, з підводного човна дінешся. Так от, я буду тобі передавати пакети, які ти кластимеш у депозитні комірочки у місцевих банках. А ключі передаватимеш...

– Тому, кого ви назвете?

– Майже так... Ну ти й хват! Передаватимеш тому, хто скаже, що борщ пригорів. У будь-якому контексті розмови. А як передаси, маєш доповісти мені по ось оцьому мобільному. В його пам'яті тільки мій особливий номер. – начальник подав маленький мобільник у сірому непримітному корпусі.

– Далі, я так розумію, зазирати у конверти не можна, – почав Ігор, позираючи скося на начальника, – нікому про них розповідати не можна. На конвертах стоять спеціальні помітки із захистом від перегляду, – Петро Семенович поважно кивав головою, – а як загляну, буде мені бо-бо!

– Якщо я про це узнаю, бо-бо буде і тобі, і Галині, і твоїй матері, і навіть Шантарському за його рекомендацію. І таке бо-бо, що жити вже далі тобі не захочеться. Зрозумів, товаришу молодший радник юстиції?!

– Так точно! – гаркнув Ігор, – наказуйте пане! Все зроблю!

ч.2. Майор Петренко.

– Не блазнюй! – одними губами посміхнувся Петро Семенович.
– А якщо все буде так, як належить, скоро станеш і старшим радником!

– Яка мила людина, – озвалася Галина після уходу гостя, – і вже стільки для нас зробив!

– Він страшніший за всіх моїх колишніх начальників разом узятих. Остерігайся його, ніколи нічого зайвого не кажи, – застеріг її Ігор. – Якщо почне наполягати, скажи, що нічого не знаєш, у мої справи не лізеш і що у тебе й так багато мороки з навчанням!

Глянувши у страхітливо розширені очі дружини, Ігор набрав номер Шантарського з телефону, вилученого у агентів ГРУ.

– Я на щось таке й чекав, – відповів «шериф». – Та ти не бійся, в разі чого, пересидите з Галиною у мене. Після тих подій я почав створювати щось на зразок партизанської зони, куди без нашого дозволу ніхто не поткнеться. Галю попередив?

– Так.

– А щодо секретних пакетів, то є у мене думка. Потім розповім. Працюй – і нехай вам щастить!

III

Вже наступного дня Ігор отримав наказ відбути на прокурорську перевірку до Закарпаття, де дільничний інспектор застрелив свою дружину зі службового пістолету.

Перед відльотом до нього увечері завітав Петро Семенович і передав перемотаний липкою стрічкою плаский пакунок.

– Пам'ятай, про все, що було сказано, – тільки й сказав він, відмовився від чаю, запропонованого Галиною, і пішов.

– Що це? – перепитала дружина.

– Якраз те, про що ти нічого не знаєш, – відповів Ігор, збираючись у дорогу.

В аеропорту він звернув увагу на прилади, що «просвічували» багаж.

– А якщо у багажі буде фотоплівка, вона зіпсується? – запитав Ігор у контролера, показавши своє службове посвідчення.

– Ні, – буркнув той.

– Я бачу, вам вже не раз набридали з такими запитаннями, але прошу поставитися до моїх серйозно, бо вони викликані службовим розслідуванням.

– Нічого не зіпсується, ані фотоплівка, ані електронні записи на будь-якому носії, – докладно відповів службовець. – тут застосовано електромагнітне випромінювання в міліметровому діапазоні, але невеликої потужності. Тому не хвилюйтеся за ваш багаж.

ч.2. Майор Петренко.

Добре розуміючи причину, за якою він був відправлений до Закарпаття, Ігор неухважно переглянув подані йому документи, але негайно звернув увагу на те, що на фотографіях слідчого експерименту не було справжнього винуватця. Замість нього було сфотографовано одного зі слідчих.

– Це ви так приховуєте зовнішність вашого колеги? – спитав Ігор, відклавши теку зі слідчою справою.

– Ні, товаришу молодший радник юстиції, – з помітним глузуванням у голосі відповів слідчий. – Справа у тому, що цей чоловік не відбивається на фотознімках.

– Це ви так жартуєте?

– Аж і ні! Це правда!

– А як же він отримував службові документи без своїх фотографій?

– Художник малював його портрет, який потім і фотографували.

– Я маю це перевірити, – вирішив Ігор. – І всі матеріали перевірки я заберу з собою.

Злочинець виявився огрядним дядьком з довгими вусами.

– Знімайте, скільки завгодно, – виголосив він, як видно, давно завчену фразу, – нічого не вийде!

Справді, ніякі зйомки, хоч плівочним хоч електронним фотоапаратом не показували його, хоча вся інша обстановка була на знімках чітко видна. Видні були й конвоїри, що стояли поруч

– Ви неначе який кришталевий, – звернувся Ігор до злочинця. – Чого ж тоді дружину застрелили?

– Бо сильно її любив, – відповів той. Тут у нього задрижало підборіддя, потекли сльози, капаючи з довгих вусів, і він крізь ридання ледве вимовив. – А вона хотіла піти від мене!

Повернувшись літаком із Закарпаття, Ігор доповів по спеціальному номеру своєму начальнику, що завдання виконано, і пригадав про дивну людину, яка не відбивалася на світлинах.

– Гаразд, – вимовив Петро Сергійович, – ключі від комірки передає сам знаєш кому, разом з результатами слідчого експерименту. Ти ще нікому про цю дивину не розповідав? Добре, що нікому, – додав він, почувши заперечення. – І не кажи. Взагалі забудь про це.

– Так, а його колишні колеги знають, що він «кришталевий».

– То не твоя справа. Забудь, і готуйся до нового завдання.

– Я придумав, як переглянути вміст секретного пакету, не розкриваючи його, – виголосив Шантарський, коли Ігор розповів йому про свою першу мандрівку.

– Я теж, – усміхнувся наш герой. – Через сканери аеропорту. І вже це зробив. І навіть забрав електронні фотографії вмісту. І наказав стерти їх з комп'ютера.

- І що там було.
  - Папери і долари.
  - Прочитати зміг?
  - Ні. Хоча існує така можливість, якщо добре налаштувати обладнання, читати по сторінках, але я не знаю, кому можна довірити таку справу.
  - Я знаю. Але тобі прийдеться заїхати до нашого міста.
  - Це складно, та я щось придумаю.
  - Я вже придумав, скажеш, куди їдеш, тебе перестрінуть мої хлопці, візьмуть пакет, а потім повернуть разом зі знімками.
- Наступний дзвінок був до Мишка Загоруйка.
- А-а-а, пане молодший раднику, – протягнув той, – вітаю, вітаю, пане раднику, як ся маєте?
  - Я теж тебе радий чути, пане експерте. А як ваші справи?
  - Вирішив одружитися. Валечка має квартиру, так що жити у гуртожитку більше не прийдеться.
  - Це не та Валечка, що секретарка нового начальника міліції?
  - Вона. Знову твоє серендіпіті?
  - Воно. А тепер підкажи мені будь-ласка, як сховати електронні копії якихось документів?
  - Це називається «хмарна технологія». Реєструєшся на сайтах, що дозволяють зберігати твої файли на їх комп'ютерах – і все! У тебе є пароль, а самі файли зберігаються десь у Каліфорнії, чи у Копенгагені.
- Ігор хотів було вимкнути зв'язок, але Мишко заволав:
- Послухай, як ти здогадався щодо Валечки? На роботі ж ніхто іще не знає!
  - Ти її іще першого разу назвав «Валечкою» і додав, що брехати вона не буде. А кому не брешуть. Чоловіку, з яким сподіваються зв'язати своє життя. Та й ти ласкаво її б не називав, якби не мав із нею якісь близькі стосунки.
  - Чортів Шерлок Холмс, – озвався Мишко. – Коли ти так кажеш, все здається дуже простим і очевидним.
- Наступне відрядження було до Донецька, де Ігор мав перевірити деякі етапи розслідування аварії на шахті імені Засядька. Вибух метану стався іще наприкінці минулої зими, але розслідування тягнулося й досі. Петро Семенович припускав, що слідчі отримали великого хабаря.
- Ігор думав так само, тому, ознайомившись з документами, перевдягнувся у цивільне та пішов до найближчої до прохідної шахти пивниці.
- Мені кухоль пива, – попросив у бармена.
  - «Кухоль», – озвався той, наливаючи замовлене, – *ты откуда такой украинец?*

– Як і ти, з України, – зробив Ігор перший ковток, не відходячи від бару.

– *Знаешь, у нас тут редко услышишь украинскую речь.*

– Дивно, а я читав в Інтернеті, що у вас, у Донецьку потужний рух за тотальну українізацію. Он і університет іменем Стуса назвали. І оперний театр іменем Солов'яненка.

– *Что-то есть, но этого среди людей не услышишь. Все говорят по-русски. А ты зачем здесь?*

– Хотів роботу знайти, казали, що в шахтах добре платять.

– *Добре то, добре, но и аварии здесь очень часто. Вон видишь, сидят десять человек? Это они товарищей поминают. Уже полгода у них первый тост за десятую бригаду.*

– А що вся бригада загинула? – з удаваним жахом запитав Ігор. – Скільки ж там людей пропало?

– *Двадцать три. И это еще мало. Четыре года тому более сотни задохнулись под землей.*

– Сотня! – тут Ігор жажнувся вже по справжньому. – А хіба ж не можна якось запровадити техніку безпеки? В нашій агрофірмі це добре поставлено, всіх перевіряють, інструктажі проводять...

– *«Тэхника бэзпекы», – передражнив його бармен, – шахтеры сами не заинтересованы...*

На цьому він обірвав свій виступ, бо підійшли клієнти з проханням налити іще пива.

– Так що там, шахтарі? – озвався Ігор, коли були налиті всі кухолі. – У чому вони не зацікавлені?

– *Знаешь что, дружок, я что-то разболтался. Скажу тебе так, езжай ка ты лучше в Португалию или Италию, или в Польшу, куда все ваши «западенцы» ездят. А тут тебе ловить нечего. Квалификации горной ты не имеешь, а разнорабочим тебя не возьмут, у них своих алкоголиков хватает.*

Ігор мовчки допив пиво, вийшов на вулицю, обійшов пивницю ззаду, і, побачивши службові двері, присів на лавочку у дитячому майданчику.

Чекав довго. Аж після опівночі двері відчинилися і з них вийшли працівники пивниці. Бармен ішов останнім. Ігор рушив слідом. Потім група розділилася. Всі стали на автобусній зупинці, а бармен пішов далі.

– Слухай друже, ми ж не домовилися, – підійшов до нього наш герой. – Ну розкажи, у чому там справа?

– *Отвяжись, пьянь!*

– Та ні, я тверезий. Але хочеш, тебе пригощу. Мені конче потрібно знати, чи їхати сюди на заробітки, бо наші хлопці грошима скинулися, аби я все узнав.

– *Чего ты ко мне привязался? Отцепись, а? Не хочу я выпивать, ни с тобой, ни с кем. Я спать хочу.*

ч.2. Майор Петренко.

– Ну будь ласка, шановний, ну скажи, що хотів у барі розповісти, прошу тебе.

– *Да, говорить попросту нечего, да уж ладно слушай*, – бармен спинився на півдорозі й обернувся до Ігоря. – *В этой шахте добывают самый высококачественный уголь. Глубина залегания – от километра и глубже. И еще метан. Он взрывается, люди гибнут.*

– Невже ж не можна якось той метан вивести з вугілля?

– *Можна. Но это стоит несколько миллионов долларов.*

– А хіба у шахти немає таких грошей? Ти ж казав, що їх вугілля дороге?

– *Все деньги у хозяина, Звягильский его зовут. Денег у него куры не клюют. Когда он в первый раз удирал в Израиль, думая, что его будут «раскулачивать», то вывез целый контейнер долларов!*

– І чого ж він не дає ці гроші на дегазацію забоїв?

– *Эта жирная скотина скорее удавится, чем что-то даст на модернизацию шахты. Постой, а откуда ты знаешь слово «дегазация»?*

– Бо я слідчий прокуратури. Перевіряю розслідування минулої аварії, – не зміг Ігор до кінця довести гру. – Та не хвилюйся, – додав він, дивлячись на отетерілого бармена, – про тебе ніхто не знає. Але, дякую. Бувай здоровий!

Ранком другого дня він уже був у банку, попередньо «просвітивши» новий пакунок.

– А як бути, якщо я загублю ключа від комірки? – запитав наш герой, отримавши його у банківського клерка.

– *Тогда вы должны сказать нам фразу-пароль и запомнить номер ячейки. После проверки, вам откроют ячейку. У нас имеются копии ключей клиентов.*

– Гаразд. Тоді ключовою фразою буде: «Шантарський Владлен Генрихович».

Після цього він зателефонував керівникові.

– Кажеш, що у Звягільського купа грошей? – задумливо прокоментував Петро Семенович новини. – Гаразд, чекай на мене в аеропорту завтра.

Другого дня на таксі вони удвох прибули в шахтоуправління. До Звягільського керівник зайшов один. Розмова тягнулася декілька годин.

– Тобі тут більше робити нічого, – оголосив Петро Семенович, коли вони вийшли на вулицю. – Напиши рапорт про формальне підтвердження ходу розслідування – і повертайся.

IV

«І що я тепер маю робити? – думав Ігор після відльоту свого начальника, прогулюючись вулицями Донецька. – Написати брехню, чи почати боротьбу? Але ж, попередження шефа були не пустим звуком. І він же мене купив. І квартира, і зарплата, і робота «не бий лежачого», і додаткові гроші на картці. І я все це узяв. Ще й подякував».

– Зроби, як він сказав, – такою була порада Шантарського. – Ситуація загострюється. Скоро станеться вибух. І невідомо, де тоді буде твій керівник – нагорі чи внизу. Раз він починає якусь гру, краще, щоби ми, прості люди знали, що затівають наші зверхники.

Тут увагу нашого героя привернули новобудови, що прикрашали центральну вулицю імені Артема, чистота тротуарів і доріг, дешевизна маршруток, регулярний рух гарних тролейбусів, які раніше він бачив тільки у Києві. Як їм вдалося навести такий же порядок, як і в столиці? У його місті такого не було.

З цим питання він звернувся до сусіда в літаку, коли відлітав до Києва, після підписання паперів.

– *Это, уважаемый, нужно газеты читать регулярно, или Интернет,* – відповів сивочолий чоловік у окулярах із золотою оправою. – *Во-первых, Донецк получил деньги на развитие инфраструктуры перед Евро-2012, во-вторых, на 2013 год ему да и всей области выделено сорок процентов средств, запланированных на развитие инфраструктуры в бюджете Украины. В-третьих, это конечно слухи, но говорят, что Ахметов ездит по городу и если видит какой-то непорядок, то бьет морду меру.*

– Щодо морди, то я б нашому меру бив би морду щодня, – з усміхом відповів Ігор. – Але як їм вдалося цілих сорок відсотків бюджету хапнути собі?

– *Президент Янек таким образом благодарит дончан за поддержку. Да и деваться ему некуда. С одной стороны на него жмет Европа, пытаясь из Украины создать буфер между ними и Россией, а с другой стороны – Россия, мечтающая снова прибрать к рукам самую богатую колонию. А в Донецком регионе он имеет почти сто процентную поддержку. И не только от руководства, но и от бандитских авторитетов.*

– А ви не боїтеся отак відверто розповідати випадковій людині?

– *Во-первых,* – знову академічним голосом почав сусід, – *случайные люди самолетами из Донецка в Киев не летают – дорого. Во-вторых, все, о чем я вам рассказал, есть в Интернете. Почитайте хотя бы сайт «Генштаб».*

Повернувшись до Києва Ігор нашвидкоруч склав формальний звіт з роботи. Керівника не було три дні, тому він, вимушений відсиджувати певний час на робочому місці, почав ширяти просторами Інтернету.

– Раніше мене відправляли на місце вже скоєного злочину, – почав він розмову з шефом, коли той нарешті з'явився на роботі. – Тепер я пропоную вам послати мене в туди, де злочин з боку службових осіб іще не стався, але неодмінно станеться.

– І куди ж це? – запитав Петро Семенович, піднявши голову від паперів і глянувши на нашого героя поверх окулярів. – Ти вже навчився передбачувати події? Став Касандрою?

– До Одеси. У цьому випадку так. Касандрою не став, – відповів Ігор у порядку надходження запитань.

– Чому до Одеси? Поясни.

– Зараз там готується «Русский марш за единство Руси» в підтримку приєднання України до Митного союзу, в противагу вступу до Європейської спілки.

– І що?

– Проти цього маршу активно виступає організація «Братство». Вони вже декілька разів робили акції проти осередків партії «Родина».

– І що віщує про злочини з боку міліції?

– А вони вже були, але невеликі: побиття до крові активістів «Братства», невинуваті арешти та заведення карних справ, кришування не завжди законних дій «Родины». Але під час маршу там напевне буде таке побоїще, що без серйозних порушень закону не обійдеться.

– Це все? – сухо запитав шеф і знову взявся за папери.

– Ні. Є іще одна причина, але про неї я хотів би сказати підчас прогулянки.

Петро Семенович кивнув, мовчки одяг плаща і вийшов за двері. Ігор наздогнав його вже на вулиці. Шеф спинився біля дороги, де сильний шум машин не давав можливості підслуховувати, і запитально глянув в вічі своєму підлеглому.

– Я вкладав пакунки в банки, що розташовані в різних кінцях України: на сході й заході, – без вступу почав Ігор. – Очевидно, таке розташування забезпечує їх краще збереження в разі якоїсь несподіванки. Тому, наступні закладки потрібно робити на півдні та півночі, чи не так? Одеса видається хорошим варіантом. Банків багато, людей – теж.

– Я подумаю, йди, – звелів керівник, але за мить гукнув, – ні стій! Поясни свої фокуси із синім ліхтарем?

– Ага, вам уже доповіли, – усміхнувся Ігор. – Гаразд, слухайте. Ваші хлопці чомусь вимагають передачу ключів від банківських комірок на відкритому місці. Для мене це ознака, що факт передачі буде зафіксовано на фотокамеру. Для мене є неприйнятним така слава. Невже не можна підійти в метро і тихенько узяти ключ, не привертаючи уваги?

– Хитрий, – констатував шеф. – Не хочеш бути замазаним у невідомі справи?

– Не хочу. Тому перед зустріччю мажу обличчя спеціальним кремом, а потім освітлюю себе ліхтарем, що випромінює ультрафіолет. На фото- чи на відеозйомці замість мене там буде яскрава пляма. Та вам уже, либонь, доповіли?

– Так не тільки твоя пика, твій плащ теж сяє! – невдоволено заявив Петро Семенович. – Це що?

– Синтетика теж реагує на ультрафіолет. То мені їхати?

В Одесу Ігор відбув другого дня, попередньо зателефонувавши Шантарському.

– От і добре, що сказав, – зрідів той. – Мої хлопці тебе перестрінуть на вокзалі. Ти ж Вепра пам'ятаєш?

– Ще б пак.

На залізничному вокзалі великого приморського міста Вепр пристроївся поруч у натовпі прибулих, непомітно узяв пакета, загорнутого в старі газети і відійшов. А Ігор влаштувався в гуртожитку міліції і пішов оглядати місто.

Вже, коли він оглянув Дерибасівську, оперний театр та Потьомкінські сходи і стомлено йшов по Пушкінській до залізничного вокзалу, щоб сісти на трамвай, який прямував до гуртожитку, коли задзвонив особистий телефон Петра Семеновича.

– Ти чому не в готелі? – замість привітання запитав той.

– Бо там я ближче до епіцентру подій, – спокійно відповів Ігор і додав, – здрастуйте, Петре Семеновичу.

– Здоров, – буркнув шеф, – поясни, до яких подій?

– До порушень закону з боку міліції, – відповів Ігор і, не чекаючи нових запитань, продовжив, – тут розквартирували роту «Беркуту, яких відкликали з сусідніх областей. І міліціонерів з усієї Одеської області. Тому я у самому центрі подій.

– Гарзд, – на цьому зв'язок перервався.

Але вечором у кімнату, де Ігор мешкав разом іще з двома лейтенантами з Овідіопольського району, постукав, а потім зазирнув чоловік, що вимовив:

– Хлопці, у мене борщ пригорів, не знаєте, чим зарадити?

– Я знаю, – піднявся з ліжка наш герой, – ходімо, покажеш, що трапилось?

В коридорі він віддав ключа від банківської комірки і повернувся до кімнати.

– Ненормальний, – відповів він на не виказане запитання, що світилося в очах його співмешканців, – це він так випити пропонував.

– То й випив би, – ожвавилися лейтенанти.

– За мій рахунок? Ні, дякую.

Посмішки згасли, хлопці почали вкладатися спати.

Вранці, коли ще й не світало, Ігор вже був на залізничному вокзалі, де отримав назад пакунок, загорнутий в газету.

– Там ще й флешка з тим, що тобі потрібно прочитати, – не дивлячись на Ігоря сказав Вепр.

– Собі копії зробив?

– Так, – і вони розійшлися.

Вепр подався до залу очікування, а Ігор – до банку, де напередодні зайняв комірку і зазначив той самий пароль, що й у Донецьку.

Марш почався, як і зазначили організатори, на Соборній площі. Ігор ходив серед мітингувальників і читав написи на транспарантах:

"Пока Русь едина - Русь непобедима! "

"Вперед славяне! Русичи вперед!"

"Славянской земле - славянскую власть!"

"Да единству! Нет - расколу!"

Організатори в мегафон попереджали щодо можливих провокацій. Людей вишикували у колони і марш почався. Де-інде почали співати *«Полюшко-поле»*, але досить швидко зійшли на гімн СРСР, який підхопили усі мітингувальники. Колона рушила уперед, її супроводжували численні сили міліції та *«Беркуту»*.

Та ось із сусідньої вулиці спочатку почулася пісня, яку співали молоді юнацькі голоси:

«Зродились ми з великої години,

З пожеж війни і полум'я вогнів.

Плекав нас біль по втраті України,

Кормив нас гнів і злість на ворогів...»

Потім з-за рогу вийшла колона молодиків, що трималися одне з одним міцно схрещеними руками. Позаду несли українські синьо-жовті та червоно-чорні прапори.

Колона спинилася і почала скандувати: *«Чемодан-вокзал-Росія»*. Прихильники *«Русского мира»* спинилися, пролунали обурені крики: *«Фашисты, бандеровцы!»*

Раптом ланцюжок *«беркутівців»*, які охороняли мітингувальників, розступився і з натовпу *«Русского мира»* вибігло зо два десятки людей, які почали бити палицями протестувальників. Негайно і *«беркутівці»* розвернулися стали відтісняти колону протестувальників назад до вулиці, звідкіля ті вийшли. Передня лава зі зчепленими руками трималася, низько нахиливши голови. Ігорю було видно, як серед них з'явилися поранені. Здійнявся шарварок, галасували усі. Та, як видно, протестувальниками керувала досвідчена рука, бо збоку на людей з палицями напали хлопці у куртках з низько напнутими

каптурами. Вони згуртовано дали відсіч, заставивши нападників втекти всередину колони «Русского мира» і знову відійшли.

Тут до Ігоря, який був у прокурорському однострої, підбігла інтелігентного виду жіночка з плакатом «Русский язык – язык государства» і заверещала:

– *Что вы смотрите, там фашисты наших убивают!!*

– Вони першими почали, – відповів Ігор, – ось і отримали.

– *Так ты из этих!* – з помітною відразою вимовила жінка і плюнула йому на мундир. – *Фашистский выродок!*

– І це тільки початок, – почувся з-за спини знайомий голос. Ігор хотів обернутися, але голос попередив, – не обертайся!

– Це ваші хлопці? – спитав Ігор у Шантарського, не обертаючись.

– Мої, але не всі.

– А про який початок йдеться?

– Початок боротьби за права українців вільно розмовляти рідною мовою, коли ніяка наволоч не буде нам вказувати, як жити і як спілкуватися між собою, – упівголоса, але твердо відповів «шериф». – Боротьби за чесні правила ведення бізнесу, боротьби проти свавілля державних службовців. Час для виступу майже настав, але наші люди досить інертні. Потрібний поштовх!

– І ви його створите?

– Ні, його створить влада. Ти бачив тих перевдягнених «ментів»?

– Так.

– Таких провокацій буде більшати, аж поки прості люди не збагнуть, що потрібно нарешті відірвати сраку від дивану! А тепер йди, бо натовп знімають з усіх боків. Не варто, щоби ми попали в кадр разом.

Ігор поволі рушив через натовп, який розступався перед ним, як вода. Люди відводили очі, неначе вони були винуваті у бійці. З іншого місця він нарешті глянув на Шантарського. Той був одягнений у довге чорне пальто, темні окуляри, що закривали пів обличчя, і чорний крилатий капелюх. Та ось він його зняв, витер неначе спітнілу голову хусткою і знову натяг аж по вуха.

Колона протестувальників почала відступати, не повертаючись спиною. Було видно, як декого з першої лави відносили в середину, а на його місце ставав інший юнак.

Колона відходила, а з заду, поступово затихаючи, лунала та сама пісня:

«Не хочемо ні слави, ні заплати.

Заплата нам – це радість в боротьбі.

Солодше нам у бою умирати,

Як жити в путах, мов німі раби!»

– У мене готовий список правопорушників, – доповів Ігор згодом своєму керівникові.

– Передай факсом, – звелів той, – Я вже чув, що сталося.

– Я краще мейлом надішлю, бо список аж занадто великий.

– Тобто? Ти знову на щось цікаве надибав?

– Так. У списку мають бути всі, хто приїхав у відрядження в Одесу і оселився у гуртожитку міліції. Я бачив, як вони, одягнені в однакові куртки, першими почали гамселити іншу демонстрацію. До речі, міліцейськими кийками. Двох навіть упізнав, бо мешкаю з ними в одній кімнаті.

– Бачив, це не доказово.

– Марш знімало багато людей. Там і з декількох студій телебачення були. Я можу вилучити зйомку для проведення слідчих дій.

– Зачекай, що ти ще бачив?

– Бачив, як «беркутівці» дружно пропустили нападників до колони «Братства». Одним рухом, мені навіть сподобалося. Іще на мене одна жіночка плюнула за те, що я розмовляю українською.

– Спочатку списки, потім відео, – вирішив шеф.

V

Вилучивши журнал, де комендант міліцейського гуртожитку записував приїжджих, Ігор подався до найближчого комп'ютерного клубу. Заплатив за сканування та відправлення зображень у Київ, повернув журнал переляканому коменданту і вирушив до телестудій.

– *Мы не дадим наш материал,* – заявили йому в одній, – *это наша собственность!*

– Я не збираюся торгувати вашими даними, – спробував їх умовити Ігор, – я їх вилучаю з оперативних міркувань. І прошу тільки копії на компакт-дисках.

– *Нет!* – прибіг генеральний продюсер каналу. – *Этот материал нам ещё нужно обработать и пустить в эфир.*

– Тоді я вилучу його за прокурорським приписом!

Тоді продюсер натиснув кнопку під столом і до кабінету увійшло троє здорованів, які попід руки вивели Ігоря на вулицю.

– Петре Семеновичу, – звернувся Ігор до керівника через особистий номер мобільного телефону, – до мене було застосовано силу при виконанні службових обов'язків. Я можу використати табельну зброю?

– Не гарячкуй, – звелів шеф, – який це канал? – у трубку було чути, як він щось говорить по стаціонарному телефону. Потім знову по мобільному, – заходь, тобі все видадуть.

Але перегляд відзнятого матеріалу показав, що моменту нападу на колону «Братства» не було видно.

Така ж історія повторилася на двох інших телеканалах, де Ігоря вже не виганяли, а негайно давали подивитися, що у них відзнято.

– Звичайна річ, – прокоментував телефоном ситуацію Шантарський, – Маркову зараз галас не потрібен.

– Що це за один?

– Депутат обласної ради, а насправді – агент Кремля. гроші йому дає представництво посольства Росії в Одесі, мовляв, на розвиток культури. Культуртрегери! – сказав, неначе вилаявся «шериф». – Щоб їх підняло та й гепнуло! Усе роблять, щоб повернути Україну знову в брудну імперські лапи!

– То що робити? Без відеозйомки я не маю жодних доказів.

– Мої хлопці зробили зйомку, там усе видно як слід.

– Де я її зможу забрати?

– Вона вже у тебе на «хмарі».

– А як же мій пароль? І хто це так зумів?

– Смик, – усміхнувся співбесідник, – та ти не хвилюйся, він там нічого не нашкодів. Навпаки, тобі прийде повідомлення з новим паролем, бо старий, він каже, дуже слабкий.

В гуртожитку Ігор застав гулянку. Його сусіди, хоч і побиті, але веселі, почали запрошувати до столу, де вже стояли напівпорожні пляшки і лежав недбало нарізаний сир та ковбаса.

– Нам ще й дозволили забрати оті куртки, – повідомив один із них. – І грошей дали – по п'ятсот на брата.

«Ось так, за невеликі гроші Москва стравлює одних українців з іншими, – невесело подумав наш герой, відмовився від випивки, зібрав речі й подався до вокзалу.

У черзі до каси за ним став непримітний хлопець, який, спитавши крайнього, нахилися до Ігоря і пошепки сказав:

– ВГ сказав, щоб ти не їхав, телефоном не користуйся, прочитай флешку, – потім голосно додав, трохи постоявши. – Я не буду стояти, мені в іншій касі вже купили квиток.

Перечекавши для годиться з десять хвилин, Ігор пішов під тим же приводом.

На привокзальній площі розшукав вивіску «Інтернет-кафе». Всередині панував присмерк, тільки біля оператора горіла яскрава лампа.

– Я можу прочитати свою флешку? – звернувся Ігор до оператора, на якому виділялися великі навушники та великий ніс, все інше було худим і кістлявим.

– *Сейчас я проверю на вирусы и, пожалуйста, сядете за 12 аппарат,* – діловито відгукнувся він.

– А запустити якусь програму з неї я зможу?

– *Да, вот, пожалуйста, с вас двадцать гривен за первые два часа.*

– Щось дорогого?

– *Тариф ночного времени.*

Обабіч Ігоря сиділи якісь підлітки і азартно воювали зі страшними монстрами, принагідно вбиваючи героя, яким керував їх сусід. Вони захоплено скрикували, матюкалися, а отже, не звертали ні на кого уваги.

Тому Ігор спокійно почав перегляд флешки з файлу «Прочитай мене першим», де сповіщалося, що телефон ВГ почали підслуховувати, тому всі контакти через цей засіб зв'язку треба припинити.

Далі, про те, що за Ігорем постійно хтось слідкує.

«А то я цього одразу не зрозумів, – іронічно, але з гіркотою сплила невесела думка. – Знову мені ховатися? А як же Галинка, як мама?»

Далі Смик, а судячи з єхидства, яким був просякнутий текст, то це був саме він, повідомляв, що пароль на «хмарне» сховище даних "GALINA", занадто простий. Він його вгадав з четвертої спроби. Натомість пропонував пароль "Wq12rT4hNoa", який вгадати неможливо, просив завчити його напам'ять, ніде не записувати і звернути увагу на те, що деякі літери пишуться великими, а деякі – маленькими.

Другим файлом на флешці був браузер «Тор», яким Ігор уже вмів користуватися.

У «хмарі» з'явилася нова тека «Одеса», що містила купу графічних файлів, що містили фотокопії вмісту пакету, переданого шефом. Текст не завжди розбірливий, бо частина написана рукою, давав відомості по одеським бізнесменам та можновладцям: хто скільки і де має капіталу, нерухомості, коханок, дітей.

«Отже, у Донецьку лежать відомості про донецьких, у Закарпатті – про закарпатських багатіїв, – зробив висновок наш герой, і задумався, – він що, збирається їх розкуркулювати? Бо всі наявні капітали легалізовані, а приховані захищені законами тієї країни, де вони знаходяться».

Раптом у браузері з'явилося нове вікно з текстом: «Тепер зв'язок тільки через TOR, який має бути на флешці. Не виходь в Інтернет з власного чи з робочого комп'ютера. Тільки отак, як зараз, з апарату в Інтернет-кафе».

Ігор озирнувся, устав з місця, огледів зал, але нікого не побачив.

«Не шукай, нас тут немає. Я просто визначив ай-пі адресу, звідкіля ти вийшов в Інтернет».

«Ти ж писав, що з цього браузеру неможливо визначити ай-пі?»

«Ну гаразд, збрехав, – за цією фразою Ігорю відразу прийшла на пам'ять лукава кругла Смикова пика в окулярах. – За тобою постійно стежать наші хлопці»

Цей новий напис заспокоїв Ігоря, але він наважився спитати: «Що буде зі мною, з Галиною, з мамою?»

«ВГ каже, що формально ніхто тебе не зачепить. Твій шеф іще не до кінця зрозумів, що ти знаєш, а що ні? – майже негайно прилетіла відповідь».

«То мені поводитися так, неначе я нічого не підозрюю?»

«Вірна тактика. Але не хвилюйся, наші хлопці тепер будуть тебе стерегти не тільки в Одесі».

«А звідкіля у вас гроші на це? – раптом спало Ігорю на думку».

«Їх дають ті, кому набридло нинішнє становище рабів серед цивілізованої Європи, люди, які хочуть, аби й у нас все було цивілізовано!».

Ігор перервав зв'язок і задумався.

«Не повірю, що гроші дають олігархи, бо ті куплять усе при будь-якій владі, – подумалося йому, – отже, це якісь бізнесмени середньої руки».

Перегляд відео, знятого під час сутички, зайняв більше години. Ігор з жалем констатував, що цей матеріал також було порізано. Відзнято тільки початок маршу та початок бійки, таким чином, що жодного обличчя з «Братства» розібрати не можна. Зате найманих бійців видно добре.

«Хоч на дошку пошани чіпляй, – подумав Ігор, записуючи файли на компакт диск».

Переночувавши у кімнатах відпочинку на вокзалі, він купив квитки на поїзд і зателефонував Галині:

– Як та там, любя?

– Все гаразд, – відповіла вона. – А у мене велика радість!

– Яка ж? Здала сесію?

– Ти що! До сесії іще півтора місяці! Не можеш здогадатися, що за радість?

– Чекай, – від здогадки у Ігоря перехопило подих. – Ти завагітніла!?

– Так, – радісно засміялася дружина. – Я на другому місяці! Уже й на облік стала в жіночій консультації!

– Рідненька моя, – розчулено промовив Ігор, – завтра я буду в Києві. Влаштуємо маленьке свято.

– Ніякого свята! Мені шампанське тепер не скоро куштувати!

– Свято може бути і без нього.

Тут задзеленчав телефон керівника.

– Вибач, любя, у мене справи, до завтра, – Ігор клацнув одну кнопку на одному телефоні і витяг другий.

– Чому ти іще не в Києві!? – спитав шеф.

– Бо натрапив на змову. На всіх каналах мені дали порізані кадри. Бійки на них не видно взагалі. Підозрюю, що це дії Маркова.

– Знаю такого.

– Але я познайомився з людьми, які обіцяли дати свою зйомку. Може там щось підходяще буде. А завтра приїду до Києва.

Натомість, він знову пішов до Інтернет-кафе і зв'язався зі Ском:

«Чи слідкують за мною зараз?»

«Зачекай, ось я узнаю».

Трохи згодом з'явилося повідомлення:

«Зараз ні, але увечері – так. Тому ВГ радить більше в цьому кафе не з'являтися. Піди кудись до центру міста і спробуй перевірити. Несподівано виходь з тролейбуса чи трамваю і одразу сідай назад. Побачиш, хто смикнеться, той і слідкує».

Ігор спробував нову науку, але нікого не помітив.

«Мабуть вони перевірили, що у банку пакет лежить, і заспокоїлися, – вирішив він.

Згаявши день на стрибки з одного громадського транспорту на інший, увечері він виїхав до Києва. По приїзді, придбав букет квітів на привокзальній площі і поїхав додому.

– Галиночко! – влетів він у свою квартиру, – моя ріднесенька!

Але за столом у вітальні він побачив свого керівника, Петра Семеновича. Поруч сиділа геть знічена Галина.

– Щось сталося? – перелякався Ігор. – З мамою? З твоїми?

– Сталося те, – повільно прорік шеф, пильно дивлячись в Ігореві очі, – що ти перестав точно виконувати мої інструкції. Чому ти вдруге ходив до банку?

– А для чого це ви завітали до мене додому, замість того, щоб обговорювати службові справи?! – гнівно перепитав Ігор. – Для чого лякаєте мою дружину!! Ходімо на вулицю, там і поговоримо!!!

– Не кричи, я не глухий, – невдоволено відповів шеф. – Гаразд, ходімо. А сюди я прийшов, щоб поздоровити вас із можливим первістком! Хай росте й процвітає сім'я Петренків. А ось і подарунок, – шеф тицьнув Галині конверт, в якому дарують гроші і першим вийшов з квартири.

– Зачекай, рідна, я скоро. І нічого не бійся.

На вулиці Ігор розвернувся, заступивши шефу дорогу:

– Отже, ви підслуховуєте всі мої розмови? На яких підставах?! Для чого оця комедія?!!

– Не кричи, а то люди почнуть звертати увагу, – тихо відповів Петро Семенович, – давай побалакаємо, як професіонали.

ч.2. Майор Петренко.

- Кажіть.
- Ти вдруге зайшов до банку, для чого?
- Мені не сподобався той чоловік, який забрав ключа від комірки.
- Чим?
- Два попередні були якимись однаковими. У схожих плащах, однакового зросту, в обох були вусики і навіть пахнуло від них однаковим одеколоном. А цей, третій, був розхристаний, неголений, і від нього тхнуло потом.
- І ти вирішив, що це якийсь підозрілий тип?
- А ви б ні? Я ж розумію, що розвозячи оті пакети, мені доручено важливу справу державного значення.
- А, ну-ну, розкажи, що ти зрозумів? – зацікавився шеф.
- Після того, коли я натрапив на агентів ГРУ Росії у нашій маленькій області, то зрозумів, що у великих областях їх іще більше, – почав імпровізувати Ігор. – А СБУ, судячи з усього, не працює, як слід. Отже, прокуратура взяла на себе функцію вислідити та захопити усіх агентів.
- Вірно, – пильно дивлячись в очі, чи не бреше, сказав Петро Семенович. А після мовчанки додав, – але оці здогадки ти нікому не розкажуй.
- Зрозуміло, я ж мовчав до цього часу, хоча й підозрював. А коли побачив дії в Одесі, явно проплачені московськими грошима, одразу зрозумів, що був правий.
- Чекаю тебе на роботі після обіду з матеріалами по Одесі, – попрощався шеф, а Ігор перевів подих.
- «Оце так ускочив! Тепер не знаю, що й робити?»
- Він подарував тисячу доларів, – повідомила Галина. – Це за твої заслуги? Чого він тоді лякав мене?
- Не знаю, рідненька, але знаю, в кого можна питати.

VI

- Того вечора Ігор повернувся додому радісний:
- Дивися, Галю, у мене нова футболка.
  - Ой, коли ти вже награєшся з цими малюнками, що їх носиш на пузі? Неначе нам більше ні нащо гроші витратити?
  - Не скажи. Напис «Козацькому роду нема переводу» якраз відповідає тому, що нашому роду переводу не буде! Правда, моя люба? – він обійняв дружину й міцно поцілував.
  - Де ти їх береш? Оті футболки?
  - Як іду з роботи, заходжу в одне там місце – і вибираю те, що подобається.

Цей тиждень для Ігоря став майже відпусткою. Нових завдань не було, оформлення паперів старих справ зайняло два дні, далі він почав нудитися, але зобов'язання відсиджувати вісім годин тримало його на робочому місці. Шеф при зустрічах тільки здоровкався і проходив мимо. Справу по Одесі передали іншому слідчому, бо Ігор є свідком подій, а отже, може виявити власну зацікавленість.

В неділю 30 жовтня він запросив Галю прогулятися містом.

– Зайдемо в оце кафе? – запропонував Ігор, побачивши вивіску «Інтернет-кафе».

– Будеш щось шукати в Інтернеті? – поцікавилася дружина. – Міг би й вдома це зробити з мого ноутбука.

«Насправді мені потрібні поради Шантарського, – подумав наш герой. – Але ж із дому чи з роботи зв'язуватися не хочеться».

Придбавши Галині молочного коктейля, він устроїв флешку і набрав код зв'язку.

«Твій шеф, – через деякий час почав відповідати на запитання невидимий «шериф», – іще не розібрався у твоїй щирості. Підозрює тебе, але прямих доказів не має. І не хоче втрачати потенційно сильного помічника».

«А хто оті його люди, що забирають у мене ключі? – запитав Ігор».

«Напевне, це агенти нашого СБУ або російського ФСБ, – відповів ВГ, – у них така манера вдягати агентів, щоб були однаковими. Тоді неможливо точно засвідчити, хто ж із них був на місці пригоди?».

«Тоді останній, в Одесі, не звідтіля?»

«Це якийсь свій, можливо відставаний мент, злочини якого твій шеф прикрив».

«По одязі судите?».

«І по цьому теж. Щось у Петра Семеновича не пішло в контакт з спецслужбами, то він вирішив грати власну гру. От і найняв кого попало».

«Тоді і я йому потрібен, – негайно зробив Ігор висновок. – А отже, як би він в мені не сумнівався, а нічого не зробить?».

«Вірно. Та й до повстання залишилося часу зовсім мало. Янукович відмовився від підписання рамочних угод про асоціацію з ЄС. Читав?».

«Так. Але він же не зовсім відмовився. А поставив умову фінансової допомоги. А вже тоді...».

«Ти смішиш мене дитячими висновками! Кому потрібна ця асоціація? Європі чи нам? Звісно нам. Тому Європа виконувати цю вимогу не буде, тому й асоціації – не буде».

– Годі вже, – потягла Галя його за руку, – мені набридло сидіти. Хотімо пройдемося.

ч.2. Майор Петренко.

На вулиці їм зустрічалися гурти молодиків, які жваво, вимахуючи руками, викрикували щось негативне про Президента, і говорили про Майдан.

– А давай підемо на майдан Незалежності? – як почула так одразу й захотіла Галина, – подивимося, що там таке?

Вони повільно спускалися з Володимирської вулиці вздовж тролейбусної лінії. Зверху було видно намети, білили транспаранти, натовп молодих людей щось дружно скандував.

– Як на футболі, – зауважила Галина, міцно притискаючись до Ігоря. – Знаєш, мене починають лякати такі юрби людей, але все одно кортить підійти іще ближче. Вони ж мирні, еге ж?

– Давай, – неохоче погодився Ігор, але раптом змінив думку. – Ось готель «Козачий», заїдемо туди і з верхнього поверху подивимося на події.

– Ти на щось очікуєш? – насторожилася Галина.

– Так. Ходімо.

Службове посвідчення закрило рота швейцару, який спочатку не хотів пускати, мовляв, тільки для жильців, і вони ліфтом піднялися на самий верх, зайшли у хол, з вікна якого майдан Незалежності був як на долоні.

– Ой, як ти добре придумав, – зраділа Галя, – і справді, звідсіля все видно! Але все ж таки, хотілося б із людьми побалакати!

– Тільки не сьогодні. Іще набалакаєшся другим разом, – стримано відповів Ігор, відчуваючи, що передбачення Шантарського починають справджуватися.

– Може підемо до людей? – через годину знудилася Галина. – Чого тут стояти?

– То сядь. Усе почнеться, як стемніє. А восени сонце рано сідає.

Стемніло. Люди на площі заворушилися, загомоніли, дехто запалив свічки. І тут сталося одразу чотири вибухи з різних сторін майдану. Люди забігали, закричали. З усіх сусідніх вулиць струнками колонами почали виходити бійці «Беркуту», поступово оточуючи мітингувальників.

Зімкнувши кільце навкруги студентів, «беркутівці» вихопили гумові кийки і почали з відтяжкою бити по головах, спинах, руках. Крики людей стало чути аж на десятому поверсі готелю, де перебували Ігор з Галею.

– Ігорю, що ж це робиться? – скрикнула вона. – Де ж закон?

А внизу дехто вже упав і тоді озброєні люди в захисних обладунках почали бити цих нещасних ногами, взутими у міцні армійські черевики.

– Вони їх уб'ють! – заплакала Галина, відвернулася і заховала обличчя на плечі чоловіка. Та ось вона підвела заплакані очі і пильно глянула на нього:

– Ти знав? І не попередив хлопців?!

А побоїще внизу тривало. Крики людей переросли в загальний стогін, який переривавали різкі команди, що їх подавали командири «беркутівців».

Під'їхали машини із закритими кузовами, в які побитих, покалічених студентів кидали, як лантухи з картоплею.

– Я тільки підозрював, – відповів Ігор, – коли побачив автобуси, в яких причаїлися бійці «Беркуту». Хоч і вікна у них були затемнені і нікого не було видно, я помітив недопалок цигарки поміж автобусом та тротуаром. Але й припустити не міг, щоб вони з такою жорстокістю...

Коли на площі залишилися тільки вояки, Ігор вирішив, що вже час іти додому.

На ганку готелю стовбичили «беркутівці» з автоматами, але посвідчення співробітника Генеральної прокуратури дозволило їм вільно пройти до станції метро.

Другого дня Ігор кинувся до Петра Семеновича, пропонуючи негайно відкрити впровадження щодо неправомірних дій правоохоронних органів, але той повідомив, що генеральний прокурор Пшонка уже розпорядився вважати дії бійців «Беркуту» виправданими, а отже ніяких наслідків для них не буде.

Того ж дня Ігор побачив виступ президента Януковича, який у власній повільній манері намагався пояснити події:

– Необхідно... було... звільнити...площу для... установки... , – тут пауза стала настільки довгою, що Ігорю подумалося: «Це ж він свої думки перекладає з матірнього на російську, а вже потім на українську. А в матірній мові слова «ялинка» не знайшлося». Та у цьому випадку президенту забракло й українських слів, тому він закінчив російською, – встановити ёлку.

А йдучи з роботи, Ігор побачив футболку за написом, що повторював гасло футбольних уболівіальників – «ультрас», – яке з'явилося одразу після відмови підписати угоду про асоціацію з ЄС: *«Спасибо жителям Донбасса за Президента – пидараса»*.

– Мені прийшло повідомлення з незнайомого номера, – так привітала Галина свого чоловіка вдома.

– Покажи.

У смс-повідомленні було одне тільки слово: «Почалося». І прийшло воно з номера Шантарського.

– Що це значить? – стривожилася Галя і пригорнулася до Ігоря.

– Це значить, що починається революція, – серйозно відповів він і допитливо глянув дружині в очі. – Пообіцяй, що будеш обережною.

– Яка революція, від чого берегтися?

– Революція, щоб усе було як у Європі – по чесному! Але будь-яка революція – це бій. Сама бачила на майдані Незалежності. Тому, і близько не потикайся туди! Ти виношуєш нашу дитинку – це для тебе головне!

Попри велику чисельність людей на майдані, які були обурені розгоном студентських протестів, монтажники почали встановлювати ялинку та сцену для виступів артистів.

Того ж дня Ігор, вийшовши на обід, зв'язався з Шантарським через Інтернет.

«Я вже у Києві з хлопцями, – була його відповідь. – Продовжуй працювати, не розкривайся, тримай свої думки при собі. Якщо когось зі своїх побачиш на вулиці, не вітайся. Ти – наші очі у стані ворога».

Вранці Ігор знайшов у своїй поштовій скрині мобільний телефон, до якого скотчем прикріплено декілька сім-карт. Записка поруч мала короткий текст: «Потрібні номери – на кожній. В разі загрози – стару зламай і викинь».

У адресні книзі мобільного телефону Ігор знайшов тільки три імені: ВГ, Вепр та Смик.

– Виходить я тепер подвійний агент, – замість привітання заявив він, зв'язавшись із Шантарським по дорозі на роботу.

– Ти народний агент серед негідників, які привласнили собі право розпоряджатися людьми і народним добром, – сухо відповів той і додав. – Ти не привітався.

– Вибачте. Це я з пересердя. Доброго дня.

– Не вибачайся, так і треба.

Зв'язок пропав, залишивши нашого героя з власними думками: «Як то воно буде далі?».

Від того, що насувалося, йому ставало страшно, адже одна справа битися з конкретним людьми, точніше, ворогами, поправив він сам себе. Тоді, коли він протистояв керівнику обласної міліції, було зрозуміло, що робити? До того ж, Ігор відчував постійну підтримку від його знайомця – «шерифа» Пиліпівки.

Інша справа, боротися з системою, з державою, з армією, міліцією, службою безпеки і силою силенною різних інших силових структур! Причому, всі ці структури пов'язані одна з одною взаємними послугами, прикриванням справ, хабарями, наркотиками, незаконною торгівлею, кумівством.

На майдані Незалежності, який іще після подій 2004 року вся Україна називала просто Майдан, справи розгорталися все швидше і швидше. Вже пустим він ніколи не був. Люди стояли майже впритул. Розгорнули намети. Запрацювали польові кухні. Постійне чергування протестувальників було налагоджено комітетом, який

створився стихійно, але одразу набув повноважень виконавчого органу.

– Ви й тут керуєте парадом, – пожартував Ігор, побачивши здалеку, як Шантарський дає розпорядження.

– На нас чекають справжні бої, – негайно відгукнувся той. – Пригадай, що було зі студентами? Тому твоя перша задача повідомити про можливий початок нової бійні.

– Слідкуйте за апаратурою на сцені, – негайно відповів наш герой.

– Тобто? – зацікавився «шериф». Було чути, як він, відвів трубку від себе і комусь каже: «Зачекай, у мене тут важлива інформація».

– За декілька годин до розгону студентів зі сцени почали прибирати апаратуру, – пояснив Ігор. – Я роблю висновок, що тим, хто є її власником було відомо про плани «Беркута». А ви знаєте, хто це такі?

– Знаю, – невесело відгукнувся ВГ. – Ті, хто хоче стати лідером опозиції: Сеня Кролик, Боксер та Тягнибок. Що ж, ти дав мені козирі для розмови з ними. Зайду з козирів прямо зараз.

Ігор вимкнув мобільного телефона, по якому йшла розмова, бо «світитися» поруч з другом йому було заборонено, і озирнувся довкола. Його погляд мимоволі прикув до себе жартівливий плакат, що прикрашав ялинку. На ньому великими літерами якийсь хтось невідомий написав: «ЙОЛКА».

«Мабуть розмова з новими лідерами пройшла успішно, – вирішив Ігор, коли на Майдані протестувальники почали будувати барикади.

Для них використовували всі підручні матеріали: огорожі дороги, дорожні знаки, гілля дерев. Волонтери підвозили старі покришки, аж поки не вийшла постанова Генеральної прокуратури про те, що це злочин, який буде каратися позбавленням волі до десяти років.

– Поїдеш до рідного міста, – розпорядився Петро Семенович одного дня, дивлячись у телевізор, в якому численні кореспонденти, сновигаючи поміж зведених барикад, брали інтерв'ю у протестувальників. – Там захоплено міськраду. Проведеш прокурорський нагляд за діями «Беркуту». Щоб не було, як на майдані. А то розголос пішов на весь світ...

VII

Їхати до свого міста йому прийшлося вперше за час роботи в Генеральній прокуратурі. Галина теж захотіла відвідати малу

батьківщину, тому, прибувши до обласного центру, молоде подружжя одразу пересіло на приміський автобус до Пилипівки.

З дороги вони зателефонували Мар'яні Сидорівні, тому вся нова родина зібралася в Пилипівці, в домі Галининих батьків.

– Ось тепер ми приллємо твоє призначення по-справжньому, – одразу виголосив батько й потяг Ігоря до столу, де вже були приготовлені різні страви, а посередині стояла пляшка з-під шампанського, закоркована старою пластиковою пробкою.

– Не спіши, – смикнула його мати Галини, – іще встигнеш нализатися. Дай хоч зятю з матір'ю обійнятися!

– Тобі важко, я бачу, он як змарнів, – тихо сказала Мар'яна Сидорівна, обіймаючи та цілуючи свого сина. – Може варто все кинути, та повернутися додому?

– Ні, мамо, вже не повернуся. Та й пізно.

– Небезпечно? – стривожилася жінка.

– Не хвилюйся, Шантарський мене захистить!

– Чи не настав отой «последній і решительний бой», про який він мені торочив?

– Схоже, що так.

Тиха розмова була перервана приїздом вітчима Івана Микитовича та зведеної сестри Валентини. Обійми, поцілунки, веселі вигуки тривали аж доки господиня всіх не запросила до столу.

Після веселих тостів, смачної закуски гості якимось притихли.

– Ну розкажіть, що це за революція в місті? – розпочав Ігор «опитування свідків».

– Та яка там революція? – махнув рукою Іван Микитович. – Виперли міського голову попід руки з кабінету, кабінет зачинили, і самі порядкують.

– За що?

– Та він же людям не дає бізнесом займатися! – сплеснув співбесідник пухкими руками. – Що не захочеш відкрити, який-небудь бізнес, одразу приходять від нього чи то податкові інспектори, чи то пожежники, чи ото санстанція – і всім плати.

– Так може ті штрафи йдуть в міське казначейство? – на всяк випадок припустив Ігор, хоча вже знав відповідь.

– В «карманейство» вони йдуть. Тобто, в кишеню голові. Всі фірми йому платять, а він тільки жирує. Палац собі вибудував, на якій дорожчій машині їздить і все по місцевому телебаченню повчає, як треба вести справи.

– А у нас в училищі ремонту не було вже більше двадцяти років, – поскаржилася Валентина. – По деяких коридорах і ходити страшно, а ну, як стеля обвалиться! І верстати у нас іще трофейні з минулої війни. А хлопцям, що вчать на програмістів, так приходиться все на папері програмувати, а не на комп'ютерах.

ч.2. Майор Петренко.

– Та що ти розпитуєш, – вигукнув Галинин батько, – ти ж сам там жив і все те бачив!

– Так, Але я думав, що всі вже звикли до такого стану речей...

– «Стану речей» – негайно передражнив його тесть. – Неподобство і хабарництво! Ось і весь стан!

– І як же це у людей терпець увірвався? Що стало поштовхом?

– Це я тобі розкажу, – вступила в розмову Мар'яна Сидорівна.

– У дитсадку «Сонечко» зробили ремонт коштом міськради. З великою помпою відкрили. Мер говорив розумні речі, а через тиждень після того, як туди привели дітей, впала стіна. Одна дівчина загинула і четверо покалічені на все життя.

– А прокуратура? – не втерпів Ігор.

– Оголосили нещасним випадком. Батькам виплатили якусь компенсацію на поховання і лікування. Аж ось найшлися люди, які знайшли папери, які доводили, що більшість матеріалів було списано на неіснуючий фонд, з якого ці гроші пішли кудись за кордон. Кажуть, що це для навчання його дочки у Франції.

– І тоді люди й піднялися?

– Якби ж то! Надіслали копії в прокуратуру. Ті відписалися, що складу злочину немає, а доказів недостатньо. Послали в Генеральну – просто не відповіли.

– І от тоді...

– Якби ж то. Терпець людям увірвався після виступу мера по ТБ, коли той майже прямо заявив, що він надіслав за гроші міста талановиту дівчинку за кордон на навчання. А вона ж і не вчилася ані в школі, а ні в університеті.

– Зачекай, зятю, – гукнув з іншого кінця столу вже підпилий тесть, – так це тебе як цапа-відбувайла сюди направили? Що ж ти такого утворив?

– Виходить, що так, – погодився Ігор. – Мені потрібно зателефонувати, – піднявся він зі столу і вийшов до літньої кухні й зачинив двері.

– Отже, заворушення навколо міськвиконкому виникло внаслідок пасивності Генеральної прокуратури? – запитав він у Петра Семеновича через виданий ним мобільний телефон. – Тоді, мені прийдеться розслідувати не заворушення, а злочини мера? Чому ви не попередили?

– Не гарячкуй, – голос шефа був напружений. – Не попередив, бо у мене не було фактів. Думав, що просто зводять наклеп на хорошу людину. Я з ним познайомився, коли приїздив до міста. Ми так добре посиділи удвох. А тепер він переляканий зачинився вдома і боїться вийти.

– Зачинився у власному палаці, збудованому за гроші міста?

– Ось що, – grimнув шеф. – Тобі надали повноваження, от і розбирайся. А не скавучи, як щеня!

ч.2. Майор Петренко.

Ігор подивився на трубку, в якій іще звучали гудки відбою, узяв телефон, переданий людьми Шантарського і зателефонував своєму захисникові.

– Я знаю про стан справ у місті, – як завжди чітко відповів «шериф». – Можеш сміливо йти до мерії – там Вепр зараз керує обороною. Він уже попереджений.

– А як щодо «Беркуту»? Хто ним зараз керує?

– Майор Галушко. Не смійся, таке у нього прізвище. Був старлеєм у Горобця, ти ще його пам'ятаєш. А як того поперли до Криму, цього поставили замість нього.

– Мабуть довів, що зможе не гірше за того «кришувати» наркоту, – підсумував Ігор.

– Мабуть, – буркнув Шантарський, – щось іще, бо у мене справи?

– Все, відбій.

Натиснувши кнопку із зображенням червоного телефончика, Ігор задумався: «Попадати в неприємності, – це я вмію. Викручуватися – теж. Але Галина з батьками, мама... Що з ними робити?»

– Забув сказати, – перервав його думки дзвінок «шерифа». – За рідних не хвилюйся, за ними наглянуть.

– Так Валя вчиться у місті, а батько часто туди їздить.

– Все буде добре! Дій так, неначе вони за товстим муром!

Ранком наступного дня Ігор одягнув свою прокурорську форму й поїхав до міста, наказавши своїй рідні декілька днів пересидіти у Пилипівці.

З автовокзалу він пішки повільно пішов у напрямку «Білого дому», як іще з радянських часів було прийнято називати міськвиконком.

Там він побачив картину, яка одразу нагадала йому Київський Майдан: біля входу, затуляючи його, лежала купа мішків з піском. За купою стояли чоловіки, одягнені хто у що, але з мисливськими рушницями.

На відстані двох десятків метрів навпроти вишикувалися «беркутівці» у бойових обладунках: бронежилети, наколінники, каски та автомати. На іншому краю площі стояли автобуси, в яких привезли цих вояків.

– Командира до мене! – вигукнув Ігор підійшовши до лави бійців «Беркуту».

– Товаришу молодший радник юстиції, – почав доповідати майор Галушко, не дивлячись на обличчя, а розбираючи звання прибульця.

– Не товариш, а пан, – посміхнувся Ігор. – Привіт, Максиме.

– Ігоре, ти? – вже не за статутом, а по дружньому Галушко потиснув руку нашому герою. – Приїхав розбиратися?

ч.2. Майор Петренко.

– Так. Розкажи коротко, що діється. І що сталося теж. По-перше, хто віддав наказ стерегти «білий дім»?

– Так подзвонили зі служби охорони, кажуть, що на мера напали.

– Так, і що ти зробив?

– Скомандував і ми прибули сюди. Але тут уже були цивільні з рушницями. Вони крикнули, щоб не підходили, бо будуть стріляти. Я крикнув щоб відпустили мера. А ті, озброєні, почали реготати і кричати, що мер у себе в маєтку сидить, і мабуть від страху всрався!

– Ти перевірив, це так?

– Вірно, мер був на місці, тобто, вдома.

– Обійти з тилу не пробував?

– Спробував, але вони чатують з усіх боків.

– Більше не пробуй. А краще одведи людей до автобуса і чекайте там, я піду побалакаю з тими «мисливцями».

– Піти з тобою? Чи охорону дати?

– Ти здурів? Наближення озброєних людей вони сприймуть як початок штурму й почнуть стріляти. Хочеш трупів? Ось візьми мій номер телефону, будемо тримати зв'язок.

Підходячи до будівлі міськвиконкому, Ігор почув веселі вигуки: «Наша бере!». Озирнувшись, він побачив, що «беркутівці» почали відходити до автобусів.

– Ви до кого? – спитав чоловік у «балаклаві» з рушницею у лівій руці.

– До командира. Покличте його сюди.

– Не треба кликати, заходьте. У нас все організовано так, що робота установи не припиняється. Командир у вестибюлі ліворуч.

Справді, у двері виконкому постійно заходили й виходили люди. Більшість навіть не спинялася, а одразу заходили всередину.

У вестибюлі за столом сидів Веpr, який широко всміхнувся, угледивши друга. Та ось посмішка згасла і він офіційно запитав:

– Ви до мене?

– Так, якщо ви командир цих озброєних людей? Нам потрібно поговорити.

– Кажіть тут. У мене немає секретів від моїх побратимів, – відповів Веpr, озирнувшись. До столу, за яким він сидів, почали сходитися озброєні чоловіки.

– Ваші дії підпадають під статтю 294 Карного кодексу України «Масові заворушення». Такий злочин карається...

– Не треба, – обірвав Ігоря Веpr, – ми знаємо.

– То може припинете? А я домовлюся, щоби «Беркут» вас не чіпав.

– Ага, «припинете»! – заволав вже немолодий чоловік. – Мою онучку придавило після їхнього ремонту, а ми припинемо?! Ніколи! Цей негідник має відповісти за свої діла!

– Щоб це сталося, потрібно правильно скласти позов до суду, а не захоплювати будівлю. Ви ж перешкоджаєте веденню справ.

– Навпаки, – тепер уже широко посміхнувся Вепр. – Виконком зараз працює краще, аніж будь-коли. Ходіте, я покажу.

– Як же краще, – зауважив Ігор, побачивши на другому поверсі чергу з восьми людей. – Он люди стоять. Раніше такого не було!

– Звісно, не було, – підхопив Вепр. – Раніше до цього кабінету на прийом записувалися за два-три місяці наперед, заносили хабаря не менше, як триста доларів, а вже потім отримували необхідні довідки, виписки, посвідчення. А ми їх заставили працювати по-чесному. Зайдімо всередину.

Там за столами з комп'ютерами трудилося четверо жінок. Іще троє сновигало поміж кабінкетами цим та сусіднім. Біля дверей та вікна стояли чоловіки з пов'язками на роті, які нагадали нашому герою гангстерів з американських фільмів.

VIII

– *Вот и прокуратура!* – підняла голову одна із жінок, побачивши Ігоря в прокурорській однострої. – *Теперь вас посадят за ваши издевательства!* – додала вона, дивлячись на Вепра.

– Ви хочете подати скаргу? – негайно відгукнувся Ігор. – Будь ласка, я вас слухаю.

– *Они...* – тут жінка замовкла, стиснула губи, добираючи слова, і продовжила, – *...они пришли с ружьями, говорят: «работайте». А нам и в туалет некогда выйти!*

– Тобто ви скажете, що вас заставляють виконувати вашу ж роботу?

– *Да! То есть, нет! Вы меня не понимаете, что здесь твориться насилие над человеком!*

– Якщо вам не подобається тут працювати, то знайдіть собі іншу роботу, спокійнішу, – розміреним тоном продовжував Петренко. – Чи може вам тут медом намазано, то ви й не покидаєте таку важку працю?

– Вірно, що медом, – відгукнувся хлопець біля вікна. – Такі хабарі, що оця «нешасна» вже третю машину міняє. Її ті вже не підходять!

– Іще які скарги у когось є?

– *Так вы не прекратите это издевательство?* – знову повела своєї жінка. – *Я буду жаловаться вашему начальству!*

– Я не бачу ознак знуцання. Я бачу людину, що не хоче виконувати свої службові обов'язки.

– *Тогда я отказываюсь работать в этих условиях,* – жінка підскочила з-за столу і намагалася вибігти з кабінету, але її перепинив чоловік, що чатував біля дверей.

– Нікуди ви, малошановна пані, не підете. Працюйте далі, – тихо але твердо сказав він, широко розставивши руки. – Сядьте на місце, глитай трудового народу!

– *Он ещё и обзывается!* – верескнула жінка. – *Прокурор, будьте свидетелем – это оскорбление!* – додала вона, повертаючись на своє робоче місце.

– Не бачу образи, – розвів руками Ігор, – вас порівняли з персонажем відомого літературного твору. Ви маєте радіти, що нагадуєте оцьому чоловікові літературний персонаж.

– *Я требую записать мои свидетельские показания!*

– А оце вже діло. Зараз я запишу ваші показання, а потім вийду в коридор і запишу показання людей у черзі. Узнаю скільки і кому давали хабаря. Як ви думаєте, ваше одне свідчення проти свідчень десятків людей буде в суді виглядати переконливо?

Жінка знітилася і сіла на своє місце.

– А у тебе хлопці й Карпенка-Карого читали, – похвалив Ігор Вепра, вийшовши із ним до виконкомівського коридору. – Підвищуєш культуру бойових мас?

– Скажімо так, старі п'єси в наш час зажили власним новим життям і читаються так, неначе написані вчора.

– Ну годі балачок, – Ігор озирнувся довкола, чи не підслуховує хтось. – Мені тепер потрібно вас виручати. Але найкращий захист це...?

– Напад, – підхопив думку його Вепр. – І як ти нападеш?

– Нападемо ми разом. Негайно відправ усіх вільних на пошук оригіналів паперів щодо ремонту дитсадку. Серед працівників є чесні люди? Не такі, як оті, – Ігор мотнув головою убік кабінету, якого вони щойно вийшли.

– Більшість якраз нормальні, чесні. Все нам розказують, що роблять і для чого. Ми вже й фінансування пенсіонерів та дитсадків провели без усяких затримок.

– Тоді вперед! І знайди протоколи щодо фінансування навчання «дуже талановитої дівчини». А я – до казначейства.

– А там що?

– Побачиш, не зволікай. Ось-ось прийде наказ «Беркуту» вас атакувати. Хочеш крові?

– А ти звідкіля знаєш? А, зрозумів, це твоє оце «піті-піті».

– Ні, це здоровий глузд. Не може три дні бути захопленим міськвиконком невідомо ким.

На площі, куди поспішив вийти молодший радник юстиції з'явилося декілька чорних автомобілів, біля яких юрмилися міліціонери в погонах. Петренко пішов до того натовпу.

Ще здалеку він почув розпорядження про початок штурму, які надходили від опасистого генерала міліції.

– Прошу зачекати зі штурмом, – звернувся Ігор до начальника обласної міліції. – Я веду перемовини.

– *Кто это?* – гаркнув генерал, брезко розглядаючи новий персонаж, що посмів перебити такі важливі його настанови.

– Я представник генеральної прокуратури і маю наказ не допустити побоїща, яке сталося в Києві, – чітко доповів наш герой, пред'являючи свої документи. – Тому вимагаю припинити підготовку до штурму і дочекатися результатів, які, як я думаю, будуть відомі іще до кінця дня.

– *Даю время до двадцати двух ноль-ноль. Потом начнем штурм,* – розпорядився генерал і від'їхав на своєму авто.

У казначействі справи спочатку пішли недобре: ніхто не хотів давати завірені копії банківських виписок. Прийшлося загрозувати судовим переслідуванням через перешкодження слідству.

Повертаючись майже бігом до міськвиконкому, Ігор сподівався, що наказ генерала будуть виконувати. На щастя, так і було, але «беркутівці» почали озброюватися.

– Ти що, здурів? – налетів Ігор на майора Галушко, – для чого їм видали бойові патрони? Я ж пообіцяв, що все владнаю!

– Я тільки виконую наказ, – відповів командир, відводячи очі.

– Гітлерівці теж таке казали на Нюрнберзькому процесі! Припини негайно! Інакше я відкрию впровадження справи щодо перевищення службових повноважень!

Заскочивши у фойє і не побачивши Вепра, Ігор почав галасувати:

– Командира до мене негайно!

Вепр вийшов з текою в руках.

– Ось усі папери.

– Зроби три кольорових якісних копії, одну, ні дві дай мені, оригінали заховай, а третю копію тримай у себе.

– Для чого це?

– Потім поясню, – на ходу відповів Ігор. – Я до суду, а ти готуйся до штурму.

– А хіба ти не домовився?

– Я не вірю словам генерала. Виведи зайвих людей, щоб не постраждали.

У міському суді Ігор швидко склав прокурорське впровадження проти мера міста щодо нецільового використання коштів.

– *К какому судье это расписать?* – спитала його секретар суду, реєструючи справу. – *Потому что, не всякий возьмется за такое дело.*

– До того, хто не злякається. Такі у вас є?

– *Есть один. Ему скоро на пенсию.*

– Гаразд. Але прошу вас сьогодні затриматися. Аж до десятої години вечора. У мене буде іще одна справа.

– *Так поздно? А как я домой попаду? И почему нельзя завтра спокойно всё оформить?*

– Завтра вже буде пізно! І не хвилюйтеся, вас додому довезуть.

Назад, на площу перед міськвиконкомом Ігор не майже, а біг, пригадуючи кроси, які бігав в університеті. Іще здалеку він почув людські крики, серед яких вирізнявся дзвінкий жіночий лемент. Чоловічі басовиті вигуки тільки зрідка проривалися крізь загальний гамір.

На площі вирувало людське море. Іншими словами, окрім оцих книжних, Ігор не міг визначити раніше не бачене у рідному місті видовище. «Як Майдан, – тільки й подумав він, кидаючись до центру подій.»

В центром була група «партизан», як їх одразу назвав наш герой, що стояли колом, наставивши рушниці на «беркутівців». Ті, у свою чергу, тримали автомати наготові. Навколо юрмився і галасував натовп, що складався переважно з жінок.

– Генеральна прокуратура! – щосили закричав Ігор, кидаючись поміж озброєних людей. – Опустити зброю!! Галушко, до мене!

– У мене наказ генерала почати штурм, – крикнув той з-за лави своїх підлеглих. – Нічого не можу подіяти!

– Я заведу справу і на генерала, і на тебе, і на всіх, хто зараз не опустить зброю!!! Негайно припиніть! Потрібно діяти в межах правового поля!!!

Чи то слова «генеральна прокуратура» чи слова «правове поле» так подіяли на людей, що гамір трохи притих, а майор Галушко вийшов наперед.

– Коли ти отримав наказ? – гнівно запитав Петренко. – Генерал мені обіцяв до двадцять другої години нічого не робити.

– А як ти пішов, одразу й дав команду.

– Вони чоловіка вбили, падлюки, нелюди! – закричала якась жінка з натовпу. – Хай би їх усю рідню отак повбивало!!!

– Де він? – негайно зреагував Ігор.

– Он, за отими мисливцями лежить, – хитнув головою Галушко.

– Швидко викликали?

– Ні, та ми хотіли його забрати...

– Іще й допомогу не викликали?!!! – заволав Ігор, намагаючись створити почуття провини не тільки у керівника, але й у його підлеглих. – Таки ви нелюди! Це ж ваші громадяни, серед яких ви

ч.2. Майор Петренко.

живете, серед них ходите, а тепер одягли маски, щоби вас не упізнати – і стріляєте!!!

Автомати «беркутівців» почали поволі опускатися.

– Хто стріляв?

– Ми своїх не видаємо, – прогугнявив хтось із автоматчиків.

– Ще й як видасте! Інакше всю вашу роту буде розформовано, а вас звільнено. Де ви іще отримуєте такий заробіток? Але про це потім. Швидко викликайте негайно!!

– Ми вже викликали, – до Петренка підійшов чоловік у «балаклаві», але Ігор одразу упізнав Вепра. – Пораненого перев'язали.

– Тоді й ви опустіть рушниці. Почнемо перемовини, хоча ні. Складемо протокол. Галушко, ти коли отримав наказ генерала?

Той докладно розповів про початок штурму, час і момент пострілу, назвав того, хто стріляв.

– Стрільця до мене, – звелів Ігор, зрозумівши, що він оволодів ситуацією. – Хворого – в лікарню. А ви, – він обернувся до Вепра, – скажіть, щоби ваші мисливці теж опустили зброю.

– Поки вони не відійдуть, ми не опустимо, – тихо, але твердо відказав Вепр. – Їм віри немає.

– Галушко, ти чув? Відведи своїх людей!

– Вепре, – стиха додав Петренко, доки майор «Беркуту» біг до своїх, – мені потрібні свідки, щоби скласти протокол. Причому такі, щоб потім не змінили своїх показань.

Вепр теж кинувся в інший бік. Підїхала машина «Швидкої допомоги» з написом «Ambulance» на капоті, написаному у дзеркальному зображенні. Лікарі поклали пораненого на носі й понесли до машини.

Обидва командири зійшлися біля Ігоря майже одночасно. За Вепром ішло з десяток жінок, а за майором Галушкою плентався його боець.

– Зараз я буду вчиняти дії згідно Кримінального процесуального кодексу, – виголосив молодший радник юстиції, набуваючи офіційного вигляду. – Свідки потім мають підписати складеного мною протоколу. Тепер до тебе, – звернувся Ігор до стрільця. – Поясни, чого ти стріляв?

– Так вони на нас націлилися. А генерал сказав, якщо буде провокація – стріляйте.

– Стоп! Хто іще це чув?

– Так усі наші хлопці.

– Приведи сюди тих, хто це сам чув. Та не бійся, я вас вигородити хочу! Максиме, ти теж чув? – звернувся Петренко до Галушки.

– Чув. Він як приїхав, так одразу й сказав.

– Так і зафіксуємо, що постріли по цивільним особам були здійснені за наказом генерала міліції...

Склавши протокол, Ігор зібрав більше десятка підписів свідків, відправив запит до лікарні, щоб визначити шкоду, завдану здоров'ю постраждалого.

– А тепер Максиме, ти підеш з оцим хлопцем і вивчиш усі документи про те, як мер грабував наше місто, як крав гроші з усіх статей – від ремонту доріг до харчування дитсадків. А хлопцям накажи збиратися і виїжджати до місця розташування. Бо без керівника міська адміністрація працює краще!

Секретар суду таки дочекалася нашого героя, прийняла до впровадження справу проти генерала і запитала:

– *Вы обещали машину...*

– Зараз, – Ігор зв'язався з Вепром. – Як справи? Читає, значить. Каже, що йому соромно. Добре. Тут ось які діла. Потрібна машина. Не тільки мені. Треба й дівчину відвезти додому.

– Відвеземо, – озвався Вепр. – Але тобі раджу одразу тікати до Києва.

– Так а мої, сам знаєш де?

– Твоїх уже стережуть. А тобі не варто показувати напрямок, тому зачекай на мого хлопця, який доставить тебе на станцію Зміївка. Там опівночі проходить потяг зі Львова.

ІХ

До Києва Ігор прибув зранку, одразу зайшов на роботу і склав точний звіт про події, приклавши копії всіх документів та своїх впроваджень.

– Ти впевнений, що там воювати не почнуть, коли тебе немає? – запитав Петро Семенович, починаючи знайомитись із паперами.

– Не дуже, але після моїх подань до суду на мера та начальника міліції, я побоявся залишатися, адже хоч і людей поміняли, та методи залишилися тими ж самими: мене могли просто вбити. Та й командир «Беркуту» наче б то став на сторону протестувальників.

– Не просто став. А, ти ж був у поїзді, а потім писав звіт. Так от, по першому каналу показували, що той, як його Вареник?... (Галушко – підказав Ігор). Та все одно, так от, – повторився шеф, – він влаштував цілу виставу. Став перед людьми на коліна і просив пробачення у натовпу що зібрався. І кричав, що йому соромно за свої дії та дії підлеглих.

– Це добре, але ж його за це генерал не пожаліє.

– Звісно. Викинуть його з «Беркуту». І нікуди більше у подібні структури не візьмуть. Так, стій! – скрикнув шеф, дочитавши звіт

ч.2. Майор Петренко.

до кінця. – Ти не мав права заводити справи на генерала та голову міськвиконкому! Я тобі цього не доручав!

– І не треба було, – відповів Ігор, який вже підготувався до цього повороту розмови. – Я користувався статтею двадцятою «Закону про прокуратуру». Там сказано, що я був зобов'язаний звернутися до суду в разі виявлення порушень прав «громадян, держави, а також підприємств та інших юридичних осіб», – Ігор із задоволенням процитував вивчений напередодні останній пункт цієї статті.

– Так, але ж я не доручав, – спробував оборонити свою думку Петро Семенович.

– А я маю діяти за законом, чи як? Чи ваше доручення обмежує мої повноваження?

Шеф тільки махнув рукою, мовляв йди уже, і демонстративно зашурхотів паперами.

– Вепре, – звернувся Ігор по особистому телефону, вийшовши з приміщення прокуратури на обід. – Там Галушку, швидше за все знімуть з посади після його каяття.

– Можливо, – задумливо відповів командир, – а може й ні. Знаєш, після твоїх подань до суду тут все заворушилося. По-перше, «Беркут» і справді пішов, хоча ми пильності не втрачаємо. По-друге, приїздив мер, просився до кабінету, мовляв, хочу іще прислужитися людям. Там ми його втришії виперли геть. По-третє, міліційний генерал теж не приїздив. Все дивним чином затихло.

– Мишку, – другий дзвінок був Загоруйкові. – Як там у вас справи?

– справи всі у тебе, а у нас дріб'язок.

– А серйозно?

– Тоді коротко: генерал дзвонить до Києва, питає, як реагувати на судовий позов. Моя дівчина, ти пам'ятаєш, вона ж його секретарка, кинула мене, вигнала з квартири. Іди, каже геть, ти такий же, як і твій друг Петренко. Все вам правда потрібна, каже. Не можете, каже, жити, як люди, і собі щось мати і людям давати. Ось так ти мені знову все життя зіпсував! Друже! – останнє слово було сказане так, що Ігор вимкнув телефон.

– Вепре, – знову Петренко зв'язався з командиром протестувальників, – потрібно рятувати Галушку і тих його хлопців, що підписали свідчення проти генерала.

– Щось сталося? – спитав той, потім Ігор почув, як Вепр комусь кричить: «Стій, я ще не все сказав... Хто, хто дзвонить? Не твоя справа. Як узнаєш, я буду вимушений тебе убити. Знаєш такий анекдот про Санта Клауса? Потім розповім, зачекай». – То що там таке?

– Я тут поміркував... (У слухавці було чути, як Вепр одразу ледь чутно пробурмотів «піті-піті»...) Щоб генералу виправдатися,

ч.2. Майор Петренко.

вигідно буде убити Максима, а все списати на твоїх хлопців. Тоді й застосування зброї буде виправдане і перевербований «беркутівець» вже не зможе заперечити. І стрільця, того, що поранив чоловіка, до речі, як він? («Живий, куля ковзно пройшла») Так от вигідно також убити стрільця, мовляв, як помста.

– Зрозумів. Це все?

– Ні. Сім'ю Галушки також приховай, бо у нього дитина недавно народилася.

– Звідкіля знаєш? Він тобі казав?

– Не встиг похвалитися. Але у нього на кітелі я побачив білу пляму, не інакше як немовля зригнуло, коли батько взяв його на руки.

– Знову твої таємничі висновки. Гарзд, населення Пилипівки сьогодні збільшиться на декілька біженців.

– Де ти ходиш? – напався на Ігоря його начальник Петро Семенович, – Обід давно скінчився?

– Але ж я тільки сьогодні приїхав, мені й відпочити не можна, чи що?

– Не той зараз час, щоб відпочивати. Залишишся за мене у відділі, а мені потрібно вийти до кінця дня.

– А чому я? У нашому відділі є старші за званням. Я ж тільки молодший радник!

– Вередувати як дитина будеш потім. Я наказую!

Шеф вийшов, а у нашого героя запрацювало «серендіпіті»: «Раніше він ніколи не просив його прикрити, просто йшов, куди хотів. А тут раптом, «залишаєшся за мене».

Ігор озирнувся довкола, але у кабінеті начальника майже нічого зайвого не було: стіл, декілька стільців, вішалка для одягу, та й усе. У шухлядах столу лежало тільки декілька неважливих документів. Комп'ютера не було.

«Отже всі його секретні справи він тримає десь, в іншому місці»

– Товаришу радник юстиції, – звернувся він до колеги, зайшовши у свій кабінет. – Чи маю я право у день приїзду на відпочинок?

– *Почему вы так официально?* – мляво відгукнувся той, бо як видно, дрімав за своїм столом.

– Бо Петра Семеновича немає, а ми з вами фактично незнайомі – з першого дня роботи тут я увесь час у роз'їздах.

– *Тогда зовите меня как и его по имени-отчеству: Мирослав Всеволодович.*

– Так я можу піти додому? Бо Петра Семеновича немає, спитати ні в кого.

– *Конечно, голубчик, идите.*

– Мирославе Всеволодовичу, раз уже ми розбалакалися і нас ніхто не чує, то може відкриєте мені вашу тайну?

ч.2. Майор Петренко.

– *Какую тайну?* – остаточно прокинувся колега й поглянув на Петренка з-під окулярів.

– Колись я чув, як ви казали, що Петро Семенович скоро почне. А що саме він почне? Він, наче б то просто працює.

– *Ну вы и наивный человек,* – зневажливо посміхнувся співбесідник, – *эту тайну знают все не только в нашем управлении, но и во всей Прокуратуре.*

– І що ж там за тайна?

– *А тайны то и нету. Петро хочет стать генеральным, а у него все не выходит. Они ведь со Пшонкой в одном ВУЗе учились, вместе росли по должностям, а потом Пшонка стал генеральным. Он и Петра к себе перетянул из области, но Петра даже своим заместителем не взял. Поэтому Петро все время и пытается как-то подсидеть старого товарища. Вон и вас из области выдернул, для каких-то своих дел.*

«Я щось таке й припускав, – міркував Ігор ідучи вулицею. – Тоді виходить, що зараз десь шеф зустрічається зі своїми агентами. Бо мене, схоже він або тримає в запасі, або перестав на мене розраховувати. І куди ж він міг піти?»

Та ось Петренку саянула слухна думка, він натягнув глибше шапку на вуха, бо грудень був холодним, і вирушив у напрямку парку, де юрмилися люди, що представляли так званий Антимайдан.

«Справді, де легше сховати листок? У лісі – промовляв він про себе звичну примовку. – А людину – на Майдані. Але там Шантарський, який може упізнати. Отже – Антимайдан».

На підході до парку, в якому розташувалися й засмічували протестувальники проти протестувальників, його пробував спинити міліцейський патруль, але варто було Ігорю розстібнути комір пальто та показати прокурорську форму, як міліціонери відійшли.

Петренко походив серед людей, прислухаючись до окремих фраз: «...а паспорта забрали и не отдают...», «... а сьогодні холодніше, аніж учора...», «... моё мнение по этому вопросу отрицательное...».

Петра Семеновича видно не було. Та ось серед людей пронеслася чутка: «*Деньги дают за вчерашнее дежурство*», як усі потягнулися до великого білого намету з емблемами «Партії регіонів».

І саме у цей момент Ігор помітив шефа, що розмовляв, тут наш герой своїм очам не повірив, розмовляв з тим міліціонером із Закарпаття, який не відбивався на фотографіях!

«Як його там, – почав пригадувати Петренко, – здається старшина Семесів? Так Ілля Семесів!»

Співрозмовники скоро закінчили і старшина залишився один.

– Здоров був, Ільку, – підійшов до нього Ігор. – Яка доля тебе сюди закинула?

Той помовчав, пильно вдивляючись в обличчя Петренка, а потім широко усміхнувся:

– А-а-а, молодший радник юстиції, – він простягнув руку, яку Петренко після деяких вагань, потиснув. – Ти мій добрий ангел! Після твого приїзду, мене одразу перевезли до Києва й звільнили.

– Так, я працюю під керівництвом Петра Семеновича, – обережно почав Ігор. – І до Закарпаття прибув за його дорученням.

– Він мені так і сказав.

– Отже справу проти тебе закрили?

– Повністю.

– А жінку свою, яку ти убив, тобі не жаль?

– Мені Петро Семенович пояснив, що вона була в групі ризику і все одно незабаром загинула б від чиеїсь руки. А так, хоч не мучилася, бо я їй поцілів прямо в голову.

– А тут які у тебе справи, окрім заробітку за створення масовки на Антимайдані?

– То пусте, я тут тільки проживаю, бо наш начальник (Ігор відмітив оце «наш») готує мене до великих справ. Ти через це тут?

– Так, через це. Інакше, як би я вас знайшов? Я тут для твоєї підстраховки. Але Петру про мене не кажи, – тут фантазія понесла Ігоря по сюжетах улюблених детективних романів, – бо є й більше за нього начальство, яке звеліло мені контролювати ваші з ним дії. То це для нього секрет, зрозумів?

– Не дурний, знаю звідкіля ноги ростуть.

– Тому доповідай про вже зроблене.

– Поки що нічого доповідати. Живу тут, у палатках. Годують, гроші дають, кажуть, щоб зачекав, бо скоро прийдеться використати мої таланти.

– Це твоя невидимість на світлинах? – здогадався Ігор.

– Так. Іще мене возять на тренування зі стрільби.

– З якої зброї?

– З мисливської, – співбесідник, побачивши здивування на обличчі Петренка, повторив, – так, з мисливської. Я й сам нічого не второпаю, але «Макарова» не дають. А рушниця завжди при мені. Тільки без набоїв.

– Продовжуй нести службу й готуйся до серйозних наказів! – так урочисто іще ніхто з Семесівом не балакав, тому той виструнчився, підтягнув немаленького живота та виголосив упівголоса: «Готовий служити».

«Тобі аби служити, – подумав Ігор, поплескавши його по плечі та виходячи з парку. – Прямо якесь собаче почуття.»

– ВГ, є новини, – зв'язався він зі своїм захисником і другом, – проти Майдану планується провокація. Думаю, хтось буде стріляти по «Беркуту», який стоїть поперек вулиці Грушевського з мисливської рушниці.

– Зрозуміло, – відгукнувся Шантарський, – тоді можна буде стріляти у відповідь бойовими. Зовнішність стрільця знаєш? Чи краще фото? Ми б розмножили

– Зовнішність звичайного сільського дядька, пузатий, трохи нижчий за мене. А зі світлиною закавіка. Він не відбивається на фото.

– Це точно? – у голосі друга Ігор не відчув жодної нотки здивування. Як видно, у житті він багато чого бачив. – А як же на документах?

– Його малювали, а потім з малюнку робили фото на документи.

– Тоді пошукай малюнок. Все? – запитав Шантарський. – Ні, не вимикай телефона. Раз починається стрілянина, твоїх я затримаю у Пилипівці ще на деякий час... Не заперечуй, так безпечніше. А в твоїй квартирі будуть постійно перебувати мої хлопці. Заодно й зігріються, бо мороз дужчає з кожним днем.

– А як Петро Семенович прийде?

– Сподіваюся, що ні. Раз у нього тепер новий виконавець доручень з'явився.

Повернувшись у свою квартиру, Ігор побачив купу верхнього одягу та взуття у прихожій. З вітальні чувся тихий чоловічий гомін, а з кухні долітали пахощі смаженої яєчні з салом та цибулею.

«Як у кінокомедії «Діамантова рука», – всміхнувся він сам до себе. – Головний герой приходить додому після скандалу з дружиною, чує шкварчання яєць на сковороді, забігає на кухню, а там стоїть здоровенний міліціонер і куховарить».

– Здоров був, Петрасе! – до вітальні вийшов Берко, командир чоти імені Богуна, один із керівників козачих військ Шантарського. – Не хвилюйся, у тебе вдома повний порядок. Хлопців я поклав у вітальні, а спальня твоя. Тому відпочиватимеш без турбот. Бо моїм прийдеться мінятися серед ночі на чергування, а вітальня якраз виходить до прихожої.

– А... – тільки-но почав хазяїн квартири, як його перебив Берко:

– Їжа готова, йди вечеряти.

Тут у двері хтось тихенько постукав. Берко відчинив, увійшов молодик, закутаний по самі очі у теплий довгий шарф навкруги шапки.

– За ним, – він хитнув головою у бік Ігоря, – нікого немає.

Х

Ранок наступного дня почався з розгону, який давав Петренку шеф:

– Яке ти мав право, – галасував він, бігаючи по кабінету й вимахуючи руками, – покинути своє місце? Я дав чіткий наказ, бути за мене! Відповідати на дзвінки, записувати розпорядження керівництва!!

– Так Мирослав Всеволодович був же на місці, – давив на жалість Ігор, пригинаючись, щоб виглядати нижче, і пильно вдивляючись в очі розлюченої людини. – Він приймав усе. А я по закону мав право на відпочинок! Міг би тільки сьогодні скласти рапорт! Хіба щось сталося?

– Сталося! Мені вліпили догану за відсутність на робочому місці без поважних причин! І обіцяли вигнати з роботи, якщо це повториться!! Як я тепер робитиму свої справи?...

Тут Петро Семенович урвав себе, озирнувся, трохи пробурмотів під носа сів за стіл.

«Ось ти себе й виказав, – весело подумав наш герой, – і нічого зробити мені не зможеш, бо я дещо про тебе знаю. Навіть вигнати по статті «не відповідність службовим обов'язкам» не можеш. Бо краще тримати мене поруч, аніж десь. Звичайно, для нього є іще один вихід. Як казав товариш Сталін: «Нет человека, нет проблемы».

– Якщо ти не будеш слухатися, – уже тоном виховательки з дитсадка, продовжив шеф, – то у тебе перспективи ніякої не буде. Так і залишишся молодшим...

– Тоді мені потрібно проявляти ініціативу, – підхопив думку підлеглий, що пильно й віддано дивився в очі керівника. – Дозвольте пройтися по Майдану та подивитися, чи не порушується десь закон?

– До Галинки біжиш? – усміхнувся Петро Семенович. – Що ж, діло молоде, йди. Як вона вагітність переносить?

– Легко. То я піду?

Він і справді пішов на Майдан. Його, як і більшість людей, приваблювала атмосфера волі, дружби, взаєморозуміння, що панувала там.

Ігор бачив, як тендітні дівчатка стрибали, щоб не замерзнути, та приказували: «Хто не скаче, той москаль». Як з жартами будували нову стіну барикади. Як розносили гарячі напої та бутерброди для тих, хто стояв на барикадах.

«Стій! – зупинив він сам себе, – у мене що, в очах двоїться? Тільки що оцей чоловік проходив повз мене, а тепер він знову йде з тієї ж сторони?»

Намагаючись бути непоміченим, Ігор рушив слідом. Та, як видно, той чоловік почував себе на Майдані, як удома. Бо йшов не озираячись у напрямку Будинку профспілок. Заходячи всередину, озирнувся.

«Так це ж один із братів Воскобойнікових, агентів ГРУ, – здивувався Ігор. – Отже, й тут щось затіває наш «Великий брат».

– Смику, є робота, – зателефонував він на секретний номер до головного комп'ютерника у козачому війську Шантарського, – потрібно знайти людину.

– Кого? – плямкаючи відгукнувся той. – Кажі швидше, у мене справи.

– Що, поїсти не дають? Либонь тістечка наминаєш, живіт відрощуєш?

– От не знаєте ви, як би пожартувати, то все про мій живіт!

– Виходить, я не один такий. Але до справи. Пам'ятаєш братів Воскобойнікових? Вони зараз у Києві. Їх треба знайти.

– Точніше, – відгукнувся Смик. – Ти ж їх бачив? Для чого шукати? Скажи ВГ, він направить хлопців і їх знову приймуть у міцні обійми.

– Тепер потрібно хитріше. Знайди їхнє фото, ти ж його робив тоді у Пилипівці, коли ми їх піймали?

– Так. А-а-а, зрозумів. Зараз я це фото пропущу через Гугл-пошук і порівняю з фотографіями на Майдані! Так і узнаємо, з ким він, тобто вони, спілкуються! А потім...

– Зачекай, – урвав його ентузіазм Ігор. – По-перше, як знайдеш і пересвідчишся, що це таки вони, доповіси ВГ, – навіть через спеціальний телефон його не хотілося називати прізвище друга. – По-друге, необхідно підслухати, про що вони розмовляють через свої мобіли.

– Знаю, знаю, – знову не втерпів Смик, – по- третє, піймати на гарячому...

– Знову спішиш! По- третє, задокументувати з максимальними подробицями всіх людей, з якими вони зустрічалися. Телефони, імена, адреси. А якщо можна, то й їх посади та рідню.

– До десятого коліна? – захихотів Смик.

– Якщо можна, той до десятого, – не підтримав його жарт Ігор та вимкнув слухавку.

Новий 2014 рік він зустрічав у компанії Берка та його підлеглих козаків – Шантарський заборонив їхати до Пилипівки, мотивуючи це неможливістю забезпечити охорону.

– Зрозумій, ситуація стає все напруженіше, – пояснював ВГ Петренку, – окрім твоєї інформації я маю дані з інших джерел. Всі вони говорять, що незабаром проллється кров. Тому зателефонуй своїм, але сиди у Києві.

– Галиночко, рідненька, – говорив Ігор згодом у трубку, – як же я за тобою скучив, як же хочу тебе побачити, помилуватися твоїми косами, очима. Обійняти й не рознімаючи рук. Дихати одним повітрям з тобою...

– Гаврику мій любий, – відповідала дружина, – Мій коханий, кучерявий, розумний Гаврику. Я тебе теж люблю і сумую, але розумію, що так для нас безпечніше.

– Вам хоч вистачає на життя?

– Не хвилюйся, на оту картку, що тобі колись видали щомісяця приходять гроші. Тому, все гаразд.

Тим часом Верховна Рада прийняла закони, що дозволяли міліції, СБУ та іншим правоохоронним структурам під приводом боротьби з екстремістами розганяти учасників громадянських протестів. Це викликало цілу бурю емоцій у протестувальників, деякі з яких почали нападати на «Беркут», підпалили декілька їх автобусів.

Оскаженілі «беркутівці» у відповідь почали тотальний терор проти них: роздягали догола на морозі під приводом обшуку; били до нестями, вибиваючи зуби, очі, ламаючи руки й ноги; ловили учасників так званого Автомайдану, що протестували, їздячи на власних авто, і теж жорстоко били.

У ці жахливі січневі дні Ігор спочатку намагався складати акти про перевищення повноважень, але після того, як «беркутівці» його попередили:

– *Ещё раз полезешь со своими прокурорскими штучками, мы и тебя замесим*, – після того він тільки міг безсило спостерігати події по телевізору та постійно перебувати на Майдані, де його стерегли козаки Берка. На роботі його не шукали, дзвінків від Петра Семеновича не надходило.

На Майдані та на вулиці Грушевського, де розташовані споруди Кабінету Міністрів та Верховної Ради почалися справжні бої.

Війська наступали, прикриваючись щитами, а протестувальники оборонялися і у свою чергу намагалися йти у наступ.

Священики греко-католицької церкви, що прибули із Західної України, намагалися примирити протиборчі сторони, та марно. Протистояння з політичних міркувань переросло у ненависть оборонців Уряду та Парламенту до протестувальників і навпаки.

22 січня 2014 року Ігор спостерігав за подіями на вулиці Грушевського, стоячи на пагорбі за Українським Домом. Біля входу до стадіону «Динамо», біля решток підпаленого автобуса утворився клин із учасників Майдану. Попереду, на вістрі клину, йшов хлопець у синій касці. Ось клин наблизився до шеренги бійців у касках, бронезилетах та зі щитами. Кийки в руках бійців почали

бити по спинах нападників, поступово клин розсипався і протестувальники почали відходити.

Та у цю мить увагу нашого героя привернув рух одного з учасників Майдану: огрядний чоловік витяг з-під кожуха якусь незрозумілу зброю.

«Це ж мисливська рушниця з обрізаним дулом, – здогадався Петренко і кинувся з пагорбу вниз, на Європейську площу. – Ілько Семесів почав діяти!».

Навіть серед людський гамір, що не стихав уже декілька місяців, він почув два постріли, що лягнули попереду. Озирнувся, чи немає десь знайомих козаків Шантарського, але у гурті тепло вдягнених, у шапках, а то й касках людей важко було когось упізнати.

– Молодший, – почувся вигук десь збоку й до Ігоря кинувся той, кого він шукав – Семесів. – Добре що ти тут, допоможи вибратися.

Петренко пішов разом із ним у бік Михайлівського собору, розпитуючи по дорозі про постріли.

– Доповідає молодший радник юстиції, – заговорив він у трубку з набраним номером Шантарського. – Наш агент здійснив два постріли по майданівцям. Зараз я його супроводжую по вулиці Володимирській від собору в напрямку Будинку вчителя. Які будуть розпорядження?

– Веди його і не сполохай, – миттєво зреагував Шантарський, – мої хлопці приймуть вас після Софійського собору. Але запитай, кого він підстрелив?

– Слухаюся! – виголосив наш герой і перепитав у Семесіва, – кого підстрелив, знаєш?

– Так, щоб по іменам, не знаю, але як покрутився серед тих хуліганів, то вибрав одного хачика і одного білоруса.

– Звідкіля узнав, що він не українець?

– Познайомився, – здвигнув плечима Семесів. – тут це легко.

«Ось і маю я мороку, супроводжувати вбивцю, який не відбивається на фото, – сумно думав Ігор дорогою. – А що далі? Самому прийдеться убивати?»

– Я далі не піду, – раптом заговорив Семесів, – на розі стоять хлопці з Майдану.

– Не бійся, я тебе проведу, – спробував заспокоїти його Петренко, але той сіпнувся й повернув на Житомирську.

Тоді Ігор обхопив його руками, щоб затримати, та оцей, здавалося б неповороткий чоловік, миттю крутнувся, вдарив випрямленими пальцями Ігорю кадик, звалив з ніг і кинувся тікати.

– Він побіг, – ледь чутно захрипів Ігор, піднімаючись із засніженого тротуару, – туди, – показав він підбіглим хлопцям на спину втікача і почав розтирати своє горло.

ч.2. Майор Петренко.

– Втік, – повідомили переслідувачі, повернувшись за півгодини, – такий хитрий, як видно, вивчив усі манівці, дворами, якимись арками, парканами і все, зник!

– Хлопці діяли не професійно, – відгукнувся Шантарський, почувши про невдачу. – Будемо вчити далі. А що ти думаєш про свою долю? Тобі не час зникати з горизонту подій?

– Думаєте, Петро Семенович мені не пробачить спробу розкрити його вбивцю?

– Упевнений. Поміркуй, секретні завдання він перестав тобі давати, Семесіва від тебе приховував, але навчав того стріляти. І тут ти все зіпсував!

– Давайте зачекаємо на його хід, – запропонував Ігор, – а вже тоді приймемо рішення. Бо мені якось моторошно бути підпільником у своїй країні. А ще маю охорону з ваших хлопців, та й не думаю, що він діятиме негайно.

Але тут наш герой помилився. Увечері телефонним дзвінком його було викликано на роботу.

– Поїдеш до Криму, – звелів Петро Семенович, – там міліціонери у Євпаторії порушили статут, демонстративно приєднавшись до політичної партії «Надежда России». Розберися як слід, аванс на відрядження отримаєш з розрахунку перебування протягом місяця.

– А чому на місяць, – запротестував Ігор, – там справ на два дні?

– Бо відділок у Євпаторії – це тільки ягідки.

– А квіточки, це тоді що?

– А те, що там не один такий відділок, а весь євпаторійський район такий. І у сусідній Севастополь заїдь, там картина іще «веселіша».

– Тоді мені потрібно їхати зі зброєю? Це ж не рідне місто, а зовсім чужа територія!

– Ти маєш навчитися діяти тільки розумом, – батьківським голосом відповів Петро Семенович, – поява зброї у твоїх руках – це кінець перемовин і початок стрілянини. Але ти один, а їх багато. Хто переможе? Вони. А поки ти наче б то беззахисний, тільки щось кажеш, вони вважають, що ти вже програв. Ось тоді й починається справжня боротьба. Ти шукаєш слабке місце у їхніх поглядах на життя. Знаходиш. І починаєш розхитувати. Не спішно, поволі. Ось і перші успіхи, бо хтось з тобою погодився. Ще трохи – і він перевербований, бо визнав твою правоту. – закінчив повчання шеф і твердо закінчив. – Поїдеш, як і завжди, без зброї!

«Схоже на шпигунський інструктаж, – подумав Петренко, виходячи з кабінету

– ВГ, от тепер мені точно гаплик, – невеселим голосом озвався Ігор до друга й захисника після того, як узяв квитки на поїзд. – У

ч.2. Майор Петренко.

Криму ж мої старі «друзі» служать. Вони зрадіють можливості поквитатися зі мною.

– А ти відразу не їдь. Перечекай.

– Підозрюю, що він за мною наглядача направить.

– Зробимо так, сьогодні ти ночуватимеш в Українському домі, а завтра, подивимось, що можна придумати.

У колишньому музеї Леніна, а тепер в Українському домі, Ігоря завели на верхній поверх, де відпочивали, зігрівалися, їли учасники Майдану.

– Ляжеш отут, – розпорядився Берко, показуючи на карімат у самому кутку приміщення. – тут темно, ніхто тебе не побачить. Відпочивай.

ХІ

– Ігорю, прокинься, – кризь сон почув наш герой.

Йому здалося, що це голос Галини, тому він пробував її обійняти, але замість ніжного плеча намацав якийсь кожух. Від чого сон разом зник.

– Що, Галинка привиділася? – обізвався у темряві голос ВГ. – У нас мало часу, тому прокидайся і приймай рішення.

– Про що? Чому я? Яке іще рішення?

– Ти доручав Смику знайти агентів ГРУ? Він їх знайшов.

– Що і контакти розкопав? – повністю прокинувся Ігор і сів.

– Там такі контакти, що ти не повіриш.

– Точніше.

– Точніше важко сказати, бо всіх ми ще не дослідили, але там і «Беркут», і прокуратура, і міліція.

– Когось з прокуратури я можу знати.

– Ти знаєш дуже добре – твій шеф.

– Як шеф! – скрикнув Ігор, від чого у сусідньому кутку хтось завовтузився і сонно пробурмотів: «Тихіше можна?».

Шантарський узяв Петренка за рукав і вивів до коридору, але й там усамітнитися не було ніякої можливості, тому вони вийшли на Європейську площу.

Вдалині виднілися групи заслону, який не пускав протестувальників на вулицю Грушевського, з боку майданівців теж стояли спостерігачі, але загалом було тихо.

– Ми, точніше Смик зі своїм дружком Гопом, влаштували прослуховування телефонів «ГРУшників», – продовжив розмову Шантарський, озирнувшись довкола. – Знаю, що незаконно, – обірвав він протест Петренка, – але ж ти знаєш, які у нас законодавці? Вони вважають, що закони для них не писані, бо живуть «по-поняттям».

ч.2. Майор Петренко.

– Сказали б мені раніше, то може я б вибив судову постанову,
– спробував увести справу в законне русло Ігор.

– Змоделюємо ситуацію, – усміхнувся Шантарський, – ти приносиш копії документів до судді, які назбирав улітку, будучи тоді слідчим міліції. До якого суду підеш? Та байдуже. Твої слова про те, що ти бачив фігуранта свого розслідування суддя не сприйме серйозно. Ти міг і помилитися. А якщо і сприйме, то прослуховування робитиме міліція, яка, як ти знаєш, всі дані передасть у прокуратуру. А там сидить твій шеф.

– Можна в СБУ, – з надією відгукнувся Ігор.

– Ти там когось знаєш? Ні! Ну прийдеш ти з підозрами. А вони можуть запитати твою характеристику за місцем роботи. А даватиме її хто? Твій шеф, який принагідно поцікавиться, для чого вона потрібна.

– То залишається тільки тримати всі записи розмов у себе і шантажувати начальство? Як Мельниченко з його плівками?

– Зате він живий і досі. Тому діяти треба помірковано. Для чого ж я тебе й викликав, бо й сам не знаю, що робити? Не вірю нікому.

– Для початку, дайте мені записи розмов шефа з Воскобойніковими. Але тільки з ними. На компакт запишіть. А я поїду додому, бо сон на каріматі – це не відпочинок.

– Тобто, ти раптом перестав боятися шефа?

– Щось таке.

– Чому ти не прибув до Криму? – дзвінок шефа розбудив Ігоря вже близько обіду.

– А звідкіля ви знаєте, що мене там немає?

– Знаю. З поїзду Київ-Сімферополь, на який ти узяв квитки у 12 вагон, тебе не було.

– Тобто на вокзалі мене хтось зустрів? Не чекав від вас такої люб'язності. Раніше я сам возив ваші пакети...

– Он ти як?! – Петро Семенович перервав неспішну мову нашого героя своїм гарячим вигуком. – Забув, що я для тебе зробив?!

– Чому ж пам'ятаю. І знаю, як ви заставили завести на мене справу, щоби я погодився перейти до прокуратури.

– Що іще знаєш? – вже холодно запитав шеф.

– Про інше я хотів би побалакати особисто і не на роботі. Зустрінемося в Інтернет-кафе о чотирнадцятій годині, – Ігор назвав адресу і вимкнув мобілу, не чекаючи згоди співрозмовника.

Потім набрав номер Шантарського:

– ВГ, мені потрібно прикриття.

– З шефом поговорив? – здогадався Шантарський. – Скільки потрібно?

– Один у приміщенні, за сусіднім комп'ютером, двоє на вулиці з різних боків. І так, щоб їх не помітили, як минулого разу. Бо тоді стояли й озиралися навкруги, як довбні!

Ігор побачив шефа, визирнувши з-за екрану комп'ютера й помахав тому рукою.

– Кажи, що у тебе?

– Присядьте, й послухайте оцю цікаву розмову, – подав Петренко навушники. – Не треба, щоб хтось інший це чув.

По мірі прослуховування щелепи Петра Семеновича зціплювалися вже дужче, раз-по-разу смикався борлак, очі звужувалися.

– Чого ти хочеш? – хрипко спитав шеф, витираючи краплини поту, що з'явилися на лобі наприкінці прослуховування.

– Те, чого вимагає від мене моя посада, дотримання закону.

– Не крути, кажи точніше.

– Щоб ви пішли до СБУ і добровільно призналися у державній зраді.

– А ху-ху, не хо-хо, – відповів шеф. – Хто іще про це знає?

– «Достаточное количество» – відповів в тон йому Ігор. – А скільки вам треба?

– Я зрозумів. На кого працюєш? Хто і коли тебе перевербував? Що тобі пообіцяли?

– Ніхто мене не вербував. Я намагаюся бути порядним.

– Не хочеш казати, не треба. Але май на увазі, я дам більше. За мною стоять ого-го які люди!

– А за мною – тільки прості. Тому я залишуся на їх боці.

– Так ти майданутий! Як же одразу не розпізнав?!

Останню фразу Петро Семенович викрикнув. До них підійшов менеджер кафе і попросив вийти. Шеф мовчки піднявся й пішов до виходу, а Ігор запитав:

– А де у вас туалет?

Він пішов у вказаному напрямку, звернув у підсобку, пройшов через неї до задніх дверей і вийшов у провулок. І тут же отримав удар по голові. Напівглушений, він намагався пручатися, але дві пари дужих рук потягли його до легкового автомобіля, що стояв на виході з провулку. Нападники заштовхнули Ігоря в середину, а самі сіли обабіч. Той, що з права, сунув під ребра пістолет і попередив:

– *Не вздумай дергаться – застрелю.*

Машина зірвалася з місця й виїхала на вулицю. Ігор тільки встиг побачити, як з дверей Інтернет-кафе вибіг його горе-охоронець без шапки й куртки.

«Очі не затуляють, – мляво ворушилися думки Петренка крізь біль, – тоді це значить, що або після допиту уб'ють, або самі планують кудись тікати. Але покалічать, це точно. Як там мене вчив шеф? Впливати на оточуючих ворогів?».

ч.2. Майор Петренко.

– Забери пістолета, – миролюбним тоном почав він, – я ж нікуди не втечу.

– *Заткнись!* – озвався правий сусід по задньому сидінню.

– Ти ж мене не боїшся? А пістолет може раптом вистрілити і ти мене не довезеш. Куди ти там мене везеш?

– *Заткнись, я сказав!* – гаркнув правий сусід, боляче тицьнув стволом під ребра, але потім прибрав його за пазуху.

«Наплічна кобура, – відмітив Ігор подумки, – а от те що він прибрав зброю, це як, можна вважати за перший крок до перемоги?».

Через деякий час стало зрозуміло, що машина прямує за місто.

«На Одеську трасу везуть – це зрозуміло, он уже проспект Глушкова проїжджаємо. А що там? Жаль, я погано знаю ці місця!»

Місто закінчилося, але обабіч дороги появилися невеличкі будиночки, що стояли досить тісно. Це було дачне селище, одне з багатьох, що оточували Київ.

Автомобіль звернув на путівник, що проходив поміж будинками і був майже повністю засипаний снігом.

– *Вылезай,* – звелів конвоїр, – *дальше пёхом.*

Ігоря повели протоптаною стежкою до однієї з дач, над дахом якої курився димок. Навкруги все потопало в снігах, і будинки, і садки, і подвір'я. Сніг іскрився під січневим сонцем, а тиша вражала своєю повнотою після міського гамору.

«Цікаво, чи побачу я це іще раз, – якимось відсторонено подумалося нашому герою, – і як там Галинка? Кого народить? Чи дізнаюся?»

Тепле повітря війнуло в обличчя, коли вони зайшли до приміщення. За столом сиділо декілька чоловік, а біля печі валялися шматки порубаних меблів.

– Воскобойніков! – вигукнув він, упізнавши одного з агентів ГРУ. – Ти таки аж сюди добрався? А де твій брат? Чи вас розділили?

– *Сейчас моя очередь допрашивать, поэтому вопрос первый, что ты знаешь о Петре Семёновиче?*

– Так майже все.

– *Поподробнее.*

– Він хоче стати генеральним прокурором, сам родом з села Холощевате, Затулівського району..., – почав було Ігор, але сильний удар в потилицю збив його з ніг. Падаючи, він ударився об край столу, встигнувши тільки схопити паперовий листок, з надрукованими на комп'ютері літерами.

– *Не выделяйся, сука!* – гаркнув з-за спини той, хто його вдарив. – *Я вас, прокурорских знаю, любите крутить!*

– А ти, судячи з усього – місцевий мент? – озвався Ігор, не встаючи з підлоги, – ось того й не було тут охорони дач.

– *Заткнись!* – копнув перевдягнений міліціонер Ігоря у бік і звернувся до Воскобойнікова. – *Можно, я его возьму в замес, как того автомайдановца?*

– *Не спеши, ещё успеешь,* – відгукнувся агент ГРУ і звернувся до Ігоря. – *Расскажи, что знаешь о его связях со мной?*

– Так ти служиш ворогам України? – замість відповіді звернувся Петренко до міліціонера. – Я буду вимушений притягти тебе до відповідальності за статтю «Зрада Україні»!

– *Это ты, «зрада Украины», а Россия нам поможет стать богатой страной в союзном государстве!*

– Там, куди входить Росія, настає розруха. Пригадай Абхазію, Південну Осетію, Придністров'я. Або порівняй, як живуть люди в російській Карелії та Фінляндії.

– *Достаточно пропаганды,* – втрутився Воскобойніков, – *отвечай на поставленный вопрос. Мне нужно знать, что ты знаешь о наших планах? Кому успел рассказать? Как причастны к твоей деятельности те сельские бандиты, что нас тогда захватили?*

– Так я й відповідав, – все ще лежачи на брудній підлозі, проговорив Ігор, потихеньку ховаючи схоплений папірець у кишеню.

– *Встань, мразь майданутая!* – гаркнув міліціонер та з силою вдарив ногою, взутою у чобіт, у голову своєму бранцю.

– *Ты перестарался. Не стоило так его бить,* – перше, що почув Ігор, коли оговтався після удару. У скронях відчувався сильний біль, але він намагався й далі вдавати непритомного.

– *А чего он выделяется?* – стояв на своєму міліціонер для якого, як видно, такі тортури були звичною справою. – *Пусть скажет, что тебе нужно, а не то я ему яйца откручу!*

– Напад на працівника прокуратури, невиконання статті 10 закону про прокуратуру, – такими були перші слова Ігоря після тривалого безпам'ятства.

– *Я щас тебе сделаю «напад»,* – кинувся було міліціонер, але Воскобойніков прикрикнув на нього і той знову сів.

– *А почему ты лежишь?* – звернувся він до Ігоря. – *Вставай и отвечай на заданные вопросы.*

– Хочу, щоби оцьому упирю, – тут він мотнув головою у бік міліціонера, – було зручніше мене бити. Точніше, «зногніше», бо б'є ж він ногою.

– *Харош, шутить. Ещё раз спрашиваю, что тебе известно о наших разговорах с Петром Семёновичем?*

– А як не скажу, то битимеш? Згадай, коли ми тебе захопили, то не били. А потім ще й відпустили.

– *Я тогда признание написал!* – вигукнув вже знервований Воскобойніков. – *Напиши и ты, и тебя отпустят!*

– *Та що ти с ним сюсюкаєшь?* – знову подав голос міліціонер. – *Во я ево сичас...*

Та договорити не встиг, бо від сильного удару вхідні двері прочинилися і в кімнату вскочило двоє чоловіків з мисливськими рушницями, наведеними на присутніх. Водночас із дзенькотом розбилися обидва вікна, куди було встромлено дула від гвинтівок.

– Виходьте по одному, – звелів голос з вулиці, у якому Ігор упізнав Берка. – Хто рипнеться, стрілятимемо на ураження – в рушницях жакани! Воскобойніков, поясни своїм, що ми не жартуємо!

У цю мить один і тих, хто до цього мовчки сидів за столом, піднявся й пішов на рушниці, скиглячи якимось дитячим голосом:

– *Не чо, вы, ребя, мы ж одна кровь, один народ...* – і миттєво схопивши за дуло рушниці, спробував її висмикнути, але з вікна пролунав постріл, і нападник осів на підлогу. Він іще деякий час ворушив кінцівками, та невдовзі затих. Його мертве, перекошене в останніх спробах залишитися живим, обличчя опинилося якраз напроти очей нашого героя. Всі завмерли.

ХІІ

– «І вражою злою кров'ю волю окропіте» – процитував Ігор, піднімаючись з підлоги.

– Так, – підхопив Берко. – Починає збуватися пророцтво Тараса. Петрасе, виходь з хати, всі інші – на підлогу, пиками донизу, руки на потилиці! Не виконання – смерть!

– *Что вы натворили!* – заверещав Воскобойніков, падаючи на підлогу, – *мы его только попугать хотели!*

– Я тобі іще влітку казав, побачу іще раз на моїй землі – знищу! – виголосив Берко, виходячи слідом за Ігорем. – І не тільки я, а вся Україна!

– Довго ж ви тяглися, – промовив Петренко, потираючи голову, – я вже й не знав, як їх забавляти. Все час тягнув.

– А на підлозі чого лежав? – спитав Берко, дивлячись в хату та раптом скрикнув. – Зупиніть його!

В приміщення почувся вибух і вся кімната негайно запалала якимось незвичним, синьо-бардовим кольором. Почулися крики, постріли з зовні і з середини.

– Бігом назовні! – крикнув Берко, а Ігор вкотре за сьогодні впав долілиць, зарившись обличчям у холодний сніг.

Він чув постріли, вигуки, та невдовзі ці шуми перебило гудіння, аж ревіння вогню. Крики й постріли затихли вдалині, коли Берко звелів йому підніматися.

– Одного таки упустили, – констатував Ігор, обтрушуючись від снігу. – Видно хлопці ще не дуже навчені у таборі ВГ?

– Вони прибули тільки цього літа, – з жалем промовив Берко. – А ми ж хотіли узнати, де вони отаборилися?

– Отут я тобі допоможу, – дістав наш герой зіжмаканого папірця. – Це квитанція з готелю. Думаю, ГРУшники не чекали на якесь переслідування, тому й жили з комфортом.

– А може й мали прямий контакт з СБУ, – піддакнув Берко й доповів Шантарському про події у дачному містечку. – Чуєш, Петрасе, ВГ каже везти тебе в місто.

– Зараз поїдемо, але спочатку вирішимо одну нагальну справу. Хлопці, ану приведіть мені отого, що залишився живим, – гукнув Ігор бійцям Берка.

– Я все розкажу, тільки не бийте, – раптом українською заскиглив міліціонер, який іще півгодини тому знущався над бранцем. – Я місцевий, у мене діти.

– Я знаю, що місцевий, поїхали до твого села.

Проходячи вулицями села бійці Берка викликали селян до сільради на сход.

– Ви його знаєте? – спитав Ігор у селян, серед яких, в основному, поприходили літні жінки.

– Знаємо, – крикнули з гурту, – наш дільничний.

– А ви знаєте, що я, як прокурор, відкриваю проти нього справу? То може ви щось додасте до мого позову в суд?

Жінки загомоніли поміж собою і почали викрикувати:

– Мого сина бив до крові... Крав курей і погрожував пістолетом... бігав п'яний і кричав, що він і є влада... а отам якісь хлопці варять якусь гидоту, а потім до них приїздять з Києва на дорогих машинах... ми йому казали, а він...

– Дуже добре, зараз зайдемо до сільради і ви напишете всі ваші скарги, а голова, де він?

– Ось, – вивів Берко чоловіка на ганок.

– Так от, голова завірить ваші підписи на заявах, а я відвезу до суду позов у райцентр та здам цього негідника під варту.

– Напишеш явку з повинною, – звернувся Ігор до злочинця у погонах. – І там опишеш усе, у тому числі й кришування виготовлення наркотиків, усе, окрім зв'язку з агентами ГРУ. Інакше мої хлопці тебе просто застрелять. Бачив, на що вони здатні?

– Може його просто порішити? Як зрадника України? – втрутився Берко в розмову.

– Досить того, що через твої пафосні промови один утік. А цей все таки наш, хоч і падлюка. Довести його провину щодо катування автомайданівців ми не зможемо, так само, як і співробітництво з агентами ГРУ. Нехай сяде за те, що можна довести. Повір мені, Берку, довго в колонії він не протягне.

ч.2. Майор Петренко.

- Так у ментів, наче б то, своя колонія?
- То така людина що й своїм стане поперек горла!

До Києва прибули тільки наступного дня, бо збирання заяв на свавілля дільничного міліціонера затягнулося до ночі. Подорож до райцентру та оформлення паперів з передачею справи до суду теж забрало чимало часу, бо суддя довго опирався щодо видачі постанови про тимчасове затримання дільничного.

– І що це за люди з рушницями, – вередував суддя, – чому його не доставили нарядом міліції?

– Це мисливці, до яких я звернувся згідно статті восьмої закону про прокуратуру. Вони надали допомогу, щоб доправити оцього міліціонера. Брати наряд я не наважився. Мало як могло обернутися? А якби вони б його звільнили?

– Ти в черговий раз зчинив шарварок, – так прокоментував новини Шантарський під час їх зустрічі з Петренком. – Та загалом діяв професійно. Не дав інформації ворогу. Я так розумію, що інші присутні навіть твого прізвища не узнали?

– Щодо цього, я сумніваюся. Їм Петро Семенович міг повідомити раніше. Інакше, як би вони мене підстерегли з чорного ходу?

– Тепер потрібно іще раз подумати, як нам розпорядитися з тим, що хлопці записали?

– Офіційно, ніяк! Дозволу суду на прослуховування не було. Виписати постанову я не можу, бо такі справи щодо свого начальства я мав би вирішувати через його керівника. Залишається тільки обнародування через Інтернет.

– Інтернету ніхто не повірить.

– Тоді, – тут Петренку сяйнула думка, на яку він і не сподівався, – тоді потрібно повідомити тільки Янека.

– Розповісти, що за його спиною готується змова, через яку він має стати благородним трупом, який заповідав дружити з Росією? – здивувався Шантарський – І попросив Москву увести війська для захисту демократії? Та от, бідолашний, не встиг скористатися «братньою» допомогою, бо його убили фашисти-бандерівці, найняті Держдепартаментом США. Так?

– Саме так! Я думаю, що після такого, Янек почне діяти. Може перестане дивитися у бік Півночі, та зверне погляд на Захід? Чи навіть, попросить у нього захисту?

– Ну добре, все одно кращого я придумати не можу. Доручу Смику, нехай влаштує «протічку» інформації. А що ти думаєш робити? Після чергового судового позову тобі й у Києві небезпечно залишатися.

– Поїду до Криму, – відчайдушно махнув рукою наш герой, – розмішаю багнюку іще в одному болоті! До того ж, Євпаторія далеко від Керчі, де служить Горобець.

ч.2. Майор Петренко.

– Один не поїдеш. Я дам тобі Берка, а з ним трьох бійців.

– Досить і його одного. А бійці у нього іще дуже наївні, он скільки «проколів» допустили.

Взимку поїзди до Євпаторії не ходили, тому вони з Берком узяли квиток до Сімферополя, але в різних купе.

– Ти собі роби свою справу, і на мене не дивись, – повчав Берко Ігоря. – Я буду неподалік.

– У день, коли я мав прибути за наказом Петра Семеновича, мене чекали на вокзалі. Може ще й досі чекають. Роздивися.

В електричці до Євпаторії вони сіли у різних місця вагону, але обличчями один до одного, аби бачити входи.

– За тобою йшов якийсь хлоп, – повідомив Берко телефоном, демонстративно дивлячись у вікно.

– Такий пузатий, з вусами, схожий на сільського дядька? – здогадався Ігор, теж позираючи за вікно, де пробігали передмістя Сімферополя й починалися поля з виноградниками. Отримавши ствердну відповідь, він продовжив, – це Ілько Семесів. Я був упевнений, що Петро Семенович за мною його направить!

– Для чого?

– Щоб убити, – спокійно відповів Петренко, роздивляючись групу російських військових на платформі чергової станції. – Занадто багато я про нього знаю. Але, зачекай, я у нього спитаю.

Ігор набрав номер шефа з виданого тим телефону, але відповіді не було. Тоді набрав робочий телефон у його кабінеті. Те саме.

– Мирославе Всеволодовичу, – звернувся він до колеги, з яким ділив кабінет, – а де наш керівник?

– Я не знаю, – як завжди спокійно відповів той, – на звонки он не отвечает. Начальник управления его уже дважды спрашивал. А теперь и вы интересуетесь. Что-то ему передать, как появится?

– Дякую, не треба, – відповів Петренко й перенабрав Берка. – Ти звернув увагу на російських військових?

– Звернув. То й що? Їх тут до чорта, бо Янек підписав договір аж до 2037 року.

– Він підписав щодо морської бази у Севастополі. А це якась піхота. Чи танкісти, роздивися краще.

Берко вийшов на перон і негайно зателефонував знову:

– Швиденько тікай з вагону, я бачу «Беркутівців».

– Ти хочеш сказати, – відповів Ігор, неспішно підводячись з місця, – що там може бути Горобець?

– Якого, напевне, викликав отой твій Ілько, – відповів Берко. – Міняємо маршрут і їдемо до Севастополя.

«Знову я, поважна людина, – іронічно, аби не запанікувати, промовляв до себе Петренко, – радник юстиції, лізу з вагона через зачинені двері, стрибаю на рейки й намагаюся злитися з людьми на

ч.2. Майор Петренко.

протилежній платформі. Добре, що хоч свою форму не одяг і виглядаю середньостатистичним громадянином».

Він постояв, озирнувся і тихенько подався до виходу.

– *А чего это ты с электрички сигал?* – зупинила його літня жінка, яка стояла, спираючись на ціпок. – *Я видела, меня не обманешь. А чего ты хотел?* – продовжила вона, не чекаючи відповіді, – *тридцать лет в охране женской колонии в Бугульме – этот опыт не пропьёшь!*

– *А теперь вы в Крыму отдыхаете от трудов праведных,* – підладнався під її інтонацію Ігор, – *так сказать, на заслуженном отдыхе!*

– *А ты как думал?* – завела своєї жінка, явно зрадівши тому, що хоч хтось з нею спілкується. – *Легко ли мне было этих сучек ленивых заставляют работать, да непорядки пресекать, да в карцер...*

«Здається більше ніхто мене не помітив, – аналізував подумки ситуацію наш герой, доки нова знайома продовжувала вихвалитися своєю службою табірною вертухая у жіночі колонії, – тоді варто з нею подружитися».

– *А скажите, уважаемая, как вы в Крыму оказались?*

– *Дык, была разрядка для своих, нам и выдали квартиры на территории воинской части как раз перед развалом СССР. Какую страну загубили, дерьмократы!* – не стрималася жінка, – *Часть как раз переводили на новое место. Так и живём. Кстати, ты мне зубы-то не заговаривай, чего из вагона удрал?*

– *Скажите, прожив в «незалежной» Украине столько лет, и получая пенсию от Украины, вы верны клятве работника КГБ?* – перейшов Ігор у наступ. – *Иначе я не могу вам ничего сообщить. Наоборот, я имею полномочия...*

– *Да я верна!* – палким голосом із піднесенням заявила бабця. – *И буду верна до самой смерти! Мне до чёртиков надоели эти бендероцы, эти татары, которых надо было не выселять, а расстрелять тогда в сорок четвертом!*

– *Я могу сообщить вам только одно, у меня задание внедриться среди крымчан, не привлекая внимания украинских властей. А по перрону шли бойцы «Беркута», явно кого-то высматривая.*

– *Ты можешь остановиться у меня, квартира две комнаты, кухня, ванна, туалет. Только,* – завагалася стара, – *сколько заплатишь?*

– *Я не один,* – намагався Ігор відкараскатися від нав'язливої пропозиції, – *нам нужна вся квартира.*

– *Так пожалуйста, я перейду жить во времянку. А сколько дашь?*

– Я вступил в контакт с местным населением, – відповів Ігор на дзвінок Берка. – Да, нам повезло, я встретил наши старые кадры. Да, предлагают остановиться у них. Что, нет? Слушаюсь!

Він повернувся до бабусі й повідомив:

– Извини, старая, но у меня приказ, двигаться дальше. Но помни, о нашей встрече никому, даже сослуживцам. А кстати, их рядом много?

– Да почитай весь посёлок – всё наши и живут. Так что, если нужно будет укрытие – заходи, – з жалем про втрачену вигоду проскрипіла жінка і пішла геть човгаючи стоптаними валянками з напіврозірваними калошами й тяжко спираючись на ціпок. – Спросишь Серафиму Митрофановну, это я.

– Вийдеш на путівець, – повідомив Берко телефоном, – там стоять старі «Жигулі» кофейного кольору, всередині – я.

– Де взяв? – спитав Ігор сідаючи до автомобіля.

– Позичив, – похмуро відповів напарник.

– Що вкрав?

– Ні, не вкрав. Купив.

– За які гроші?

– За пістолет. У мене був зайвий (Ігор негайно відмітив оте «зайвий»). І доки ти теревенив з бабцею, я зайшов до крайнього будинку селища. У квартирі був один старезний дід. Я з ним привітався російською: «Что, дед, немцы в городе есть?». Так він одразу став мене синком називати. І так розчулився й довірився, що попросив дістати йому пістолета, мовляв часи йдуть непевні, як прийдуть бандерівці, буде відстрілюватися. А оця машина у нього вже п'ятнадцять років у гаражі стоїть. Я глянув, що на спідометрі всього двадцять тисяч кілометрів накручено й погодився.

– Якщо тебе спинять, як ти доведеш, що маєш право керувати оцим транспортом?

– Якщо спинять – ніяк, – відповів Берко від'їжджаючи. – Зате номери кримські, ще й старі, чорні. Якщо не будемо виділятися, якщо будемо виглядати наче місцеві жителі, то не спинять. А нам транспорт потрібен.

ХІІІ

Попутних машин ставало все більше й невдовзі на дорозі утворився довжелезний «хвіст», в якому машини тяглися зі швидкістю не більше двадцяти кілометрів за годину. Потім ця довжелезна валка просто спинилася.

– Зачекай, – звелів Берко, витяг з рюкзака, що лежав на задньому сидінні, бінокля й вирушив до найближчого дерева. – Там

міліцейський кордон, – повідомив він повернувшись до машини. Треба обирати інший напрямок.

– У Євпаторію нам не можна, бо Петро Степанович напевне попередив Горобця, а може й самого Хорунжого, що моє призначення саме там, – сказав Ігор, порився у «бардачку» й витяг карту Криму. – Дивись, можна поїхати до Чорноморського. Це наступний достатньо великий населений пункт у напрямку на захід. Бо ховатися у селі важко – всі всіх знають.

– Гаразд, поїдемо, – погодився Берко, – тільки ти отой мотлох прибери, у мене є краща річ.

Він дістав з рюкзака електронний навігатор, устромив дріт у гніздо прикурювача, за мить, маршрут було прокладено. Берко розвернув машину, проїхав назад з десять кілометрів і звернув на путівці на північ.

У полудень він спинив машину, загнавши її під дерева, і зі словами: «Війна-війною, а обід за розкладом», поліз до свого рюкзака й витяг замотаний пакет з бутербродами.

– Вода у баклагах між заднім сидінням та переднім, – повідомив Берко жуючи. – А слухай, Петрасе, чому ми премося до Чорноморська? Якщо тобі треба заховатися, то якраз Керч або Феодосія нам підійде більше. Горобець же тебе тут шукає, на заході Криму, а ми на схід, ну як?

– Можливо ти й правий, – неуважно відповів Ігор і відклав бутерброда. – А що роблять оці вояки?

– Чіпляють якісь прапорці, – повідомив Берко, відставляючи бінокля від очей, – таблички прибивають.

– Треба дізнатися, – вирішив наш герой, виходячи з машини й обтріпуючи одяг, щоб надати собі хоч трохи поважного вигляду після декількох годин втечі від можливих переслідувачів.

Неквапно, але виструнчившись, він пішов у напрямку російських військових. Порівнявшись із чоловіком, який керував солдатами, він представився і запитав:

– Що ви тут робите?

– *Я твоей собачьей «мовы» не понимаю – говори по-русски!*

– Ви знаходитеся на території держави Україна, а я, як представник державних контрольних органів, зобов'язаний розмовляти державною мовою. Іще раз питаю, що ви тут робите?

– *Я выполняю распоряжение начальства по подготовке к организации празднования Великой Победы!* – цю явно завчену фразу вимовив командир після консультацій по телефону. – *С руководством Крымской АССР согласовано.*

– Ви невірно називаєте, – увімкнувся в Петренку вчитель географії, – треба казати Автономна республіка Крим.

– *А мне по-хрен,* – відвернувся вояк, – *иди своей дорогой, не мешай работать.*

ч.2. Майор Петренко.

Невдовзі він скомандував, солдати завантажили у критий кузов автомобіля інструменти, самі теж туди застрибнули й валка, очолювана УАЗ-469, вирушила далі, здіймаючи куряву на неасфальтовані дорозі.

– ВГСЧ-14-21 ОМБРп-12, – прочитав Берко внизу плакату, на якому великими літерами було виведено: «СПАСИБО ДЕДУ ЗА ПОБЕДУ В ВОВ». – Що за чортівня?

– Зажди, – звелів Ігор і набрав номер Шантарського. – Справді, все не так і чортівня велика, аж величезна, – повідомив він після тривалого чекання на відповідь ВГ після свого повідомлення. – Ось послухай, – він увімкнув гучномовець, щоб і Берко почув, що каже його командир.

«Той напис означає окрему моторизовану піхотну частину, яка має бронетранспортери, – говорив тривожним голосом ВГ, від чого слухачам ставало трохи моторошно, бо такої стурбованої інтонації у нього іще ніколи не чули. – Ця частина, – продовжував Шантарський, – розташована у Воронежі. Смик вияснив, що домовленостей щодо розміщення цієї частини у Криму немає.»

– Ну немає, так намалюють, – безпечно прокоментував Берко, – Янек зараз з Путіним дружить!

«Слухайте далі, – вів своєї ВГ, – іще у 2008 році на саміті НАТО Путін виголосив, що в разі вступу України в Альянс, вона зникне як держава. Я сам спочатку подумав, що це пусті погрози країни, що має застаріле відносно НАТО, озброєння. Але потім прочитав статтю одного російського політолога, де він з подробицями описує захоплення України, починаючи з анексії Криму шляхом поступового проникнення збройних сил РФСР.»

– А як же будапештський договір? – пригадав Ігор лекцію з сучасної історії України. – Там же прописано, що Росія, вкупі з США, Британією та, здається, із Францією, є гарантами територіальної цілісності України?

«А коли це Москва дотримувала власні договори? – скепсис у голосі Шантарського перевищував всі можливі норми. – Пригадай початок Другої світової війни. Спочатку дружили з Польщею, а потім раптом захопили її половину. А фінська війна? Тому, ось вам завдання, прослідкувати й дати координати всіх подібних транспарантів.»

– Зачекайте, ВГ, – спинив потік наказів Петренко, – я ж, наче б то, на службі? Маю, хоча б теоретично, виконувати приписи начальства?

«З твоїм начальством справи кепські, він і досі невідомо де. Я сам пробував його знайти – і все дарма.»

– І скільки нам отак шукати ознаки можливого аншлюсу?

«Доки я не дам відбій. І щодо коштів не хвилюйтесь. Спонсори продовжують надавати нам підтримку.»

ч.2. Майор Петренко.

– А що там іще написав отой політолог? – втрутився Берко.

«Що всі російськомовні українці – п'ята колона. Як тільки почнеться наступ на Донбасі, з метою захопити все Причорномор'я аж до Придінстровської республіки, що всі російськомовні з радістю відкриють обійми російським братам. Закінчувалася стаття пропозицією підірвати атомну бомбу над Білоруськими болотами для того, щоб нажахати всіх незадоволених. Ну і звичайно, захоплення Києва.»

– От москалі видумують! – обурився Берко. – Коли це ми ділили українців за ознакою мови?

– Галиночко, моя ріднесенька, зоренько моя ясна, – вже збиваючись на поезію, розмовляв Ігор з дружиною. – Не можу я й досі приїхати, але думаю про тебе кожної хвилини, кожної миті.

– Гаврику, мій любий, – так само ніжно відповідала вона йому. – Я теж за тобою скучила, мій кучерявенький. А знаєш, наша донечка вже б'ється. Вчора так мені по печінці загатила, що я аж скрикнула.

– А чого ти думаєш, що буде дівчинка?

– У мене відчуття.

– А в мене інше відчуття, – що хлопчик!

– Бережи себе, не ризикуй, мій любий. За нас не хвилюйся, хлопці ВГ нам від тебе часто звістки передають.

«Ти диви, як Шантарський турбується про моє самопочуття. Я ж жодного разу його не просив про таке, – міркував наш герой вимкнувши слухавку. – Прямо як Юстас про Штірліца».

Відкриття Сочінської олімпіади вони з Берком дивилися по телевізору, винайнявши квартиру у Чорноморському. За цей час вивчили місцевість, узнали, скільки українських військових частин знаходиться на заході Криму, передали декілька координат підозрілих плакатів.

– А чого ми їздимо тільки по заходу? – запитав Берко.

– Бо тут найбільша кількість військових частин, – відповів Ігор, – і маяк, і Севастополь близько, і в Євпаторії зручно висаджувати десант, я читав, у війну так робили – там берег підходящий.

– І «беркутівців» немає, – піддакнув супутник і вивернув руля у напрямку військової частини берегової авіації.

– Я понял ваши опасения, – відповів командир частини, коли Петренко розповів йому про свої спостереження. – Но не верю, что это возможно. Всё таки договор, гарантии... И потом, меня должны предупредить из Генштаба. Я не могу начинать боевые действия без команды.

– Останнім часом, – заперечив йому Ігор, – я все менше вірю у здатність наших начальників хоч щось вирішити. Всі лізуть у великі начальники, щоби хапнуть і втекти. Тому, давайте тримати зв'язок телефоном. І в разі чого, приймайте рішення самостійно.

ч.2. Майор Петренко.

Інша інтонація була у командира мотопіхотної частини:

– *Твои предположения засунь себе в задницу!* – прорік вже немолодий полковник, – *я с командиром российской части ВДВ служил вместе десять лет. Мы и сейчас дружим. Если бы мне предложили перейти под их командование – не думал бы ни минуты. У них и зарплаты больше и пенсии...*

– Так ви ж присягу Україні давали?

– *Украине-Шмукраине,* – передражнив полковник. – *Твоя Украина мне как кандалы! Тянет назад и никакой перспективы!*

– Отже, вони чекають на рішення Генерального штабу? – зробив висновок Шантарський. – А штаб, як видно, чекає на рішення Головнокомандуючого – Президента. А цей злодюжка думає тільки про свою кишеню.

– Може не тільки про кишеню, але й про життя? – міркував Ігор. – Йому донесли про підслуховування?

– Так. І в маєтку, що в Межигір'ї, почалася метушня. Щось постійно вивозять.

– Тоді він збирається тікати? А не міняти політику?

– Схоже на те. Я розповів усе отим «новим» політикам, які вештаються на Майдані про це, але відгуку не знайшов. Вони тільки їздити перестали до Янека. Один боксер не боїться і часто там буває.

– А СБУ? Зверніться туди.

– Уже зроблено. І записи їм передав.

– А вони?

– Тільки й сказали: «Дякуємо за звернення, ми перевіримо вашу інформацію». Спробуй повідомити якесь їх відділення у Криму.

– Щось мені страшнувало. Якщо вони, як місцеві жителі, це бачать як і я, приїжджий, то чому мовчать, не повідомляють?

– Тут ти правий... Тоді із цим зачекай. Знаєш, варто заїхати до десантної бригади. Колись на відпочинку я був знайомий з одним із її офіцерів.

По дорозі до частини ВДВ їм зустрілося ще три плакати, що закликали святкувати перше та дев'яте травня зі вказанням номерів військових частин під ними.

– *Мы фиксируем эту деятельность,* – розповів заступник командира частини, знайомиць ВГ, – *и докладываем в Генштаб. Но они только приказывают продолжать наблюдение.*

– І що ви робитимете, коли ці війська почнуть займати Крим? – поцікавився Ігор, вже чекаючи на байдужість або й зраду.

– *Мы давали присягу Украине,* – просто відповів майор, який мав вигляд хвацького хлопця із закованими рукавами, що дозволяло бачити масивні біцепси, – *ей и останемся верными.*

– Тобто? Почнете воювати? Без наказу Генштабу?

ч.2. Майор Петренко.

– Будем действовать по обстановке, но ни оружия, ни знамени не отдадим.

Телевізійні передачі, що їх дивилися вечорами Ігор з Берком, умовно кажучи, «радували» одноманітністю: повна відсутність новин про Крим з боку українських каналів та істеричне залякування кримських жителів московськими каналами щодо бандерівців, які мають прибути на півострів так званими «Поїздами дружби», з метою знищити всіх російськомовних жителів.

– Тим тільки поглянь, як віртуозно брешуть, – захоплювався Берко, не припиняючи чистити два своїх пістолети, розклавши їх на столику й підклавши газету, – і що у нас утискають права етнічних росіян, і що кругом усе робиться й говориться тільки українською мовою, і що російськомовних принижують!

– І при тому, – зауважив Ігор, – що української книжки чи газети годі й шукати. І не тільки у Криму, а й у самому Києві! Те саме з телепередачами. Та що там це. Попи вчать мирян тільки по Біблії московського перекладу, а він дуже недосконалий!

XIV

Наприкінці лютого вони вирішили відпочити. Нікуди не їздили, дивилися телевізор, оскільки на Майдані в Києві розгорнулися справжні бої. А коли протестантів почали вбивати снайпери, Берко зазбирався назад до Києва, говорячи, що потрібно йти та штурмувати Межигір'я – палац президента. Тільки жорсткий наказ Шантарського заставив його залишатися на місці.

– Я сказав, залишатися у Криму! – з притиском говорив він і навіть через неякісний телефонний зв'язок відчувалася у голосі командира величезна втома. – Без тебе розберемося. До Янека вже поїхали...

– А хто стріляє? – непокоївся Берко.

– Ми вже декого вирахували – це беркутівці. Але є й невідомі.

– Може знову ГРУ? – висловив припущення Ігор, який доти слухав цю розмову мовчки.

– Можливо... – взяв паузу Шантарський.

– А який сенс нам отут збирати дані, коли державні структури не працюють? – обурився Берко. – Ну, окрім Петраса, звичайно.

– Я вірю, що прийдуть такі керівники, яким наші точні дані знадобляться. Бо, схоже, трон під Януковичем захитався.

Наступні два дні вони не відривалися від телевізора, адже новини, що слідували одна за одною, приголомшували: більше ста людей на Майдані застрелено, президент утік, його політичних суперників випустили із тюрми, обов'язки Президента перейняв голова Верховної ради, у великих містах побільшало акцій

ч.2. Майор Петренко.

протесту, були спроби захопити відділки міліції та СБУ, тому всіх міліціонерів зобов'язали носити табельну зброю...

– Почалося, – вирішив Ігор, після чергового перегляду.

– Що? – підняв голову з дивану Берко. – Це ти про втечу Янека? Так це й так було зрозуміло.

– Ні, я про аншлюс. Ось подивися, передають іще раз.

Кореспондентка, стоячи спиною до групи військових у зеленому камуфляжі, повідомляла про появу у Криму «ввічливих зелених чоловічків». Ті ходили зі зброєю, але нікому не заважали. Просто стояли на всіх перехрестях, вокзалах, аеродромах.

– Треба попередити знайомих військових, – вирішив Ігор, – заводь свій трофей.

Але гарнізон морської авіації виявився вже оточеними «зеленими чоловічками».

– Я представник генеральної прокуратури, – показав Ігор посвідчення чоловіку у камуфляжі. – Мені потрібно зайти на територію військової частини для здійснення слідчих дій.

Вояк глянув на іншого, той кивнув головою і повів дулом автомату, мовляв, проходи.

«Зелені чоловічка» вже були скрізь: на летовищі, в ангарах, поруч із літаками, яких готували до зльоту.

– *Нельзя*, – зупинив нашого героя іще один автоматник, у якого тільки очі було видно з-під зеленої «балаклави». – *Я не понимаю по украински*, – перервав він монолог Ігоря щодо своїх прав, як прокурора.

– Тоді я зачекаю, – Ігор присів на лавку, вкопану поруч зі штабом і прислухався до вигуків, що долітали з розчиненого, у зв'язку з теплою погодою, вікна штабу.

«*Вы не имеете права...* – гарячкував один голос, у якому Ігор упізнав командира льотчиків. – *Будапештский меморандум... покиньте часть и выведите своих...*»

У відповідь чувся низький голос співрозмовника, слів не розібрати, але слова «*воля народа Крыма*» Ігор почув ясно.

– *Кто это*, – вийшовши зі штабу запитав у вартового іще один «чоловічок», обличчя якого не закривала маска.

– *Прокурор из Киева*, – доповів вартовий. – *Говорит непонятно и смешно*.

– *Вот и хорошо, что прокурор! Вот ты и объясни этому упёртому хохлу*, – заговорив вояк до Петренка, тицяючи того пальцем у груди, – *что и в Конституции Украины есть право регионов на самоопределение. И что, как только пройдет Всекрымский референдум, так сразу он станет перед выбором, где служить, в России или Украине*.

– А я попереджав, – після привітання з розгубленим командиром частини, заявив Ігор. – А що Генштаб, мовчить?

ч.2. Майор Петренко.

– *Отдельваются общими фразами.*

– Тоді потрібно діяти як у тилу ворога.

– *Подрывать эшелоны?* – невесело пожартував авіаційний полковник.

– Якщо ви не маєте підтримки з боку Києва, треба діяти хитрістю. Скажіть отому в камуфляжі, що згодні обдумати його пропозицію. Можете додати, що маєте давні зв'язки з російськими військовими. Або, що ваша рідня звідтіля.

– *И зачем эта комедия?*

– Щоб приспати їхню пильність. А самі готуйте літаки до вильоту. Ви ж можете піднятися у повітря всі разом?

– *Да,* – в очах полковника зажевірала надія.

– І знаєте якийсь підходящий аеродром, куди зможете сісти?

– *Конечно. В Николаеве есть подходящий. Но наши семьи?*

– А сім'ї нехай потихеньку збираються вже зараз. Думаю, на першому етапі анексії москалі поводитимуться поблажливо. Тому сім'ї виїдуть автобусами, – заявив Ігор і вийшов на двір.

– *Я пояснил командиру некоторые положения Конституции,* – виголосив він, дивлячись в очі керівнику «зелених чоловічків» – *он всё понял и будет действовать соответственно сложившейся обстановке.*

– Ну ти й закрутив! – реготав Берко, вислухавши розповідь Ігоря й вивертаючи машину на трасу. – *«Соответственно сложившейся обстановке»* – це ж треба було так язика вивернути! Куди тепер?

– До десантників. На інші частини у мене ніяких сподівань немає. Якщо вже там командири прямо говорять, що перейдуть служити в Росію, то... – він махнув рукою, не бажаючи робити подальші висновки.

– То вони всі зрадники були, зрадниками й залишилися, – докінчив його думку Берко.

«Зелені чоловічки» оточили гарнізон ВДВ значно потужнішим кільцем, тому підїхати близько їм не дозволили: на повороті до військової частини стояли замотані до очей вояки, що дулами автоматів вказували на об'їзд.

– Там і БеТееРи стоять з трьох сторін, – розповів Берко, вивчивши обстановку у бінокль. – І гармати на них у бойовому стані.

– *Што!* – гаркнув Ігорю у вухо роздратований голос знайомого майора.

– Це Петренко. Я знаю про вашу ситуацію. Спостерігаю у бінокля.

– *Будешь свидетелем, мы присягу не предадим. Даже если ляжем все!*

– Зачекай вмирати. У вас же у військовому містечку і сім'ї живуть? Ти і їх на смерть прирікаєш?

– *А ты, что, уже проданся этим...* – матірня лайка замінила інші епітети. – *Так знай, мы не продаёмся!*

– Зачекай, не кидай трубку! – вигукнув Ігор. – Я теж не збираюся здаватися москалям!

– *Тогда, что тебе нужно? Да, ты был прав насчет аннексии и что теперь делать?*

– Окупанти поки що поводяться лояльно. Тому вимагайте, щоби ваші сім'ї могли виїхати з півострова...

– *Куда? У нас нет никаких средств, чтобы начать жизнь на новом месте!*

– Під Дніпропетровськом є велика десантна частина, я читав в Інтернеті. Нехай їдуть туди. Невже свої своїх не приймуть?

– *А нам что делать? Они ведь говорят, чтобы мы сдали оружие и шли за пределы Крыма!*

– А ви потягніть час, доки ваші сім'ї не виїдуть і не влаштуються на новому місці. Кажіть, що поки думаєте, кажіть, що вам Генштаб погрожує...

– *А потом, прорываться с боем?*

– Коли те що я знаю, правда, то до кордону з Херсонською областю ви не дійдете – проти вас пустять не тільки десантуру, але й танки. Тому, перекажи командирю частини мою пропозицію, а я поміркую, що робити далі, а потім повідомлю, а то у мене мобіла розряджається.

У знятій квартирі в Чорноморському настрій у хлопців був зовсім невеселий. Ігор мовчав, подумки перебираючи можливі варіанти, а Берко просто лютував, скрегочучи зубами і раз-по-разу скрикуючи: «Зрадники!».

– *Ребята, вы не спите, к вам можно?* – постукав у двері хазяїн оселі. – *Я понял, что вы украинцы. Хотелось бы спросить ваше мнение.*

– Моє «мненіє» – стріляти в окупантів! – вигукнув Берко.

– *Вот так прямо «стрелять»?* – перелякався хазяїн. – *В кого? В русских? Они же ваши братья! Я сам русский!*

– І як ви тут опинилися? – знову не стримався Берко. – Вийшли на пенсію, як табірний вертухай? І одразу в теплі краї? Заслужили собачою роботою?

– *Нет, что вы? Я учитель географии. И тут родился...*

– Значить, нащадок вертухаїв або кагебістів! Чи відставний вояк?

– *Нет, нет! Моя мама ребёнком была в блокадном Ленинграде, осталась сиротой, заболела туберкулёзом, вот её и направили на юг после войны, подлечиться.*

– Вибачте мого друга, – втрутився Ігор в розмову, – останні дні ми дуже нервуємо через напад Росії на Крим.

– *Так вы считаете, что это аннексия? Как Германия присоединила Австрию в тридцать восьмом?*

– Так і є. У них навіть по телевізору риторика та сама, як у Гітлера. Тобто, вони взяли тексти Гітлера, коли той виступав з приводу захоплення Данцигського коридору, переклали і подали Путіну, як оригінальну промову. Гітлер тоді говорив про утиски німців. А нові спічрайтери замінили німців на росіян. Вас утискали в правах говорити російською?

– *Ни разу. Да у нас здесь в Черноморском, да и во всём Крыму, всё по-русски. А что будет дальше, как вы думаете?*

– А далі буде те саме, що у Північній Кореї, Придністров'ї, Північній Осетії, Абхазії, на Кубі – розруха й бідність населення. Скрізь, куди сунула свою брудну руку Росія – скрізь так і було.

– *А моя жена рада, говорит: «Вот теперь заживём. Пенсии и зарплаты будут как в России». Я ей тоже приводил примеры про Корею и Кубу, но она в таком восторге, что и слушать не хочет. И знаете, что придумала? Печёт блины и носит «зелёным человечкам», которые окружили воинскую часть.*

– Я б таку жінку... – знову не стримався Берко.

– *Но я её люблю,* – опустив голову хазяїн і похнюпившись вийшов з кімнати.

– Що ти собі дозволяєш? – накинувся Ігор на Берка, коли хряпнули вхідні двері, – а як він донесе окупантам, що у нього живуть такі собі р-р-революціонери, як ти?! Надалі, краще мовчи! Забув, що ми домовилися удавати місцевих?! Прийдеться міняти квартиру і селище теж...

Коли їхня машина вже від'їжджала, Ігор озирнувся й побачив похилену постать хазяїна, як живий пам'ятник втраченої віри у дружбу українського й російського народів.

– *Мы готовы послезавтра начать плановую ревизию всей лётной техники,* – обережно повідомив Ігоря телефоном командир частини берегової авіації про готовність вильоту.

– Ви будете так зайняті, що й сім'ям ніколи буде час приділити? – теж не напряму поцікавився наш герой.

– *Вы знаете, этим летом ожидается жара, поэтому наши семьи решили переждать это время где-нибудь севернее, у родственников.*

– Я за вас тривожуся, – Ігор намагався голосом пояснити командирі, що це тільки його видумка, – я чув, що бандерівці з «Правого сектора» хочуть напасти на вашу частину і знищити всі літаки, аби вони не дісталися Росії. Повідомте про це отого переконливого командира, що керує вашими захисниками у зеленому камуфляжі.

– *А это важно?*

– Так. Я ж не тільки про вас турбуюся. Просто зробіть це. І посилайтеся на мене, як на людину, що вірить у велику дружбу наших народів, які просто приречені усім ходом історії жити разом!

– *Я не понял, но сделаю... Попробую сказать это с тем же пафосом,* – у голосі співрозмовника почулася посмішка.

– Прийшов час застосувати твої пістолети, – звернувся Ігор до Берка. – Тільки попереджаю, нікого вбивати не треба. Навіть поранити не смій!

– А де ми житимемо тепер? – запитав той не відриваючи погляду від дороги. – Та й бензин закінчується. А щодо «постріляти», то як я зрозумів, тобі потрібна імітація нападу на авіаполк?

– Ще й як потрібна.

– Тоді я маю кращу думку. Не хвилюйся, – додав Берко, помітивши стривожений погляд співрозмовника, – всі залишаться живими, навіть москалі, чого я бажаю найменше.

– *Ну, что ты напридумывал?* – замість привітання відгукнувся майор-десантник по телефону.

– Дещо є, але мені потрібно поговорити з тобою як би це сказати, наодинці, чи що?

– *Понял, сегодня на базар в Черноморск едет наша медсестра за продуктами...*

– Тепер я «понял». А як ваші сім'ї? Не збираються перечекаати літню спеку десь на півночі?

– *Уже уехали «чэкаты»...*

XV

На базарі у Чорноморську продавців та покупців було обмаль, тому Ігор став скраю, притулившись до кіоску з газетами. Берко подався в інший кінець, явно маючи якусь мету.

За півгодини Ігор відчув, як до його кишені у плащі всунули пакунок.

– *Не оборачивайся,* – попередив жіночий голос. – *Для разговора нажми кнопку. Частота уже настроена.*

Невдовзі повернувся Берко, несучи великий пакунок плакатів.

– Куди тепер? – спитав він, розмістивши свої покупки на задньому сидінні та виїжджаючи з містечка, – Бо для моїх справ потрібна темрява.

– Знайди десь у полі місце, щоб нас не було видно.

– У полі й не видно? – реготнув Берко. – Хоча, я знаю тут хороші місця, де й сховатися можна. Я тут три роки тому пірнав у, як місцеві кажуть, «ваннах». Не дивись так на мене, – додав він,

ч.2. Майор Петренко.

помітивши здивований погляд пасажира, – це такі вибиті морем отвори у камені, через які можна виплисти під водою у море.

Справді кілометрів через двадцять рівнина стала знижуватися і обірвалася тридцятиметровими прямовисними кручами у море.

– Отут нас ніхто не знайде, – гордо виголосив Берко, заганяючи «Жигулі» до старого сараю.

– Алло, – гукнув Ігор у портативну рацію, що виявилася у переданому йому пакунку, – мене чути?

– *Надо говорить «приём»* – почувся голос майора.

– До біса ваші умовності, слухай уважно. Завтра частина «зелених чоловічків» від'їде в інше місце. Але на короткий час.

– *А мы в это время диверсию?*

– Щось таке. Або захопіть когось із їхніх і пообіцяйте, що звільните, якщо дадуть вам можливість вийти зі зброєю та прапором, або...

– *Не продолжай, я понял. На их диктат мы ответим нашим. А точно, что они уйдут?*

– Я працюю над цим. Відбій.

Як стемніло, Берко вивів машину на путівець і спрямував до розташування авіаторів.

– Допомога потрібна? – запитав його Ігор, коли той спинився у полі й витяг куплений на базарі пакунок.

– Ні. Охороняй машину, щоб не вкрали, – Берко тицьнув Ігорю пістолет і попередив, – він зведений, будь обережний.

Довге чекання вганяло в сон, але наш герой намагався з ним боротися: тер очі та скроні, присідав, вийшовши з машини на прохолодне нічне повітря, пив воду.

Та коли почув постріл, сон як рукою зняло. Вдалині загорівся вогонь, потім ще один, ось і третій.

– В машину, – гукнув Берко підбігаючи, – бо можемо потрапити в засідку. Я й не думав, що вони у полі секрети поставлять!

– В кого стріляв? – запитав Ігор, коли вони вже від'їхали декілька кілометрів.

– У повітря. Виконував твій наказ, пане Петрасе! – весело гукнув Берко, очевидно зрозумівши, що погоні не буде. – Я там поробив багаття зі старих українських плакатів. Ще й прапор наш вдалося придбати, його теж там покинув. Потім вистрелив, щоб привернути увагу – і все!

– Тобто, ти певен, що знайшовши обгорілі плакати й прапор, москалі подумують, що там був «Правий сектор»?

– Вірно, все так. Це називається «випадкові свідчення». Нас ВГ такому навчив.

Другого дня, який друзі зустріли в полі, переночувавши на відкинутих сидіннях, вони провели у напруженому чеканні. Та ніяких повідомлень не надходило. Аж ось затріщала рація:

ч.2. Майор Петренко.

– *Мы взяли БэТээр с екипажем. Торгуемся,* – коротко повідомив знайомий майор. – *Подробности – позже.*

– Але до завтра постарайтеся не робити рішучих дій, – попередив його Ігор.

– *Понял, не дурак – у тебя не только мы. Отбой.*

День минув, знову ніч на сидіннях.

В як сонце проминуло полудень, задзеленчав мобільний телефон:

– *Мы летим всем полком,* – через гуркіт моторів весело кричав командир. – *Уже виден берег материка! Спасибо за подсказку. И почему нам ничего такого не предложили в Генштабе?*

– Бо там сидять пузаті генерали, які ніколи не воювали, – відповів Ігор. – Щасливо долетіти.

Потім він натиснув кнопку на рації:

– Майоре, можете діяти рішуче – моя інша турбота вже мене не хвилює.

– *Знаю я твою «турботу»,* – засміявся співбесідник, – *когда летуны здриснули, тут такой крик поднялся. Командир наших оккупантов так орал в трубку, что я думал, у него жила в горле лопнет. Спасибо и отбой.*

– Прийдеться іще ночувати в машині, – сказав Ігор Бурку, після доповіді Шантарському. – Треба ж у знати, як пройшли переговори у частині ВДВ?

На другий день, ще зранку Берко вже спостерігав у бінокль за воротами гарнізону.

– Відкриваються, – як у телерепотажі, казав він, – виїжджають криті машини, багато, супроводжують БеТееРи, «зелені чоловічки» теж поїхали слідом.

Затріщала рація:

– *Едем на север, оккупанты сопровождают, думаю, прорвёмся. Отбой.*

Ці слова неначе відпустили якусь пружину, заведену в душі Ігоря – одразу захотілося заснути, напала апатія, він засумував за Галинкою, за мамою, за спокійним життям.

– Щось ти скис, – відмітив Берко зміну в поведінці друга. – Куди тепер? Додому? Слідом за десантниками?

– Додому на цій машині їхати не можна. Потрібно її десь кинути і сідати на поїзд.

– Тоді, – Берко звірився зі своїм навігатором, – найближчі великі станції – це Джанкой та Красноперекопськ.

– Нам краще в Красноперекопськ. Через нього йдуть поїзди у Херсонському напрямку. Можна потрапити й на підходящий, що йде прямо додому.

Автомобіль рухався на північ, але як завечоріло, став.

– От, біс би його взяв! – вилаявся Берко. – Пальне на нулі.

ч.2. Майор Петренко.

– А запасна каністра заправлена?

– Її й не було ніколи! – спересердя Берко вдарив ногою по передньому колесі.

– А чого не заправився загодя?

– Заправився. Та як ночували дві ночі в полі, вмикав обігрів салону, от куди все й пішло... Весна, хоч і в Криму, холодна, до біса! Буду ловити попутки, може хтось віділле трохи, щоб до заправки дістатися..

Та дорога залишалася пустою. У темряві, навіть у далині, не проглядало жодного вогника.

– Може зранку пощастить? Прийдеться ночувати й третю ніч у полі, але вже без підігріву, – вирішив Ігор. – у твоєму чарівному рюкзаку є якась ковдра чи повсть, чим закутатися на ніч?

– Нічого такого, хоча, чохли з сидінь тебе влаштують? Вони пошиті з цупкого матеріалу.

– А ти чим накриєшся?

– А я не гордий, візьму гумові килимки з підлоги. А шию замотаю шарфом.

Вони пововтузилися деякий час, влягаючись, але швидко заснули.

Бах-ба-бах!!

Від страшного, спросоння, гуркоту та пекучого болю Ігор, який лежав на пасажирському місці, негайно прокинувся, рефлекторно відчинив двері і випав у кювет, намагаючись пістолет, даний йому Берком.

Намагаючись притамувати дихання, він подивився під машину через чагарники, що вкривали узбіччя, пробуючи розгледіти нападників. Та хоч Місяць світив ясно, розібрати, скільки ніг там видніється, не зміг.

Раптом він почув клацання, потім дзенькіт – це на асфальт падали латунні гільзи.

«Мисливські! – одразу збагнув наш герой, – це Семесів!»

Стримуючи дрижання рук, Ігор прицілився й вистрелив двічі у ноги. Почувся зойк, лайка і важке тіло впало на асфальт, відкрившись для подальших пострілів.

Випустивши всю обойму, Ігор виповз на дорогу, здійнявся на ноги й обережно обійшов автомобіль.

На спині горілиць нерухомо лежало грузьке тіло. Ігор озирнувся довкола. Позаду їх машини, метрів за сто, стояло іще одне авто з увімкненими фарами.

Бах!!! Розкотився в нічній тиші іще один постріл, та наш герой встиг вловити краємо ока рух Семесіва, який підняв рушницю, й упасти вбік.

Другого пострілу не сталося. Ігор підняв голову й розгледів у темряві судомі спроби Семесіва повернути рушницю у його бік. Але

ч.2. Майор Петренко.

живіт заважав. Ігор підскочив, у два стрибки досяг тіла й придавив ногою рушницю до асфальту.

– Хто тебе навів на нас? – крикнув Ігор, відчуваючи, що пекучий біль зосередився на стегні правої ноги. – Кажі! – копнув він лежаче тіло, намагаючись влучити в рани, що кров'яніли.

Семесів щось тихенько забубонів, тому нашому герою прийшлося нахилитися майже до голови смертельно пораненого ворога.

– Я теж у групі ризику... – чулося з помертвілих губ, – ось і мій кінець... а Марійку дарма вбив, хай би жила...

– Кажі! – знову крикнув Ігор, придавивши коліном руку з рушницею і надававши ляпасів по щоках .

– Твій друг, Горобець... – цілком ясно проказав помираючий.

– А той звідкіля узнав?

– Ти представлявся у військових частинах... – продовжував Семесів, – а коли дві змогли вийти з технікою, то про тебе узнали москалі. От і все... – Ілько заплющив очі й затих.

– Добий його! Його ж зброєю. У другому стволі іще один патрон з картечю залишився, я рахував, – твердо вимовив Берко з машини, не піднімаючись. – А потім перев'яжи мене.

– Я не зможу, – безпорадно сказав Ігор, але рушницю підняв.

– Зможеш! Це війна! Або ти, або тебе!

Петренко підняв ствол, націлив у голову Семесіва, повагався і спустив курок. Картеч рознесла обличчя у криваве місиво.

– Дістань у нього всі документи, патрони, гроші, – невблаганно продовжував Берко. – Зброю поклади до рюкзака. З нього дістань аптечку, таку помаранчеву, як для цивільної оборони.

Ігор виконав усе, дістав з аптечки шприц зі знеболювальним і вколов Беркової в ногу. Почав знімати з нього гумові килимки, яким той знічев'я укритися.

– Ти як відчував, – промовив він до пораненого друга, намагаючись того підбадьорити, бо вид закривавленого тіла його лякав, – що вкрився гумою. Вона уповільнила швидкість куль.

– Перекрий витік крові, – Берко не зважав на його слова, а чітко діяв за якимось своїм планом. – Потім повезеш мене у Роздольне. Там районна лікарня.

– На чому, у нас же... Так, повезу на його машині, – Ігор кивнув убік спотвореного трупа, – там і фари досі горять. І як ти здогадався?

– А на чому б він до нас дістався? – пробурмотів поранений, коли Ігор перекладав його на сидіння Семесівої машини – це теж були «Жигулі», тільки синього кольору. – І навігатор не забудь. У ньому вже маршрут прокладено до лікарні. Тільки я думав, що для тебе, а бачиш, для мене... – на цих словах Берко відключився.

Невеликий досвід водіння авто Ігор компенсував страхом за життя друга, тому гнав на максимальній швидкості, не розбираючи ям, та горбків, благо, дорога, як і раніше, була порожня.

– Я представник генеральної прокуратури України, – показав він посвідчення у приймальному покої, – їхав трасою, коли бачу аварія, один мертвий, а цей живий.

– *Мы примем его на лечение, только у нас мало лекарств, –* промовив черговий лікар. – *А хирургов я сейчас вызову.*

– Я придбаю все що треба, тільки покажіть де?

Лікарі явно зраділи такому заможному спонсору, тому ходити на аптечний склад, який відкрили тільки заради нього, прийшлося тричі.

– *Я вижу, вы знаете этого человека, –* підсів до Ігоря черговий лікар, коли той в коридорі очікував на результати операції. – *И платите за него, и сейчас ожидаете результатов.*

– Це не так, – заперечив наш герой, – і гроші не мої. А його. А оскільки сталося щось жахливе, то я маю провести розслідування.

– *Какое расследование? Не смешите меня! В момент, когда Москва захватывает Крым! Кому это нужно?! Вам самому необходимо срочно уезжать отсюда!*

– А, так ви – киримли? – здогадався Ігор, уважно вивчаючи обличчя чорнявого лікаря. – І боїтеся, що вас знову депортують?

– *Да. Я сам родился в Казахстане, но мой дедушка рассказывал про эти ужасы. Как людей за один-два дня вывезли в степь. А кого не успевали вывезти, погрузили на баржу и утопили!* – довірився новий знайомец, явно приємно вражений тим, що його співбесідник знає самоназву кримських татар.

– Я читав про це, але просто так поїхати я не можу, потрібно отримати вказівки від керівництва.

– Ти все зробив вірно, – одізвався Шантарський, – а тепер негайно виїжджай з Криму! Рюкзак зі зброєю та патронами втопи десь у лимані, запишеш географічні координати, що їх дасть навігатор і передаси мені.

– А Берко?

– За нього потурбуються. У мене є знайомі хлопці в Херсоні...

– А...

– Кажеш, отой лікар не хоче анексії? Залиш йому грошей, до приїзду моїх людей. Вони скажуть, що це їх товариш і привезуть на нього документи. Після лікування – заберуть. Виконуй!

– Моє начальство узнало, що це за людина, – повідомив Ігор чергового лікаря. – Завтра тут будуть ті, хто його знає, з документами. А мені наказали їхати далі, тому, ось вам гроші, на подальше лікування. Вистачить?

– *Да. И даже много.*

– Тоді раджу вашу сім'ю перевезти кудись на північ України, та й вам не варто тут залишатися з такими поглядами.

У Красноперекопську на вокзалі Ігор дізнався, що транзитні поїзди зупиняються не часто, але бувають випадки, коли вони стають через технічну необхідність.

«А я машину покинув у чагарниках перед містом, – пожалкував він, – чи не повернутися до неї та доїхати до Армянська?».

XVI

Ігор, в роздумах стояв на пероні, коли сталися водночас дві події: він здалеку побачив, як з обох боків до нього наближаються групи «зелених чоловічків»; до перону підійшов і спинився поїзд «Одеса-Сімферополь». Він неспішно пройшовся вздовж вагонів, просячи взяти його.

– *Скільки дашь?* – спитала одна з провідниць.

– Скільки попросиш, – у тон їй відповів Петренко і, коли та кивнула головою, зайшов у вагон.

– *Сиди в моём купе и не высывайся,* – попередила його провідниця, але про це вона могла й не просити. Ігор замкнув купе з середини і з нетерпінням чекав, доки поїзд не рушив.

У Сімферополі він почав шукати поїзди, щої вирушають у зворотній шлях, але о цій порі таких не було. Найближчий «Сімферополь-Москва» відходив за дві години. Він узяв квиток до Дніпропетровська у спальний вагон, бо інших не було. На привокзальній площі його зустрів величезний плакат «*ВСЕ НА РЕФЕРЕНДУМ*» і сила-силенна патрулів, що склалися з міліції та «зелених чоловічків».

– Я вже не вірю, що це за мною, але продовжую нікатися по кутках, щоб мене не помітили, – поскаржився Ігор Шантарському.

– Може й не за тобою, а стерегтися потрібно. Думаю, тобі не варто зараз їхати поїздом, наші хлопці, що прибули за Берком, бачили, як усі поїзди з Криму зупиняють в Красноперекопську й оглядають «зелені чоловічки». А за твого сприяння дві військові частини вийшли з Криму разом із технікою, тому тебе шукатимуть неодмінно. Краще десь сховайся, доки вони не влаштують референдум, результат якого, як ти розумієш, відомий.

– *Тебе куда?* – спитав Ігоря таксист на привокзальній площі.

– В парк, – коротко відповів Петренко, ховаючи обличчя за коміром плаща.

– У нас их пять. В какой?

– В парк імені... Шевченка. Есть какой? – намагаючись підлаштуватися під московську говірку, Ігор розтягував голосні та напірав на тверде «г». – Хаачу пасматреть на него перед тем, как его снесуть, к е...ням собачим.

– Вот это ты правильно, братуха, сказанул, – пожвавився таксист, – мне эти хахлы уже осто...здели! Хоть бы скорее у нас все стало как в Росии – заплаты, пенсии...

«Тактику я обрав вірну, – міркував Ігор прогулюючись невеликим парком і чекаючи, доки таксист відїде, – тепер би іще не збитися на рідну мову».

Він винайняв іще одну машину-таксі та поїхав у передмістя Сімферополя, де зустрів колишню табірну охоронницю.

– *Бабка Серафима, принимай гостей!* – весело виголосив він, стукаючи у двері. – *У меня и водяря есть, и закусон к ней.*

– *Заходи, гостенёк дорогой,* – в тон йому відповідала стара жінка, впускаючи у квартиру.

Вона заметушилася в силу своїх можливостей, показала кімнату, простелила на стіл гарну клейонку, почала варити макарони, доки Ігор мився в душі.

– *Чего ж ко мне заехал?* – почала допитуватися Серафіма після третьої стопки, які вона кидала в себе одним помахом руки. – *Ведь наши весь Крым заняли?*

– *Но банды «Правого сектора» ещё рыщут по Крыму. А я им хвост прищемил, вот они и хотят отомстить. Вот пройдёт референдум, Крым вернётся на Родину, тогда мы их быстро вычистим с полуострова.*

Потяглися довгі дні чекання. Ігор на вулицю не виходив, тільки давав гроші старій на продукти та горілку, без якої вона не могла жити і все запрошувала випити й Ігоря.

– *Пойми, старая, мне нужно быть в твердой памяти и ясном уме, чтоб не пропустить нападение «Правого сектора»,* – одного разу відмовився наш герой. – *Всё! До референдума ни капли!*

Того вечора стара була аж занадто улеслива, випити не запрошувала, наварила картоплі, нарізала ковбаси, усім намагалася догодити, що стурбувало Петренка.

«Може вона хоче у мене ще більше грошей вициганити? – думалося йому під улесливе туркотіння бабусі. – Чи знову на роботу бажає влаштуватися, скориставшись знайомством з «агентом ГРУ»?».

З цими думками він заснув, але вночі його хтось поторсав за плече і грубий голос скомандував: *«Вставай и предъяви документы!»*

Над ліжком схилився «зелений чоловічок», тримаючи автомата наготові. Ігор мовчки подав своє прокурорське посвідчення.

– *Это прокурор из Киева!* – крикнув «зелений чоловічок» у відчинені двері.

– *Я же говорила, что это не наш человек!* – почувся торжествуючий голос старої, – *иначе, чего бы он отказывался выпить!?*

– *Я капитан ГРУ, Сергей Возницын, – назвав Петренко перше ім'я, що спало на думку. – Наша часть из Пскова. Прошу не препятствовать в исполнении приказа!*

– *А документы?*

– *Агентурное прикрытие.*

– *Поедем в Севастополь, там разберёмся. Одевайся!*

У Севастополі, куди його доправили на критій вантажній машині, Ігоря замкнули в кімнаті з ґратами на вікнах, відібравши документи, гроші, мобільні телефони та ремінь і шнурки від черевиків. У брудне вікно виднілися стіни багатоповерхівок, баки для сміття та дорога з порепаним асфальтом.

«Це мабуть якесь відділення міліції, – упізнав Ігор знайомий антураж. – Отже, вони перевіряють мене і не вважають ворогом».

Як стемніло, його перевели у підвал, у камери попереднього ув'язнення.

– *Я не понимаю, зачем меня здесь держат!* – голосно протестував наш герой, дотримуючись видуманої легенди. – *Я должен выполнять задание!!*

Та «зелені чоловічки» не зважали на його вигуки. Минуло декілька днів. Годували погано, але якое дивно: то чіпсами, то пепсі-колою.

«Вони там що, ларьки грабують? – намагався жартами підбадьорити сам себе Петренко. – Чи це у їх розумінні розкішні обіди для агента ГРУ?».

Окрім нього, в камерах не було інших затриманих, що радувало.

«Либонь, усіх бандитів мобілізували, щоб захопити Крим та провести референдум, – до такої думки дійшов наш герой на третю ніч перебування в камері».

За третьою була й четверта, й п'ята, коли він вирішив робити позначки на стіні, щоб не збитися з дат. На дванадцятий день його вивели у ту саму кімнату, вручили посвідчення, паспорт, мобільний телефон та шнурки.

– *У меня телефонов было три!* – одразу почав «качати права» затриманий. – *И ремень верните – штаны падают!*

Натомість, один із «зелених чоловічків» мовчки потяг його на вулицю.

– *Я рад, что ты меня помнишь, но больше мной не представляйся,* – промовив окупант. – *Вот тебе ещё денег на дорогу и больше я тебе не должен.*

«Отже, про долю Воскобойникових він нічого не знає. Це добре. Жаль, телефон розрядився, а зарядки не віддали, – з такими думками Ігор йшов до моря. – Хоч тепер побуду на курорті біля води. Не скупаюся, так хоч подивлюся. Й пообідати нормально не завадить».

Зайшовши у найближче кафе, він уже хотів було повернути назад, але зрозумів, що така поведінка викличе підозру: в кафе сиділи за столиками тільки російські моряки. Тому підійшов до каси і замовив собі найдешевший обід. Присів скраю, подалі від групи матросів, які святкували перемогу на референдумі проросійських сил, що прагнули приєднання Криму до Росії.

– *Ребята, нельзя ли по тише,* – звернувся до матросів офіцер морської піхоти, на кітелі якого Ігор помітив слід від споротих нашивок, поверх яких виднівся наспіх пришитий прапор Росії. – *Здесь и другие хотят отдохнуть!*

Матроси на хвилину замовкли, уважно подивилися на офіцера, а потім знову загомоніли, вигукуючи все дужче й дужче.

– *Я же просил по тише! Почему вы не выполняете просьбу старшего по званию?! Почему у вас нет уважения?*

– *Ты не старший по званию, а предатель присяги!* – вигукнув один із матросів. – *Предал раз, предашь и ещё раз! Поэтому к тебе уважения нет!* – матрос озирнувся, шукаючи підтримку у товаришів, і ті схвально закивали головами. – *Мы уважаем тех ребят из нахимовского училища, которые отказались давать присягу и уезжают в Одессу! Мы уважаем моряков береговой охраны, которые готовятся отплыть из Севастополя на своих катерах, чтобы служить стране, которой присягали!*

Офіцер знітився і сів на місце, а Ігор покинув недоїдений обід, винайняв таксі, попросивши відвезти до стоянки катерів берегової охорони.

На вході до пірса його спинив вартовий матрос з українським нашивками.

– Мені до командира вашого підрозділу, – представився Петренко, показуючи посвідчення. – Справа важлива.

Матрос викликав іще одного, який провів Ігоря на катер. У тісній каюті сидів морський офіцер з утомленим обличчям. Він вислухав прохання Ігоря забрати з собою, подивився його документи, але відмовив.

– *Я не уверен, что вы – это вы, а не российская провокация!*

– *Зателефонуйте моїм начальникам в Генеральну Прокуратуру!*

– *Не могу. Телефонная связь не работает, а наша спецсвязь – тоже.*

– Послушайте, – у відчаї, що все зірветься Ігор розповів про своє сприяння виходу двох військових частин з Криму, про те, як на них напав найманий убивця, як він тікав і переховувався. – Якби ви могли переговорити з їх командирами, вони підтвердять, що я – це я!

– *Стоп! А как майор ВДВ назвал улёт береговой авиации?*

– *«Здриснули».*

– Тогда это точно вы! Нам он передал по связи, пока её не отключили, о ваших предложениях. Ну нам-то не так просто уйти, но мы поставили ультиматум, что взорвём катера на выходе из Севастопольской бухты, что перекроет возможность захода сюда их кораблей. Я вас беру!

Петренка відвели до іншої тісної каюти, показали на поличку, куди він влігся з превеликим задоволенням і заснув так міцно, що пропустив відхід із Севастополя. Прокинувся вже наступного дня, коли катери були в морі.

– До Одеси, – відповів на його запитання, куди вони прямують, перший матрос, що зустрівся, коли Ігор вийшов подихати свіжим повітрям.

– Мені б мобілу зарядити?

Матрос повів його в машинне відділення, де у гуркоті поралися троє механіків. Ті направили його до радиста, який і зміг підібрати потрібний роз'єм.

– Галиночко, моя ріднесенька – був його перший дзвінок. – Зі мною все гаразд. Зараз їду в Одесу, а звідтіля до тебе.

– Гаврику, любий! Я така рада тебе чути. А то все ВГ телефонує і привіти передає. От і вчора дзвонив.

– Синочку, – відгукнулася й матуся, – у тебе точно все гаразд? Що то за плюскіт і гудіння в трубці? Ти на кораблі?

– Так матусю, все гаразд. Не хвилюйся. Це у мене такий невеличкий круїз.

Наступний номер, який Ігор набрав, був номер телефону Смика:

– Я на волі, пливу в Одесу, – в телеграфному стилі доповів Петренко. – Всі інші номери «засвічені» і ваші – теж!

– А-а-а, он ти де взявся! – весело зарепетував Смик. – А ми вже й хлопців до Сімферополя направили, тебе шукати.

– Як Берко?

– Вивезли на материк, одужує. Жалкує, що не зміг бути з тобою до кінця операції.

– Доповідай, – це зателефонував Шантарський. – Добре, – озвався він, вислухавши розповідь, – за свій номер не хвилюйся, його не підслуховують, мій теж. В Одесі зараз наші хлопці готуються дати відсіч промосковським силам, тому знайдеш Вепра на Грецькій площі. Він тебе забезпечить харчами та грошима на проїзд.

– Где же это вы, голубчик, пропадали? – відгукнувся Мирослав Всеволодович. – А я уже и представление на ваше увольнение подписал, как неявившегося на службу.

– А чому ви, а не Петро Семенович?

– Я теперь на его должности, а Петро сейчас в России. Звонил, говорил, что больше в Украину не вернётся. Так почему вас нельзя было найти?

– Бо я був на окупованій території, куди мене ваш колишній начальний направив з метою вбити! І мене тримали під вартою більше двох тижнів!!

– Кто это может доказать?

Ігор дав телефони командирів частин і вимкнув слухавку. Ходити по катеру йому не дозволили, тому прийшлося лягти на свою койку й дрімати, чекаючи на прибуття до Одеси.

XVII

Ігор узяв, засвідчену підписом та печаткою командира загону, довідку про те, де його підібрали і як доставили в Одесу. Підтягнувши штани, які і справді спадали без ременя, а підходящої мотузки він забув спитати на катері, Петренко рушив в пошуках Грецької площі.

– Петрасе, – кинувся до нього з обіймами Вепр, загледівши нашого героя, – живий і здоровий! Хлопці, – обернувся Вепр до гурту молодиків, що стояли поруч, – оце Петрас, найкращий...

– Чим найкращий? – не витримав один із гурту.

– Найкращий – і все, – Вепр явно зрозумів, що видавати діяльність Ігоря він не має права. – Де б ви не були, якщо він попросить, зробіть усе що скаже!

– І з десятого поверху стрибнути?

– Так! Я перший стрибну, бо він знає, як краще!

– Мені б додому, з Галинкою побачитися, поїсти нормально, виспатися, – пожалівся Ігор.

– Після матчу й поїдеш. Бо у нас завтра заплановано захід, потрібно показати тим, хто мріє назад в СРСР, що Україна ніколи більше не вернеться в імперію зла! А після завтра – ми охоронятимемо колону уболівальників «Чорноморця» й «Металіста», у підтримку єдності України. Бо події в АТО...

– Де це?

– Ти ж не знаєш... В Донецькій та Луганській областях бандити почали нападати на відділки міліції, беруть зброю та йдуть громити виконкоми, суди, ради. От і була організована антитерористична операція, щоб це припинити.

Першого травня чота Вепра вирушила на Дерибасівську, де проходив парад з нагоди «Свята праці й труда», уже зі знайомою піснею: «Зродились ми з великої години...», а Ігор залишився відпочивати у наметах, встановлених на площі. Виспався, вилежався, його нагодували. Вирішив пройтися площею.

Він любувався квітами на газонах, аж раптом його шосте чуття, його серендіпіті, заставило уважно глянути на чоловіка, який неквапно йшов краєм площі, поглядаючи на табір майданівців..

«Возняк – одразу упізнав Ігор, – готується щось дуже неприємне. А ми тоді з ним упоратися не змогли».

– Мені потрібно троє, – звернувся він до чергового, – негайно, краще, щоб один – з біноклем. І наліпки оці з нашими прапорами зніміть! – звелів Петренко, не випускаючи з поля зору командира групи агентів ГРУ. – Бачите отого дядька, що вештається краєм площі? Це агент ГРУ, Возняк. Слідкуйте за ним, міняючись по черзі. І телефоном мені доповідайте кожні п'ятнадцять хвилин!

– А якщо він когось із нас помітить?

– Підійдіть до нього і спитайте російською, де тут Антимайдан?

– А при чому тут Антимайдан?

– Його в усіх містах готували й готують на московські гроші.

Трійця вирушила вервечкою, а Ігор знову звернувся до чергового:

– Зв'яжися з Вепром і дай мені трубку!

– Оце так? – вигукнув Вепр, дізнавшись новину. – Думаєш, готується велика провокація.

– Так, причому не сьогодні. А от завтра, після матчу, під час спільної ходи, чекай.

– Об'єкт йде у напрямку Куликового поля, – доповідав боєць Вепра, явно граючись у шпигуна, – ні, повертає в інший бік, підходить до машини з ремонтниками, балакає. Йде далі.

– Один нехай подивиться, що то за ремонтники, – звелів Ігор. – Яке у них обладнання. Якщо мають газові балони для зварювання, то що на них написано?

– А вони нас пустять подивитися?

– Скажеш, що тобі потрібно зварити арматуру для рам на балконі.

– Там є балони, – доповів боєць згодом, – але не такі, як для сварки. Якись зеленкуваті з дивними клапанами угорі, невеличкі.

– Продовжуй спостереження й повідом, куди їх повезуть? – розпорядився Ігор і знову зв'язався з Вепром. – Можливе застосування хімічної зброї.

– Отакої! – вигукнув Вепр. – То нам протигазу натягати?

– Думаю, на відкритому повітрі великої школи не завдасть але у приміщення – так!

Увечері всі зійшлися на Грецьку площу. І доки рядові бійці весело обговорювали, «як вони показали комунякам, де раки зимують», Ігор з Вепром тихо радилися.

– Ти зможеш керувати всіма отими «ультрас», а не тільки своїми хлопцями? – питав Ігор.

– Ні, – сумно відповідав Берко. – Та й серед моїх багато новачків, можуть піддатися настроям натовпу.

– А зброя у тебе є? Та що я питаю, звісно, є.

– Тобі для чого?

– Не вірю, що обійдеться одним отруєнням. Думаю, будуть стріляти... Не дарма ж тут Возняк!

– Будемо захищатися.

– Ти туди не лізь, – порадив Шантарський, почувши про появу Возняка. – Спостерігай та підказуй Вепру здалеку.

Звечора другого дня, перед прибуттям уболівальників «Металіста», Ігор стояв на Грецькій вулиці, в очікуванні маршу колони, добре, що це було поруч з Грецькою площею, де стояли намети майданівців.

На вулиці, окрім перехожих, вешталися люди з гергієвськими стрічками та червоними пов'язками на рукавах.

«Оце і є провокатори, – вирішив Петренко і повідомив про їх прикмети Вепра.»

Та коли колона уболівальників увійшла на вулицю, сталося те чого, Ігор ніяк не передбачив: Один із, здавалося б, звичайних перехожих, дістав револьвер і декілька разів вистрелив у колону. До нього негайно кинулися хлопці Вепра, але провокатори затіяли бійку і стрілець зник. Уболівальники накинулися на інших, помічених стрічками та пов'язками, людей. Ті кинулися навтьоки, колона розірвалася і змінила напрямок руху – всі бігли за провокаторами. А ті, у свою чергу прямували на Куликове поле, до Антимайдану. Вони явно не очікували такої швидкої відсічі.

– З даху супермаркету теж стріляють, – знову повідомив Ігор Вепра і в безсилій люті заскреготів зубами: такої підлості він просто не міг уявити.

Але коли на наступні вулиці з-за спин міліціонерів, що вишикувалися, перекриваючи поворот, почали стріляти з автоматів люди у камуфляжах, але без нашивок чи шевронів, він просто не міг отямитися від люті.

Уболівальників теж опанувала така ж лютя. Вони ринулися на площу Куликове поле і почали громити табір Антимайдану. Бійка затягнулася не надовго, бо з дверей будинку профспілок, що стояв на цій площі, почали закликати антимайданівців ховатися всередині.

Краєм ока Ігор побачив, що Возняк стоїть осторонь і подає якісь знаки, дивлячись угору.

Справді, на даху будинку профспілок теж засів стрілець. Повідомивши Вепра про нову небезпеку, наш герой кинувся до Возняка. Але той негайно покинув своє місце, змішався з натовпом і зник з поля зору.

– В будинок не ходіть, – знову дзвінок до Вепра, – Возняк тут, отже газова атака не забариться!

Ти часом стрілець з даху зник. Ігор почав оббігати будинок, але через натовп, що прибував, рухався дуже повільно, тому встиг тальки побачити спину стрільця, що спустився канатом з даху і тікав вздовж вулиці.

Деякі меткі уболівальники в пусті пляшки набирали бензину з машин, що були на площі, вставляли запалені гноти й кидали в антимайданівців. А коли ті поховалися в будинку, кидали й туди, але всі їх спроби були марними – пляшки розбивалися об гранітний цоколь і догорали на асфальтовій відмостці, що оточувала будинок.

Раптом одразу на всіх поверхах спалахнув вогонь і швидко розгорівся, за деякий час люди з будинку почали визирати у вікна і просити допомоги. Але таких будо дивовижно мало, адже ж за підрахунками Ігоря всередині мало б бути не менше півсотні людей.

– *Пожарная, слушаю, что у вас?* – спокійний голос диспетчера в трубці не відповідав знервованому стану Петренка, але він опанував себе і спокійно доповів про пожежу.

– *Нам уже сообщили, ждите, машина выехала.*

Дехто намагався спастися, вилізаючи у вікна. Один чоловік вилізаючи упав і навіть здалеку почувся жахливий тріск його кісток при падінні на асфальт. Крик стояв оглушливий.

Частина «ультрас» кинулася добивати тих, хто пробував вилізти з будинку

– Забирай хлопців і йдіть звідсіля, – звелів Ігор Вепру, почувши сирени. – Бо вас зроблять винуватими.

– Не можу, – кричав той. Його голос ледве проривався через шалений людський крик, – мої хоплці боронять поранених та надають їм першу допомогу!

На площу виїжджали пожежні машини, швидка допомога і, нарешті, міліція. Прийшли також беркутівці й стали відтіснити натовп від будинку, утворивши кільце.

Але побоїще перенеслося на інші вулиці міста. Ошаленілі люди били всіх, не розбираючи своїх і чужих. Кров, пробиті голови, поламані руки й ноги – таким був наслідок добре спланованої провокації.

Зі свого місця на краю площі Ігор бачив маси людей, що лежали без пам'яті, а може й мертвими. А зойки розпачу літали над площею, краючи серце повною неможливістю якось зарадити цьому горю.

Медики та міліціонери, які спробували зайти до будинку, одразу вибігли. Як видно, чорний отруйний дим від згорілого пластику не давав можливості дихати

Петренко став порпатися серед речей, що залишив в наметах Антимайдан, і без усякого здивування знайшов декілька протигазів, армійського зразка.

«Отже, готувалися, – з такою думкою, він пішов до беркутівців, вимахуючи своїм посвідченням».

– Пропустіть, я представник Генеральної прокуратури!

Коли нарешті йому вдалося зайти у хол, там уже метушилися медики, а якийсь чоловік у цивільному вів записи.

– *Я следователь, капитан Ломаченко, а вас из Генеральной как сюда занесло?* – представився чоловік.

– Не про те мова, – обірвав патякання Петренко, – зверніть увагу на два факти: протигази у наметах Антимайдану і поза трупів.

– *А что в их позах такого эротичного?* – знову одеські жарти.

– Якби вони загинули від вогню, то мали б так звану «позу ембріону», а ці лежать горілиць, так, неначе їх спочатку отруїли. Разом з протигазами все говорить про навмисні, а не випадкові дії. Та й вогонь спалахнув одразу скрізь, це теж доводить мою правоту.

Ігор стояв серед трупів у центральному холі будинку профспілок, коли задеренчав його телефон:

– Ігорю Михайловичу, це Віолета Сидорівна з юридичного факультету Геолого-агрономічного університету, – почувся голос жінки з фіолетовим волоссям, – поздоровляю, ви закінчили другий курс, правда з оцінками «задовільно». Час думати про третій. Для цього занесіть означену суму не пізніше кінця червня. На все добре, – додала вона, і, не чекаючи відповіді, вимкнула зв'язок.

Так починався травень 2014 року.

Кінець другої частини **2/3**

Частина третя. ПРОСТО ПЕТРЕНКО

I

– Гаврику, мій! – так скрикнула Галинка, незграбно збігаючи з ганку батьківської хати, де стояла очікуючи на Ігоря.

Вона обійняла його й Ігор притулився до дружини, намагаючись не зачепити вже великий живіт з помітним пупом, що випирає через тонке просторе плаття.

– Галиночко, ріднесенька, – тільки такі прості слова прийшли йому в голову, хоча повертаючись додому поїздом, потім автобусами та маршрутками, заготував як би не цілу промову, складену з найніжніших, з найпестливіших слів для своєї Галинки.

– Як янголята, – почувся з ганку.

Ігор розплющив очі, видихнув такий рідний запах дружини та уздрів обох матерів: свою й Галинки, що стояли обійнявшись. Позаду виднівся батько.

– Ви як сестри, – сказав він, поздоровкавшись.

– Ми і є сестри, – промовила його мама, Мар'яна Сидорівна, – ми посестрилися, коли ви побралися. І тепер радіємо вашому щастю.

– То за стіл, та й приллемо щасливе возз'єднання сім'ї, – негайно виголосив Галинчин батько, – я й самогону трохи нагнав. – Тут він помітив невдоволене обличчя дочки та дружини й винуватим голосом додав, – може ви там у Києві й самогону не вживаєте, а тільки якусь дорогу горілку?

Ігор піднявся на ганок, щоб привітати рідних, та Галинка продовжувала тримати його за руку, тому обіймати маму та тестя з тещою йому прийшлося лівою рукою.

– Мені потрібно помитися з дороги.

– Все готове, – обізвалася дружина, – йди за мною.

Вона завела його у ванну кімнату, увімкнула електричний нагрівач, що подавав гарячу воду й сама вимила чоловіка, намагаючись ані на секунду не полишати його.

– Як же ти скучила, моя ріднесенька, – розчулено казав Ігор, – як же ти чекала на мене...

Галина мовчала, тручи йому спину, але міцно притулилась на хвилину головою до голови, показала всю силу почуттів, що її переповнювали.

Вони так і увійшли до вітальні з накритим столом міцно тримаючись за руки. Від самогону Ігор відмовився. Тесть з тещею та його мама трохи випили.

– От о добре тепер нам, – почав було Галинчин батько, швидко дійшовши «до кондиції» – є й зятьок, а скоро й онучок буде...

– А скоро? – звернувся Ігор до дружини.

ч.3. Просто Петренко.

– От-от... – відповіла вона й поклатала голову на плече. – схватки вже тиждень ідуть. І все дужче й дужче.

– То може тебе в пологовий будинок?

– Ні, я народжуватиму вдома!

Її батьки промовчали, з чого Ігор зрозумів, що це питання вже обговорювалося, і що їх дочка наполягла на своєму.

Вночі вона обцілювала свого чоловіка і все примовляла: «Більше ніколи не відпущу!».

Тієї ночі Ігорю приснився убитий ним Ілько Семесів. Він піднявся із асфальту з розірваним обличчям і звертаючись до Ігоря промовив: «Ну що, ти тепер теж у групі ризику. Піднімайся, бо вже почалося!»

Петренко прокинувся з серцем, що калатало грудях мало не виламуючи ребра, і почав шукати пістолета в кишені, але намацав тільки свої голі ноги.

– Прокидайся, любий, – це була Галинка, вона стояла біля ліжка напівзігнувшись і тихенько стогнала. – Вже й води відійшли.

– Так як же, – злякався він, – так може швидко?...

– Доки з району доїде – твоя донечка вже тебе привітає. Ось бери рушники та пелюшки, приймеш її, – Галина присіла, тримаючись рукою за ліжко.

Перейми у неї повторювалися все частіше і нарешті вона скрикнула: «Ось почалося! Глянь, чи пішла дитинка?»

Ігор зазирнув у розширене лоно дружини й побачив у місячнім сьайві, що вливалось у вікно, маківку, вкриту ріденьким темним волоссям.

– Голівка з'явилася, – сказав він, намагаючись притамувати дрож, що біла його все дужче й дужче. – Що далі робити? Витягати?

– Дурненький, – навіть у цей момент Галина не втратила ані присутності духу, ані почуття гумору, – підстав руки й лови, воно само вийде... – і знову застогнала.

Поволі, поволі повністю вийшла голівка, потім з'явилися плечики й Ігор підставив руки, вперше торкнувшись через пелюшку мокрої, у сукровиці, своєї дитинки. Далі справа пішла швидше й усе тіло вийшло з лона. Слідом пішла, майже випала пуповина.

– Так, теє, пуповину ж різати треба, – вимовив він обережно тримаючи дитину у напіввитагнутих руках й боючись її притиснути до себе.

– Дурнику, – відповіла дружини, не піднімаючись з підлоги, – сама відпаде за три дні. Дай мені трохи прийти до тями... Вона хоч дише? – раптом скрикнула Галинка.

Ігор прислухався, нічого не почув, обережно потрусив і воно раптом скрикнуло раз і замовкло.

– Гаразд, раз кричить, значить і диває. Тепер лягай і поклади доню собі на живіт. Та майку зніми!

– А це для чого? – спитав Ігор виконавши завдання. Дочка лежала на його животі, підібгавши ніжки і головою дістаючи його підборіддя.

– Щоб твоя мікрофлора перейшла на неї. Ну все, візьми пелюшки, загорни її, знаю, що не вмієш, зроби як небусть і дай мені, я її погодую, – звеліла Галинка, нарешті важко встаючи та поволі влягаючись в ліжку.

Дитинка миттю присмокталася до материних грудей, але не надовго. Відкинулася і тихенько засопіла.

– Наша Софійка, – лагідно, з новими для Ігоря інтонаціями в голосі, промовила Галинка. – Дочекалася татка й прийшла привітати. Тепер забери дитинку, я посплю...

Ігор обережно узяв свою донечку, вийшов з їх кімнати і пішов коридором, стукаючи у двері інших кімнат ногами і співаючи щось на мотив відомої колядки:

– Нова радість стала,
пане господарю,
радуйся,
в мене донька,
народилась...

Пуповина відпала тільки на сьомий день.

– Тепер, – звеліла Галинка, яка вже повністю оговталася від пологів, стала ще енергійнішою, почала командувати, не чекаючи, чи виконають її розпорядження, – закопаємо пуповину під дубом, що за ставком, й попросимо у нього захисту для Софійки на все життя.

– Звідкіля ти все те знаєш? – дивувався Ігор, несучи донечку слідом за дружиною.

– В Інтернеті все є, – коротко відповіла вона, закопуючи у пісок пуповину. Потім урочисто постояла, дивлячись на дуба й повернула додому.

– *Ігорь Михайлович, еле к вам дозвонился, – це був його новий начальник, Мирослав Всеволодович, – я собрал все свидетельские показания относительно вашего героизма при выведении воинских частей и отменил своё представление о вашем увольнении. Вы можете вернуться на службу, но пропущенный термин работы вам не будет оплачен.*

– У мене донька народилася і потрібна відпустка.

– *Я вас поздравляю, но отпуск вам ещё не положен. Поэтому, если вы не явитесь в течение трёх дней, я буду вынужден снова вас уволить.*

– Прийдеться тобі послухатися начальства, – порадив Шантарський, – бо ти мені іще потрібен серед влади.

ч.3. Просто Петренко.

– А я собі потрібен разом з дитиною та жінкою.

– Хто тобі заважає? Твоя квартира у повному порядку. Там навіть хлопці невеличкий ремонт зробили. Та й жити тобі за щось потрібно. Оті десять тисяч, що приходять щомісяця, можуть і припинитися надходити.

– Вже одинадцять. Я підозрюю, що було дано розпорядження банку постійно знімати з рахунку одну й ту саму суму в доларах і переводити її в гривні. Як тільки курс зріс, зросли й виплати.

– Я поїду з тобою! – вирішила Галина. – І не відмовляйте! Сім'я повинна жити разом!

Квартира й справді виявилася в хорошому стані, у спальні стояло дитяче ліжечко, а в прихожій – коляска.

– Оце так подарунки, – раділа Галина, – і памперсів два паки подарували. Не забудь подякувати Владлену Генріховичу!

На роботі Ігоря прийняли, як і раніше, стримано. З одного боку він був ставлеником зрадника Петра Семеновича, а з іншого – герой, який допоміг евакуювати військові частини з окупованого Криму. Але всі доручення, що Ігор отримував, були дріб'язковими. Більшість часу він проводив за робочим столом, оформляючи різні папери.

Зате Галина раділа.

– Ми тепер живемо, як люди, – казала вона мало не щодня, пригощаючи чоловіка вечерєю. – Ось поїси і підеш вигулювати Софійку, а я поки приберуся...

Затишок і спокій удома контрастував з ситуацією в Луганській області. Бойовики зайняли Слов'янськ, де не візьмись, у них раптом з'явилося озброєння, військові однострої. Короткі повідомлення Інтернетом приносили жахливі новини щодо переслідування та катування україномовних, убивства противників захоплення міста, грабунками.

Намагаючись вибити нападників, місто обстрілювали з гармат, що викликало обурення у дописувачів російського Інтернету, які забули, що при подібній антитерористичній операції, місто Грозний, у Чечні, зрівняли з землею.

Та коли над Слов'янськом збили українського гелікоптера, військові нарешті зайняли місто, що, як виявилось, постраждало мало. Але деякі підприємці з інших регіонів України в якості жесту доброї волі направили до Слов'янська будівельні матеріали, що разом з державною допомогою, дозволило швидко відбудувати ушкодження.

– *Поедете в Слявянск расследовать нарушение присяги милиционерами во время путча сепаратистов,* – звелів Мирослав Всеволодович.

– Ось і закінчилося наше мирне життя, – сумно пояснив Ігор Галині, збираючись у відрядження.

ч.3. Просто Петренко.

– Але ж там наші, чого ж боятися? – заперечила вона. – Зробиш роботу й вернешся.

«Але біля кордону стоять російські війська, а до кордону – близько, – подумав Ігор, але нічого не сказав, щоб не лякати дружину».

У Слов'янську по місту їздили переважно військові машини, але місцеві жителі намагалися якнайшвидше забути про жахіття короткого правління сепаратистів, тому центральні вулиці були прибрані, на державних установах висіли українські прапори, в неділю відбулося якесь свято, і площу перед міськвиконкомом розмалювали діти кольоровою крейдою. Основна тема малюнків – мир, Україна, солдат-захисник.

– А що ми могли зробити, – суржилом виправдовувався один з міліціонерів, що залишився у дільниці. – Вони як налетелі, усе з автоматами, так ми і гавкнуть не успелі.

На суржик він перейшов після того, як почув Ігореву правильну вимову й оцінивши його погони на однострої прокурора.

– А як вони були вдягнені? – поцікавився Ігор, занотовуючи показання свідка.

– Як-як? Ну, у формі, з автоматами... – промимрив міліціонер.

– Форма яка була? Які знаки на ній?

– Нікаких знаків, тільки форма у всіх однакова. Та що ви міне спрашіваете, їх же наші местніє фотографіровали.

– Ну хоч якусь прикмету можеш назвати?

– Ну, один бил з бородой...

– Здорово був, козаче! – почувлося з-заду.

Ігор рвучко обернувся на знайомий голос і вже за мить міцно тис руку Шантарського.

– ВГ, не чекав вас тут.

– Сюди скоро прийде справжня війна, – тихо повідомив прибулий, – тому я тут. І хлопці мої теж. За день вирушаємо до кордону.

– А зброя?

– Трохи є, іншу добудемо в бою.

– Так це ж незаконно, озброювати цивільних повз державні силові структури! – спробував Ігор якимось уберегти друга від можливих кримінальних переслідувань. – Стаття 17 Конституції, абзац шостий.

– Ти таке кажеш, неначе забув, що оці «органи» служать олігархам, власній кишені та москалям! Облиш! Якщо ми не захистимо наші кордони, то армія сама не вправиться. Ходімо лишень, я тобі щось покажу.

ВГ повів Петренка вулицями до річки. Здалеку ще Ігор побачив натовп. Коли вони підійшли ближче, декілька молодиків, серед

яких наш герой упізнав козаків Шантарського, розсунули людей, даючи їм пройти.

II

Побачене жахало. На березі лежали два трупи людей з розрізаними животами. По одягу можна було визначити один чоловічий, інший – жіночий. Тіла вже почали розкладатися, але вираз нелюдських страждань на обличчях обох ще можна було розрізнити.

– Це Рибак, депутат Верховної Ради, – тихо промовив Шантарський, – а жінка – депутат міськради Слов'янська. Вони хотіли припинити путч, вимахуючи своїми мандатами. Замість того, щоб стріляти. Бо будь який прояв сепаратизму – це державна зрада і має каратися смертю, а не довічним ув'язненням!

Останню фразу він вимов голосно і натовп схвально загомонів. Ігор мовчав, бо за його кар'єру слідчого, подібних знущань він іще не бачив.

– Ну, йди, у тебе справи, – відпустив його ВГ.

– Але ж оцей злочин потрібно розслідувати.

– Нічого тут розслідувати. Серед місцевих знайшлися Іуди, що спіймали оцих людей і віддали на поталу москалям.

– Яким москалям? Тут же був Стрелков зі своїми бандитами! – вигукнув Ігор. – Та й мені потрібні свідчення очевидців.

– Свідчення очевидців вже зібрані, їх слова мої хлопці завірили у місцевого нотаріуса, тобі їх занесуть для протоколу.

– Я маю їх сам опитати.

– Зроби простіше, нехай підтвердять свої слова – і все!

До вечора Ігор упорався з цією справою, але якась думка весь час крутилася в голові. Та коли він вже збирався лягти спати у гуртожитку міліції, ця думка раптом нарешті прийшла йому на ум, бо події минулих місяців хоч і відключили його здатність помічати усе, але поступово вона вже поновлювалася.

– Смику, ти не спиш? – зателефонував Петренко до комп'ютерного «бога».

– Мені так рано не можна лягати, – жуючи, відповів той.

– Тоді пошукай в Інтернеті фото захоплення Слов'янської дільниці міліції.

– Це вже є, – недбало заявив Смик.

– Тоді спробуй знайти знайомі обличчя. Спершу наших гереушників, а потім пошукай іще одного такого собі з бородою.

– Знайшов! – такі слова вигукнув Смик, розбудивши Ігоря серед ночі. – Тобто, еврика!

– Ну кажи, що там у тебе, – навіть з радістю прокинувся наш герой, бо його уві сні мучили жахи: роздерті людські тіла, потворні пики злочинців. – Не тягни, вже щось знайшов?

– Все знайшов. По-перше, засвітився один із гереушників – Жерех! А по-друге, знайшов отого з бородою! Він приймав участь в нападі Росії на Грузію у 2008 році й багато там фотографувався. І все виставляв в соціальних мережах, мовляв, дивіться, який я герой. У мене й ім'я є цього бородатого. І навіть номер військової частини!

– Надсилай всі результати пошуку на мій мейл, я буду доповідати зранку начальству.

– *Всё ясно, пересылайте ваши находки электронной почтой мне, протоколы привезёте сами.* – розпорядився Мирослав Федорович, уважно вислухавши свого підлеглого. – *Возвращайтесь завтра, в крайнем случае, послезавтра.*

– А чому мені не розслідувати далі?

– *Потому, что теперь эти дела будут переданы в СБУ для дальнейшего расследования, как дела по государственной измене и сепаратизме.*

– Але ж я іще не закінчив ознайомлення з документами, що залишилися від бандитів Стрелкова? Адже після захоплення відділку міліції, саме там сепаратисти зробили свій штаб.

– *Ну хорошо, оставайтесь ещё на неделю.*

Папери, що дісталися Ігорю, були скаргами або проханнями, в основному, щодо майнових прав. Всі вони починалися зі слова «*Главному...*» і містили адреси та імена жителів Слов'янська. Майже в усіх було прохання відняти якусь річ – автомашини, будинок, – та передати це майно прохачеві. Розглядалися також скарги батька на сина і навпаки, причому, були випадки, коли вони калічили одне одного.

«Дивно, – міркував Петренко, переглядаючи папери, – як тільки прийшов «руській мір» так люди одразу оскотинилися, в них прокинулась первісна жадібність, бажання збагатитися негайно, в одну мить».

– Пане Петрасе, – до кімнати зайшов один з козаків Шантарського, – ВГ просить аби ви приїхали до Лутугіно, щоб допомогти.

– Як я туди дістануся? – негайно зреагував наш герой.

– Я відвезу, на мотоциклі. Це недалеко.

Шантарський зустрів їх на краю села.

– Це мені нагадує нашу зустріч в Пилипівці, – весело вигукнув Ігор іще здаля.

– Але тепер справи значно гірші, – відгукнувся ВГ. – Може хоч твоя посада та прокурорська форма щось вдіють?

– Що таке?

– Ми рухалися до російського кордону разом з колоною танків та бетеерів. Аж ось нам дорогу перекрили місцеві жителі, не дають проїхати. А дорога тут одна. За селом болота, не обминеш.

Видовище, що відкрилося Ігорю, вражало: вулиця в селі була повною людей, серед яких найактивніше поводитися жінки пенсійного віку. Були й чоловіки, але жіночий вереск перекривав інші звуки. На броні переднього танку стояв, як видно, командир, який викрикував щось, але його голос тонував в загальному гаморі.

Підійшовши ближче, Петренко почав розрізняти окремі вигуки: *«Долой бандеровцев! Да здравствует Союз Советских Социалистических Республик! С Россией вместе мы непобедимы! Умрём, а не пропустим!»*.

– Я представник Генеральної прокуратури! – вигукнув наш герой, видряпавшись на башту танку. – Ви порушуєте закони України! Негайно розійдіться!!

– *Сдохни, бандеровский прихвостень, фашист недобитый!* – заволали жінки з різних боків. На Ігоря полетіла грязюка, каміння, якісь цурпалки. – *Штоб ты сдох, проклятый!*

– Давно так стоїте? – запитав Петренко у командира колони.

– *С утра*, – невесело відповів той. – *А у меня приказ, занять позиции на границе с Россией. А они вон, посмотри, даже под гусеницы легли. Если двинемся, передадим кучу народу.*

– Не спіши, я дещо придумав. Тільки ти мене не перебивай і не заперечуй, що я скажу.

Ігор зняв свій кітель, кинув на башту й почав топтати. Натовп затих, здивовано витріщаючись на видовище.

– *Братся-славяне!* – загорлав він, підробляючись під інтонації агітаторів, що він їх чув в Одесі під час спроби проросійського перевороту. – *Вот и настал момент, когда я и мои верные друзья могут не скрывать, что мы идём на соединение с силами великой России! Вместе мы победим киевскую хунту! Наши танки приносили победу в Великую Отечественную войну и теперь, в тяжелый для страны момент снова принесут победу нашему народу, который есть часть великого советского народа! Ура, товарищи!*

Протестувальники спочатку недовірливо забурмотіли, але люди почали звільняти дорогу. Ігор вийшов на узбіччя, видрався на невисоке дерево й продовжував вигукувати промосковські гасла доти, поки колона не проминула село. Його забрала остання машина, в якій їхав Шантарський.

– Не чекав я такого повороту! – захоплено вимовив ВГ, потискаючи Петренку руку. – Ти показав себе вже не просто бойовим козаком, але й політиком! І, знаєш, твоє псевдо потрібно змінити. Про Петраса вже чули досить багато людей. І не тільки мої хлопці. А хто знає, чи не викажуть тебе в оцій, зараженій

московською брехнею місцині, яким-небудь бойовикам, що ти у Криму зміг вивести декілька бойових частин на материк?

– Щодо зміни псевдо я згоден, – відсапавшись після безперервного півгодинного крику, промовив Ігор, – тільки не знаю, що придумати?

– Може щось типу «Прокуратор» або простіше, – «Прокл»? – запропонував ВГ.

– Мабуть, ні. Я себе й досі не відчуваю часткою правоохоронної системи. Я просто Ігор Петренко, який намагається діяти по совісті.

– Не відчуваєш часткою, бо ти порядний, а система – ні, – відгукнувся Шантарський. – А щодо псевдо, будеш ПеПе – Просто Петренко. Своїх козаків я повідомлю.

Покинувши танкову колону, машина з Петренком та Шантарським продовжила рух до самого кордону. Фактично, ніякої відмітки, що це межа двох держав там не було.

– Спинимося у посадці, та зачекаємо, – скомандував ВГ.

– А ви чекаєте якихось подій? Підходу російських військ, – здогадався Ігор.

– Твоє «серендіпіті» тебе не підвело. На цю ділянку мають прийти «Гради».

Очікування затягнулося, тому Ігор куняв, сидячі на задньому сидінні, а прокинувся, коли Шантарський поторсав його за плече.

– Що їдуть? – пробурмотів новоназваний ПеПе, протираючи очі.

– А послухай, – звелів Владлен Генріхович. – Тільки з машини вийди.

Здалеку у вологому нічному повітрі чулося натужне гудіння моторів.

– Підійдемо ближче, – коротко наказав ВГ і рушив, пригинаючись та маскуючись за кожним кущем, до кордону.

Ігор подався за ним.

– «Гради», двадцять дві установки, – визначив Шантарський, опускаючи бінокля. – Потрібно повідомити танкістів.

Доки його друг розмовляв мобільним телефоном, Петренко підповз іще ближче до лінії бойових машин, що вишикувалися вздовж кордону. Йому вже стало чути вигуки командирів, тупотіння бойових розрахунків, що знімали чохла з ракет.

– *По фашистско-бандеровской банде, огонь*, – раптом почув він і негайно небо запалало від вогняних хвостів ракет, які ринули на територію рідної землі, несучи смерть і руїни.

– Так це справжня війна!!! – закричав Ігор, звертаючись до Шантарського і намагаючись перекричати гуркіт ракетних двигунів. – А я до останнього не вірив вашим словам! Все думав, що вони ж таки брати-слов'яни...

– Я про це знав давно, – вигукнув і Шантарський, – наші попереджені, тому втрат не має бути!

ч.3. Просто Петренко.

Виття й хурчання ракет першого залпу затихло. І тоді Ігор почув ревіння моторів, що працювали на високих оборотах.

– Танки! – вигукнув Шантарський. – Спробуй полічити, скільки їх! А я зателефоную нашим танкістам.

Ігор пригинаючись побіг праворуч, намагаючись обійти позиції «Градів», обслуга яких вже готувалася до нового залпу: з вантажівок виносили нові заряди й заправляти у станки.

Ревіння моторів ставало все ближче, бойові машини йшли напролом, через поля, на яких ще не зібрали збіжжя, приминаючи кущі, долаючи через канави. Тому наш герой відбіг у посадку й вибрався на велике дерево. По світлу від танкових фар він спочатку побачив, що бойових машин не менше десятка, але потім зрозумів, що набагато більше.

– Це ПеПе, – набрав він номер Шантарського, й називаючи себе своїм новим псевдонімом, – танків більше двадцяти. Йдуть у наш бік.

– Вертайся, – відповів ВГ, – будемо пробиватися до своїх. У тебе табельна зброя є?

Тут зв'язок розірвався й Петренко не встиг сказати, що він знову не взяв свого «Макарова». Як завжди, Ігор ніколи не користувався зброєю, покладаючись на своє дивовижне вміння помічати невидимі іншим речі й робити з цього несподівані висновки.

Тому, вирішивши, що через дерева танки не поїдуть, помчав лісосмугою до місця зустрічі з Шантарським. Той вже чекав його, визируючи з-за товстого стовбура акації.

– Танки нас не помітять, – сказав він, сідаючи в машину, – а як піде піхота, нам гаплик. Тому, спробуємо поїхати в напрямку Луганська, може там іще тихо?

– То спитайте у ваших людей, які повідомили про початок війни.

– Телефонний зв'язок урвався. Або диверсія на ретрансляційній вежі, або наші зрадники спрацювали...

Шофер погнав машину путівцем, що йшов поміж посадкою та кукурудзою, Шантарський раз-по-разу позирав на компас, намагаючись не збитися з напрямку на південь, а Петренко обмірковував своє становище:

«Почалося, – гарячкувато думав він, визируючи з вікна і чатуючи на можливу небезпеку, – почалася війна, в яку я не вірив до останньої хвилини, хоча бачив купу доказів щодо можливого початку: тут і агенти ГРУ в нашому місті, і захоплення Криму, і втеча Янека з його поплічниками... Що я робитиму, як Галинка, як донечка? Як рідні? А туди, до них москалі дійдуть?»

– Далеко не дійдуть, – озвався ВГ. – Їм потрібна територія вздовж Чорного моря, аби з'єднати її з Кримом. Отже, основний удар буде спрямований в напрямку Донецьк-Маріуполь.

– Я це вголос сказав? Тоді, чого ми якраз туди їдемо? Варто було прямувати на північ!

– На півночі Харківська область, а там сепаратистів, хоч греблю гати! Та й агентів чимало... Краще вже поїдемо у напрямку Луганська, а там повернемо на захід. Адже Москві потрібно забезпечити тили, коли вони завдадуть основного удару вздовж узбережжя Азовського та Чорного морів.

III

Це сталося, коли автомобіль вибрався з посадки на невеличкий пагорб.

– Нас не помітять? – стурбувався Петренко. – Ми тут як на долоні.

– Маємо проскочити, бо іншої дороги, бодай стежки, немає, – пробурмотів ВГ, дивлячись у карту і звіряючись з компасом.

– Гляньте, – скрикнув Ігор показуючи у вікно. – Наші танки дають відсіч нападникам!

– Стій! – вигукнув Шантарський і вискочив з машини, дістаючи бінокля й підносячи його до очей. – Справді, це ті хлопці, яких ти провів через от село з дурнуватими жителями. Маневрують, намагаються влучити у бокову броню, щоб напевне... Є! Одного підбили, горить! І одразу другого... – та невдовзі він замовк, відвів бінокль і тихо сказав, – ось і перші втрати... це танк заступника командира...

Раптом у нього в кишені задзвонив телефон.

– Слухаю, хто це? Доповідай, не спіши! Ага, зрозуміло. Наказую, окопатися на краю села, не пропустити ворожі танки. Призначаю тебе командиром до моєї появи.

– Хто це був? – спитав Ігор, набираючи номер Галинки, бо зрозумів, що зв'язок відновився. – Галю, це ти? – вигукнув він, перебивши відповідь ВГ: «Вепр», бо почув голос своєї дружини. – Не питай нічого, негайно хапай Софійку та їдь до батьків у село! Почалася війна. Як з ким? З Росією! І я тебе люблю, а коли приїду? Скоро, але зустрінемося у Пилипівці! Негайно виїжджай!! Кидай усе!!

Ось тоді й це сталося: великої сили вибух неподалік, оглушив, перекинув і покотив усіх по землі. Зойкнув водій, заскреготів зубами Шантарський, але Петренко нічого цього не почув, бо на якийсь час повністю втратив слух.

Він бачив, як поволі підіймається його старший товариш, підповзає до водія, потім встає на ноги й намагається щось знайти у перекинутому та посіченому осколками джипі, але в самого Петренка сил не було навіть поворухнутися. На якусь мить він втратив свідомість, але прокинувся, відчувши ляпаса на щоках. Поволі повернувся й слух і він почув, як Шантарський йому кричить:

– Семена поранено у бік. І мене трохи зачепило, та то пусте. Як ти? Йти зможеш?

– Зможу, допоможіть тільки піднятися. Що будемо робити? – запитав Ігор, піднявшись самотужки, відсторонивши простягнуту Шантарським руку, і роздивившись рану на тілі водія, яку Шантарський вже встиг перев'язати.

– Ось підніmemo Семена та й підемо пішки, – відповів той, порпаючись у розбитій машині. – Тримай, – ВГ простяг пістолета Ігорю. – Тут вісім патронів. Але застосовуй його тільки у крайньому випадку.

Вони вже зібралися йти, коли з посадки, з якої вони недавно виїхали, почувся шум потужного мотору і одразу гуркіт кулемета. Праву руку Ігоря щось шарпонуло, тому він негайно кинувся на землю.

– Крупнокаліберний, – спокійно прокоментував Шантарський. – Тебе зачепило?

– Так.

– Негайно котися у яр, бо перев'язкою ніколи займатися. І швидко, бо БМП явно набите піхотою під саму зав'язку.

Ігор виконав наказ, затискаючи подряпину лівою рукою. ВГ тяг водія, що так і лежав без тям.

За мить вони лежали у ямі, яка залишилася від викорчуваного бурею стовбура старої тополі і Шантарський методично прикривав схованку гілками, зрізаними вибухом. Тільки-но він закінчив роботу і присів, як на пагорб вискочила бойова машина піхоти, з якої, як горох зі стручка, посипалися вояки в одностроях тьмяно-зеленого кольору, озброєних автоматами. З верхнього люка висунувся командир і закричав:

– *Обыскать всё. Я их видел в прицел пулемёта! Мне нужен «язык»!* – один з солдат негайно загатив чергу з автомату у кущі, на що офіцер відгукнувся брудною лайкою, а потім додав, – *«взять языка», Тингеев, значит найти живого, слышишь, бурятская морда? Живого свидетеля событий, а не принести только его язык! Искать, всем искать!*

Вояки розійшлися в усі боки. Один із них рушив у напрямку схрону. Шантарський дістав ніж і поплазував з ями убік, нижче по схилу.

– Маємо трохи вільного часу, – повідомив він, повернувшись, – але небагато, бо десь через півгодини його почнуть шукати, а прикрити тіла як слід мені не вдалося.

– Давай розійдемося, – запропонував Петренко. – Я піду з водієм, а ви, пробивайтеся до наших, бо без командирів їм буде непереливки.

– Останнє вірно, я там потрібен, але я не пройду, бо нас і досі шукають. Треба їх відволікти. Тому, ти спробуєш прорватися, а на випадок, якщо тебе помітять і схоплять, документи краще зарити ось тут, у ямі. Тримай пакет.

Ігор швидко впорався. Поліетиленовий пакет з усіма своїми документами він зарив попід самим коренем вивернутого дерева, притрусив листям й повернувся до Шантарського:

– Що тепер?

– Усі погони та шеврони потрібно зняти, – розпорядився той, одразу й відрізаючи ножом з Ігоревої форми ознаки приналежності до Генеральної прокуратури. – Мобільний теж краще облишити, а сім-картку зламати.

– То я пішов?

– Пістолет теж залиш. Твоя легенда, Якщо упіймають, ти міліціонер з Лутугіно, йшов до російських військ повідомити про підхід українського танкового полку. Не забудь вживати матюки й називати нас фашистами та бандерівцями. По їхньому телебаченню інших слів для визначення українців, що зажадали волі і справедливості, немає. А я з Сергієм перечекаю тут, у ямі, доки вони поїдуть.

Ігор спустився іще нижче і вирушив по відкритій місцевості у напрямку поля бою, де ще й досі продовжували опиратися російській навалі українські танкісти.

«Обійду кругом, то може й виберуся? – міркував він».

Але обернувшись й побачивши, що пошуки пасажирів джипу не припиняються, встав у повен зріст, виламав гілку з куща, й почав нею вимахувати, щоб привернути увагу до себе. Його помітили, почувся крик командира, солдати пострибали до БТРу, який вирушив до нашого героя.

Тоді Ігор пішов йому назустріч, вигукуючи: *«Наконець-то, браття, ви пришли освободить нас от хунты!»*

Він спробував обійняти першого солдата, що вискочив з БТР, але той збив його з ніг та наставив автомата, крикнувши: *«Ни с места, а то стреляю!»*.

Командир Ігор виклав свою легенду, назвавшись іменем та прізвиськом міліціонера зі Слов'янська.

– *Не знаю, что с тобой делать?* – замислився на мить командир, але одразу знайшов рішення. – *На подходе артиллерийская часть, пусть у тебя уточнят цели.*

ч.3. Просто Петренко.

«Виходить, що попередження ВГ спрацювало й наші організували оборону, якщо піхота викликає артилерію, – радісно подумав Петренко. – Отже, в Лутугіно вони просто так зайти не можуть. Та й російських танків, як видно, побили чимало, інакше б, артилерія пішла іншим напрямком. Але, як у них все наперед організовано! Точно казав Шантарський, що агресія готувалася вже давно!»

Ігоря засунули в середину БТР і тримали до кінця дня і всю ніч. Просити про перев'язку поранення він не наважувався, боючись, що це викличе небажані асоціації у командира БТР. Їсти не давали, хоча він спробував було підмазатися до солдат, які жували сухий пайок:

– *Братишки, а нет ли чего-нибудь пожевать?*

На що негайно отримав відповідь:

– *Пойди укради, ментяра. Тебе это привычно.*

Попити теж не вдалося, бо всі гребували дати йому свої кружки.

– *Что вы ко мне, как к опущенному?* – продовжував спроби подружитися Ігор.

– *Так все менты опущенные по жизни,* – відповів один з солдат під схвальний регіт інших.

Тільки по обіді другого дня Петренка передали до штабу артилерійської бригади. Там його одразу привели до мапи й вимагали показати лінію оборони.

– *Я не могу её показать,* – переконував Ігор артилеристів, – *и не потому, что не хочу, а потому, что когда я вышел из села, никакой обороны ещё не было.*

– *Придётся искать «свежего языка»* – зробив висновок командир.

– *А этого куда девать?*

– *Пусть побудет пока здесь, потом определим. Может в местную полицию.*

«Як видно, Донбас вони планують захопити назавжди, – міркував Петренко, жуючи пайок, який йому таки видали. – Отже війна буде довгою».

Спроби непомітно зникнути з розташування військової частини були марними: його постійно стерегли, а вночі ще й зв'язали. На ранок привели іще людей, які радо почали показувати об'єкти в Лутугіно: школу, селищну раду, міліцію, їдальню.

– *Только вот в этот дом не попадите,* – просив один з новоявлених «консультантів», – *я его себе заберу, ведь хозяин убежал ещё месяц назад.*

– *А сюда стреляйте, чтобы и следа не осталось,* – водив він пальцями по карті, – *я этому Петьке я давно обещал отплатить...*

«Оскотинення під впливом «руського міра» набуває загрозливі розміри, – спостерігав Ігор за тим, як з радістю ці люди готові піддати знищенню містечко, в якому народилися й жили. – Чи вони такими й були, а ось прихід окупантів одразу показав їх сутність: жадібність, заздрісність та підлість».

Наступного дня прийшов іще один консультант.

– *А ты чего ничего не показываешь,* – почав прискіпуватися він до Ігоря.

– *Я бы и рад,* – відповів той, – *но я из Славянска и местность вокруг Лутугино не знаю.*

– *Я сам оттуда. Из милиции.*

– *Так и этот говорил, что из милиции,* – негайно зреагував один з російських військових.

– *Брехня! Я там всех знаю!* – запально виголосив новоприбулий. – *Да вы посмотрите на его форму! Это же не милицейская форма! А прокурорская!!!*

– *А может это ты врешь!* – відповів нападком на напад Петренко.

– *Я не вру, вот мои документы, а ты покажи свои!*

– *У него их нет,* – негайно повідомив той же військовий. – *Интересно, дружок, кто же ты такой?* – зацікавлено поглянув він на Ігоря.

– *Явно из «Правого сектора»!* – вигукнув зрадник і кинувся на Ігоря.

Той був готовий, тому зустрів його ударом в горло витягнутими пальцями, від чого нападник закашляв і відійшов. Але тоді втрутилися вже військові. Одразу троє кинулися на Петренка й почали бити. Ігор упав, намагаючись прикривати руками живіт і голову, але удари сипалися так часто, що годі було й сподіватися на ефективність його захисту. Останнім ударом ноги йому поцілили у скроню, від чого світ в очах потемнів і він втратив свідомість.

«Це друга втрата свідомості за декілька днів, – такою була перша думка Петренка після того, як він прийшов до тями і міг тверезо мислити. – А це струс мозку. Так я скоро отримаю струс мозку на постійній основі. І головою поворухнути не зможу. А як там Шантарський, встиг вибратися? – звернули його думки на інше: « Не віриться, що командир БМП поїхав ловити мене і не залишив кількох солдат знайти того, що пішов повз нашу схованку. Та й знайти того, в кого він стріляв здалеку».

Поворухнувшись, він помітив, що зв'язаний по руках і ногах. Причому, всі вузли зроблено однією вірвовкою за спиною так, що вона натягувала ноги назад.

«Отже намагатися втекти марно, не тільки не розв'яжешся, але й клуня, в яку мене кинули, закрита на міцні двері, – майнула думка, – спробую викрутитися іншим способом».

ч.3. Просто Петренко.

Лежати на глиняній долівці було досить зручно, але незабаром тіло затекло, міцно зв'язані руки й ноги налилися кров'ю й через деякий час Ігор перестав їх відчувати. Він хотів постукати у двері, але це йому не вдалося. Тіло вже не слухалося свого господаря.

IV

– *Где он!!!* – цей гучний крик, що повторився декілька разів вирвав Ігоря з напівдрімоти, яку він сам собі навів аби відсторонитися від прикрих обставин, через які можна було впасти у відчай.

Двері у клуні, де лежав Петренко, засмикалися, забряжчав ключ у замку, відчинилися. Відштовхнувши охоронця до клуні влетів командир бетееру й почав гамселити Ігоря ногами, спираючись на стіни приміщення, щоб не впасти.

– *Это ты нас заманил!!!* – кричав він поміж ударами. – *Трое моих ребят погибли!!!... Так если бы в бою!!! А то их зарезали как курят!!! Это ты виноват!!! Говори, кто сидел в яме от корня?!! Где их найти!!!*

Спасало тільки те, що в тісній клуні командир не міг розмахнутися як слід: удари виходили відносно слабкими. Збагнувши це, він потяг Ігоря у кімнату, сподіваючись там вже завдати Петренку найбільшої шкоди.

Ігор підняв голову, яку до цього він всякими зусиллями оберігав від ударів і оглядів приміщення, водночас намагаючись завадити вояку швидко здійснити свою помсту. Біля вхідних дверей стояло ще троє солдат, сподіваючись на розвагу.

– *Я тут ни при чём!* – заволав Ігор у відповідь, – *я шел помочь доблестным российским войскам!! Вы же меня в поле встретили??!!*

– *А вот мы сейчас посмотрим,* – командир дістав ножа, швидко розрізав пута й почав стягати з Петренка китель.

– *Я так и знал!!* – заволав він за хвилину. – *Вот же рубец от крупнокалиберной пули!!* – вказав він на оголену руку Петренка, на якій вже зарубцювалася рана. – *Это я в тебя попал!! Значит ты был там, а нас хочешь надуть, как шарики??!! Эй ребята, тяните его на улицу, сейчас я его шлёпну!*

– *Я свой,* – щосили волав Петренко, – *что вы делаете? Это несправедливо! Я так ждал своих освободителей, а вы меня убиваете!!*

– *Эй, стой,* – спробував втрутитися командир артилеристів, – *может он и правда ни при чём?!*

– *Пошел на хер!* – відповів йому бетеерівець, натужно хекаючи, бо прив'язувати Ігоря до тину коли той опирався, було важко. – *Сейчас я ему устрою «перемогу»!*

ч.3. Просто Петренко.

Ігор зрозумів, що ця хвилина може стати його останньою на цьому світі, тому почав озиратися на всі боки і тут його дивовижна властивість помічати непомітно для інших знову далася взнаки.

– Жерех! Я тут! Жерех! – крикнув він щосили, якимось краєм ока помітивши агента ГРУ в автомашині, що повільно сунула вулицею села, вщент забитою російською військовою технікою.

Той миттю зіскочив з сидіння, підбіг до місця страти, уважно поглянув в обличчя нашого героя, повернувся до бетеєрівця й заявив:

– *Отставить! Этого я забираю!*

– *Как забираешь?* – обурився розлючений командир бойової машини, – *он же убил трёх моих людей!*

– *Этот и мухи не обидит! Посмотри на него, он же хилый, почти доходяга!*

– *Отойди!* – осатанів командир, вимахуючи табельним пістолетом – *а не то я и тебя пришью!*

У відповідь Жерех дістав з кишені документ і тицьнув під носа воякові:

– *Войсковая разведка! Ты обязан беспрекословно подчиниться, или хочешь потерять свои звёздочки?! Эй, вы, зрители, –* звернувся Жерех до штабних пацюків, які стояли на ганку, – *положите этого в машину, живо!*

І стільки владної сили було в його голосі, що вояки негайно підкорилися. Зв'язаного Петренка кинули за заднє сидіння уазика й машина рушила.

«Цей раунд я виграв, – міркував Ігор, підскакуючи разом з машиною на нерівних сільських дорогах, – а скільки їх ще буде?».

Довга дорога закінчилася біля п'ятиповерхового будинку. Жерех розрізав Петренку пута на ногах і повів усередину. На другому поверсі відімкнув ключем двері, завів й застави сісти на диван. Ігор швидко огледів обстановку й зрозумів, що це звичайна квартира, з якої кудись подівали хазяїв.

– *Ну, говори, зачем звал?* – звернувся Жерех до Петренка, сівши поруч.

– Не хотів, аби ти себе відчував боржником переді мною, – відповів Ігор, зручніше вмоцнюючись на дивані. – Руки розв'яжи.

– *Подождешь. Твои меня сутки держали связанным. С мешком на голове. Догола раздели!*

– А як же ти мене упізнав? Невже тільки по голосу? Ми ж тебе допитували так само з мішком?

– *Так ваш Горобец мне всё про тебя рассказал, ведь до этого, мы имели только фотографию и адрес твоей матери, чтобы ловить тебя на живца. А уж голос твой я запомнил на всю жизнь. Впервые в нашей команде случилось не выполнить задание. И всё из-за тебя!*

ч.3. Просто Петренко.

– Ну гаразд, потеревенили й годі. Розв'яжи мене та я піду.

– *Ишь, какой быстрый!*

– Ну гаразд, потримай мене добу, а вже потім відпусти. Хочеш, я тобі який завгодно папір підпишу, як ти свого часу?

– *А к стати, где теперь эта бумага?* – стрепенувся Жерех.

– Там де й була, у схованці. Хочеш її отримати? Відпусти й чекай на листа щастя. Тільки адресу дай.

Удар в ліву щелепу відкинув Ігоря на спинку дивану, підсвідомо він підняв руки, щоб захистити голову, і негайно отримав по печінці. Коли він повернувся, щоб якимось прикрити тулуб, наступний удар був у пах. Від болю, безпорадності, жалю до себе, він закричав і заплакав.

– *Это тебе за Пилиповку твою!* – спокійно вимовив Жерех, навіть не захекавшись після побиття. – *А за наглость ты ещё получишь! Говори, где лежат бумаги!?!?*

– У Пилипівці, – ледве ворушачи язиком відповів Ігор, – можеш поїхати, там на тебе з нетерпінням чекають.

– *Хочешь сказать, что Шантарский не всех своих бандитов привёз сюда?* – зацікавився Жерех.

– Ти вже й про Шантарського знаєш... Теж Горобець насвистів?

– *У нас осведомителей везде много. Все готовы помогать, лишь бы вашу бандеровскую хунту скovyрнуть! Где бумаги!*

Після жорстоких тортур, що їх завдав Жерех, після чергової відмови, Ігор знову втратив свідомість. Прийшов до тями тільки наступного дня. Він лежав на тому ж таки дивані. З кухні відчувався запах смаженої яєчні з ковбасою. Попри біль у всьому тілі, йому нестримно захотілося їсти.

– Жереху, дай поїсти! – гукнув Ігор у напрямку кухні, – ми ж вас годували!

– *Перед смертью вредно наедаться,* – почувся відгук, перемішаний з плямканням. – *Ты лучше молитву какую-нибудь вспомни.*

– Не хочеш годувати, не треба, тоді я пішов, – невесело пожартував Ігор, відчуваючи, як ліва половина обличчя набрякає і віддається в усьому тілі пульсуючим болем. Але спроби поворухнутися показали, що він знову зв'язаний. Тепер липкою стрічкою, скотчем.

– *Ты не гоношись,* – у кімнату зайшов Жерех, витираючи масні губи рукавом, – *о душе подумай. Как она без покаяния на тот свет полетит?*

– А ти свою душу вже продав чорту? Тому й думати про неї не треба? – пробелькотів Ігор, бо набряк збільшилася настільки, що вже заважав дихати.

– Не хочеш молитися, не нужно. Я твою душу к Богу без неї отпущу.

Жерех витяг пістолета, звів курок і націлив Петренку в очі. Ігор намагався не дивитися в середину дула, а зосередитися на міміці агента ГРУ – це імітація чи справді він його зараз уб'є?

– *Последний раз спрашиваю!* – з загрозою виголосив Жерех, зачекав хвилину і випустив дві кулі обабіч Ігоревої голови.

– Добре скажу, – зімітував страх наш герой, бо в перші секунди він нічого не усвідомив і страху не було, – тільки не вбивай!

Він з подробицями розказав, як добратися до гуртожитку у рідному місті, як знайти бочку з трансформаторним мастилом, як діставати документи, зачеплені на тонкий дріт. Не розказав тільки те, що там нічого не було. Ту схованку, що її придумала Галина, він ніколи більше не використовував.

– Тепер відпустиш? – спитав Ігор, закінчивши оповідь.

– *Какой быстрый!* – глузливо промовив Жерех. – *Мне ещё нужно проверить, правду ли ты говоришь?!*

– Скільки тобі часу потрібно?

– *Около недели. Так что радуйся, пока я проверяю, ты будешь жить! Хотя, нужно признать, что звучало это правдоподобно. Ну полежи, отдохни, а я пока...*

Жерех вийшов і тільки зараз Ігоря охопив страх, тіло рясно вкрилося холодним потом, у скронях застугоніло, а тіло задрожало.

– *Какие люди в нашем Голливуде!* – почувся від дверей новий голос.

– Звягінцев! – упізнав Ігор ще одного агента ГРУ і подумав: «Щоб вам усім не з'явитися тоді на дачі під Києвом? Ми б вас разом перестріляли – і квит!».

– *Узнал!* – радісно заволав той і присів на диван поруч з Петренком. – *Сейчас мы с тобой позабудемся,* – витягаючи довгого тонкого, і на вигляд, дуже гострого, ножа, недбало вимовив агент. – *И за всё рассчитаемся!*

– Ей, Жерех! – заволав Ігор, – прибери від мене оцього ненормального! Я ж тобі все видав!

– *Зря орёшь,* – спокійно продовжував Звягінцев, – *он тебя мне оставил, пока проверяет твои показания. И я сделаю с тобой всё, что захочу! Всё, ты слышишь, всё!* – він зареготав і так, сміючись, почав водити гостряком ножа по Ігоровим грудям.

Ніж розрізав шкіру, викликаючи нестерпний біль, і залишав криваві сліди.

– Припини! – знову закричав Петренко, стримуючись, щоб не заридати. – Жерех обіцяв мене відпустити!

– *«Обещав»!* – передражнив Звягінцев. – *А я тебе ничего не обещал. И ему тоже!*

Тортури, що їх завдавав Ігорові агент ГРУ, тягнулися нескінченно. Вже всі груди було порізано, пошматовано. Кров повільно накопичувалася у ямках на тілі, а потім потекла на диван.

ч.3. Просто Петренко.

Наостанок, недбало черконувши по вже закривавленому тілу, Звягінцев втомився і пішов на кухню, відпочити, зауваживши:

– Что-то, ты слабо орёшь! Меня не вставляет!

Справді, Ігор не кричав, а тільки стогнав. Він пригадав одну книжку про шпигунів, де досвідчений агент радив молодому на тортурах вважати, що біль – це приємно. Тоді ця порада здалася Петренку проявом мазохізму, але в цей критичний момент його психіка змогла прийняти таку пораду.

Петренко був при пам'яті, коли почув дзвінок телефону, розмову Звягінцева, який неохоче сказав наприкінці: *«Ладно, сейчас приеду»*.

– Что же с тобой делать? – промовив агент, зайшовши до кімнати. *– Меня вызывают, а ты должен дожждаться Жереха. Оставь я тебя обмотанным скотчем не могу, ещё помрешь, дожидаясь... Привязать? Так ты развяжешься и удерёшь... Или сдохнешь ненароком...*

Раптом він одним рухом перевернув зв'язаного Петренка на живіт, розрізав холоші до колін і розпанахав упоперек литки в'язня. Пам'ятаючи, що крики збуджують цього садиста, Ігор мовчав, зціпивши зуби.

– Вот и решение, – радісно повідомив Звягінцев, розрізаючи скотч, яким був спеленутий Ігор. *– С надрезанными икрами ты никуда не удерешь, а жить будешь. На коленках поползаешь, там холодильнике еда, я видел макароны, вода есть. Живи, пока я не вернулся.*

Вхідні двері хряпнули, у замку заскреготів ключ, кроки на сходах затихли. Ігор негайно з зусиллям піднявся на коліна, щоб дістатися литок, і затиснув рани, для зменшення витоку крові. Водночас очима він шукав якісь ганчірки, щоб перев'язатися. Не побачивши нічого підходящого, сів на ноги, намагаючись зменшити приток крові до кінцівок, зняв пошматовану Звягінцевим сорочку, розірвав надвоє й недбало, але туго перемотав рани. Від зусиль та втрати крові у нього закрутилася голова, прийшлося лягти на закривавлений диван, щоб набратися сил.

Відпочивши, він повзком, на колінах дістався шифон'єру, знайшов там чисту білизну і знову перев'язав ноги.

«А де ж хазяї? – міркував він, повзучи на кухню. *– Чи живі вони? І що це, місто чи містечко?»*

Добравшись кухні, Ігор спочатку напився води з чайника, але налити свіжої з крану було не просто. Прийшлося йому підтягувати табуретку й заповзати на неї. Підпаливши газ на плиті під чайником, куди він дістався також з табуретки, Ігор вирішив пошукати якихось ліків. В холодильнику, де його мама й Галина зберігали ліки, нічого не було. Натомість там лежало півбуханки хліба, скисле молоко у пляшці та гірчиця.

Ліки виявилися на верхній полиці шафи. Перебравши їх, ігор проковтнув аспірин, норсульфазол, а помітивши ношпу, ковтнув і її.

«Може не буде сильного запалення, – міркував він відкусивши шматок хліба. – Хоча, треба думати про втечу. Ось наберуся сил...»

V

– *Ой, кто это!* – цей дівочий зойк розбудив Ігоря, що лежав у гарячій маренні вже декілька днів.

Хліб було з'їдено, воду випито, таблетки проковтнуто. Протягом цих днів Петренко намагався мазати рани йодом та зеленкою, але ці препарати швидко скінчилися. На другий день піднялася температура. Незграбно пересуваючись квартирою, він набрав якнайбільше води у чайник й поставив його поруч з диваном. Пролита кров почала смердіти, але іншого ліжка в однокімнатній квартирі не було.

– *Ой, а что тут случилось, это ты всё разворовал!* – розгнівалася дівчина, озираючи розгардіяш, вчинений агентами ГРУ. – *Ты мне за всё заплатишь!* – підскочила вона до дивана і шарпонула Ігоря за руку. – *А ну, вставай!*

Від болю, свідомість у нього трохи прояснилася, Петренко розплющив очі й уважно огледів дівчину. Помітив бант з георгіївською стрічкою, яку вже прозвали «колорадкою» за схожість кольору зі спинкою жука з такою назвою.

– *Спаси меня,* – прошепотів Ігор російською мовою, – *я вижу, ты поддерживаешь идею «Русского мира», а я за неё пострадал. Видишь, что они со мной сделали?*

– *Кто?*

– *«Правый сектор». Они пытали меня, чтобы я выдал планы полной русификации Донбасса, чтобы я рассказал им о моих боевых братьях. Вызови помощь! Я тебя отблагодарю!*

– *Ты же бомж? Что у тебя есть?*

– *Не смотри на мой вид – это пытки! Но меня не сломили! Ещё силён мой дух, полный идеей великой России,* – продовжував вигадувати Ігор, але, помітивши скептичний вираз на дівочому обличчі, додав, – *в Донецком банке у меня лежат деньги. Как выздоровею, поедем туда – и ты в шоколаде!*

– *Смотри, не обмани, я буду тебя контролировать!* – суворо висловилася дівчина й дістала мобільний телефон. – *Алло, скорая. У меня раненый.*

– *А что это за город?* – почав налагоджувати контакти Ігор, почувши, що швидка вже їде.

– *Луганск.*

– *А я думал, Сватово. А почему тебя так долго не было дома?*

ч.3. Просто Петренко.

– *Ездила к маме, пересидеть у неї в селе, пока всё не устаканиться. Наши выбивали бандеровцев из Луганска артиллерией. Правда, били по центру, но я решила от греха подальше.*

– *А как же ты решила так надолго бросить квартиру? Её могли разграбить совсем!*

– *Я её оставила на своего нового парня, Серёжу. Он храбрый, ничего не боится, обещал присмотреть. А сам... – тут вона захлюпала носом, полізла до шафи за хустинкою і звернула увагу на Ігореві ноги. – Так ты мои полотенца схватил??! И простыни порвал!*

– *Не переживай, куплю тебе сто штук новых, – пробурмотів Петренко, знову впадаючи у дрімоту.*

Він уже не чув, як його вкладали на ноші, везли до лікарні, як йому кололи антибіотики, мили тіло, перекладали на ліжку.

– *Моя спасительница, – такі перші слова промовив Ігор, вперше прокинувшись після довгих днів безпам'ятства. Вже прийшовши до тями, він не спішив розплющувати очі, а спочатку прислухався до звуків у лікарні. Потім потроху розкрив очі й роздивився довкола: біля його ліжка сиділа та сама дівчина.*

– *Как же тебя зовут, родная? – продовжив він розмову. – Я ведь не успел с тобою даже познакомиться.*

– *Лера. Мне сказали, что жить будешь. Я тут их немного подмазала, так что ты мне ещё и за это должен.*

– *Как только встану на ноги, так и поедем. А скажи, наши уже в Донецке?*

– *Да уже. «Ахмет» помог. Сказал, что сам договорится с сепаратистами, а сам их выпустил. А тут и войска подоспели.*

– *А твой Серёжа, появился? – із завмиранням спитав Ігор.*

– *Нет, Пропал куда-то. Я его набилала-набирала, а оператор говорит «нэмаэ звязку в вашем абонэнтэ».*

– *И не говори, – полегшало на душі у нашого героя, – и они это называют языком!*

– *А про самолёт ты знаешь?*

– *Про какой?*

– *Ну, про Боинг? Его грохнули хохлы, а хотят списать на нас! Но у них ничего не выйдет! На ши «Искандеры» пробьют дорогу до самого Берлина!*

«Як дивно, – подумалося Петренку, коли він почув отакі реваншистські вислови, – ця дівчина народилася вже в часи незалежності України, але мислить, як типовий зазомборваний телеящиком москаль».

– *А я, пока ты был в отключке, прибарахлилась, – продовжувала Лера. – Вот смотри, губная помада французская, кофточка «маде ин Голландия» и цепочка золотая. И всё по-*

ч.3. Просто Петренко.

дешевке продают через Интернет. Это, сам понимаешь, с того самолёта...

«И мародерами стали в одну мить, – низалися одна за одною думки у Ігоря, – і все це наслідки потоків пропаганди з Москви, яку наші і не думали перекривати».

За три дні Ігор вже пробував вставати, хоча лікар його попередив, що шви на литках можуть розійтись. Тоді Петренко вигадав таку ходу, що розвантажували ті м'язи: на п'ятках.

– *Я Элла Александровна – с телевидения,* – так представилася йому жінка середнього віку в окулярах із золотою оправою, тримаючи в руках мікрофон. Позаду огинався чоловік у спортивному костюмі з відеокамерою на плечі.

– *Какого телевидения?* – не зрозумів Ігор.

– *С нашего независимого от хунты телевидения Луганской народной республики! Я знаю, что вы пострадали от рук бандитов с «Правого сектора». Расскажите об этом подробнее.*

На мить Ігорю відібрало мову. Спочатку йому не хотілося, щоб його видумка спрацювала на користь промосковській пропаганді, а потім здалося, що його поява на екрані дозволить хоч таким чином подати звістку, що він живий. Але водночас його лякала можливість знову потрапити до рук агентів ГРУ, які, можливо, його шукають.

– *Я такой, как все,* – махнув він рукою, відвернувся і пішов шкутильгаючи геть, – *мне нечем особенно похвалиться.*

– *Вот он, истинный российский герой,* – почув він здалеку слова журналістки, яка говорила, дивлячись на його спину, – *скромный герой наших будней! Не словом, а делом готовый ценою своей жизни защищать наши идеалы, наши духовные скрепы!*

«Це Лера розбовкала, – думав у цей час Петренко, рухаючись коридором до своєї палати, – добре, хоч телефона у неї взяти побоявся. Точно б навела на мене Звягінцева. Треба тікати, але ж ноги...»

Більшість хворих у хірургічному відділенні, де лікувався Петренко, були пораненими бойовиками, тому з ними він не намагався знайти спільну мову, хоча його неодноразово запрошували випити горілки. Ігор відбувався бажанням дотримуватися режиму й швидше одужати, щоб помститися своїм кривдникам. Вони думали, що це «Правий сектор», але наш герой мав на увазі зовсім інших персонажів.

Він вже почав досить непогано ходити, коли до нього прийшли троє військових без знаків відмінності і, не забираючи його речі, прямо в лікарняній піжамі затягли до джипа і відвезли до будинку, на якому іще висіла табличка «Гуртожиток №5 Луганського Національного університету ім. Володимира Даля».

– *Где Звягинцев и Жерех?* – замість привітання запитав його кремезний чоловік, теж вдягнений у військове без усяких ознак

ч.3. Просто Петренко.

приналежності до роду військ, що сидів в одній із кімнат гуртожитку.

– *А хто спрашиває?* – почав тягти час Ігор, який в дорозі вже встиг придумати лінію поведінки, бо зрозумів, що везуть його не ордени вручати.

– *Петренко, не выкручивайся, а говори чётко и ясно, если хочешь жить, конечно.*

– *А, так ты Возняк!* – негайно зрозумів Ігор і одразу перейшов на українську. – *Твоєї пики я не бачив, бо ти втік. Дивно, агент ГРУ, а втік від звичайних сільських хлопців!*

– *Ты зря меня дразнишь, я не разозлюсь и от злости тебя убивать не собираюсь. Хотя, ценю твою храбрость. Мне о тебе много рассказывал...*

– *Горобець, я знаю. Ця паскуда зараз у Криму служить. Мабуть сприяв окупації півострова. А як ти мене знайшов?*

– *Ты же телезвезда, – посміхнувся Возняк, запалюючи сигарету. – Увидел сутулую спину в больничной пижаме и сразу не обратил внимания, но когда комментатор рассказала о характере твоих ран, я понял, что это работа Звягинцева. Глупые выдумки о «Правом секторе», я сразу отмёл. Эти любители и в подмётки не годятся даже людям Шантарского. Ну вот, я всё рассказал безо всяких увёрток. Теперь твоя очередь.*

І тут Ігор розповів майже все, про те, як він попав до лап агентів ГРУ, про тортури, про їх бажання знайти документи з зізнанням про те, що вони виконують секретну місію в Україні. Не сказав тільки про Шантарського, який займає оборону зі своїми хлопцями під Лутугіно.

– *Значит, они поехали за компроматом, – зловісно посміхнувся Возняк. – А ты, как я понимаю, устроил им засаду? А где эти документы на самом деле?*

– *В СБУ. Де ж їм іще бути.*

– *А копии ты сделал?*

– *Ні. Для чого вони мені, я просто хотів забезпечити спокій своїй сім'ї.*

– *Врёшь, ой врёшь. А жаль. Мне бы эти бумаги ой как пригодились бы!*

– *А чого мені брехати. Адже ти мене не пожалієш. Ті, двоє, яких ми відпустили, мене били й різали. А ти, либонь, просто застрелиш.*

– *На скорую смерть не надейся. Ты её заслужить должен. Кононыхин!* – гукнув Возняк у коридор, – *забери клиента!*

У чоловіка, що зайшов, весь мундир був заляпаний бурими плямами. Ігор відчув млосно солодкий запах смерті.

– *Что с ним?* – хитнув Кононихін головою убік Петренка.

– *Звать Игорь Петренко. Диагноз: «свидомый».*

ч.3. Просто Петренко.

– *Как будем лечить?* – запосміхався кат. – *Хирургия или терапия?*

– *Терапия. Хирургию он уже прошел, не помогло. И пусть расскажет, где он спрятал бумаги.*

– *Пойдём, касатик,* – кат потяг Ігоря по коридору, відвів до підвалу і заштовхнув в одну з камер, яка раніше була коморою, де зберігалось спортивне приладдя, бо гімнастичний кінь, купа матів та шведська стінка, не дозволяли думати інакше. – *посиди пока, не до тебя.*

– О, іще один сексот! – почувся вигук з темного кутка.

Ігор роздивився, примружуючи очі, бо після світла в неосвітленому приміщенні він майже нічого не бачив. В носа вдарив сморід немитих тіл та блювоти.

– І такий чистенький, у піжамі, – продовжував той же голос, – пане, ви не туди зайшли. Вам потрібно до покоївки, аби вона дала вам валеріанові краплі...

Інші в'язні стримано засміялися. І тільки тоді, як очі призвичаїлися до напівтемряви, Ігор помітив, що всі вони були примкнуті кайданками до великих двопудових гирь. Хтось із них сидів попід стіною, хтось лежав. Вирішивши розвідати обстановку, він знайшов вільне місце біля стіни і сів, відчуваючи, як плече йому муляє шляпка забитого колились цвяха.

– Чого мовчиш? Зрозумів, що тебе розкрили? Не бійся, бити не будемо, – знову той же голос.

Петренко почав придивлятися у напрямку голосу й розгледів худого чоловіка, що лежав під протилежною від нього стіною.

– Дякую за турботу, – вирішив пристати до гурту жартунів Ігор, – ви б мені підійшли, як гувернер, бо мого не пустили у це вишукане товариство.

В'язні заворушилися, ті хто лежав, окрім жартуна, сіли, очікуючи на веселу відповідь.

– Шановний пане, – негайно озвався той, – я для вас не підходжу, бо не знаю, з якого боку класти третю виделку для омарів.

Присутні схвально загуділи, як видно цей чоловік підтримував їх у здоровому глузді своїми жартами. Ігор це зрозумів, тому подав свою репліку:

– Я пробачу вам це невігластво, тільки при умові, якщо ви знаєте, де у мого фрака кишень. Та будете цілувати в кишеню щодня.

Засміявся тільки лежачий жартівник. Потім зрозумів, що інші не втямили зміст жарту і вигукнув:

– Хлопці, для тих, хто не з вищого світу, поясню, кишень у фраку знаходиться у фалді, цей такий роздвоєний хвіст у фраку, біля дупи!

Та ніхто не засміявся, а один з присутніх узяв свою гирю, підтяг до нашого героя і сів поруч, піднісши важкого брудного кулака до Ігорового носа.

– *Не смей оскорблять Тараса! Ему на допросах колени молотком перебили, он сидеть не может! А ты, поцелуй меня в зад!*

– Майор, перестань, – вигукнув Тарас, – якраз це була не образа, а такий жарт! Я ж усе розумію і бачу, що це свій хлопець, мабуть, як і я, з артистів. Гей, як тебе звати, який жанр?

– Мене не звать, я сам приходжу, – відповів Ігор і зацікавлено прислухався, чи хтось зрозуміє цю примовку?

– *Ментяра!* – вгадав його сусід, що допіру тицяв кулака до носа. – *Как же ты сюда попал? Тут твоих нету, одни военные и добровольцы. А местные менты все пошли служить оккупантам.*

– Мене привезли з лікарні, навіть одягти своє не дали. Тому я у піжамі. А звати мене...

– *Петренко, ты где?* – у відчинені двері зазирнув Кононихін. – *Взять его, того, что права!*

Двоє дужих вояків підхопили Ігоря й потягли на двір, де на них чекав мікроавтобус.

VI

Його посадили в мікроавтобус де вже сиділи хлопці в «балаклавах» у формі спецназу, наділи мішок на голову, ззаду застєбнули наручники, і хвилин за десять руки повністю зааніміли. Повезли в невідомому напрямку. Ігор зрозумів: знову будуть катувати.

Спочатку автобус рухався досить плавно, але потім стало підкидати все дужче й дужче.

«Путівець, – збагнув Ігор, – а і довго вже їдемо. Отже, коли нічого не скажу, застрелять. Чи ні? Адже Возняк щось сказав про терапію?»

– *Выходи!* – шарпонули його за рукав. Петренко відчув запах осіннього лісу: трохи кислуватий, терпкий, вогкий. Та ось напрямок осіннього вітерця змінився і до Петренка долетів сморід мертвих тіл.

«А тепер, здається, і справді потрібно молитися, тільки я не знаю, як? Бо ніколи не молився. І в церкві не був. Як там шепотіла бабуса: «Отче наш, іже єси на небесі...» що там далі? А чи варто взагалі звертатися до того, в чиє існування не віриш? Чи не краще згадати про Галинку, про мою Софійку, яку я вже ніколи не побачу дорослою. Ніколи вона не обійме мене, не назве татусем...»

Такі думки пролетіли в голові у Петренка за якусь частку секунди, бо з автобуса його просто викинули і, як тільки він

ч.3. Просто Петренко.

опинився на землі, почали бити. Спочатку ногами, і він якось прикривав живіт і груди, а потім підняли і били, не знімаючи мішка не менше як півгодини.

Ігорю справді стало страшно, так страшно, як не було, коли його бив Жерех і різав Звягінцев. Тоді він бачив напрямок руху рук своїх катів і якось напружувався, щоб послабити удар, чи відволіктися від болі, що її завдає різана рана.

Тут же удари сипалися з несподіваних напрямків і підготуватися до них не було жодної можливості.

– *Ну что? Ты готов рассказать, где бумаги?* – запитав голос Кононихіна. – *Или будешь и дальше молчать?*

– *Мне нечего сказать,* – пробурмотів Ігор, захлинаючись сльозами. – *Убивайте вже.*

Але тортури почалися знову. І знову через деякий час Кононихін запитав про папери, але вже голосом, в якому бриніла лють. І знову Ігор відмовився.

– *Тогда к яме!* – розпорядився кат.

З Ігоря миттю зняли з голови чорний мішок, підштовхнули до ями, повної трупів. Серед них були й жінки. Клацнули затвори автоматів. Петренко напружився, неначе його зусиллями можна було притишити силу польоту кулі, і завмер.

«Прощай Галинко, прощавай Софійко, моя матусю...»

Скреготнули автоматні черги, але в нього не влучили. Натомість чоловік, що стояв поруч, осів на землю й поволі зсунувся у яму.

– *И не обделался!* – це Кононихін підійшов до Ігоря, демонстративно втягнувши носом повітря, і потяг назад. – *В машину его! Ишь какой стойкий. Ну ничего, мы тебя вылечим другим методом.*

На Ігоря знову натягли мішок, кинули до автобуса й повезли назад. Але він цього вже не відчував, бо, як не дивно, задрімав.

– *Я же говорил, чтобы только терапия!* – від цих слів Ігор прокинувся. Його тягли коридорами гуртожитку у підвал, а голос належав Возняку. – *А вы что натворили?* – продовжував ганити своїх підлеглих агент ГРУ. – *Смотрите, у него раны на груди открылись! Живо тяните его к нашему коновалу, пусть он что-нибудь сделает!*

Лікарем виявився досить літній чоловік у цивільному вбранні, який, огледівши Ігоря, перев'язав найбільші рани, інші замазав йодом, який опік Петренка так, що він закричав.

– *Вот чем его нужно было...* – тихо промовив кат Кононихін і відволік слабкого Ігоря знову до підвалу.

– Чим можу прислужитися пану міліціанту? – таким вигуком зустрів Ігоря лежачий жартівник.

– Будь ласка, відкоркуй пляшку «Бордо» і подай з льодом, – через силу вимовив Петренко, розуміючи, що всі інші теж піддавалися подібним тортурам і жаліти себе поруч з ними не варто.

– *Ты за сексота прости,* – промовив кремезний чолов'яга, який так і сидів на тому ж місці. – *Мы тут всякое видели. Когда попали в окружение под Дебальцево, то собрались себя подорвать. Сожгли все свои военные билеты и сбились вместе в круг, где и собирались умереть. А тут москали кричат: «Не сходите с ума, сдавайтесь, мы вас отпустим». Ну, мы подумали и решили сдаться. Нас было больше ста. Но наш пулемётчик Саша сказал, что сдаваться не будет. Он уже был в плену и лучше умрёт!*

– І що ви зробили? – тихо спитав Петренко, хоча вже зрозумів, чим закінчиться ця невесела історія.

– *Саша отстреливался до последнего патрона. Потом его убили, а нас разъединили по разным тюрьмам. Меня, как командира – сюда, на допрос. Надо было и нам, как Саша, – до последнего патрона! Лучше умереть, чем к ним в плен.*

– Терпи козак, отаманом будеш, – спробував підбадьорити його Ігор, але той махнув рукою:

– *Никогда больше не буду! Ты бы знал, как тяжело людей на смерть посылать? Лучше самому в бой идти!*

Наступні дні Ігорю майже не запам'яталися: мішок на голову, побиття, вимоги вказати, де заховані папери з признаннями агентів ГРУ про їх діяльність проти України, неприємність. В ліс вже не вивозили, били в кімнатах.

Одного разу, коли він лежав на підлозі і був при пам'яті, почув розмову своїх катів:

– *Ну ты и джип себе оторвал! Куколка!* – казав один.

– *Хех! А какой домик я занял, ты бы видел. Хохлы живут зажиточно! Там даже джакузи есть! И «плазма» в каждой комнате!* – хвалився інший. – *Я пошёл посмотреть на дом, куда попал наш снаряд, а рядом, смотрю, совершенной целый. И хозяев нет.*

– *Так может отметим как следует твоё приобретение?*

– *А давай! Я затарюсь в ихнем Сильпе. И знаешь, так смешно, когда я в первый раз туда зашёл, они говорят: «А деньги?». А я сунул пистолет под нос охраннику, он начал возникать, так я его кокнул. Теперь я там любимый клиент!*

За декілька днів Петренка покликав Возняк.

– *Ты так и будешь молчать?* – спитав він майже співчутливо. – *А с другими сокамерниками познакомился? Правда, хорошие люди? Тебе их наверное жаль? Что же, посмотрим, что ты скажешь завтра?*

На другий день Ігоря потягли до автобуса з людьми у «балаклавах», але разом із ним, його кремезного знайомого.

ч.3. Просто Петренко.

На голови знову одягли мішки.

– *Ты меня слышишь?* – крикнув Петренку співкамерник, намагаючись перекричати шум мотору, який ревів, очевидно доживаючи вій вік. – *Если слышишь, запомни адрес: Харьков, проспект космонавта Комарова, 25/13. Передашь моим...*

Почувся удар і чоловік замовк. Коли прибули до лісу по розбитому путівцю, з Ігоря зняли мішок, але не вивели назовні. А от його сусіда повели до автомашини, що прибула раніше. З неї вийшов чорнявий чоловік, якому Возняк шанобливо потиснув руку і назвав Селімом.

– *Петренко!* – виголосив Возняк, – *последний раз спрашиваю, где бумаги?*

– *Я тебе русским языком сто раз говорил,* – закричав Ігор, відчуваючи, що зараз станеться щось страшне, бо його «серендіпіті» криком кричало про небезпеку, – *все бумаги забрала СБУ. У меня нет даже копий! Этот человек ни при чём, он защищал свою Родину!*

– *Сейчас будет при чём,* – спокійно промовив Возняк і кивнув чорнявому.

В одну мить вояки в «балаклавах» кинули Ігорового сусіда обличчям на землю і всілися зверху, а чорнявий дістав довгого ножа і в одну мить розрізав шийні м'язи, примовляючи:

– *Спокойна, дорогой! Всё будет харашо!*

Закатований чоловік дико закричав, засіпався, і тут чорнявий перерізав йому горло. Тіло нещасного взяли судоми такі сильні, що ті двоє, що сиділи на ньому, ледве втримувалися на тілі. Потім струс тіла припинився. Тоді чорнявий декількома вправними рухами відділив голову і подав Возняку. Той ухопив її за волосся і підніс Петренку до очей. На нього дивилося скривлене мукою лице.

– *Его звали, майор Кононенко,* – повідомив Возняк. – *Теперь такие экскурсии мы будем проводить каждый день с твоими сокамерниками, пока не расскажешь, где бумаги. Понял!?*

У підвалі Ігор коротко повідомив про смерть майора, не вдаючись у подробиці, і потім довго мовчав, не відповідаючи на запитання. Їжу, що її принесли тюремники, він майже не їв, хоча вони її брали у сусідньому супермаркеті: хліб, кефір, якісь йогурти.

– Я хочу побритися, – нарешті промови він після довгої мовчанки. – Як це зробити?

– Підеш до вбиральні, – подав голос лежачий інвалід, – скажеш тому, хто супроводжуватиме, що хочеш поголитися, він тобі дасть мило і бритву. Тільки попереджаю, бритва буде тупою.

– *Давай побыстрее,* – поквапив Ігоря охоронець, виконавши вимогу в'язня, – *скоро футбол. Да и зачем тебе бриться, всё равно тебе не светит долго жить. А на тот свет можно и небритым.*

– *Я сначала опорожнюсь,* – Ігор зайшов до кабінки, зачинився і, не зволікаючи з зусиллям перепиляв собі жили на лівій руці, а потім почав тупим лезом різати живіт, намагаючись не видавати ані звуку.

– *Ну скоро ты там?* – заволав охоронець. – *Чем ты там срёшь? У тебя же всё должно перевариваться в ноль!*

– *Сейчас, сейчас,* – відповів Петренко, надаючи голосу інтонації безтурботності і направляючи струмінь крові з руки в унітаз, – *я уже скоро, а потом побреюсь і всё, ты свободен.*

Сили його полишали, тому він сів на унітаз і розставив ноги, аби кров з живота теж лилася туди. Він намагався відстрочити момент, коли кров потече назовні й охоронець це помітить. Заподіяні собі рани пекли як вогнем, але Ігоря гріла думка, що в такому стані його не зможуть допитувати, адже він буде негайно втрачати свідомість.

«А може й помру, – спало йому на думку, – і все одразу скінчиться. Моє тіло відтягнуть до ями, або до каналізаційного люку, і буду я собі тихенько лежати, ні про що не відати...»

– *Так ты вскрылся!* – перервав його думки про солодку смерть вигук охоронця. – *Вот ты паскуда! Теперь из-за тебя я футбол пропущу!*

Подальшого Петренко вже не пам'ятав. Його свідомість несло по хвилях марення все далі й далі. Привиділась Пиліпівка і він з Галею на сіні, потім мама, потім колишній начальник Петро Семенович, який чомусь сердито говорив:

– *Я вас сразу предупреждал, что после таких порезов он может свихнуться! А вы его уволокли к себе и избивали.*

– *Доктор, а когда он сможет говорить?* – саме і в цей момент Ігор усвідомив, що його привезли до тієї ж лікарні, де він був.

– *Говорить?! Да он хоть бы выжил! Неделя, не меньше. И я сомневаюсь, что он вообще будет хотя бы в приемлемом состоянии психики, чтобы соображать где он и что с ним?*

– *А вот это уже на вашей совести!* – жорстко промовив Возняк, бо це був його голос, – *если не приведёте его в норму, с вами будет тоже самое!*

«Маю тиждень спокою, – ця думка так розслабила Петренка, що він негайно заснув без сновидінь».

– *Эй ты, просыпайся!* – хтось поторсав Ігореве плече, – *я тебя потеряла, везде искала, спрашивала, а ты снова тут!*

Над ним стояла Лера. Саме в цей момент Ігор повірив, що зможе вирватися на свободу.

– *Меня выкрали бандиты из «Правого сектора», – почав свою вигадку Петренко, – они узнали, что я был в больнице из телепередачи, следили за мной и видишь, что сделали. Вот бы*

узнать, кто про меня рассказал телевизионщикам, я бы его прирезал!

– Ой, – Лера затулила рота долонею, – так это же я только намекнула своей соседке, что скоро разбогатею. А она как прицепилась, как да что? Я и выложила ей про тебя. И видишь, как вышло!

– Теперь ты передо мною виновата. И если ещё раз допустишь промашку, не видать тебе моих денег! Поняла!

– Да, да, я всё поняла. Сделаю, как ты скажешь! – замотала головою дівчина.

– Тогда вот тебе задание, найди мне одежду, да не мою, а приличную! И чтобы ботинки и шапка были, и пальто, и пиджак. Далее, купи билеты до Донецка, электрички ходят? (Лера кивнула). Хорошо! Купи два билета на электричку на послезавтра!

– А почему тебе твои не помогают? – раптом у дівчини прокинувся здоровий глузд. – Чего всё я да я?

– А потому, что я глубоко законспирированный агент! Ну чего стала, иди! И пока всё не сделаешь, не приходи! Предательница!

VII

«Тікати потрібно нехайно, бо ця жадібна до грошей курва мене знову підставить!» – з таким думками Ігор почав уважно озиратися навколо, побачив на сусідньому ліжку чоловіка із забинтованою рукою і звернувся до нього:

– Братишка. Не скажешь, а те, кто меня привезли, сейчас уехали, или ещё здесь?

– А тебе зачем? – похмуро відповів той і саме тоді Ігор помітив, що в сусіда немає обох кистей рук.

– Что, браток, снаряд? – Петренко вирішив підлеститися до інваліда. – Вот эти бандеровцы негодяи, не хотят отдать нашу землю!

– Скоро им отольются наши слёзы, – пожвавішав сусід. – Скоро мы будем по Киевским кабакам гулять и ихних девок портить! А ты как сюда попал?

– «Правый сектор». Это настоящие звери. Видишь, что со мной сделали? – Ігор випростав з під ковдри ліву руку і уважно її оглянув, потім зняв ковдру і подивився на свій живіт: на всі рани були накладені пов'язки, на яких трохи проступала кров.

– Ну ты хоть с руками, – заздрісно промимрив сусід. – А я, видишь, с культями!

– Не переживай, браток, российская наука, знаешь, какая сильная? У моего соседа ногу оторвало, так он получил секретную

разработку: кибер-ногу. И ходит, будто ничего и не было! И тебе что-то придумают!

– Хоть бы так! А твои, что привезли, все уехали.

«Ось і нагода! – Ігореві думки побігли галопом, – тільки б витримати, тільки б не знепритомніти!»

Цього разу його обрядили в лікарняний халат. Стоптані капці стояли поруч з ліжком. Вирвавши голку крапельниці, через яку вливалася кров та повільно, через силу піднявшись, Ігор повільно рушив у коридор. Пройшовся, читаючи вивіски на дверях і зазираючи у палати. У цей час всі пішли дивитися телевизор, хол був забитий каліками, що сиділи стояли, слухаючи свіжі новини з Москви.

В одній з палат, куди зазирнув Петренко, було пусто. Тоді він швидко вхопив чиїсь спортивні штани, встромив ноги в черевики, що стояли скраю, натяг чуже пальто, вхопив шапку і тихенько рушив по сходах униз, на вихід.

В голові почало паморочитися, сили ледве його не покинули, коли він вийшов на ганок лікарні й вдихнув холодне осіннє повітря. Але за мить він поспішив вийти на вулицю і рушив ліворуч, шукаючи очима перший-ліпший поворот. Знайшов, повернув і знову почав шукати, куди б звернути? Дійшов до гастроному, відчув запахи їжі і тут йому стало так зле, що він сперся рукою об стіну і деякий час стояв хитаючись.

– Дедушка, вам плохо? – почувся ніжний дівочий голос.

«До кого вона звертається? – пролетіла думка. – І чого так близько?». Ігор напружив зір і побачив дівчинку років тринадцяти-чотирнадцяти, що стояла з кульком, повним хлібин.

– Деточка, ты ко мне обращаешься? – запитав Петренко, не довіряючи своїм вухам.

– Да, к вам. Вам помочь?

– Мне плохо, очень плохо, деточка, – відповів Петренко, не розуміючи, чому він взагалі відповідає цій дитині, коли ось-ось його наздоженуть і продовжать катувати. Не зрозумів також свою старечу манеру відповідати на запитання. «Звідкіля у мене взялося оця «деточка»? І чому вона мене називає «дедушка»? Це що, такий прояв мімікрії у скрутну годину?».

– Может вы кушать хотите? – і дівчина простягла Ігорю шматок хліба, відломивши його від верхньої буханки з кулька.

– Спасибо, – Ігор узяв хліб і почав його жувати, не відчуваючи ніякого смаку.

– Вам в больницу нужно, дедушка, – продовжила дівчина.

– Мне туда нельзя. Меня там снова будут бить... До крови. Вот смотри, – Ігор показав перебинтовану руку, потім розкрив поли вкраденого пальта і показав живіт.

– *Пойдёмте со мной, я отведу куда надо,* – дівчина потихеньку рушила уперед, а Ігор пішов слідом. І стільки доброти та участі було в її словах, що на очі накотили сльози і він отак, плачучи й поїдаючи кусень хліба, дійшов до одноповерхового приватного будинку.

– *Мама, я ещё одного привела, он ранен,* – з порога сказала дівчина жінці з сірим від втоми обличчям та чорними колами під очима. – *В больницу не хочет, значит он наш.*

– *Отведи его в сарай,* – звеліла жінка, – *я его позже посмотрю.*

Сарай стояв позаду будиночка, огороженого високим дерев'яним парканом. За парканом виднілися досить високі тополі та клени. В середині приміщення на збитих з дошок нарах лежали люди.

– *Ложитесь, дедушка на свободное место, вот вам ещё хлебушка,* – запропонувала дівчина, подала іще один кусень, а інший хліб роздала присутнім. – *Правило одно, не говорит по-украински и не шуметь,* – додала вона і вийшла.

– *Что здесь такое?* – звернувся Петренко до присутніх, трохи відпочивши. – *почему вы здесь?*

– *Ты лучше молчи. Если тебя Иринка привела, значит ты свой, она не ошибается,* – відгукнувся хтось.

– *А как же полиция? А соседи?* – продовжував розпитувати Ігор. – *Ведь столько людей укрыть невозможно от чужих глаз.*

– *Соседи знают и помогают. А ты отдохни, вот придёт Лена и всё решит.*

– *Лена, это Ирина мама?*

– *Да. Если у тебя есть деньги, сдай в общий котёл.*

– *У меня даже трусов нету, а пальто краденое,* – відповів Петренко й запитав. – *А почему по-украински нельзя?*

– *Тут такие облавы были на украиноязычных. В Донецке, говорят, тоже. Объявляли их террористами. Сажали в тюрьму. А Бандитов повыпускали, теперь они охраняют порядок.*

– *Давай коротко, что с тобой?* – до сарая зайшла Лена.

– *Порезали шкуру на груди, перерезали икры, избивали, потом я вскрыл вены, потерял много крови. Немного новой мне влили перед тем, как я ушел,* – коротко доповів Ігор.

– *Понятно. На хлебе ты не поднимешься, нужно кровеобразующее питание. Что же с тобой делать? Пожалуй, отправлю тебя к Затульскому. У тебя зрение хорошее? Читать без очков можешь?*

– *Да. Могу, а почему ваша дочка меня дедушкой называет?*

– *А ты посмотри на себя,* – жінка витягла з кишені дзеркальце і піднесла до Ігорового обличчя.

На нього дивилося зморшкувате, худе обличчя, підборіддя якого було вкрите довгою сивою щетиною. Петренко недовіжливо

ч.3. Просто Петренко.

провів рукою по підборіддю, потім зняв шапку. Як не дивно, на голові сивини не було.

Затульський виявився старим професором луганського університету, який проживав у п'ятиповерхівці на третьому поверсі. Ігоря до нього переправили наступного ранку у мікроавтобусі, що розвозив овочі по гастрономам.

– От і добре, що знайшовся хтось, що буде мені читати, – зрадів професор, – а то у мене зір зовсім поганий став. Трохи посиджу за комп'ютером – і все, гаплик! Нічого не бачу!

– А ви не боїтеся отак українською розмовляти? – запитав Ігор, перевдягаючись у професорову білизну та одяг.

– Я нічого не боюся. До мене приходили активісти «руського міра», хотіли з квартири виселити. Потім хотіли підселити якихось бандитів, що називають себе «ополченцями», та їм нічого не обломалося. Я заявив, що переписуюся з Сорбонною, це університет в Парижі, і що мої утиски викличуть міжнародний скандал. Окупанти цього бояться, тому мене залишили у спокої.

– А ви сам з Луганська?

– Де там! Я родом з Чернівців. А як після німецької окупації прийшли Совети, мого батька репресували, мовляв, з німцями співробітничав. А він тільки всього що працював на дизель-генераторі, що давав світло. Нас переселили, слава Богу, тільки що не до Сибіру, а в Запорізьку область. Там я й інститут закінчив. А оце в Луганську вже тридцять п'ятий рік. Ой, що це я забазікався, – схаменувся професор, – Лена ж казала, що вам потрібно кровотвірні продукти й антибіотики.

Затульський вийшов з квартири, а Ігор підсів до комп'ютера, увімкнув і радісно засміявся – Інтернет був доступний. Він швидко скачав браузер «Тор», який не дозволяє визначити «айпі»-адресу відправника, і спочатку набрав у ньому мейл Галини. Повідомив, що з ним усе гаразд, що він вимушений затриматися на службі, а не писав тому, що почалася війна і все було засекречене. Другим адресатом був Смик. Той відгукнувся негайно:

«А ми думали, тобі гаплик!» – написав він у відповідь на Ігорового листа, в якому наш герой виклав усі подробиці після свого зникнення.

«Майже» – відповів Ігор. – «Але здається мені пощастило».

«Знаю я твоє щастя – це серендіпіті. Побудь трохи у того чоловіка, ми тебе витягнемо додому».

«Тепер я звідсіля нікуди не піду, до повної перемоги! Організую групу партизан, люди хороші є. Гроші сподіваюся знайти в Донецьку. Але зараз потрібна матеріальна допомога тим людям, що спасають наших. Не тільки гроші, але й продукти, одяг, медикаменти. І документи! Потрібні нові документи, видані

окупантами. А ще краще, влаштувати наших в якісь окупаційні органи управління».

«Передам ВГ, нехай вирішує».

«І ще одне, у гуртожитку окопалися агенти ГРУ. Як би їх усіх...».

«Це я теж передам».

Ігор стер у браузері історію переписки, знищив і сам «Тор», увімкнув дефрагментацію диску, щоб стерти сліди свого спілкування, й обернувся до дверей, куди входив хазяїн квартири.

– Все купив, – радісно повідомив професор Затульський, – ось і морква, і буряк, і помідори. А оце «Аугментин», антибіотик, прийміть зараз же. І ще одне, для сусідів, ви мій колега з Донецького університету. Тому, нікому не показуйте вашу чорну чуприну, а от сиву бороду не раджу голити. І ходіть зігнувшись, на людях, звичайно. Та вам краще не виходити взагалі.

Надвечір того ж дня у двері постукали.

– Хто там? – підійшов до дверей професор.

– *Скорую допомогу вызивали?* – почувся з-за дверей жіночий голос. – *К больному пневмонией?*

Ігор підійшов до дверного «глазка» й роздивився. Навпроти дверей стояла жінка у халаті поверх пальта з великою сумкою. Потім подивився на двір, там стояв мікроавтобус «Швидкої допомоги».

– Відкривайте, – звелів він Затульському, – якщо це й не справжні лікарі, то від агентів ГРУ не врятуєтесь. Нехай вже мене візьмуть, аби ви не постраждали.

– *Я не болен,* – заявив професор відмикаючи двері, – *сегодня в магазин ходил.*

– *Вот и доходились по холоду, плохо одетыми до пневмонии,* – голосно, на весь під'їзд, виголосила жінка, зайшла у квартиру, дочекалася, доки хазяїн зчинить двері й тихо сказала, – *не волнуйтесь, я от Лены. Где у вас можно руки помыть?*

З ванної кімнати, жінка швидко зайшла до вітальні, глянула на Ігоря й скомандувала:

– *Раздевайтесь до трусов. Быстро, я не могу долго держать машину!*

Ігор підкорився. Лікарка негайно оглянула рани, перев'язала, змастила їх якоюсь жовтою рідиною, потім витягла пластиковий пакет з кров'ю, приладнала систему і за мить почала її вливати до Ігоревих судин через ліву руку. До правої руки під'єднала крапельницю, пояснивши, що це антибіотик. Потім випросталася й поглянула на професора:

– *У вас пневмония, вы ценный человек для Луганской народной республики, поэтому лечить вас будем на дому. Я работаю через день. Мой напарник тоже скажет, что он от Лены. И*

ч.3. Просто Петренко.

ещё к вам будет ходить патронажная сестра или медбрат, чтобы обеспечивать вас продуктами и другими необходимыми вещами. Вам, – глянула жінка на Ігоря, – записка от друга.

– Я не могу её взять, разверните, чтобы можно прочитать, – попросив Петренко.

«Лена получила помощь, – говорилось в записці, – выздоравливай. Пиши письма, как и писал. Твои в порядке, живут у родных. Двоих гостей мы приняли с почестями. Уезжать не хотят. Целую, ВГ».

І хоча оте конспіративне «целую» трохи розсмішило нашого героя, таким душевним теплом повіяло на Ігоря, таким затишним здався йому оцей диван у вітальні, так гарно стало на душі від того, що він знову має підтримку, що він не один.

– Спасибо, прочитал, а теперь бумагу сожгите. И пепел разотрите в пыль.

З того дня Ігор почав швидко одужувати, що дивувало професора Затульського, але Петренко пояснив це по-своєму:

– Солдаты армий, что перемагають, одужують завжди швидше, за солдат, які служили в арміях, що зазнали поразки.

– Але ж, – обережно, щоб не образити, заперечував професор, – нинішня ситуація говорить, що наче б то ви з армії, що у програвші?

– А от і ні! – весело відповідав Петренко. – Коли є такі люди як Лена з її Іринкою, як ви, як ота лікарка, це означає перемогу! Перемогу над московською брехнею, якою годували луганчан і донечан увесь час незалежності. З такими людьми, ми переможемо!

За тиждень температура спала до нормальної, залишилася тільки слабкість, але Ігор почав надсилати листи з пропозиціями, як знищити осередок ГРУ в Луганську.

«Я могу виступити приманкою, – гарячково набирив він текст на клавіатурі, – прогуляюся повз гуртожиток, вони вибіжуть, а тут ми... Потім вриваємося до приміщення...»

«І всіх вас убивають серед тісняви стін» – відповів Смик, але Петренко зрозумів, що це слова самого Шантарського. – «Подумай краще, чи не варто просто закласти міну і знищити увесь будинок?».

«У підвалі в'язні. І я не впевнений, але на верхніх поверхах, здається, мешкають сторонні люди. Брати гріх на душу я не хочу».

– Меня звать Валентин Михайлович, я служащий патронажной службы, – так представився худорлявий юнак, заходячи до квартири професора, – буду помогать, пока вы болеете. И да, я от Лены.

– Гоп! – вигукнув Ігор, упізнавши вірного друга Смика, який в команді «народних месників» був виконавцем технічної частини їх акцій. – Ты давно в Луганську?

ч.3. Просто Петренко.

– Вчора прибув, одразу влаштувався на роботу в патронатну службу, полагодив декілька апаратів і все – я улюбленець начальства! Кажуть, приходь, коли схочеш, але будь на зв'язку.

– Гаразд, – вирішив Ігор, – тоді ходімо до ванної кімнати, пошепчемося.

– Для чого? – обурився Затульський, – говоріть тут, я нічого нікому не розкажу!

– Коли вас почнуть катувати, або розкажете, або помрете. А коли нічого не знаєте, то й не розкажете, – з цими словами Ігор затяг Гопа до маленької ванної кімнати і прошепотів на вухо. – біля гуртожитку, ти знаєш, якого? (Гоп кивнув) Там стоїть гарний джип. Узнай, де живе хазяїн тієї машини.

– Це знову твоє «серендіпіті»? – спитав Гоп і, не отримавши відповіді, вийшов з квартири.

VIII

На другий день Ігор отримав повідомлення через Інтернет:

«Хазяїна встановлено, наші люди прибудуть під вечір. Вийди в 00-30, одягнися як дід».

Вперше за два тижні Петренко вийшов з приміщення, вдихнув свіже нічне повітря, став за рогом будинку, але довго чекати не прийшлося. З темряви виникла худорлява фігура Гопа, який тихо сказав: «ПеПе, сюди».

– Скільки людей з тобою? – запитав Петренко.

– Ще четверо.

– Там поруч з домом, що ти розвідав, є будинок розбитий снарядом під час захоплення Луганська?

– Так. Там на нас і чекають.

В руїнах Ігоря зустріли потисканням рук. Всі були в «балаклавах», але серед зустрічаючих він все одно упізнав Вєпра по могутній статурі:

– Як водій, вижив? – було перше запитання до бойового побратима.

– Іще лікується. Вони з ВГ досить довго пробиралися до своїх і рани почали гноїтися. А ти, на, ось, теж одягни «маску».

В будинку навпроти буяло весілля. Тільки після четвертої години гості роз'їхалися.

– Ваша задача, – скомандував Ігор, – захопити його неушкодженим і тихо.

Четверо вирушили і за деякий час з ганку махнули рукою, мовляв, заходь. Агент ГРУ лежав спеленутий, із заткнутим ганчіркою ротом.

– Вантажте його у джип і поїхали, – звелів Ігор. – У вас машина є? А зброя?

ч.3. Просто Петренко.

– Старі «Жигулі». Автомати, пістолети, – доповів Вепр.

– Витягніть кляп. *А тепер скажи*, – почав Ігор допит російською, – *где вы расстреливаете людей?*

– *Пошёл на хрен!* – негайно відіззався напівзадушений, іще не протверезілий агент. І тут же отримав тичка в бік. Охнув, знову почав матюкатися, але після демонстрації автомата, всунутого йому у рота, почав свідчити.

На місці страти козаки Вепра деякий час мовчали, ошелешені кількістю трупів у ямі.

– Оцього відвести подалі і знищити, – тепер Ігор не вагався ані хвилини. Життя ворога для нього нічого не вартувало. – Влаштуємо засідку. А джип поставте назад, біля дому оцього негідника. Вони подумують, що упився, як свиня, й досі спить. А це у москалів поважна причина, аби не ходити на роботу.

Осінній дощик мочив козаків до вечора, аж поки не приїхав автобус із в'язнями. Нещасних вишикували вздовж ями, відійшли і тут загуркотіли автомати з засади. Розстрільна команда полягла одразу, але ті, хто були в автобусі, почали відстрілюватися.

– ПеПе, сховайся за деревом! – вигукнув Вепр, піднімаючись. Саме в цю мить його вразила куля в голову. Він загинув миттєво.

– В'язнів відвезіть до Лени! – крикнув Ігор, не помічаючи загибелі друга. – Шукайте, щоб ніхто не втік!

Тільки після закінчення бою він збагнув, що сталося. Але війна висушила сльози розпачу. Козаки постояли над тілом, суворо помовчали, загорнули його у брезент, віднесли до лісу й закопали.

– Після війни ми тут встановимо пам'ятник! – виголосив Ігор коротку прощальну промову. – А тепер – на штурм їхнього гадючого гнізда у гуртожитку!

Під вечір біля будинку, зайнятого агентами російського ГРУ, стояло декілька машин. На вході виднілося двоє з автоматами.

– Стріляти не можна, – вирішив Петренко, визираючи з-за рогу, – вибіжуть ті, що в приміщення, а дехто з них зайде з тилу.

– Та чого там, ми ж їх у Пилипівці ловили, і тут передусім, як тхір курчат! – пробурмотів один з козаків. – Вепра я їм ніколи не прощу. Вбиватиму, доки ця погань не піде з нашої землі.

– Тут у них все розвідане і моє шосте чуття відказує, що й у сусідніх будівлях сидять пости, що спостерігають за обстановкою. Тому почнемо з них. Ану, хлопці, миттю на горища. Тільки тихо!

Ігор присів під стіною, бо останні події його втомили. Прислухався. Ось за будинком щось шелеснуло і важко впало. Він обійшов навкруги: на асфальті лежало тіло у камуфляжній формі з ножом у грудях.

Невдовзі підійшли козаки з доповіддю, що на інших дахах вартових не знайшли.

– Зброю не губіть, – подав Петренко ножа, витягнувши з трупа.
– Темляки собі поробіть, чи що? Тепер моя черга. А ви, як тільки вартові на вході до гуртожитку підйдуть до мене, одразу їх знімайте.

Ігор зняв «балаклаву», згорбився і тихенько почвалав до вартових.

– *Ребята, табачку не найдётся?* – спитав він, звертаючись до них. – *А то так курить хочется, что уши пухнут!*

– *Проходи дальше, дед, тут не подают,* – відіззався один із них.

– *Нехорошо старика обижать, я за вас кровь проливал в Афганистане! Чтобы вы могли вырасти и стать мне на замену, а вы вот так прогоняете!* – Петренко почав підніматися на ганок.

– *Пошёл, отсюда,* – один з вояків зійшов з ганку і почав відштовхувати Петренка. Ігор миттю обхопив його обома руками і почав падати навзнаки, намагаючись завалити охоронця на себе. Але той не піддався, почав пручатися. Йому на допомогу прийшов товариш, який спробував відірвати набридливого діда, що вчепився в першого охоронця. В цю мить темні постаті підскочили і ножами, безшумно прикінчили вартових.

– Один у підвал, тримай двері, що туди ніхто не вскочив і не повбивав в'язнів, другий на п'ятій поверх. Перевір усі кімнати і поступово спускайся вниз. А ми на другий, де всі й сидять...

Наступні дії у пам'яті Петренка спливали якимись уривками: біг по коридору, вигуки, стрілянина, кров, вирячені очі. І тільки обличчя Возняка він запам'ятав дуже добре, бо саме на нього він заскочив. І якби не козаки, загинув би негайно, бо той вистрелив у мить, коли наш герой відчинив двері кабінету. Куля збила шапку, але постріли козака, який забіг слідом, тяжко поранили агента ГРУ.

– Не добивай, – звелів Петренко, потираючи щоку, – він потрібен живим.

– *Ничего я тебе не скажу,* – хрипів Возняк, спливаючи кров'ю.
– *И не надейся!*

– Ти мені просто потрібен живим. Можеш мовчати... Хлопці, чорнявого знайшли? – гукнув він у коридор.

– Так, – почулося з іншого краю, – ведемо до тебе. Каже, що повар, тому в нього так багато ножів.

– *Привет, Селим,* – упізнав Ігор вправного майстра відтинати голову. – *Это, чтоб запугать меня, ты отрезал голову моему другу.*

– *И шьто, будешь меня резать?* – спокійно промовив чоловік.

– *Нет, я тебя отпускаю. Только проявишь ещё раз своё искусство. Вот на этом,* – Ігор мотнув головою убік Возняка, що лежав на підлозі.

– *Нэ магу, мне мой командир сказал ему подчиняться.*

– *Правильно! Молодец!* – подав голос Возняк.

– Как ты можешь подчиняться солдату, который убивал твой народ? Ты знаешь, что в Чечне погибло около ста тысяч только мирного населения, когда ваш народ захотел воли? Ты знаешь, как эти солдаты уничтожали целые чеченские сёла артиллерией и «Градами»? И ты служишь убийцам твоего народа? Ты не достоин называться чеченем, ты подстилка Москвы!

– Если бы я не был связан, ты был бы уже мёртвым!

– Не любишь правду? – зі знуцанням у голосі продовжив Ігор.
– А настоящие чечены-нохчи – это герои, которые стоят за правду и её не боятся! Настоящие нохчи уже двести лет воюют с Москвой и побеждают! И мы, украинцы, воевали за вашу свободу. И сейчас, твои братья-нохчи воюют с московскими войсками на нашей стороне! Зачем ты пришёл на нашу землю? Зачем убиваешь украинцев? Ты грязь, подножка Москвы, – пригадав Петренко слова Тараса, – а не достойный человек! Мне жаль твоих родителей, что они имеют такого недостойного сына!

– Хватит его агитировать, – знову подав голос Возняк. – Чечены будут делать то, что им прикажут!

– Вот как на тебя смотрят, как на слугу! – перебив його Ігор. – А ты, Селим, зачем хочешь поссорить украинцев и чечен? Ты думаешь, что мы плохие воины?

– Нэт, нэ думаю, – відповів Селім після деяких роздумів. – Русы гаварили, что украинцы более храбрые, чем мы. Кричат «Слава Украине» и идут на пули, не пригибаясь. Ты слово даешь?

– Да!

– Не вздумай, ты, черножопый! – заверещав Возняк, – тебя, чурку, наши из-под земли найдут и даже внуков твоих поубивают!!

Останні слова неначе підстьобнули Селіма. Він попросив ножа і, незважаючи на крики Возняка, вправно відділив йому голову.

– Хлопці, – крикнув Ігор, – цього «повара» ми підпускаємо. Він приготував добре блюдо, мені до смаку! А тепер, – додав він, коли чечен вийшов за двері, – напишіть кров'ю на підлозі «Ічкерія» і бігом звідсіля.

«Для чого була вистава з відрізаною головою?» – такий запит отримав Петренко через Інтернет.

«Щоб вивести чеченський батальйон з окупованої території» – відповів він і додав – «Коли побачать таке, точно зрозуміють, що це зробили саме борці за незалежну Ічкерію!».

Тиждень після подій, Ігор лежав на дивані, намагаючись зібратися з силами. Нарешті процедури, які застосувала лікарка, іще одне переливання крові та нормальне харчування дозволили йому почати рухатися. За цей час він дізнався, що трупи гереушників вивезли до Росії в рефрижераторах з написом «Груз 200».

З цікавістю прочитавши новини, про «Гуманітарний конвой», який Росія збиралася відправляти на допомогу незалежній Луганській Республіці, він розпорядився розвідати, які вантажі цей конвой перевозить, бо в гуманізм окупантів він уже не вірив.

«Завантажують у Новочеркаську та в Ростові-на-Дону» – отримав він відповідь. – «Трохи продуктів, а більше зброї: патрони для автоматів та кулеметів, вибухівка, снаряди для гармат та мінометів, заряди для «Градів».

Поцікавившись, як охороняється цей вантаж, Петренко узнав, що після перетину кордону з Україною (а російська влада продовжувала утримувати контроль на адміністративній лінії кордону), вантаж розподіляють по напрямках і кожна автомашина супроводжується ескортом з озброєних людей.

«Нам потрібно перебратися через кордон» – після деяких роздумів повідомив Петренко Смика через Інтернет. – «Для цього всій групі необхідні українські паспорти з пропискою в Луганській або Донецькій області».

«Гоп все зробить. Гроші ми передамо».

Не минуло й трьох днів, як на квартиру професора завітав працівник патронажної служби Валентин Михайлович, він же Гоп.

– Ось тобі паспорт з Донецькою пропискою. – повідомив він після того, як вони заперлися у ванній кімнаті. – Ти тепер «*Волошин Матвей Іванович*».

– Інші хлопці теж стали донечанами?

– Хто й луганчанами. Це не важливо. Паспорти справжні.

– Як ти їх дістав?

– Після окупації в паспортних столах залишилися бланки й печатки. Розумні працівники цих столів почали торгувати своєю продукцією.

– Нам потрібні іще гроші на російські паспорти.

– Для чого? Знову твоя таємнича «чуйка»? За це не хвилюйся. Інші розумні люди вже налагодили випуск російських рублів малих номіналів і продають їх по десять за один.

– Тоді виїжджаємо завтра ж!

На кордоні з Росією, куди козаки на чолі з Петренком заїжджали рейсовим автобусом «Луганськ-Ростов-на-Дону», стояли не дуже довго. Російський прикордонник обійшов салон, позбирав паспорти, за півгодини повернувся і вони рушили. Під час очікування Ігор роздивився зруйнований прикордонний пункт з української сторони. Стіна була пробита снарядами, що розірвалися всередині, дорожні знаки, простріляні кулями та скалками снарядів.

В Ростові Ігор відвів Гопа від гурту інших і наказав:

– Нам усім потрібні російські паспорти, але з пропискою де-небудь в Ханті-Мансійську. Ростовська не підходить.

Гоп кивнув головою і пішов на базар, покликавши з собою ще одного козака. Інших Ігор повів до вантажного терміналу. Там пристроїв їх у бригаду по Донецьким паспортам, пояснивши, що це сироти, яким ніде жити. Бригадир вантажників призначив їм мінімальну заробітну платню й пообіцяв влаштувати їх у гуртожитку, примовляючи: *«Вам, хохлам тільки палець дай, всю руку откусите»*.

Російські паспорти Гоп приніс на третій день. Вони всі зібралися у кімнаті гуртожитку, вибрали собі такі, щоб були хоч трохи схожі, але для Ігоря з його сивою бородою нічого підходящого не нашлося.

– Де ти їх назбирав? – питали козаки у Гопа.

– На базарі. Домовився з кишеньковими злодіями, оплатив роботу і готово.

– Тепер потрібно узнати, – наказав Петренко, – коли прибуде черговий військовий вантаж. Попитайте інших вантажників, вони розкажуть. Бо знають усе.

– А нам що робити? – спитав Гоп, маючи на увазі й свого підручного козака.

– Потрібно десь знайти хороший фугас, а краще декілька. І змотувати систему дистанційного підриву.

ІХ

Хлопці розійшлися, виконувати завдання, а Петренко, сидячи в гуртожитку, задумався. Так йому захотілося додому, до Галинки, до Софійки.

«Але мушу бути керівником оцих міських партизан, – думав він. – А чи не був я таким партизаном останній рік? А чи не такими партизанами є багато інших людей: дрібні бізнесмени, люди, яких обдурили державні шахраї, та всі прості українці є такими! Ми не можемо жити вільно, чесно заробляти і не боятися, що хтось відніме у нас роботу, майно».

Пройшов місяць. За цей час Ігор декілька разів зв'язувався Інтернетом з Галиною. Вони писали одне одному про свої почуття, про те, що сумують, що люблять. Надіслані світлини, де Галина відзняла Софійку, батьків, себе, рідне село, Ігор переглядав майже всю ніч, весь час повертаючись до однієї чи іншої фотографії.

На ранок, Ідучи з Інтернет-клубу, де він орендував комп'ютер, зустрівся з Гопом.

– Фугас я не знайшов, – одразу почав доповідати цей хлопець, що був справжнім технічним спеціалістом в усіх галузях. – Дістав декілька толових шашок із запальниками – ними тут глушать рибу.

– А як же ви підірвемо снаряди у фурі? – занепокоївся Петренко. – Я сподівався, що підкладемо на дорозі до кордону, а як під'їде машина, рвонемо.

– Нераціонально, – похитав головою Гоп. – Я можу до запальників цих шашок прикріпити мобільні телефони. Коли вони задзвонять, тол вибухне, снаряди детонують. Та й закинути ці шашки у фуру простіше, аніж копати землю на трасі, весь час побоюючись, що нас заскочить патруль.

– Де ти знайдеш такі апарати, у яких батарейка тримала б заряд більше тижня? – заперечив Ігор, який і досі, в окупації не брав до рук мобільного, бо розумів про можливість підслуховування розмови. Він пам'ятав, що навіть принцесу Діану свого часу підслухали, коли вона спілкувалася зі своїм коханцем.

– Нокія 3310 – мрія партизана! – виголосив Гоп. – Надійний, вічний, в режимі очікування батарея держить напругу більше двох тижнів! Деякі терористи використовують такі телефони двічі! І на базарі їх продають відрами, бо всі хочуть мати смартфони, а кнопоків вже викидають!

Посміялися і вирішили пристати на цей план.

Та от його реалізація виявилася не такою легкою. Бо на завантаження автомобілів зброєю цивільних вантажників не брали – все робили солдати строкової служби.

– Прийдеться заводити з ними дружбу, – розпорядився Петренко. – Легенда така, – роз'яснював він козакам, коли вони зібралися для наради, – ваш родич служить у частині, що буде розвантажувати цю фуру. Треба йому передати посилку з... – тут він завагався, – з чим посилку?

– З горілкою... з медом... з матрешками... балалайками... – посипалися пропозиції.

– Серйозніше! Що є такого в Ростовській області Росії, чого немає в Луганській області України?

– Може солонина риба? – запитав Гоп. – Вони з Азовського моря виловлюють і продають на базарі.

– Підходить! Отже, визначаємо, які солдати працюють на завантаженні та звертаємося до них з таким проханням. А щоб вони не полізли грабувати ті пакунки, солдатам треба теж дати риби і грошей. І попросити нікому не казати, бо їм перепаде на горіхи! Пообіцяйте дати стільки ж, коли родич зателефонує, що посилку отримав. Кажіть, що ви теж служили, тобто поведіться приязно.

– Щось мене з душі верне, приятелювати з москалями, – сказав один із козаків, але Петренко його негайно урвав:

– Ворог сильніший за нас. Тимчасово, це так. Тому ми маємо діяти хитріше. Отже, зятятеся собі, що ви вже служили в російській армії, вживайте слова «зёма», тобто земляк, «старослужащий», тобто той, хто відслужив більше півтора роки,

ч.3. Просто Петренко.

«черпак», «дух», в позначенні тих солдат, які відслужили відповідно рік та півроку. Кажіть, що ви вже «дедушки Российской армии».

Під вечір троє доповіли про те, що завдання виконано. Інші – що їм відмовили, побоюючись покарань з боку начальства.

– А тепер, ви всі, хто ходив відправляти «посилки» родичу в Луганськ та Донецьк, сховайте свої українські паспорти, краще, зашийте їх в одяг, і йдіть найматися у солдати з російським посвідченнями, щоб воювати в Україні за гроші, – звелів Петренко, що викликало гамір обурення.

– Для чого так? – гнівно питали козаки, – ми не будемо стріляти у своїх!

– А вас ніхто й не заставляє! – посміхнувся Петренко. – Та після вибухів в машинах, почнеться слідство. От солдати й пригадають про посилки.

– Побоятися признатися...

– Хтось один дасть слабіну, і узнають все, не сумнівайтеся. Я пройшов їхню школу тортур, не думаю, що солдати витримають хоча б чверть того, що витримав я.

– Ну признаються, і що?

– А те, що вони опишуть тих, хто передав ті «посилки». Тих, тобто вас, почнуть шукати. І в першу чергу, серед вантажників. А ви у цей момент вже будете в таборі з підготовки до бойових дій. Він тут, на острові розташований. Після місяця підготовки вас відправлять в Україну. Там отримаєте зброю і зможете втекти з нею. Зустрінемося в Донецьку.

– Де?

– У кафе біля прохідної шахти імені Засядька. Там у мене бармен знайомий.

В день відправлення колони Ігор разом із Гопом найняли машину, яка, за домовленістю, мала їх відвезти до села, що знаходиться біля кордону.

Час відправлення обрали такий, щоб їхати позаду «Гуманітарного конвою».

– *И надо же было нам выехать так поздно!* – досадував шофер, що їх віз. – *Теперь нас не пропустят, пока колонна не пройдёт таможню. Будем тянуться за ними на скорости сорок километров в час!*

– *Ничего, мы не спешим,* – заспокоював його Петренко, – *всё равно за стол сядем только вечером!*

Коли Гоп, що сидів на задньому сидінні, увімкнув телефон на вибух, той стався тільки в одній фурі, зате який! До неба піднявся чорний стовп диму, рух на трасі спинився.

– *Стой-стой! Куда прёшь!* – закричав Ігор, удаючи переляканого і намагаючись приховати за цим вигуком своє

ч.3. Просто Петренко.

тріумфування. – *Поворачивай назад! Ну его к чёрту, такую езду! Да не бойся, мы тебе заплатим, как за доставку,* – додав він, помітивши вагання шофера.

Повернувшись до Ростова, вони взяли квитки на рейсовий автобус до Донецька і того ж вечора вирушили в Україну. На місці вибуху все вже розчистили і тільки яма від воронки була огорожена знаками «Звуження дороги», «Швидкість 30», «Об'їзд».

На кордоні автобус затримали на декілька годин.

– *Что случилось?* – запитав Ігор у водія, – *когда в Ростов ехали, так всё быстро прошло.*

– *Чеченский батальон выводят домой. Их Кадыров решил, что чеченам нечего здесь делать!*

«Ось іще один успіх, – радісно подумав Ігор, – так потихеньку, повільними, але частими кроками й наблизимо перемогу!».

Донецьк зустрів їх тишею на вулицях і великою кількістю патрулів та бойових машин. В західній частині міста постійно бахкали гармати сепаратистів, розміщені прямо посеред житлових кварталів, і прилітали відповідні «привіти» з українського боку.

На автовокзалі, втомлені довгою подорожжю, вони не затримувалися, а придбавши газети з оголошеннями, пішли до сусіднього парку й сіли на лавці.

– Ти береш перші сторінки, я останні, – сказав Ігор Гопу, – шукаєш оголошення типу «Здаю квартиру».

– Які нам підходять?

– Ті, що знаходяться ближче до центра й водночас мають декілька виходів на різні вулиці. Отже, коли вибереш квартиру, спочатку потрібно походити навкруги неї, щоб це з'ясувати.

– Скільки квартир потрібно?

– Не менше чотирьох! Бо як викриють одну, прийдеться негайно перейти в іншу. Тепер розходимося й зустрінемося біля кафе, що я називав.

– А як тебе не буде?

– Напишеш шматком цеглини на асфальті за кафе адресу, де ти будеш. І ніяких мобілок! – застеріг він запитання, що вже готове було виникнути у цього добре обізнаного в техніці хлопця.

Петренко обтрусив своє старе пальто, поправив на голові шапку, згорбився й по-старечому почимчикував до зупинки автобуса. Діставшись входу у знайомий за попереднім візитом банк, він оглядівся навкруги: перехожих не було, двері до установи були відчинені.

– *Для меня здесь, в вашем хранилище оставлены документы,* – повідомив він клерка, що вийшов назустріч. – *Номер счета я тоже знаю.*

– *А вы, дедушка, точно туда зашли?* – скептично поцікавився клерк. – *Может вам в Собес?*

– А ти, парень, не умничай, а веди мене к менеджеру банка, если хочешь усидеть на своём тёплом месте! – грізно прорік Петренко. – ты не смотри на мою одежду, так надо!

– Ваш ключ? – запитав менеджер, що завідував сховищем.

– Вместо ключа у меня пароль.

– Назовите.

– «Шинтарський Владлен Генрихович», с мягким знаком после «эс». Не смотрите так удивленно, это действительно мой пароль и именно для меня сюда положили эти документы. И именно за возможность получить их по паролю вам уплачена дополнительная сумма, размер которой мне также известен.

У сховищі Ігорю видали ящик. Петренко дочекався, доки менеджер вийде, відкрив його і з полегшенням побачив, що гроші на місці. Він швидко заховав їх за пазуху, повернувшись спиною до відеокамери, і недбало перебрав документи, вже хотів покласти їх назад, коли його увагу привернуло слово «Донецк».

В теці були повідомлення про діяльність заступника начальника санітарного управління Донецької області. І факти щодо хабарів, зловживання владою, торгівлю препаратами, що містять наркотики.

Саме цю теку він забрав з собою, інші поклав назад і вийшов з банку. На порозі Петренко вже звично згорбився і тихенько рушив вулицею, мало не зіткнувшись з чоловіком, що спішив до того ж входу, з якого тільки-но вийшов наш герой.

«Петро Семенович! – упізнав Ігор свого колишнього начальника. – Бач де сплив! Мабуть він тут стане яким небудь прокурором «Незалежної республіки Донбас»? Тільки не обертайся, – застеріг він себе, – бо той може помітити».

Наступною ціллю Петренка стало кафе біля шахти. Він замовив собі пива і тихенько сидів у кутку, спостерігаючи за знайомим барменом. Ігор закінчував вже другу кружку і в нього від незвички почала трохи крутитися голова, коли з'явився Гоп. Він усміхнувся ще здалеку й підсів за столик до Ігоря.

– Є хороша квартира. З виходом ще й на горище та можливістю спуститися в іншому під'їзді.

– Це добре. Ночуватимемо там. Нам до прибуття наших хлопців потрібно підготувати нові завдання, розвідати де, що і як? Знайти роботу собі та їм.

– Чим тобі це кафе таке цікаве? – запитав Гоп, озираючись довкола.

– Я знаю бармена, та головне, знаю, де тут вихід через інші двері. Тут бувають шахтарі, народу багато, думаю, якщо їм поставити випити, узнаємо багато міських новин.

У кафе, відчинивши двері ударом ноги, зайшла група чоловіків у камуфляжі, озброєних автоматами. Вони підійшли до стойки, з-за якої на них з переляком дивився бармен.

ч.3. Просто Петренко.

– Бармен, налей пива за мой счёт, – вигукнув Ігор, підходячи до них і виймаючи купюру у п'ятсот рублів. – *Нашим освободителям уважение и почёт!*

Купюра негайно зникла зі стойки в кишені, а бармен почав наливати пива у кухолі. Озброєні випили по дві порції, коли гроші скінчилися.

– Ну что, добрый дядя, у тебя ещё деньги есть? – повернув голову до Петренко їх ватажок.

– *Для вас, не жалко,* – вимовив Ігор дістаючи іще гроші. – *Да что же вы стоя? Давайте присядем за столик и спокойно выпьем за ваше здоровье*

– *А ты кто будешь?* – поцікавився ватажок бойовиків, коли вже вони декілька разів чаркнулися кухолями й випили за здоров'я присутніх, за перемогу над бандерівцями, за смерть хунти в Києві.

– *Я простой человек, искренне рад за тоиу, что появились такие люди как вы, что наконец то мы все стали причастны к великому русскому миру!*

– *А ещё у тебя деньги есть, простой человек?*

– *Остались только на маршрутку и все!*

– *А если мы поищем? А ну ребята, оцупайте его!*

Ігоря миттю вхопили і позалізули в усі кишені.

– *Только десять гривен и двадцать рублей,* – повідомив ватажка один з бойовиків. – *Даже паспорта нет.*

– *Зря вы, ребята, так с человеком, который вам искренне рад!* – з докором у голосі почав Ігор. – *Зря! Я ведь когда могу, тогда и угощаю. Вот приходите сюда через четыре дня, я вас снова угощу. А паспорт мне не нужен, ведь я под защитой таких героев, как вы!*

– *А мы и придём!* – пообіцяв ватажок, гукнув своїх і вони вийшли.

– *Спасибо тебе,* – почав бармен, підійшовши до столика, де сидів Ігор. – *Это были люди «Беса». Они бы тут всё разнесли! Хочешь ещё пива, бесплатно?*

– *Спасибо, но, нет! И потом, ведь это только временная отсрочка. Через четыре дня они снова придут.*

– *Что мне делать? А ты придёшь?*

– *Да, я буду, но ты мне за это поможешь. Согласен?* – тут Ігор махнув рукою Гопу, який було сів за інший столик, коли Ігор запросив бандитів за свій. – *Видишь этого мальчика? Он будет тебе позванивать на мобильный, а ты, когда придут люди и спросят Пепе, ты сообщишь этому парню. Договорились?*

Звичайно, бармен погодився, але Гопа брали сумніви:

– Не краще було просто втекти, коли вони зайшли? – тихенько запитав він Петренка.

– Ні. Нам потрібна інформація, а ці бандити нею володіють. І до того ж, хіба ти не знаєш, що страх перемагають ідучи йому назустріч?

Х

– А куди ти паспорт подівав? – поцікавився Гоп, ідучи на зняту раніше квартиру.

– Не тільки паспорт, але й гроші, – посміхнувся Ігор, – дивися і вчись, – він підійшов до урни зі сміттям, порився й витяг пакунок, замотаний у поліетилен. – І ще краще, покласти такий пакунок у харчові відходи, які б іще й смерділи. Тоді буде повна гарантія, що ніхто там ритися не буде, навіть безхатьки.

На другий день, як слід умившись, почистивши зуби, та одягнувши новий костюм з краваткою, нове пальто та шапку, придбані на базарі біля залізничного вокзалу, Ігор завітав в обласне санітарне управління.

У приймальні секретарка заступника начальника довго морочила йому голову щодо зайнятості начальника, доки Петренко не поклав на її стіл банкноту номіналом у двісті рублів. Після чого був запущений у кабінет.

– *Уважаемый Юрий Тимофеевич*, – почав Ігор, сідаючи за стіл і дістаючи з теки документи, – *прошу вас ознакомиться с этими документами. Это копии, а оригиналы у меня лежат в нужном месте.*

– *Ты что, шантажировать меня собрался?* – нахабно посміхнувся хазяїн кабінету, – *так это данные, собранные при Украине. А сейчас здесь Россия. И им плевать на украинские писульки!*

– *Поскольку вы, уважаемый, работаете на государственной службе, я могу переслать эти документы прямо в Москву. Посмотрим, насколько им плевать на начальника, настолько погрязшего в коррупции и распространении наркотиков. А могу даже и не беспокоить Москву. Просто передам бумаги твоим подчинённым. Думаешь, они тебя не съедят в один присест?*

– *Чего ты хочешь?* – усвідомив серйозність свого положення Юрій Тимофійович. – *Денег?*

– *Нет. Я хочу стать санитарным инспектором.*

– *Для этого нужны документы об соответствующем образовании.*

– *В наш трудный час становления «Независимой республики Донбасса» нет времени на пустые формальности! Делу республики должны служить люди, болеющие за дело,* – виголосив Ігор патетично, скоса поглядаючи на Юрія Тимофійовича, а потім додав

ч.3. Просто Петренко.

буденним тоном, – *дашь мне и моим людям удостоверение санитарных инспекторов, какие-нибудь препараты, брошюрки и конечно, транспорт.*

– *У нас все машины в нерабочем состоянии.*

– *Об этом не волнуйся, ты главное документами обеспечь, оформи нас на работу, а зарплату мы тебе отдавать будем и автобус санитарный починим. Он же на базе УАЗ?*

– *А где гарантия, что эти документы никуда не попадут?*

– *Моё честное слово! И пока со мной всё в порядке, и с тобой будет всё в порядке!*

Справа пішла добре. Наляканий начальник оформив усі документи, зарахував до штату людей, яких він і не бачив, виділив у гаражі мікроавтобус, підписав декілька листів з вимогою сприяти тому, хто їх подає.

– Права на керування автомобілем прийдеться десь купити, – доручив Петренко Гопу, – ти ж знаєш, хто з наших хлопців уміє керувати авто? Оформиш обох, – звелів він, почувши, що це Юрчик та Мишко.

Гоп почав займатися ремонтом автомобіля, а Ігор, винайнявши іще троє квартир з декількома виходами та закупивши необхідні запчастини, зібрався у знайоме кафе.

– *Я вот не пойму,* – звернувся до нього ватажок бойовиків, коли вони вже випили по третьому кухолю пива, – *ты «в законе» или как?*

– *Нет,* – відповів Ігор, здуваючи піну з пива, – *не в законе. Я простой человек.*

– *Так он тебе и скажет,* – зауважив інший бойовик, – *после того как в Грузии за такие признания сразу садили в тюрьму, на сходке в Москве постановили, что в этом можно не признаваться.*

– *А похож на «смотрящего», вот только на пальцах «татух» никаких нету. Ни перстней, ни крестов,* – це знову перший.

– Вот тут ты немножко угадал, – почав свою гру Петренко, – я вроде «смотрящего», но только, с другой стороны.

– *Мент?*

– *Нет, ребятки. А догадайтесь, кто? Разве сейчас идёт ментовская операция? Нет, идёт военная... А кто смотрит за ходом событий? Ну, ну...*

– *Разведка!*

– *Правильно, молодец, возьми с полки пирожок.*

– *Ну и какие у тебя впечатления?* – зацікавився ватажок бойовиків.

– *А такие, что операция пошла не в том направлении. И давать деньги под Захарченка мы, наверное, не будем. Он слишком непредсказуем. Нам необходим руководитель с чётким пониманием обстановки.*

ч.3. Просто Петренко.

– А деньги большие?

– В бюджете РСФСР предусмотрена статья в размере сорока миллиардов рублей.

Сума ошелешила бандитів. Вони задумалися, а потім вирішили відвести нового знайомця до «Беса», як вони називали отамана свого збройного угруповання.

Зустріч відбулася через два дні, коли «Бес» прибув до Донецька з об'їзду своїх військових частин, які стояли на фронті.

– Ну, и кто ты? – так зустрів Ігоря «Бес».

– Не важно, кто я. Важно, кем ты можешь стать.

– И кем же? – скептично оглядів нашого героя «Бес». – Вы его обшмонали? – запитав у свого причту. Отримавши ствердну відповідь, продовжив. – Так кем же?

– Руководителем Донецкой республики. Задумайся, почему это Захарченко стал главным? Только потому, что захватил здание областной милиции и оружие. И ещё потому, что Москва даёт ему средства для оплаты своих боевиков.

– Ну и? Продолжай.

– Москве всё равно, кто будет наверху. Лишь бы он был руководителем скажем так, м...м..., – тут Ігор почав підшукувати слова, – адекватным веяниям времени, что ли?

– То есть, послушным? – одразу збагнув «Бес». – Делать, что скажут, так?

– Это грубое определение, но точное. Захарченко почему-то подумал, что он может вести собственную политику хоть в чем-то.

– Предлагаете его сменить?

– Предлагаю вам стать лидером Донецкой народной республики, – нарешті рішуче заявив Петренко, – а мы вам поможем. Достаточно убрать часть персонала из здания, как вы сможете действовать.

– Сколько у меня времени для подготовки, – по-діловому поцікавився «Бес».

– Около месяца. Давайте условимся о двухнедельной готовности, считая от сегодня. Потом я вам сообщу, как и раньше, через ваших ребят из кафе, о трёхдневной готовности. Ваши люди будут уже на казарменном положении, вооружённые и готовые выступить в течение пятнадцати минут. Распределите сразу объекты между группами. Основные точки – здание милиции, резиденция Захарченко, телецентр. И чтобы сразу после успешного завершения операции, вы лично выступили и успокоили население.

Після розмови, яку «високі договірні сторони» закінчили потисканням рук, Ігор пішов на іншу, винайняту раніше квартиру, потім вийшов через другий вихід, щоб позбавитися від можливих спостерігачів, яких міг відправити за ним «Бес».

ч.3. Просто Петренко.

– Гопе, у тебе є іще такі гарні комбінації з толу та кнопкової мобіли? – запитав він, зустрівшись зі своїм помічником у гаражі санітарного управління, де той лагодив старий мікроавтобус. – Якщо немає, потрібно знову робити. Займися цим негайно, а щодо транспорту, я краще найму людей, які відремонтують краще й швидше.

Після тієї розмови минуло вже декілька днів. Петренко узяв собі за правило регулярно прогулюватися вулицями, вдаючи із себе старого: стукав по асфальту ціпком, кречотав, підкашлював, визирав з-під лоба. Незмінним атрибутом у нього була «георгієвська» стрічка. Його прогулянки завжди проходили повз місця, де російські найманці зайняли квартири, полишені жильцями. Інколи вони виганяли людей під різними приводами.

– *Передайте «Бесу», что я объявляю трёхдневную готовность,* – повідомив Петренко поплічників головного бандита, вкотре зустрівшись із ними у знайомому кафе і пригостивши пивом. – *момент начала операции, массовый отъезд людей из управления. И ещё одно, никого не жалеть! Иначе, могут быть осложнения.*

Тут він помітив, що до кафе зайшов один із його козаків – Юрко. Хлопець озирався, намагаючись побачити свого керівника. Побачив, присів на лавку за дальнім столиком, взяв пива й почав тихенько його цмулити.

Помітивши, що бойовики не збираються виходити, Петренко рушив до туалету, показавши очима Юрку слідувати за ним. Ігор зазирнув до першої кабінки, перевірів інші, дочекався Юрка, швидко розповів йому, куди йти, й повернувся до зали.

– *И чего вы расселись!* – напустився на бойовиків. – *у вас операция, а вы тут гуляете!*

– *Не сердись, старшой!* – примирливо сказав один із них, ледве вимовляючи слова, – *может это наш последний вечер...*

На одній з квартир, де Ігорю нарешті вдалося спокійно побалакати з Юрком, він узнав невтішні новини: у таборі, де готували бойовиків, хлопців розділили в різні групи. Юрка відправили на Донецький напрямок і йому вдалося втекти. Також він дізнався, що спроба втечі у Геннадія виявилася невдалою. Його захопили й тримають, як дезертира. Про інших двох він нічого не знав.

– Що ж, ставай до справ, – вирішив Петренко. – Чекати ми вже не можемо. Гоп тобі дасть такі ж саморобні міни, як і минулого разу. Підеш... – тут прийшлося малювати план, бо Юрко зовсім не знав міста. – Там вночі ставлять бронетранспортер і дві вантажні машини, обладнані для перевезення людей. Підкладеш міни ближче до бензобаку.

– А вартові?

– Я відволічу. Та вони не дуже й слідкують за технікою, більше по квартирах сидять.

Все вийшло дуже добре. Ігор двічі обійшов покинуті машини, махнув рукою Юрку, мовляв, починай, й повернувся до входу в будинок. Почувши тихий свист Юрка, що свідчив про завершення мінування, пішов до будинку. Постукав у двері і коли звідтіля висунулася заспана пика, строго сказав:

– *Вы нарушаете устав караульной службы, молодой человек! Вы оставили вверенный вам пост! Когда я служил, – тут Ігор ще дужче згорбився й закашляв. – За это можно было и под расстрел попасть.*

– *Пошёл на хрен, дед, –* ввічливо відповіла пика, – *и чего тебе не спиться? Будешь надоедать, застрелю!*

В іншому, наміченому Ігорем місці для диверсії, охорона не спала. Біля штабного УАЗика, двох танків й машини БТР стовбичив вартовий.

– *Молодой человек, –* звернувся Ігор до нього, – *не подскажите, это здесь находится штаб бронетанковых войск. Я хочу сообщить о том, что знаю, как победит украинскую хунту! У меня есть план, чтобы вы дошли до Киева за неделю! Прошу немедленно доложить обо мне начальству!*

Замість відповіді вартовий ударив Петренка прикладом й нахилився, щоб розгледіти. В ту ж мить Юрко встромив тому ножа у спину. Вояк захарчав, помираючи, але інших звуків не видав, тому удвох вони швидко замінували бойову техніку й утекли.

– Будемо підривати? – з азартом запитав Гоп, тримаючи в руках декілька телефонів з уже набраними номерами. – Мені тільки натиснути на кнопку з зеленим телефончиком, як бабахне.

– Спочатку вмикай заряди, де прийшлося прибрати вартового. Потім, вже під самий ранок, увімкнеш інші.

– А як ми узнаємо, що спрацювало? – поцікавився Юрко.

– Через Інтернет, – посміхнувся Гоп. – Місцеві все, що станеться викладають в різні соціальні мережі, а я читаю.

Другий вибух було чутно навіть в тій частині міста, де перебували наші герої.

Ранок приніс приємні повідомлення в стрічках місцевих новин:

«Взорваны два бронетранспортёра, штабная машина, повреждён танк».

«Игорь Безлер по кличке Бес со своим отрядом захватили здание УВД. В настоящее время проходит антитеррористическая операция, и в случае сопротивления террористы будут уничтожены».

«Генеральной прокуратурой ДНР уже возбуждено уголовное дело по статье «Незаконный захват власти».

– Тепер вони будуть стріляти один в одного, значить менше їх буде на фронті! – радів Юрко.

– Насильно захопили владу, а тепер використовують статтю, за якою їх самих варто судити! – вторив йому Гоп.

– До перемоги іще далеко, – припинив святкування Ігор. – Давайте подумаємо про можливість заподіяти якусь глобальну шкоду. Ну там, підірвати телевізійну вежу, чи щось іще? Твої міни, Гопа, виявилися дуже вдалими.

– Треба подякувати арабам – це їх видумка. А щодо глобальної цілі для підриву, то я вже поцікавився. Є в Донецьку такий собі завод хімічних виробів. Тільки виробляли там не пральні порошки, а вибухівку. В Інтернеті пишуть, що бойовики зробили в ньому склад боєприпасів. От би його гахнути?

– Покажи мені його план, – попросив Петренко, – ага, завод з усіх боків оточений парканом, – підсумував він побачене на дисплеї фото з космосу. – Вночі не залізеш. Та й навряд чи там охорона спатиме?

– І що робити? – нетерпляче спитав Юрко.

– Підемо вдень. Допоможеш Гопу наробити якомога більше мін.

ХІ

Візит до заступника начальника обласного санітарного управління Ігор обставив солідно. У великій корзині лежали фрукти, дорогі вина, суха ковбаса, коньяк.

– *Вы это кому?* – поцікавилася секретарка.

– *Юрию Тимофеевичу!* – відповів Петренко и швидко зайшов до кабінету.

– *Что опять?* – піднявся з-за столу хазяїн кабінету. – *Я же вам все бумаги подписал! А это что за подношение, у вас праздник?*

– *Это у вас праздник. Скоро я отдам вам половину компромата!*

– *И что за это?* – насторожився Юрій Тимофійович, який добре знав, що дармовий сир буває тільки в мишоловці, тому й досі утримався на своєму місці після вторгнення російських військ.

– *Я помогу вам найти очаг антисанитарии, расположенный в самом центре города Донецка. Вы направите туда несколько групп проверяющих, найдёте очаг, дезинфицируете его и город может спать спокойно – вы всё время на посту!*

– *У нас мало препаратов, не хватает спецкомбинезонов, автомобили стоят поломанные...* – спробував заперечити Юрій Тимофійович.

– *Я профинансирую приобретение запчастей, химикатов, халатов. Только скажите, где покупать?*

– *А когда вы?...*

– *Когда отдам документы? Сразу после дезинфицирования химзавода. Выписывайте предписание на четыре машины. Нашу тоже включите в список. И скажите, что тому, кто найдёт очаг загрязнения будет премия. Не волнуйтесь, я дам денег. Проведём их через кассу, как спонсорская помощь, чтобы у вас не было неприятностей.*

Тиждень пролетів, як один день. Більше всього мороки було з ремонтом мікроавтобусів, але ось і цю перешкоду подолали.

– Гоп, ти з нами не їдеш, – розпорядився Петренко. – контролюєш всі можливі джерела інформації. Коли виникне загроза – телефонуєш. Та не переплутай з бойовими апаратами, а то як вибухне прямо в машині!

– Гаразд, – погодився хлопець. – Цікаво, а я хіба той начальник нічого не підозрює?

– Думаю, що його підозри базуються на власному досвіді. Тому він припускає, що ми щось крастимемо, так само, як діяв би і він, отже й не дуже непокоїться. Недарма ж я йому випити й закусити приніс. У наших українських начальників хабар означає отримання дозволу, щоб украсти більше, ніж вартість самого «подарунку».

Закладка мін пройшла успішно. Тільки спочатку охорона трохи повередувала, але лист з печатками «Донецької народної республіки» їх переконав.

– *Мы не будем смотреть на ваши секреты,* – переконував Ігор начальника охорони, будучи сам одягнений, як і всі, в комбінезон санітарної служби, – *нам нужно найти очаги антисанитарии и их деактивировать.*

Вже виїхавши за територію хімзаводу й полегшено зітхнувши, Петренко витер спітніле чоло:

– Мені вдалося підкласти міну під стос снарядів.

– А я знайшов бочки з ацетоном, – підтвердив Юрко.

– Зробимо паузу, не будемо одразу підривати, – вирішив Петренко, – щоб не подумали на нас.

Вимушене неробство скрашували переглядом телевізора та читання Інтернету.

– Слухай, ПеПе, – звернувся Гоп до Ігоря на другий день, коли вже ці розваги набридли. – Я не розумію москалів та наших придурків. Вони явно хворі на голову.

– Тобто? – зацікавився Ігор. – Я вважаю москалів жорстокими, жадібними, заздрісними неробами.

– Я не про це. Як у них в головах уживаються взаємно протилежні речі. Дивись: вони кажуть, що на сході України йде громадянська війна, але слава Стрелкову, Бородаю, Моторолі, хлопцям зі Пскова, Єкатеринбургу, Мурманська, Чечні, Дагестану. Це як?

– Або кажуть, – приєднався до розмови Юрко, – що Україна має право вибирати собі зовнішньополітичний вектор самостійно, але вони проти того, щоб вона вступала в ЄС і НАТО.

– А ось іще смішніше, – це знову Гоп, – Новоросія - це нова суверенна держава, але київські фашисти не хочуть наповнювати їх бюджет і пенсійний фонд за рахунок платників податків України.

– А це вже просто анекдот, – згадав і Петренко, – Санкції - це навіть корисно для Росії, але вони недавно запропонували країнам ЄС скасувати їх.

– А брешуть як! – повідомив Гоп. – ПеПе, пам'ятаєш вибух тролейбуса? А бачив інтерв'ю з постраждалою? Ні? Так знай, що ця жінка вже в чотирьох різних місцях розповідала про розіп'ятих хлопчиків, та поїдання українцями снігурів!

– Одна розумна людина колись сказала, – згадав Ігор давно прочитану книжку, – що бувають такі дурні, що виникають сумніви у їх природному походженні. Вони явно цьому десь навчалися. А навчалися вони біля телевізора з московськими програмами. Ну годі нам гуляти, я ось провідаю Юрія Тимофійовича та гайда на фронт.

– А може ми іще щось підірвемо? – заблагав Гоп.

– Після вибуху, а це буде вже втретє, нас шукатимуть! Моя, як ти каже, «чуйка», про це аж кричить! Тому краще виїхати з міста. А куди б ми не поїхали – скрізь фронт. Може вдасться вести розвідку бойових частин ворога, прикриваючись нашим статусом санітарів?

– А наші хлопці? Ми їх кинемо? – стривожився Юрко.

– Ні, тому я й не спішу підривати хімзавод.

– Та може варто навідатися до кафе? Хтось же з останніх вже мабуть нас шукає?

– Знову ж таки, моє «серендіпіті» підказує, що після путчу «Беса» хтось із його прибічників залишився в живих. Отже, про таємничого візитера з білою бородою, який підштовхнув їх на це діло, неодмінно розкажуть.

– Тоді я піду, – зголосився Юрко. – Я там був один раз...

– І напорешся на засідку, – обірвав його мрії Ігор. – підемо утрюх. Зі зброєю. Заховаємо автомати під пальто. Під вечір, коли людей в кафе побільшає. Але перед цим я...

Ігор завітав до свого формального начальника, Юрія Тимофійовича.

– *Сейчас я вас отдам половину оригиналов компромата, но перед этим вы подпишете командировочные удостоверения на шестерых специалистов по наведению чистоты и предписание на фирменном бланке на обследование прифронтовых частей на предмет нераспространения эпидемии педикулёза.*

Начальник зітхнув і підписав усі папери, не читаючи. Натомість, поданий йому Ігорем компромат почав вивчати дуже

ч.3. Просто Петренко.

уважно, але Петренку вже було ніколи спостерігати за рефлексіями цього чоловіка, бо на Ігоря чекала важка справа.

– Будемо діяти в припущенні, що на нас чекають, – пояснив Ігор хлопцям, прибувши на квартиру, – тому забираємо всі наші речі і Юрко ставить мікроавтобус в сусідньому від кафе кварталі. Гоп лягає в засідку напроти заднього виходу, я зараз вам накреслю план. Я одягну «балаклаву» й буду чатувати навпроти головного входу.

– А що нам робити? – запитали вголос обидва юнака.

– Юрко заходить в кафе і виглядає наших. Якщо їх немає, питає у бармена, чи не запитував хтось про ПеПе? Якщо хлопців знайдеш, ведеш їх до автобуса й одразу одягаєш на них санітарні халати. Якщо там засідка, відкриваєш вогонь. У полон не здавайся, краще смерть, аніж знову перенести таке, що витримав я. Гоп відходить останнім.

Позицію навпроти входу в кафе Ігор вибрав, на його думку, дуже вдалу: у під'їзді будинку навпроти. Побачив, як Юрко зайшов в середину, витяг автомата й пересмикнув затвор, заганяючи патрон у ствол.

Постріли, що пролунали в середині застали його зненацька, хоча він весь час настроював себе на бій. Потім відлуння донесло тріск автоматів з-за кафе. Ігор швидко забіг всередину. У залі відвідувачі лежали на підлозі: хто таким чином себе спасав, а хто вже відгуляв на цьому світі.

– *Скільки було в засаде?* – кинувся Петренко до бармена, витягаючи того з-за стойки.

– Д-двое или т-трое, – відповів весь побілілий від жаху чоловік.

Не побачивши серед загиблих своїх хлопців, Ігор побіг до службового виходу. Прикриваючись дверима обережно визирнув, оцінив обстановку і довгою чергою поклав трьох нападників. Потім крикнув: *«ПеПе в порядку»* і вийшов на задній двір.

– Вовчика поранено, – підбіг до нього Юрко.

– Негайно до автобусу! – звелів Ігор, розгледів Гопа, махнув йому рукою і вони удвох пішли дворами до своєї автомашини.

– Я теж стріляв, – поспішаючи за Ігорем, похвалився Гоп.

– Потім, – обірвав його Петренко, – у машині хапай телефони й підривай хімзавод. Коли у них з'являться більше серйозні проблеми, не буде кому гнатися за нами.

– А хто узнає? Ти ж їх усіх повбивав?

– Я помітив, що в одного телефон був у руках, отже попередив, або хотів це зробити.

– «Піті-піті» – пробурмотів Гоп з-за спини, але Ігор вже звук не звертати увагу на такі репліки.

В автобусі Юрко вже одяг медичний халат і сидів, готовий від'їжджати. Над пораненим схилився його побратим.

ч.3. Просто Петренко.

– Чому не в халаті?! – тихо, але твердо запитав Ігор. – Спочатку халат, а перша допомога потім. Гопе, ти як?

– Вже зателефонував! – доповів той, натягаючи форму санітара.

– То тікаємо? – це Юрко вже рушив з місця.

– Ні, їдемо до центру і повільно, – відповів Ігор теж перевдягаючись і сідаючи на переднє сидіння. Він сподівався, що сива борода придасть йому вигляду солідного лікаря. – Куди влучили? – запитав він згодом.

– У ліве плече, – відповів сам поранений, – та нічого страшного, я можу стріляти.

– Гаразд, перев'яжіть його і нехай лежить на лавці.

– Гляньте, спрацювало, – Юрко показав уперед.

Над будинками підіймався чорний стовп масного на вигляд диму.

– Добре, тепер поїдемо на окраїну, я там хороше місце знайшов, – розпорядився Ігор, – колишнє СТО, розбите «Градом».

– А чого б на не сховатися у місті? – запитав хтось.

– Бо невдовзі всі виїзди з Донецька перекриють і тоді вже прийдеться нам придумувати іншу легенду, щоб із нього вибратися. От сюди, Юрку, – показав він рукою, – бачиш, ззовні неначе руїна, а тепер ось так виверни – і ми у схованці.

Коли всі заспокоїлися, Ігор вислухав історію двох козаків. Їх призначили в одну роту, але різні взводи. Вони узнали про долю Генадія, тому не спішили тікати. А сюди прийшли тільки тоді, коли їм дали два дні звільнення зі служби, вони й втекли.

– І що ж ви робили на фронті? – поцікавився Гоп. – Стріляли в наших?

– Не прийшлося, – відповів поранений хлопець. – Але були близькі до цього. Тому між собою змовилися, що коли заставлять, будемо стріляти по бойовикам, а останню кулю собі.

– А так, сиділи в окопах і чекали смерті від нашої артилерії. Там де ми були, наші здорово гатили! – додав поранений.

– Треба придумати, як виручити останнього, – вирішив Петренко, – ви знаєте, де його тримають?

– Тримають в окопі, який він сам вирив перед окопами всіх інших, мовляв, як покарання за боягузтво.

– Тоді їдемо туди, але ви весь час сидітимете в машині. В розмови не вступати. Полізуть просити спирту, бо москалям медичний хрест асоціюється тільки з випивкою, відмовляйте, а найбільш нахабних бийте одразу по зубах. Кацапи розуміють тільки силу. І головне приказуйте: *«По распоряжению правительства ДНР!»*.

Командира військової частини сепаратистів, що стояла на фронті, на місці не було. Його заступник з досадою сказав, що він

ч.3. Просто Петренко.

не часто буває на передовій. Мовляв, береже своє життя, бо тут стріляють. Вимогу огледіти всіх на предмет педікульозу виконав. Та серед тих, кого оглядали «міські партизани», Генадія не виявилось.

– *Это все?* – с питав Ігор строго. – *Если мы не осмотрим всех, возможна эпидемия!*

І тут згадали про штрафника. Його притягли за комір. Хлопець був виснажений, брудний, від нього тхнуло.

– *Эге-ге!* – зі значенням в голосі, сказав Ігор. – *Вот такого я ещё не видел! Ну вы все и попали!*

– *Что такое?* – стривожився заступник.

– *Проказа!* – серйозно доповів Ігор, пильно дивлячись в очі вояка. – *Видите вот это побеление на коже?* – він вказав на вимазану глиною ділянку тіла свого козака. – *Это начало конца. Потом такой станет вся кожа, начнут отмирать конечности...*

– *Что делать?*

– *Изолировать немедленно, смотрите, я его в побеление уколоу иголкой, а он даже не почувствует!* – Ігор зробив це, сподіваючись на витримку хлопця й не помилився, Генадій спокійно сидів не поворухнувшись.

– *Это заразно?*

– *Наука, батенька мой, до сих пор не знает ни этиологии, ни возбудителя этой болезни. У вас в части служили азиаты?*

– *Ну были косоглазые, кажется, буряты...*

– *Вот! Вот и носители! Мы его забираем, всё равно ему недолго осталось! А так хоть наберу материал на диссертацию!*

В коли вони відїхали на достатню відстань, в кабіні хлопці вибухнули реготом, в якому звучало полегшення й радість. Вони знову були всі разом.

ХІІ

– Ну вже годі, – спробував вгамувати сміх Петренко, але ще довго хлопці не могли заспокоїтися. – Ну гаразд, – нарешті Ігор добився уваги, – Гену вимити. Перевдягти, видати документи.

Прямо в посадці у відрі нагріли воду, зачерпнуту з найближчого болота. І поки Генадій мився, Ігор почав вимагати відомостей про частину, де вони були.

– Який бойовий склад, скільки і яке озброєння? – запитував він, але точно ніхто не знав. – Щоб це було востаннє! – розгнівався Петренко, – ми тут для розвідки ворожих сил!

– Я маю географічні координати, – спробував виправдатися Гоп.

– Звідкіля?

– В сучасних мобілах іде прив'язка до координат місця, де зроблене фото. Я й клацнув пару світлин, щоб уявити, як виглядає оборона з ворожого боку?

– Надалі так і роби. Або фотографуйся з бойовиками. Роби «селфі». Але всі інші мають точно узнати все про тих, кого ми відвідали.

– Я можу розказати, – в кабінку зазирнув Генадій, вже вимитий і перевдягнений. – Доки сидів в окопі, щоб себе чимось зайняти, вів облік техніки й людей.

– Ну гаразд, але всякі відомості на війні швидко застарівають, як будемо передавати? Гоп, тобі якісь зв'язки дали?

– Так, вони у мене в телефоні. Але й попередили, що всі розмови прослуховуються. І координати теж. Не знаю, як бути?

– Щодо координат, це просто, – вирішив Ігор, – передали й поїхали далі. А от щодо прослуховування... Знаю! Ану, наברי мені когось, хто найближчий.

Гоп дістав свій мобільний телефон, пошукав у його пам'яті потрібний номер, набрав і подав Петренку зі словами: «Почни зі свого позивного».

– Говорить ПеПе, – почав Ігор, – маю деякі відомості, але хотів би передавати їх комусь, хто приїхав з Карпат.

– Привет ПеПе, – відповів чоловічий голос, – ну у тебе и запросы. Но меня предупредили, что с тобой непросто, но интересно. Давай так, наберешь меня через полчаса.

– А вже зима, – задумливо промовив Юрко, коли всі чекали на новий сеанс зв'язку, – а снігу й досі немає.

– А скоро и Миколая святкуватимемо, – підхопив Володимир.

– Відсвяткуємо подарунками нашим військам, – сказав, як відрубав, Ігор, але в думках пожалів оцих хлопців, які ще недавно весело ганяли вулицями на Різдво та Маланку, випрошуючи подарунки.

Ще не відійшовши від сумних думок, він знову зв'язався з командиром української військової частини:

– Ну що, знайшли гуцула?

– Я з Бойківщини, – відповів йому юнацький голос.

– Гаразд, ниборе, Думаю, ти втямиш, мої слова. Все записуй і передаси своєму газді, гаразд?

– То ти будеш як гуцул приказувати?

– Йо. То слухай, – почав Ігор, пригадуючи слова гуцульської говірки, яку вивчив іще підлітком, коли одного літа його матуся змогла відправити його до табору відпочинку в Карпати і де він з такою цікавістю вивчав місцевий діалект. – Ми тут чатували у шелягах і надибали на отару у майже п'ятсот голів. Світлину я тобі скидаю, подивися на їх яфирничі, та пострижи їх як слід.

– Скільки вас? – з цікавістю запитав хлопець.

ч.3. Просто Петренко.

– А скільки великих гір в Карпатах? От стільки. Тепер далі. У всіх машингвери з трьома ташками. Мають ще й трембіт із десятків. І до них більше десятка ташок.

– Трембіти? – розгубився слухач. – А здогадався. Це такі що в руках на плечі держать?

– Адійо. Мають газду з Півночі, інші – тутошні нехарі. Але є й дальні. Покивайте їм з найбільших трембіт. Бо мають іще троє шпор на колесах. Це все. Скажи своєму газді, аби м ся непокоїв бо отару можуть погнати на захід сонця. І ще одне, хочу аби на інших слухавках були б такі ж легіні, як оце ти.

Ігор вимкнув зв'язок і звелів негайно їхати.

– Бо коли вони вірно зрозуміли, то скоро буде артобстріл.

У цей час командир військової частини читав написане кривим почерком донесення:

«Військова частина з п'ятисот бойовиків, які мають автомати та іще по три магазини до них, забезпечена десятьма гранатометами й десятьма ящиками зарядів до них і ще має три бронетранспортери. Координати розташування вказані у «ДжіПіЕс» фотографії. Командир – кадровий російський військовий. Інші, місцеві найманці. Є також з Росії. Раджу негайно обстріляти їх з артилерії, бо вони збираються в наступ».

– Я почти всё понял, – зауважив командир, – только вот яфырнычи, это что?

– Місця, де ростуть чорниці.

– А «шпор»?

– Так називають у гуцулів піч.

– Ну что же, сейчас мы протрубим по местам где растут не ягоды, а поганки!

Перші вибухи снарядів, які невдовзі Ігор почув, коли мікроавтобус із написом «Санитарная служба ДНР», вже від'їхав на декілька кілометрів.

– Оце і є наша задача на найближчий час, – пояснив він своїм хлопцям, показуючи рукою назад. – Розвідка і швидке донесення командуванню.

І покотилися один за одним дні в роз'їздах по частинах бойовиків, втечі від дружнього обстрілу, вигадки різних хвороб. В цих справах незчулися, як почалися снігопади. Їх УАЗ часто буксував на снігових заметах, але настрої у всіх був піднесений: вони робили свою справу, допомагаючи загальній перемозі.

Приходилося часто вертатися у Донецьк за новими документами, пальним, харчами. Проїжджаючи різними селами та містечками, знайомилися з людьми, бо місцеві завжди більше знають: скільки проїхало і яких типів машин, скільки солдатів, яке у них озброєння.

Новий, 2015 рік застав «міських партизан» у невеличкому селі, де жили, переважно, шахтарі на пенсії. Більшість із них колись приїхала в ці краї з голодних сіл. Заробили пенсію і влаштували собі у цьому селищі філію власного села з біленими хатами, городами, курями, коровами. Війна їх мало зачепила, бо селище знаходилося віддалено від основних доріг та від лінії фронту. Навіть опинившись на окупованій території, пенсіонери продовжували вести той же самий сільський спосіб життя. Навіть терикони, що оточували селище, в такому антуражі нагадували гори, а не купи непотрібної породи.

Всі вони однозначно стояли за Україну, тому Ігор з хлопцями відчували себе там, як удома. Сельчани раділи їх приїзду ще й тому, що Гоп привозив їм роздруковані статті з Інтернету, які розповідали про події в Україні і світі без впливу московської пропаганди, якою були насичені всі телепередачі, що їх транслювали в Донецькій області.

«Міські партизани» якраз пили чай в гостях у Никифоровича, коли засвистіли снаряди й почали рватися неподалік.

– В укриття! – вискочив з-за столу Ігор.

– Сиди, це не в нашу сторону, це вони по терикону шпурляють, – заспокоїв Никифорович, – Сюди не будуть бити. Вони туди вже третій день стріляють. На блесну б'ють!

– Тобто? – заспокоївся Ігор, але захотів прояснити, чому пенсіонери такі спокійні.

– Та це еті, сепаратисти. Хай стріляють, що вони тобі мешають? Ну бахає, та й бахає. Вони раз нашого снайпера на териконі замітили, окуляр світився. Так почали гатити з усієї зброї, що в них була. Хлопця ледь витягли, свої отбили, коли бой був, – Никифорович сьорбнув чаю й продовжив. – Нормально все. А потім ми тут змикитили, а нехай стріляють. Може патрони кончатся, та поедут отседа, к е...ни матери. Ми на терикони з пацанами, вудки з блеснами поставили. Вітер мотиляє, блесни блищать, ці шмаляють. Та щось патронів у них багатенько... Ніяк не скінчатся...

У цей приїзд до Донецька їх машину спинили на в'їзді озброєні бойовики. Прийшлося показувати документи, посвідчення, відмітки у військових частинах, де вони побували. Їх відпустили, але Петренко стривожився.

– Не може бути, щоб хтось не помітив зв'язку між нашими візитами, та точним артилерійським обстрілом після того. Треба міняти схему роботи, – заявив він своїм хлопцям, коли вони дісталися квартири. – Моє «серендіпіті» знову б'є тривогу.

– То переберемося знову в Луганську область? – запропонував Гоп. – Там і люди надійні є.

– Але головне вістря атаки агресорів спрямовано на південний напрямок, – заперечив Ігор. – Тому нам краще діяти ближче до Маріуполя!

– А яке там у нас буде прикриття? – засумнівався Генадій. – Тут ми майже недоторкані. Патрульна служба відводить очі, коли бачить нашу машину.

– А я ще раз би спробував підірвати «Гуманітарний конвой» – це Гоп висловив свою думку. – Я можу зробити так, щоб кидати міну на ходу машини і вона прилипне. Потім наберу номер – і готово, ба-бах!

– А я можу піти в їхні сили самооборони, – це вже Юрко. – І повідомляти, коли готується чергова акція.

– Виходить, що ви всі хочете діяти самостійно і у вас вже є свої плани? – визначив Петренко. – Тоді треба уточнити у ВГ, чи схвалює він розпорошення сил?

– А ніякого розпорошення не буде, адже розвідувати ворожі порядки можна й поодинці, – підключився до розмови Володимир.

«Забороняю розпорошення сил. Всі рішення приймає ПеПе».

Такий текст надіслав Смик.

– Що ж, значить розвідка, це головне, – визначив Ігор. – Дивно, що ви цього не розумієте? Чого мовчите? Не згодні? Але повірте, ВГ дарма нічого не каже. Для перемоги розвідка бойових сил ворога – найголовніше. Про це іще Суньцзи казав дві тисячі років тому.

– Оце знову вдавати санітарів, мацати брудні голови, дивитися під комірець, замість того, щоб встромити в москаля ножа або пристрелити? – висловив загальну думку Юрко.

– Згадайте смерть Вепра, – відповів йому Петренко. – Який був бравий вояк, а загинув від випадкової кулі. А тепер пригадайте, скільки живої сили ворога знищила українська артилерія за нашими даними? Бачите, так ми знищуємо їх набагато більше!

– Ну то поїхали, – мляво сказав Володя, – чого тягнути kota за хвіст?

– А от я, навпаки, пропоную придумати нову схему розвідки, – відповів Ігор, – зробитися якими-небудь старцями, ходити, їсти просити, щось таке.

– А чого стара схема погана?

– Мене непокоїть ота перевірка.

– Оце так сильно твоє «серендіпіті» заграло? – зацікавився Гоп.

– Можна вважати, що так.

– Що ти видумуєш..., – загомоніли усі разом, – нічого там страшного немає... коли припече, тоді й змінимо тактику... подумаєш, злякався якоїсь перевірки... та я переб'ю увесь той патруль один...

– Ну, добре, умовили, – здався Ігор, – тільки забираємо всі документи, зброю, телефони і більше на ці квартири не вертаємося!

Їх мікроавтобус уже заїжджав до двору обласного санітарного управління, коли Петренко, першим помітивши групу озброєних людей в камуфляжі, закричав:

– Здавай назад, там засада!

Юрко почав вивертати руль, а інші козаки відкрили вогонь прямо через вітрове скло. Бойовики відкрили вогонь у відповідь, упавши на землю. Дехто просто лежав, як видно, поранений чи вбитий.

– З машини! – крикнув Ігор, побачивши у дзеркало заднього виду, яке іще не розбили автоматні постріли, як позаду на їх автобус наводять гранатомет.

Він випав з дверей, коли пролунав вибух, потім другий. Петренка обпекло вогнем, вибух спричинив обвал стіни будинку, біля якого був мікроавтобус. Ігоря придавило дошками й цеглою, але пам'яті він не втратив.

– *Скільки трупів в машині?* – почув він запитання голосом, що здався йому знайомим.

– *Пять,* – відповів інший голос.

– *Ищите лучше, должен быть шестой*

– *А вы откуда знаете?*

– *Юрий Тимофеевич дал показания, что он выписывал документы на группу из шести человек.*

– *Интересно, а как вы вышли на этого предателя?*

– *У меня в банке лежал компромат на некоторых деятелей. Недавно я проверил свой архив и увидел, что дела на Юрия Тимофеевича нет. И я знаю, кто его взял. Это Петренко Игорь Михайлович. Нужно проверить, нет ли его среди трупов. Хотя это сложно, ведь он среднего роста, средней комплекции...*

«Ах ти ж паскуда, – скрегочучи зубами у невимовній люті, подумав Ігор». Він узнав цей голос. Голос свого колишнього начальника Петра Семеновича.

ХІІІ

Лежати в завалі Петренку прийшлося дві доби, бо біля знищеного автобуса стояв вартовий. Тіло зовсім закоцюбло, мочитися прийшлося прямо в штани. Тільки на третю ніч все затихло і він почав потихеньку вибиратися з-під завалу. Ворушитися було важко, кожен його рух викликав якісь зрушення в купі будівельного сміття, під яким він лежав: падала цегла, скреготіли дошки.

Нарешті він дістався назовні, озирнувся і, не помітивши нікого, почвалав провулками до автовокзалу, звично вдаючи старого чоловіка. Документи він порвав і викинув за п'ять кварталів в урну, в якій горіло сміття. У нього залишився тільки телефон та ніж, як трофей від Селіма.

На автовокзалі він купив пиріжків, хоча продавщиця спочатку не хотіла продавати:

– *Уйди отсюда, бомжара, от тебя воняет!*

Та гроші, що їх простяг Ігор, як видно не тхнули, тому за хвилину він, присівши в кущах за автовокзалом, з'їв усі пиріжки.

«Треба пробиватися через фронт, – вирішив він, – а по дорозі вести розвідку».

З міста Ігор вибирався наступної ночі, переднювавши у люку теплотраси. Разом із ним туди поліз іще один чоловік.

– Божої милості прошу, – тихо сказав чоловік, помітивши, що Петренко хоче його виштовхати через тісняву. – Я пастир церкви Божого причастя. Церкву розорили, мене ледве не вбили. Все забрали.

– А як же заяви, що нова влада так прихильна Богу? – запитав Ігор, коли вони нарешті уляглися навколо вентилів, підмостивши під боки залишки скловати.

– Насправді, всім розоренням молільних будинків інших конфесій керують священники Московського патріархату, – зітхнув чоловік. – Приїждять на машинах, виходить священник з великим хрестом на животі і кричить, щоб нас вигнали, бо ми сповідуємо сатанізм. Або іще щось подібне. Мене й на розстріл виводили, але в останню хвилину передумали, мовляв, і так галасу багато, а коли іще служителя культу розстріляємо, то крик підійметься аж до небес! Ось тільки небеса мовчать, прости Господи. За які нам гріхи отаке випробування?

Вночі Ігор вирушив посадками до знайомого селища, де раніше бував, люди якого не втратили здорового глузду, і розуміють, що російська навала, це не війна за мову, а звичайна спроба захопити нашу територію.

Там він відмився, виправ одяг, відпочив і рушив далі, хоча йому пропонували залишитися до кінця війни.

– Кінець буде не скоро, – пояснив Петренко своїм доброзичливцям. – Бо ніякого рішучого штурму наші війська не робитимуть. Адже інакше Європа відмінить санкції проти Росії. А так її тихенько душитимуть, доки вона не виконає вимоги виводу війська і проведення виборів за українським законами.

– І довго це буде? – поцікавилися старики.

– Не знаю. Іран душать вже мало не п'ятдесят років. Радянський Союз душили до його розвалу більше десяти років.

Петренку прийшлося пройти більше сотні кілометрів, рухаючись вздовж фронту. Туга за втраченими бойовими товаришами та ненависть до ворогів зробила його повністю невразливим до чужих страждань.

З одним ножом він підстерігав поодиноких ополченців і колов їх, як свиней або різав горло, забираючи їжу та мобільні телефони, бо його апарат швидко розрядився. Брати щось із одягу він не наважувався, побоюючись, що будь яка перевірка виявить військові речі і його розкриють.

Розвідувальні дані його тепер були неповними, уривчастими. Тому, коли останній командир просто посміявся над його відомостями, заявивши, що він більше знає про своїх супротивників, аніж ПеПе, Ігор вирішив виходити за лінію фронту. Але не маючи документів, йому годі було сподіватися перейти на українську сторону через пункти пропуску.

Для виходу він вибрав військову частину, що складалася тільки з ополченців, поскаржився на важке життя, на те, що його побив «Правий сектор» і забрав усі документи, попросив прийняти його до складу частини, пообіцяв побивати всіх «укропів» яких побачить.

– *Ты контракт подписал?* – запитали у нього ополченці в окопі, з якими він там сидів.

– *Нет, а что?*

– *Ну ты и лопух! Теперь командир прикроет свой зад и твою долю положит себе в карман!* – зареготав один, але інший заперечив:

– *Он и так гребёт деньги за ребят, что уже погибли два месяца тому. И всё ему мало.*

Петренку видали автомат і каску. Захисний жилет не входив до обов'язкового комплекту, тому він продовжував сидіти в окопі у своєму одязі.

Нарешті почалася підготовка до наступу. Ополченців вивезли на полігон, щоб потренуватися у стрільбі. Видали додаткові магазини для автоматів, звеліли бути напоготові.

Ігор почав уважно вивчати нейтральну зону по якій йому прийдеться наступати.

– *Ребята, я пойду первым,* – звернувся він до ополченців. – *Так хочется покрошить «укропов», а не то вы их всех перебьёте, а на мою долю никого не останется.*

Ті презирнулися, погодилися, а коли Ігор відвернувся, покрутили пальцем біля скроні, мовляв, хочеш померти першим, уперед!

Але Петренко дотримав слова і як тільки прийшла команда: «В атаку!», вискочив з окопу і чимдуж помчав по перекопаному вибухами снігу у напрямку українських позицій, не стріляючи. Як

ч.3. Просто Петренко.

тільки почув перші постріли з української сторони у відповідь на автоматні й кулеметні черги ополченців, упав. До обраної ним наперед схованки залишалося іще метрів з двадцять. Петренко озирнувся і, помітивши, що ополченці на нього не звертають увагу, поповз до воронки, вибитої артилерійським снарядом іще влітку, бо на краях ями вже виріс бур'ян.

Українські міни почали рватися іще до того, як він дістався своєї мети. Один із вибухів пролунав так близько, що Ігоря на мить оглушило. Але він не втратив напрямку й, оговтавшись, таки доліз до обраної ями.

Відлежався, зіщулюючись від розривів мін, визирнув і одразу його щоку дряпнула куля. Він сховався, але досить довго край воронки обстрілювали з автоматів.

До ночі Петренко сидів, не вилізаючи на поле бою. Коли вже добре стемніло, він поповз у напрямку своїх. Зненацька йому на голову натягли мішок із попелом, він закашлявся, дужі руки обхопили його, зв'язали й потягли.

Петренко намагався зрозуміти, в який бік його тягнуть, але не зміг, бо сильний кашель не дав йому можливості зорієнтуватися.

«Хоч і упіймали мене по-козацькому, але ще не факт, що свої, – такою думкою переймався він весь час, доки його не розв'язали й не зняли мішок з голови».

– Ага! – радісно вигукнув він, побачивши шеврони з синьо-жовтими кольорами. – Нишпорили в запіллі, чигали по нетрях, налаштували тенета в манівцях на царині. Врешті-решт, спіймали якесь кацапське цабе і човгаємо домів навпрошки повз кавунове бадилля!

– Ти хто? – здивовано запитав чоловік, уніформа якого так порадувала Петренка, бо інші присутні були вдягнені у брудні білі маскхалати.

– Я свій. Я ПеПе.

– Не може бути! – вигукнув командир. – Чим доведеш?

– Давай телефон.

За півгодини вже декілька зв'язкових інших частин підтвердили, що з ними розмовляє саме ПеПе. А потім надійшов дзвінок від командування, що це таки він.

Ігоря нагодували, дали можливість змити з себе бруд, чисту білизну.

За столом, обладнаним у землянці, пішла розмова про будні на війні:

– Розумієш, – казав командир, – якби тільки «сепари» нас тривожили, так ні. Маса начальників, навіть не військових, їде в Донецьку область і там тиждень сидить в сауні, а потім фоткається в камуфляжі на фоні «тривожної обстановки».

– Для чого? – не зрозумів Ігор.

ч.3. Просто Петренко.

- Щоб отримати статус «учасника АТО»!
  - Так виганяйте їх!
  - Ага, виженеш, аякже! «Зверху» подається команда «прийняти» і ти як бобік водиш цих негідників на екскурсію, мать їх...
  - Не знаю, що й порадити. Я так довго партизанив, що не орієнтуюся в сучасних реаліях.
  - А ось тобі іще реалії, – продовжив командир. – Везуть волонтери через кордон бусик, для АТО. І лізе по документам якийсь косяк на митниці.
  - На якій митниці?
  - А, ти ж не знаєш. Щоб потрапити в зону АТО поставили митниці. Слухай далі. Волонтери пояснюють, що машина, щоб поранених возити. І чим раніше вона це робити почне, тим краще. Митники викочують прайс в 450 євро.
  - Тобто хабаря за те, щоб допомогти армії? – обурився Петренко.
  - Волонтери пояснюють, що, блядь, машина, блядь, для АТО, матьвашуохувешієсукі. І знаєш, що відповідає митниця? Ну придумай щось таке перекручене, що-небудь таке, що покаже злам в голові митника?
  - Може, їдьте безплатно, – висловив припущення Петренко.
  - Ні. Добре, відповідає митниця. Тоді 150 євро, відповідає митниця. А 300 - вважайте, це наш внесок.
  - От паскуди, – з серцем вигукнув Ігор. – Навіть війна для них не стала гальмом. Все одно крадуть, беруть забарі, неначе вони хочуть жити вічно, неначе з них колись не спитають.
  - А хто спитає? – поцікавився командир.
  - Я питаю, і ти питаєш. Головне, не мовчати!
- Ігоря арештували біля Маріупольського базару, куди він зайшов щоб придбати новий телефон та зв'язатися з дружиною та Шантарським.
- *Вы обвиняетесь в пособничестве бандформированию*, – заявив йому міліціонер, коли Петренка доправили в відділення міліції.
  - І хто ж цей обвинувачувач? – спокійно поцікавився наш герой, який вже не боявся нічого.
  - *Заместитель начальника управления в Генеральной Прокуратуре...*
  - Знаю, Петро Семенович. Він колись був моїм начальником, доки не почав працювати на Москву. Вся інформація про нього передана в СБУ.
  - *Ну это с ваших слов. Да и паспорта у вас нет, и вы признались, что пользовались чужим. А он предъявил удостоверение.*

– Зробіть запит в Генеральну, вам прояснять ситуацію.

– *Всё равно, вы признались в использовании чужого паспорта, поэтому вам мера пресечения – пребывание под стражей.*

– Дайте зателефонувати и все проясниться.

– *Мы не в Америке!*

В камері попереднього ув'язнення сиділо декілька чоловік, у двох із них Ігор одразу розпізнав типових бандитів. У одного із них був мобільний телефон, по якому той щось теревенив, явно з жінкою.

– Дайте будь ласка зателефонувати, – звернувся Ігор до власника мобіли.

– *Пошёл на х..й,* – негайно відповів той, – *нет, это я не тебе,* – додав він у слухавку.

«Алло, алло!» – чулося з трубки, доки Ігор, зваливши чоловіка з нар, на яких той сидів, бив його ногами. Другий бандит підскочив, бажаючи захистити свого, але отримав удар середнім пальцем у низ горла де сходяться ключиці, присів на нари й відвернувся.

– Я можу взяти ваш телефон? – знову запитав Петренко, трохи захекавшись. – Дякую, – він узяв пристрій зв'язку, бо його хазяїн не відповідав на запитання, а лежав зіщулившись на підлозі, прикриваючи руками голову.

– Доповідає ПеПе, – промовив Ігор, набравши номер Шантарського, – арештований в Маріуполі за наводкою Петра Семеновича. Так, центральне відділення міліції. Потрібні докази для суду, хто я, чим займаюся...

– *Почему ты сразу не сказал, что из «Правого сектора»* – озвався з підлоги побитий. – *Я бы тебе и так мобилу отдал.*

– Хотів тебе навчити допомагати іншим людям в біді. Колись і тобі отак допоможуть, – відповів Ігор і поклав трубку собі до кишені. – Мені іще телефонуватимуть. Потім поверну. А з чого ти взяв, що я з «Правого сектора»?

– *Ты по бендеровски ботаешь.*

– Не по «бендеровски», – розлютився Ігор, – а українською, тобі зрозуміло? – і зацідив іще раз ногою по ребрах.

– Понял, понял, только не бей, – почулося з підлоги.

Два дні Петренка не турбували, а на третій викликали на зустріч з адвокатом.

– Я від ВГ і буду вас захищати, – повідомив молодий чоловік при зустрічі. – Скажіть, які у вас потреби?

– Вийти звідсіля.

– Ні, побутові. Ну там, чай, цукор, цигарки, їжа.

– Нічого не треба, я звик їсти що прийдеться, а пити доводилося навіть з калюжі.

– Знаєте, ваш випадок викликав зацікавленість преси та телебачення. На суді вони всі будуть присутні.

– Тоді мені потрібна «балаклава», в якій я появлюсь на людях. Це жорстка вимога! А скажіть, Петра Семеновича піймали?

– Ні. Заявник зник, а це теж говорить на вашу користь. Я спробую прискорити розгляд вашої справи.

Місяць, до розгляду в суді, Ігор провів в камері, з якої поступово прибрали всіх інших ув'язнених. Цілодобовий телефонний зв'язок йому тепер забезпечував апарат, переданий адвокатом.

– Галиночко, моя ріднесенька, – спілкувався він з дружиною щодня по декілька разів, – як там Софійка, як мама, як тато?

І затишно ставало на душі, і стихала біль за загиблими товаришами, хоча вночі він довго не міг заснути. Весь час перед очима крутилися сцени їхньої смерті. Весь час він себе запитував, чи не міг би щось зробити, аби їх спасти? Чи не варто було прислухатися до власної думки, нав'язаної своїм дивовижним умінням все підмічати.

На першому засіданні адвокат відвів суддю через те, що той почав засідання російською мовою. Затяжка в розгляді справи склала три дні. Новий суддя уважно вивчив справу, свідчення колег Петренка, водія, з яким вони попали в оточення, командирів військових частин. Суддя заперечував, щоб підсудний носив «балаклаву», але адвокат зумів відвести це заперечення, пояснюючи це присутністю журналістів та телеоператорів у залі суду.

– Розглянувши справу Петренка... – забубонів суддя, читаючи свій вирок, – ... суд постановив... відновити його на старому місці роботи, видати заробітну платню за цей період, поновити паспорт і звільни у залі суду.

XIV

Так і не знявши «балаклави», Ігор вийшов із залу засідань суду, проминув короткий коридор і подався на вулицю. Примружився на сонце, відчуваючи, як з нього спадає тягар останніх жахливих місяців.

– *Сто пятий канал телевидення*, – раптом почув він.

Поглянувши, побачив худорляву низеньку дівчину з мікрофоном та величезного чолові'ягу, що ніс на плечі відеокамеру.

– *Расскажите, как вам пришлось воевать?* – почала дівчина.

– А чому це ви до мене звертаєтеся мовою нашого ворога?! – гнівно почав Петренко. – Ви українка?

– У нас двуязычная страна. На какой хочу, такой и говорю!

– Я не проти двомовності, але вам, як журналісту потрібно вживати мову співбесідника. Адже слово – це ваша зброя. І зброя має бити завжди наготові! Інакше вас легко перегавкає яка-небудь московська шавка.

Дівчина трохи знітилася, продовжила запитувати українською, але в неї виходив суржик:

– Розкажіть, як ви ваювали?

– Я користувався заповітом нашого славетного філософа Григорія Сковроди: «За Україну не треба вмирати, за неї треба вбивати!». Так і робив.

– А якої-нибудь епізод можна поподробнее?

– Ну слухайте. Я збирався їхати автобусом з Докучаєвська до Волновахи.

– Це на окупірованой території?

– Так. Переді мною квиток брала жінка з дівчинкою. Така маленька, років чотири. Вона все гралася з м'якою іграшкою у вигляді рудої кішки. Якщо натисну ти на животик іграшки, вона програвала пісеньку, що починалася словами: «Крутиться кошечка возле окошечка...». Потім прийшлося відмовитися від поїздки. Незабаром узнав, що цей автобус був обстріляний сепаратистами.

– А, знаю-знаю, – відгукнулася журналістка.

– Через два дні я був на тому місці, – продовжив Петренко, – раптом помітив щось руденьке. Розгріб закіптявлений вибухом сніг і побачив м'яку іграшку у вигляді кошеняти. Розглядаючи її, натиснув між передніми лапками і почув знайоме: «Крутиться кошечка возле окошечка...».

– Какой кошмар, – не втримала марки української журналістики дівчина.

– Не знаю, що зі мною потім сталося, але я відбіг у лісосмугу, впав долілиць і заривав вголос. Ревів, як дикій звір і з того часу в полон не беру.

– Як це «не беру»? А еслі він руки піднімає? – не витримав хтось з присутніх журналістів, якому теж на давалася літературна українська вимова.

– Бач яка справа, – коли вони мені здаються, то неодмінно намагаються потім мене вбити, то ножа дістануть, то за прихованим пістолетом потягнуться. Але я завжди встигаю першим. Бо першим стріляю, як тільки помічаю у їхніх очах бажання мене вбити. А хочуть вони цього завжди...

– То есть, ви їх ненавідіте?

– Ні. Хіба ви ненавидите бур'ян, який вириваєте з грядки? Чи бруд, що налип на ваші черевики? Ви просто знищуєте ці негативні явища й живете далі, без усяких емоцій.

– Що ви хочіте побажати українському народові? – трохи оговталася дівчина від слів співбесідника.

– Хочу нагадати вислів Симона Петлюри: «Не так страшні московські воші, як українські гниди!» Отже, вийшовши з окупованої території я буди нищити отих гнид, доки жодної не залишиться!

– Нищити, то есть? – здивувалася журналістка. – Как? І каво ви імеете ввіду?

– Не хвилюйтеся, вбивати я їх не буду. Але розкривати нашому народу правду про них. Про те, як вони вважають себе хазяями України, хоча єдиний хазяїн – це український народ. Буду намагатися, щоб їх позбавляли посад, депутатських привілеїв, нечесно нажитих статків! Це стосується начальників усіх рівнів, міністрів, суддів, прокурорів, міліціонерів та їхніх дітей-мажорів – усіх тих, хто вважає, що їх посада тільки для того, щоб красти, гребти під себе, напихати кишені і ховати награбоване у закордонних банках. Народ делегував їм право займати ці посади, аби вони робили для нього корисні справи! А вони використовують ці посади як засіб власної наживи! Якби не ці негідники, ми б уже давно жили як у Швейцарії. Та й оцієї війни б не було! Бо наша армія на початку московської агресії була повністю деморалізована, не укомплектована. Тільки козацький дух нашого народу, тільки готовність померти за батьківщину, спинила московську навалу!

– Поетому ви носите «маску», не хочете, щоби вас узнали в ліцо?

– Ні, наших гнид я не боюся. Я хочу убезпечити свої рідних. Бо московські воші іще повзають по нашій землі і мають неабияку підтримку серед наших гнид. Тому я хочу звернутися саме до наших гнид. Ви виплекали нашу ненависть до себе, своїми злочинами перед народом України! Начувайтесь, розплата неминуча!

Весна 2015 року набирала силу і впевнено крокувала на північ.

Кінець третьої частини і всієї книги.

3/3

Літературно-художнє видання

Пістунов Ігор Миколайович

ПЛЕКАННЯ НЕНАВИСТІ

Роман

Відповідальний за випуск: Пістунов Ігор Миколайович

ISBN 978-617-7379-92-7

Здано на складання 07.07.2017. Підписано до друку 07.07.2017. Формат 60x90/16. Папір офсетний. Друк типографічний. Гарнітура Verdana. Ум. друк. арк. 10,2. Обл. вид. арк. 8,5. Тираж 50 прим. Зам № 739.

Видавництво «Літограф»

Ідентифікатор видавництва у системі ISBN: 2267.

Адреса видавництва та друкарні:

49000, м. Дніпро, вул. ім. М.М.Гоголя, 10/а, оф. 38.

Тел.: (066) 369-21-55, (056) 713-57-25.

E-mail: Litograf.dp@gmail.com

Друкарня «Стандарт» ПП Бойко В.В.

<http://standart.12mes.com>